Glossary

Društvo jedrskih strokovnjakov Slovenije
Nuclear Society of Slovenia

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

621.039(038)=111=163.6

POJMOVNIK jedrske tehnike in varstva pred sevanji = Glossary of terms in nuclear technology and radiation protection : angleško - slovenski, slovensko - angleški / [glavni urednik Igor Jenčič]. - 3., popravljena in dopolnjena izd. = 3rd, corrected and enlarged ed. - Ljubljana : Društvo jedrskih strokovnjakov Slovenije, 2012

ISBN 978-961-6207-34-8
1. Vzp. stv. nasl. 2. Jenčič, Igor
259843840

pojmovnik
glossary

JEDRSKE TEHNIKE IN VARSTVA PRED SEVANJI

OF TERMS IN NUCLEAR TECHNOLOGY AND RADIATION PROTECTION

Tretja, popravljena in dopolnjena izdaja
Third, corrected and enlarged edition

Ljubljana, junij 2012

Pojmovnik jedrske tehnike in varstva pred sevanji

Glossary of terms in Nuclear Technology and Radiation Protection

Tretja, popravljena in dopolnjena izdaja

Glavni urednik: Igor Jenčič

Uredniški odbor: Radko Istenič, Marjan Franc Levstek, Tomaž Setnikar, Damijan Škrk

Popravke in opise posameznih gesel so prispevali:
Iztok Čadež, Marko Čepin, Igor Grlicarev, Boštjan Končar, Marija Kostanjšek Božin, Matjaž Koželj, Roman Medvešek, Željko Selak, Andrej Stritar, Luka Štrubelj

Pri prejšnjih izdajah (1997 in 2005) so sodelovali:
Jana Ambrožič, Janko Cerjak, Leon Cizelj (glavni urednik 2. izdaje), Marko Čepin, Darko Korošec, Marija Kostanjšek Božin, Marjan Franc Levstek, Alenka Loose, Borut Mavko, Irena Mele, Uroš Miklavžič, Franc Pribožič, Milan Osredkar, Matjaž Ravnik, Andrej Stritar (glavni urednik 1. izdaje), Tomaž Šutej, Marjan Zorko

Tehnična ureditev: Nataša Medved, Anže Peršin, Borut Mavec, Nina Udir

Oblikovanje naslovnice: Branka Smodiš

Izdalo Društvo jedrskih strokovnjakov Slovenije

Naklada 300 izvodov

Ljubljana, 2012

PREDGOVOR

Pojmovnik izrazov jedrske tehnike in varstva pred sevanji ima kar dolgo zgodovino. Izvira iz *Angleško-slovenskega slovarčka izrazov iz jedrske tehnike*, ki ga je leta 1975 pripravil Institut "Jožef Stefan" in je do leta 1988 doživel še tri dopolnjene izdaje. Velik vsebinski korak naprej je pomenil *Pojmovnik jedrske tehnike in varstva pred sevanji* (1997), ki je poleg angleških in ustreznih slovenskih izrazov vseboval tudi opise teh pojmov. Ta pojmovnik je bil leta 2005 v razširjeni obliki izdan na zgoščenki, nekaj kasneje tudi kot spletna aplikacija.

Novi uredniški odbor se je lotil vsebine pojmovnika jeseni leta 2009 in sistematično pregledovanje je potekalo do poletja 2010, potem pa – seveda tudi zaradi obilice drugega dela – je bilo potrebno še skoraj dve leti, da smo v zadovoljivi meri rešili še različna odprta vprašanja. Gesla, ki so se ponavljala, so bila združena, precej opisov je bilo preurejenih v bolj razumljivo oziroma nedvoumno obliko, odpravljene so bile nekatere vsebinske napake, zastareli pojmi so bili opuščeni. Od 2635 gesel starega pojmovnika jih je 1903 doživelo večjo ali manjšo spremembo, dodanih je bilo tudi 80 novih gesel. Pričujoči pojmovnik ima tako, v največji meri zaradi združevanja ponavljajočih se gesel, manj gesel kot prejšnji, in sicer 2193.

Vsako besedišče, strokovno pa še posebej, ima mnoge odtenke, posebnosti in izjeme. Je kot živ organizem, kjer se posamezni izrazi rojevajo, se spreminjajo in tudi odmirajo. Dileme so se pojavljale tudi pri bolj ali manj uporabljanih sopomenkah oziroma pri enakih besedah z različnimi pomeni. Slednje smo v skladu z ustaljeno prakso v slovarjih označili z gornjimi indeksi [1], [2], [3] itn. Posebej so označene tudi dvočrkovne kratice posameznih sistemov, ki se specifično uporabljajo v NE Krško. Na koncu triletnega dela lahko tako zgolj ponovim, kar je zapisal Andrej Stritar že v uvodniku k prvi izdaji Pojmovnika: "Kot glavni urednik sem se pri marsikaterem izrazu moral odločiti med mnenji posameznih članov uredniškega odbora in drugih kolegov. Zato sem sam odgovoren za take primere. Upam, da zaradi mojih odločitev ne bo preveč hude krvi in da bomo z nadaljnjimi konstruktivnimi razpravami prišli do vedno boljših in vedno širše sprejetih izrazov.

Igor Jenčič

PRVI DEL

angleško slovenski pojmovnik

ENGLISH – SLOVENE GLOSSARY

1

1/v range ***1/v območje***

reaktorska fizika

Absorpcijski preseki mnogih nuklidov so pri nizkih (termičnih) energijah nevtronov obratno sorazmerni s hitrostjo nevtrona. 1/v območje je tisto energijsko območje, kjer za posamezen nuklid ta odvisnost velja. Ponavadi sega od najnižjih energij do prve resonance.

A

AB operator ***strojnik primarnih sistemov***

obratovanje jedrskih elektrarn

Strojnik opreme, ki po navodilih operaterjev iz glavne komandne sobe upravlja z opremo primarnih sistemov.

abnormal exposure condition ***nenadzorovana izpostavljenost***

varstvo pred sevanji

Stanje, pri katerem pride do izpostavljenosti, ki je posledica neupoštevanja ukrepov varstva pred sevanji ali varnosti virov ionizirajočih sevanj.

abnormal operating procedures; AOP ***postopki za nenormalno obratovanje***

obratovanje jedrskih elektrarn

Obratovalni postopki za primere odpovedi ali napak na posameznih komponentah tehnoloških sistemov, ki direktno ne prožijo zaustavitve reaktorja. Postopki zagotavljajo navodila za povrnitev parametrov v obseg normalnega obratovanja.

absorbed dose ***absorbirana doza***

varstvo pred sevanji

Energija, ki jo sevanje odda snovi, absorbirana na enoto mase. Enota je grej (1 Gy = 1 J/kg).

absorbed dose rate ***hitrost absorbirane doze***

varstvo pred sevanji

Sprememba absorbirane doze v enoti časa. Enota je grej na sekundo, Gy/s.

absorption coefficient ***absorpcijski koeficient***

jedrska fizika

Delež sevanja, ki ga snov absorbira na enoto poti.

absorption curve ***absorpcijska krivulja***
varstvo pred sevanji
Krivulja, ki ponazarja odvisnost absorbirane sevalne količine od razdalje, ki jo sevanje preide skozi absorber.

AC to DC converter; rectifier ***usmernik***
jedrska tehnika
Naprava za spreminjanje izmeničnega električnega toka v enosmernega.

accelerator ***pospeševalnik***
jedrska fizika
Naprava za pospeševanje naelektrenih delcev.

acceptance criteria ***merila sprejemljivosti***
upravni nadzor
Omejitve vrednosti ali logičnega stanja posameznih parametrov, na podlagi katerih se ugotavlja sposobnost objekta, sistema, naprave ali komponente za opravljanje svoje funkcije.

accident ***nesreča***
jedrska varnost
Kakršen koli nenamerni dogodek, vključno z napako pri upravljanju in/ali obratovanju, okvaro opreme ali druga nezgoda, katerega posledice ali potencialne posledice niso zanemarljive s stališča varstva ali varnosti.

accident condition ***stanje nesreče***
jedrska varnost
Odklon od obratovalnih stanj, ki je resnejši kot nenormalno obratovanje in vključuje projektne nesreče ter težke nesreče.

accident management ***obvladovanje nesreče***
jedrska varnost
Postopki za obvladanje nesreče in omejevanje njenih posledic.

accident with local consequences ***nesreča z lokalnimi posledicami***
upravni nadzor
Četrta stopnja jedrske nesreče po lestvici INES:
(ljudje in okolje) Manjši izpust radioaktivne snovi, ki najbrž ne bi zahteval izvajanja načrtovanih zaščitnih ukrepov, temveč le nadzor hrane v bližini objekta ali najmanj eno smrtno žrtev zaradi sevanja.
(radiološke pregrade in nadzor) Taljenje goriva ali poškodba goriva, pri kateri se sprosti več kot 0,1% inventarja sredice reaktorja ali izpust znatne količine radioaktivne snovi v objektu z veliko verjetnostjo znatne izpostavljenosti prebivalcev.

accident with wider consequences ***nesreča s širšimi posledicami***
upravni nadzor
Peta stopnja jedrske nesreče po lestvici INES:
(ljudje in okolje) Omejen izpust radioaktivne snovi, ki bi lahko zahteval izvajanje nekaterih načrtovanih zaščitnih ukrepov. Več smrtnih žrtev zaradi sevanja.
(radiološke pregrade in nadzor) Resna poškodba sredice reaktorja ali izpust večjih količin radioaktivne snovi v območju objekta z veliko verjetnostjo znatne izpostavljenosti prebivalcev. To je lahko posledica večje nesreče zaradi kritičnosti ali požara.

accidental exposure ***izpostavljenost ob izrednem dogodku***
upravni nadzor
Izpostavljenost posameznikov zaradi izrednega dogodka; ne vključuje interventne izpostavljenosti.

accidental release ***izpust med nesrečo***
jedrska tehnika
Izpust radioaktivnih snovi iz elektrarne med nesrečo.

accumulated dose ***nakopičena doza***
varstvo pred sevanji
Vsota vseh doz, ki jih prejme posameznik oziroma opazovani sistem. Sevanju je lahko izpostavljen nepretrgoma ali pa v presledkih.

accumulator; core flood tank ***rezervoar za varnostno vbrizgavanje***
jedrska varnost
Tlačna posoda v zadrževalnem hramu jedrske elektrarne, ki je povezana s primarnim krogom. V njej je večja količina borirane vode pod tlakom dušika. Če v primarnem krogu tlak upade pod vrednost tlaka plina v posodi, se odpre protipovratni ventil, voda iz rezervoarja pa prične poplavljati sredico.

actinides ***aktinidi***
jedrska fizika
Skupina elementov, ki imajo vrstna števila od 90 do 103.

Actinium; Ac ***aktinij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 89.

action level ***akcijski nivo***
varstvo pred sevanji
Raven hitrosti doze ali specifične aktivnosti, nad katero se morajo v okoliščinah dolgotrajne izpostavljenosti ali izpostavljenosti v izrednih razmerah izvajati sanacijski ali varnostni ukrepi.

activation ***aktivacija***
jedrska fizika
Pretvorba stabilnega nuklida v radioaktivni nuklid kot posledica obsevanja snovi. Aktivacijo praviloma povzročijo nevtroni, le izjemoma drugi delci ali visokoenergijsko sevanje gama.

activation analysis ***aktivacijska analiza***
jedrska fizika
Metoda kemijske analize, ki temelji na razpoznavanju in meritvah značilnega sevanja nuklidov, nastalih z obsevanjem vzorca.

activation cross section ***aktivacijski presek***
jedrska fizika
Presek za reakcijo, pri kateri se snov aktivira.

activation detector ***aktivacijski detektor***
jedrska fizika
Detektor sevanja, s katerim merimo nevtronski fluks s pomočjo aktivnosti vzorca, ki ga vstavimo v nevtronsko polje. S kombinacijo aktivacijskih detektorjev iz različnih snovi lahko določimo tudi spekter nevtronov.

activation foil ***aktivacijska folija***
jedrska fizika
Aktivacijski detektor v obliki folije.

activation product ***aktivacijski produkt***
jedrska fizika
Radionuklid, ki nastaja z nevtronskim zajetjem v snovi, ki je izpostavljena nevtronskemu sevanju.

active component ***aktivna komponenta***
jedrska tehnika
Komponenta, ki ji je za delovanje potrebno dovajati energijo (glej pasivna komponenta in enojna odpoved).

active fault ***aktivni prelom***
jedrska tehnika
Prelom v zemeljski skorji, ki je nastal v najmlajšem tektonskem obdobju.

active fuel ***aktivno gorivo***
reaktorska fizika
Tisti del goriva, kjer poteka verižna reakcija.

activity ***aktivnost***
jedrska fizika
Število razpadov na enoto časa. Enota je bekerel (1 Bq = 1 s^{-1}). Stara, nedovoljena enota pa je kiri (1 Ci = 37 MBq).

actuation logic test ***preizkus logike sprožanja***
jedrska tehnika
Uporaba različnih simuliranih kombinacij vhodnih signalov skupaj z vsakim možnim stanjem logike in preverjanje pričakovanih logičnih izhodnih signalov.

actuator ***sprožilnik***
jedrska tehnika
Naprava, ki sproži delovanje nekega sistema.

adiabatic process ***adiabatni proces***
jedrska tehnika
Sprememba notranje energije delov nekega sistema brez izmenjave energije z okolico. To je sprememba energije izolirane snovi.

administrative procedures; ADP ***administrativni postopki***
obratovanje jedrskih elektrarn
Postopki, ki opredeljujejo organiziranost in opravila administrativne narave.

advanced gas cooled reactor; AGR ***napredni plinski reaktor***
jedrska tehnika
Vrsta jedrske elektrarne v Veliki Britaniji, izboljšava starejšega reaktorja magnoks. Ker srajčke goriva niso več iz magnezijeve zlitine, ampak iz nerjavnega jekla, mora za gorivo uporabljati rahlo obogateni uran. Moderator je grafit, hladilo pa ogljikov dioksid.

advanced nuclear power plant ***napredna jedrska elektrarna***
jedrska tehnika
Jedrska elektrarna, ki ima (oziroma bo imela) izboljšano zasnovo glede na dosedanje elektrarne.

advisory committee ***svetovalni odbor***
upravni nadzor
Skupina strokovnjakov za določeno področje, ki presoja o določenih problemih in svetuje ustreznemu vodstvenemu ali upravnemu organu.

age ***starost***
jedrska tehnika
Čas, ki je pretekel od izdelave do trenutka opazovanja naprave.

aging ***staranje***
jedrska tehnika
Procesi, ki zaradi vplivov časa ali uporabe spreminjajo lastnosti naprave.

agitator ***mešalnik***
jedrska tehnika
Naprava za mehansko mešanje tekočine.

agricultural countermeasure ***kmetijski protiukrep***
varstvo pred sevanji
Ukrep za zmanjšanje onesnaženja hrane ali kmetijskih ali gozdnih pridelkov, preden prispejo do porabnikov.

air conditioner ***klimatska naprava***
jedrska tehnika
Naprava za vzdrževanje želene temperature in vlažnosti zraka v prostoru.

air dryer ***sušilnik zraka***
jedrska tehnika
Naprava za odstranjevanje vlage iz zraka.

air ejector ***ejektor zraka***
jedrska tehnika
Naprava, ki odstranjuje zrak iz nekega sistema.

air handling unit ***zračni konvektor***
jedrska tehnika
Konvektorski hladilnik zraka.

air lock ***zračna komora***
jedrska tehnika
Manjši prostor, ki omejuje izmenjavo zraka ob prehodu med prostori na različnem zračnem tlaku, npr. pri vstopu v zadrževalni hram jedrske elektrarne.

air particle monitor ***monitor delcev v zraku***
varstvo pred sevanji
Radiološki monitor za nadzor radioaktivnih delcev v zraku.

air purification and clean up system ***ventilacijski sistem za čiščenje zraka***
jedrska tehnika
Procesni sistem v jedrski elektrarni, ki vzdržuje ustrezno čistost zraka.

airborne radioactive material ***razpršene radioaktivne snovi***
varstvo pred sevanji
Radioaktivna snov, razpršena v zraku v obliki prahu, megle ali plinov.

air-operated valve ***pnevmatski ventil***
jedrska tehnika
Ventil, ki ga upravlja stisnjeni zrak.

ALARA ***ALARA***
varstvo pred sevanji
Kratica za "As Low As Reasonably Achievable", s katero opredeljujemo vse aktivnosti pri varstvu pred sevanji, da bi dosegli kolikor je možno nizke doze, ob hkratni družbeni in ekonomski sprejemljivosti.

alarm ***alarm***

jedrska tehnika

Svarilni signal o izjemnem stanju.

alert ***začetna nevarnost***

jedrska varnost

Stopnja nevarnosti, ki jo predvideva državni Načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči (stopnja 1): nastanek ali razvoj dogodkov vodi do ali povzroči bistveno zmanjšanje jedrske varnosti elektrarne oz. pri kateri je zaradi sovražne dejavnosti povečana nevarnost za osebje ali opremo v elektrarni. Možen je omejen izpust radioaktivnih snovi, ki lahko presega omejitve radioloških tehniških specifikacij, vendar ne v takem obsegu, da bi bili potrebni zaščitni ukrepi v okolici elektrarne.

align valve ***postaviti ventil***

jedrska tehnika

Postopek nastavitve ventila v želeni položaj.

allowed outage time; AOT ***dovoljen čas nerazpoložljivosti***

jedrska tehnika

Največji dovoljeni čas, v katerem določena komponenta oz. sistem ni obratovalno sposobna, ne da bi bilo treba elektrarno zaustaviti oz. spraviti v varnejše stanje.

alpha decay ***razpad alfa***

jedrska fizika

Radioaktivni razpad, pri katerem jedro izseva delec alfa (helijevo jedro). Po razpadu alfa se jedru vrstno število zniža za dva in masno število za štiri.

alpha particle ***delec alfa***

jedrska fizika

Jedro ^{4}He. Delci alfa se izsevajo iz jeder pri razpadu alfa, lahko pa nastanejo tudi pri nekaterih jedrskih reakcijah.

ambient dose equivalent; *H(*d*)** ***okoliški ekvivalent doze***

varstvo pred sevanji

Ekvivalent doze v točki polja sevanja, ki bi ga ustvarilo ustrezno razširjeno in usmerjeno polje v krogli ICRU v globini *d* pod površino na polmeru, usmerjenem proti smeri usmerjenega polja. Enota je sivert (Sv).

American Nuclear Society; ANS ***Ameriško združenje jedrskih strokovnjakov***
jedrska tehnika
Strokovna zveza, ki združuje jedrske strokovnjake predvsem Združenih držav Amerike. Obstajajo tudi sekcije zunaj ZDA. Glavne aktivnosti so priprava strokovnih srečanj, izdaja strokovne literature in standardov.

Americium; Am ***americij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 95.

analog channel operational test ***preizkus delovanja analognega kanala***
obratovanje jedrskih elektrarn
Simulacija vhodnega signala čim bližje tipalu, da bi preverili delovanje alarma, blokado in delovanje zaustavitve reaktorja.

analyzer ***analizator***
jedrska tehnika
Naprava za analizo procesov ali drugih naprav.

anchor bolt ***sidrni vijak***
jedrska tehnika
Vijak za pritrjevanje strojev in naprav na betonsko podlago.

AND gate ***vrata IN***
jedrska tehnika
Vezje, ki opravi operacijo IN Boolove algebre: Izhod je enak 1 takrat, ko sta oba vhodna podatka enaka 1; če pa je vsaj eden od vhodnih podatkov enak 0, pa je izhod enak 0.

annealing ***žarjenje; popuščanje; prežarjanje***
jedrska tehnika
Proces pregrevanja in ohlajevanja kovinskih konstrukcij, ki zmanjšuje shranjeno energijo in odpravlja notranje napetosti.

annihilation ***anihilacija***
jedrska fizika
Reakcija med delcem in njegovim antidelcem, pri kateri se njuni masi v celoti pretvorita v energijo dveh fotonov, ki odletita v nasprotni smeri. V jedrski tehnologiji je pomembna edino anihilacija elektrona s pozitronom.

annual dose limit ***letna mejna doza***
varstvo pred sevanji
Vrednost efektivne ali ekvivalentne doze posameznika, povzročene z nadzorovanimi dejavnostmi, ki ne sme biti presežena v danem letu.

annual limit on intake; ALI ***omejitve letnega vnosa***

varstvo pred sevanji

Sekundarna omejitev za notranjo obsevanost oseb, ki imajo opravka z viri ionizirajočega sevanja: enoletni vnos danega radionuklida v referenčno osebo z vdihavanjem, zaužitjem ali skozi kožo, ki bi povzročil predvideno dozo, enako ustrezni mejni dozi. ALI se navaja v enotah aktivnosti.

annular flow ***obročasti tok***

jedrska tehnika

Dvofazni tok, pri katerem kapljevita faza teče ob steni cevi.

annulus ***vmesni prostor***

jedrska tehnika

Obročasti vmesni prostor med dvema valjema (npr. med jeklenim plaščem zadrževalnega hrama in zaščitno betonsko zgradbo).

annunciator ***javljalnik***

jedrska tehnika

Naprava, ki zvočno opozori na določeno stanje.

anomaly ***nepravilnost***

upravni nadzor

Prva, najnižja stopnja jedrske nesreče po lestvici INES: Izpostavljenost prebivalca preko zakonsko določene letne meje, manjše težave z varnostnimi komponentami ob znatni preostali globinski obrambi ali izguba ali kraja nizko radioaktivnega vira sevanja, naprave ali transportnega tovorka.

anticipated operational occurrences ***pričakovani obratovalni dogodki***

jedrska tehnika

Dogodek, ki se pričakuje enkrat ali večkrat v trajnostni dobi jedrske elektrarne.

anticipated transient without scram; ATWS ***pričakovan prehodni pojav brez zaustavitve reaktorja***

jedrska varnost

Prehodni pojav v jedrski elektrarni, pri katerem odpove sistem za hitro zaustavitev, palice ne padejo v sredico, reaktor pa ostane na moči.

Anticipated Transient Without Scram (ATWS) mitigation signal actuation circuitry; AMSAC ***prožilno vezje sistema za blažitev posledic prehodnega pojava brez zaustavitve reaktorja; prožilno vezje sistema za blažitev posledic ATWS***

jedrska varnost

Sistem, ki skuša prepoznati prehodni pojav brez zaustavitve reaktorja (angl. ATWS) in sprožiti sisteme za blažitev posledic.

antivibration bar ***protivibracijska palica***
jedrska tehnika
Konstrukcijski element v uparjalniku, ki preprečuje vibracije U-cevi na sekundarni strani.

apprentice ***praktikant***
upravni nadzor
Oseba, ki se usposablja ali uči za opravljanje posebnih strokovnih opravil pri pravni ali fizični osebi, ki v okviru svoje dejavnosti izvaja sevalno dejavnost.

approach to criticality ***približevanje kritičnosti***
reaktorska fizika
Proces, v katerem se pomnoževalni faktor približuje 1 z odstranjevanjem nevtronskega absorberja ali dodajanjem goriva, moderatorja oziroma reflektorja.

approved dosimetric service ***pooblaščeni izvajalec dozimetrije***
upravni nadzor
Pooblaščena pravna oseba, ki ima zaposlene strokovnjake, usposobljene za izvajanje naslednjih nalog dozimetrije: ocenjevanje doz izpostavljenih delavcev, merjenje ionizirajočih sevanj v delovnem okolju, interpretacijo izmerjenih vrednosti ionizirajočih sevanj ali za merjenje radioaktivnosti v človekovem telesu ali bioloških vzorcih.

approved expert for radiation and nuclear safety ***pooblaščeni izvedenec za sevalno in jedrsko varnost***
upravni nadzor
Pooblaščena pravna ali fizična oseba, ki ima zahtevano znanje in je usposobljena za ocenjevanje jedrske varnosti jedrskih objektov, sevalne varnosti sevalnih objektov in varstva okolja pred ionizirajočimi sevanji.

approved medical physics expert ***pooblaščeni izvedenec medicinske fizike***
upravni nadzor
Pooblaščena oseba, ki ima zahtevano znanje na področju medicinske fizike in je usposobljena za svetovanje pri optimizaciji, merjenju in ocenjevanju obsevanosti pacientov, razvoju, načrtovanju in uporabi radioloških posegov in opreme ter zagotavljanju in preverjanju kakovosti radioloških posegov.

approved medical practitioner ***pooblaščeni zdravnik***
upravni nadzor
Zdravnik, ki je pooblaščen za izvajanje zdravstvenega nadzora izpostavljenih delavcev, praktikantov in študentov.

approved radiation protection expert ***pooblaščeni izvedenec varstva pred sevanji***

upravni nadzor

Pooblaščena pravna ali fizična oseba, ki ima zahtevano znanje in je usposobljena za izvajanje fizikalnih, tehničnih oziroma radiološko kemijskih testov, potrebnih za ocenjevanje doz, ter za svetovanje pri ukrepih varstva ljudi pred ionizirajočimi sevanji.

area monitor ***območni monitor***

varstvo pred sevanji

Radiološki monitor za nadzor določenega delovnega območja.

area monitoring system ***sistem za (radiološki) nadzor prostorov***

varstvo pred sevanji

Merilni sistem, ki skrbi za radiološki nadzor na širšem območju (npr. v jedrski elektrarni).

aseizmical displacement ***aseizmični (nepotresni) premiki***

jedrska varnost

Premiki zemeljske skorje ob aktivnih prelomih, ki nastanejo zaradi stalnih pritiskov zemeljskih mas v globini. Povzročajo nehomogeno napetostno polje in deformacije v zemeljski skorji, med njimi tudi prelome. Strižne napetosti povzročajo stalne polzeče premike, ne da bi nastajali potresi.

assembly grid; grid assembly ***distančna rešetka***

jedrska tehnika

Kovinska konstrukcija, ki vzdržuje enakomerno razdaljo med gorivnimi palicami v gorivnem svežnju. Navadno so razporejene v enakomernih razdaljah vzdolž svežnja.

atom ***atom***

jedrska fizika

Najmanjši delec elementa, ki ohranja njegove kemijske in fizikalne lastnosti. Atom je sestavljen iz pozitivno nabitega jedra in negativno nabitega elektronskega oblaka. Število elektronov v nevtralnem atomu (oziroma število protonov v jedru) določa vrstno mesto elementa v periodnem sistemu.

atomic energy ***atomska energija***

jedrska fizika

Prvotni, danes zastarel in fizikalno napačen izraz za jedrsko energijo.

atomic mass ***atomska masa***

jedrska fizika

Masa atoma, izražena v atomskih enotah mase.

atomic mass unit ***atomska enota mase***
jedrska fizika
Enota mase v atomski fiziki in kemiji. Definirana je kot dvanajstina mase atoma ogljika-12 in je približno enaka masi protona ali nevtrona.

atomic number ***vrstno število***
jedrska fizika
Število, ki nam pove mesto elementa v periodnem sistemu in ki je enako številu protonov v jedru atoma tega elementa, pa tudi številu elektronov v nevtralnem atomu tega elementa.

attenuation ***slabljenje; pojemanje***
jedrska fizika
Pojemanje intenzitete sevanja po prehodu skozi snov zaradi vseh vrst interakcije s snovjo. Sem navadno ne prištevamo slabljenja zaradi geometrije.

attenuation coefficient ***koeficient slabljenja; koeficient pojemanja***
varstvo pred sevanji
Merilo slabljenja sevanja pri prehodu skozi snov. Odvisen je od energije sevanja.

audit ***presoja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Organizirana oblika pregleda oziroma preverjanja dejanskega stanja na podlagi vnaprej določenih meril za primerjavo.

authorization ***pooblastitev (odobritev)***
upravni nadzor
Pravni akt upravnega organa, podeljen z dokumentom osebi, ki je predložila zahtevek za opravljanje dejavnosti ali izvajanje katerih koli drugih ukrepov, povezanih z varstvom pred sevanji in/ali jedrsko varnostjo. Pooblastilo ima lahko obliko vpisa v register ali dovoljenja.

authorized ***pooblaščen***
upravni nadzor
S podeljenim pooblastilom (odobritvijo) ali dovoljenjem upravnega organa.

auxiliary boiler ***pomožni kotel***
jedrska tehnika
Kotel, ki se uporablja ob izpadu glavnega.

auxiliary boilerhouse ***pomožna kotlovnica***
jedrska tehnika
Zgradba, v katero je vgrajen pomožni kotel.

auxiliary building ***pomožna zgradba***
jedrska tehnika
Zgradba, v kateri so vgrajeni pomožni sistemi jedrske elektrarne.

auxiliary feedwater system; AF* ***sistem pomožne napajalne vode***
jedrska tehnika
Procesni sistem v tlačnovodni jedrski elektrarni, ki poskrbi za dovajanje napajalne vode v uparjalnike, kadar glavni napajalni sistem ni na razpolago. Pomožni sistem ima lahko električne ali s paro gnane črpalke.

auxiliary steam heating system; HS* ***sistem parnega ogrevanja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, namenjen gretju prostorov.

auxiliary steam system; SA* ***sistem pomožne pare***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki proizvaja paro, ko reaktor ne obratuje.

availability ***razpoložljivost***
obratovanje jedrskih elektrarn
Razmerje med številom ur obratovanja generatorja, sinhroniziranega z omrežjem (ne glede na moč) in celotnim številom ur v tem obdobju.

average mammary glandular dose ***povprečna žlezna doza***
varstvo pred sevanji
Količina, ki jo uporabljamo za oceno izpostavljenosti pri mamografiji. Izračunamo jo kot produkt kerme v zraku pri slikanju standardnega fantoma, ki simulira dojko (45 mm pleksi stekla), s količnikom, ki upošteva dejanski delež žleznega tkiva v dojki in spekter rentgenske svetlobe.

average surface power density ***povprečna gostota moči na površini***
reaktorska fizika
Termična moč, proizvedena v gorivnem elementu ali svežnju, deljena s hlajeno površino.

avertable dose → averted dose

averted dose; avertable dose ***izogibna doza***
varstvo pred sevanji
Pričakovano zmanjšanje izpostavljenosti ob uporabi določenega zaščitnega ukrepa.

axial (neutron) flux difference ***osna razlika (nevtronskega) fluksa***
reaktorska fizika
Razlika med nevtronskima fluksoma, izmerjenima v zgornji in spodnji polovici reaktorja.

* Kratica se uporablja v NE Krško

axial nuclear heat flux hot channel factor; F_z^N ***osni jedrski konični faktor toplotnega toka vročega kanala***
reaktorska fizika
Razmerje med povprečnim linearnim toplotnim tokom v ravnini sredice na določeni višini (z) in povprečnim linearnim toplotnim tokom v sredici.

axial peaking factor ***osni konični faktor***
reaktorska fizika
Razmerje med največjo in povprečno gostoto moči v navpični smeri v jedrskem reaktorju.

B

back up shutdown system ***rezervni sistem za zaustavitev***
jedrska tehnika
Pomožni sistem za hitro zaustavitev reaktorja, če glavni sistem odpove.

backfill ***polnilo***
radioaktivni odpadki
Snov za zapolnitev praznih delov odlagališča (praznine med vsebniki z odpadki, dostopne in odlagalne jaške...) po napolnitvi odlagališča z RAO. Zapolnjevanje je možno izvesti z naravnimi ali umetnimi snovmi (prod, pesek, glina, pepeli, cement...).

backfitting ***nadgradnja***
jedrska tehnika
Spremembe objektov po izdaji gradbenega dovoljenja zaradi novih spoznanj ali nove zakonodaje.

background radiation ***sevanje ozadja***
jedrska fizika
Sevanje, ki je na določenem območju in ki ne prihaja iz virov, ki nas primarno zanimajo.

backscattering ***povratno sipanje***
jedrska fizika
Sipanje v smer, ki je v splošnem nasprotna vpadni smeri.

backwash line ***izpiralna linija***
jedrska tehnika
Del sistema v jedrski elektrarni.

baffle ***obodna plošča***
jedrska tehnika
Prva obloga iz kovinskih plošč, ki obdajajo sredico reaktorja v radialni smeri.

baffle plate[1] ***oporna plošča***

jedrska tehnika

Vodoravne distančne plošče v sredici reaktorja, ki podpirajo obodne plošče okoli sredice.

baffle plate[2] ***usmerjevalna plošča***

jedrska tehnika

Plošča v prenosniku toplote, ki usmerja pretok kapljevine tako, da se doseže najboljši prenos toplote.

balance of plant; BOP ***nejedrski del elektrarne***

jedrska tehnika

Sekundarni, nejedrski del jedrske elektrarne, kjer se energija pare pretvarja v električno energijo.

baler ***stiskalnica***

jedrska tehnika

Stroj za stiskanje nizkoradioaktivnih odpadkov.

ball catchers ***lovilniki kroglic***

jedrska tehnika

Naprava za zbiranje čistilnih kroglic.

ball cleaning system ***sistem čiščenja cevovodov s kroglicami***

jedrska tehnika

Sistem za čiščenje cevovodov z gumijastimi kroglicami.

ball valve ***krogličnі ventil***

jedrska tehnika

Ventil, ki mu pretočni prerez uravnavamo z zapornim diskom, ki nalega na obročasto ležišče.

bank (control rod) ***skupina (regulacijskih palic)***

jedrska tehnika

Oznaka za skupino regulacijskih palic, ki se pomikajo istočasno.

bank reactivity ***reaktivnost skupine***

reaktorska fizika

Reaktivnost celotne skupine regulacijskih palic, ki se pomikajo istočasno.

bare reactor ***goli reaktor***

reaktorska fizika

Reaktor brez reflektorja.

barn; b ***barn***

jedrska fizika

Enota v jedrski fiziki za presek (verjetnost) za jedrske reakcije in sipanje. Ima dimenzijo površine. 1 barn = 10^{-24} cm^2 = 10^{-28} m^2.

barrier ***pregrada***

jedrska varnost

Fizična prepreka, ki ovira ali preprečuje gibanje radionuklidov med posameznimi deli sistema. Razlikujemo posebej izdelane umetne pregrade in naravne pregrade (npr. kristalna mreža uranovega dioksida pri gorivu ali geološke formacije pri odlagališču radioaktivnih odpadkov). Pregrada je lahko tudi fizična ali administrativna ovira, ki varuje osebje/opremo pred tveganimi okoliščinami.

barytes concrete ***baritni beton***

jedrska tehnika

Beton z visoko vsebnostjo baritov, težkih barijevih mineralov, ki izboljšujejo zaščito pred sevanjem.

base load operation ***obratovanje v pasu***

obratovanje jedrskih elektrarn

Obratovanje elektrarne pri konstantni moči, neodvisno od zahtev električnega omrežja. Vsa nihanja porabe morajo pri takem načinu obratovanja prevzeti druge elektrarne, ki so vključene v omrežje.

basic design criterion ***temeljno projektno merilo***

jedrska tehnika

Projektno merilo, na katerem temelji celotna zasnova objekta.

basic event ***osnovni dogodek***

jedrska tehnika

Dogodek, ki sam ali skupaj z drugimi dogodki povzroči odpoved sistema oziroma dela sistema.

basic principle training simulator; BPTS ***osnovni simulator***

obratovanje jedrskih elektrarn

Šolski simulator, ki ni kopija celotne komandne sobe, ima pa poenostavljene matematične modele in je sposoben simulirati le osnovne pojave v jedrski elektrarni. Namenjen je prikazu osnovnih zakonitosti fizike in/ali tehnike.

battery charger ***polnilnik akumulatorjev***

jedrska tehnika

Naprava za polnjenje akumulatorjev.

beam hole ***izstopna odprtina žarka***

jedrska fizika

Odprtina oziroma kanal skozi ščit reaktorja iz sredice. Skoznjo prihaja žarek sevanja iz reaktorja.

becquerel; Bq ***bekerel***

jedrska fizika

Enota za aktivnost radioaktivnega vira. Definirana je kot en radioaktivni razpad na sekundo. Stara enota za aktivnost je bila kiri (Ci), 1 Ci = 37 GBq.

beginning of life; BOL ***začetek reaktorskega gorivnega cikla***

jedrska tehnika

Obdobje takoj po vstavitvi svežega goriva v sredico.

benchmarking ***primerjanje; primerjalno presojanje***

obratovanje jedrskih elektrarn

Primerjava praks dveh ali več organizacij na istem področju dela s ciljem ugotavljanja pozitivnih izkušenj in primerjalno naprednejših načinov dela, ki jih je mogoče uporabiti za izboljšanje procesov sodelujočih organizacij.

Berkelium; Bk ***berkelij***

jedrska fizika

Element z vrstnim številom 97.

best estimate flow rate ***realistično izračunan pretok***

jedrska tehnika

Pretok skozi sistem, kot ga izračunamo z najboljšimi matematičnimi modeli in z največjo mero natančnosti brez upoštevanja konzervativnosti.

beta decay ***razpad beta***

jedrska fizika

Radioaktivni razpad, pri katerem se izsevata delec beta ter nevtrino oziroma antinevtrino. Ločimo razpada beta minus in beta plus. Delec beta minus je elektron, beta plus pa pozitron. Po razpadu beta minus se vrstno število jedra poveča za ena, pri razpadu beta plus zmanjša za ena, masno število pa v obeh primerih ostane nespremenjeno.

beta particle ***delec beta***

jedrska fizika

Pozitron ali elektron, ki ga izseva atomsko jedro ali nevtron pri jedrskem razpadu.

beta radiation ***sevanje beta***

jedrska fizika

Ionizirajoče sevanje delcev beta.

betatron ***betatron***

jedrska fizika

Pospeševalnik, v katerem elektroni krožijo v magnetnem polju, ki je pravokotno na ravnino kroženja.

binding energy ***vezavna energija***

jedrska fizika

Energija, ki jo moramo dovesti delcu, da ga odtrgamo iz sistema. Tudi energija, ki jo moramo dovesti sistemu, da ga razbijemo na sestavne dele.

biological clearance rate ***biološka hitrost odstranjevanja***

varstvo pred sevanji

Hitrost, s katero se radionuklidi odstranjujejo iz biološkega tkiva.

biological half-life ***biološki razpolovni čas***

varstvo pred sevanji

Čas, v katerem se količina neke snovi v biološkem sistemu zmanjša na polovico začetne vrednosti z biološkimi procesi. Pri tem je hitrost zmanjševanja približno eksponentna.

biological shield; shield ***biološki ščit; ščit***

varstvo pred sevanji

Snov, ki zmanjšuje ionizirajoče sevanje na določenem območju do sprejemljive meje.

bistable ***primerjalnik; bistabil***

jedrska tehnika

Dvopoložajni pretvornik, ki vhodni signal primerja z nastavitveno vrednostjo in v primeru, da jo doseže, spremeni izhodni signal iz 0 na 1 oz. nasprotno.

black absorber ***črni absorber***

jedrska fizika

Snov, ki zajame praktično vse vpadlo sevanje.

blackout (of the plant); station blackout ***izpad električnega napajanja***

jedrska tehnika

Izguba vsega notranjega in zunanjega električnega napajanja lastne rabe elektrarne.

blanket ***plašč***

reaktorska fizika

Namensko nameščena obloga sredice reaktorja, da v njej poteka izbrana jedrska reakcija. V fisijskih reaktorjih je to navadno nastajanje cepljivih nuklidov iz oplodnih nuklidov, v fuzijskih pa nastajanje tritija iz litija.

block valve ***izolacijski ventil***

jedrska tehnika

Ventil, ki je navadno vgrajen zaporedno pred glavnim ali krmilnim ventilom. Zagotavlja zaprtje pretoka v primeru, ko odpove glavni ventil ali med vzdrževanjem.

blowdown phase ***izlivna faza***
jedrska tehnika
Začetna faza velike izlivne nesreče v jedrski elektrarni, ko se primarni krog hitro prazni in tlak upada. Izlivna faza se konča, ko se izenačita tlaka v primarnem krogu in zadrževalnem hramu.

Bohrium; Bh ***borij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 107.

boiler tube ***kotelska cev***
jedrska tehnika
Cev v kotlu, skozi katero se pretaka ogrevani ali grelni medij.

boiling crisis → departure from nucleate boiling

boiling curve ***vrelna krivulja***
jedrska tehnika
Krivulja, ki ponazarja odvisnost gostote toplotnega toka s površine grelnega telesa na hladilno kapljevino od temperaturne razlike med površino in vreliščem.

boiling heat transfer ***prenos toplote z vrenjem***
jedrska tehnika
Prenos toplote z grelnega telesa na kapljevino, kjer pride do fazne spremembe kapljevine v paro.

boiling point ***vrelišče***
jedrska tehnika
Temperatura vrenja tekočine pri danem tlaku. Pri tej temperaturi se vsa dovedena toplota porabi za prehod iz kapljevite v parno fazo.

boiling water reactor; BWR ***vrelni reaktor***
jedrska tehnika
Reaktor, v katerem primarna hladilna voda vre in nastala para neposredno poganja turbino.

bond (fuel) ***stik, vezivo (gorivo)***
jedrska tehnika
Tesen stik med gorivom in srajčko. Če sta snovi tako tesno skupaj, da delujejo medatomske sile, mu rečemo metalurški, sicer je mehanski.

booster fuel element ***spodbujevalni gorivni element***
reaktorska fizika
Gorivni element z veliko presežno reaktivnostjo.

boral ***boral***
reaktorska fizika
Mešanica borovega karbida in aluminija, ki se uporablja kot nevtronski absorber.

borated water ***borirana voda***
reaktorska fizika
Voda, v kateri je raztopljena borova kislina. Uporablja se kot nevtronski absorber v lahkovodnih reaktorjih.

boration ***boriranje***
jedrska tehnika
Proces zviševanja koncentracije bora v primarni vodi. Bor se dodaja skozi sistem za uravnavanje kemične sestave in prostornine.

boron injection ***vbrizgavanje bora***
jedrska tehnika
Dodajanje borove raztopine v moderator ali hladilo. S tem se zniža reaktivnost sredice.

boron recycle system; BR* ***sistem za obnovo bora***
jedrska tehnika
Sistem, v katerem se zbira in predeluje odvečna borirana voda iz primarnega sistema in drugih virov med normalnim obratovanjem jedrske elektrarne.

boron thermal regeneration system ***sistem toplotne regeneracije bora***
jedrska tehnika
Sistem, v katerem se s spreminjanjem temperature medija, ki teče skozi ionske smole, bor bodisi sprošča iz smol, bodisi se na smole veže.

bottom support casting ***lita spodnja podpora***
jedrska tehnika
Konstrukcijski del v spodnjem delu reaktorske posode reaktorja podjetja Westinghouse.

boundary layer ***mejna plast***
jedrska tehnika
Tanka plast med fazama tekočine ali ob steni.

bowing ***upogib***
jedrska tehnika
Upogibanje gorivnega elementa oz. gorivnega svežnja zaradi neenakomerne temperaturne razporeditve, zunanjih sil, neelastičnih raztezkov zaradi obsevanja ali kombinacije teh treh učinkov.

branching decay ***razvejeni razpad***
jedrska fizika
Lastnost radionuklida, ki lahko razpada na dva ali več načinov. Verjetnost za posamezno vrsto razpada podaja razvejitveno razmerje.

* Kratica se uporablja v NE Krško

branching ratio ***razvejitveno razmerje***

jedrska fizika

Verjetnost, izražena v odstotkih, da bo radionuklid razpadel z določeno vrsto radioaktivnega razpada.

breach; burst ***razpoka***

jedrska tehnika

Zelo majhen zlom srajčke gorivne palice ali tlačne meje primarnega hladila, skozi katerega uhaja majhna količina vsebine.

breakdown; complete failure ***popolna okvara***

jedrska tehnika

Okvara, pri kateri je oprema v celoti izgubila sposobnost opravljanja svoje funkcije.

breakdown (of power grid) ***razpad (el. omrežja)***

jedrska tehnika

Razpad električnega omrežja, ko zaradi nenadne motnje ali okvare v elektrarnah proizvedena energija ne more več zadovoljevati potreb porabnikov. Pri tem pride do padca napetosti in frekvence ter do popolnega prenehanja oskrbe.

breaker ***odklopnik***

jedrska tehnika

Naprava, ki prekine električni tokokrog in s tem napajanje z energijo.

breeder reactor ***oplodni reaktor***

reaktorska fizika

Jedrski reaktor, ki proizvede več cepljive snovi, kot pa jo porabi.

breeding ***oploditev***

reaktorska fizika

Proces, v katerem pri cepitvi nastali nevtroni proizvedejo več cepljivih jeder, kot se jih je v procesu porabilo.

breeding blanket ***oplodna plast***

reaktorska fizika

Plast snovi, v kateri poteka oploditev. Navadno je to naravni uran razpostavljen okoli sredice hitrega reaktorja, kjer zajema nevtrone in se pretvarja v cepljivo snov (navadno plutonij).

breeding gain ***oplodni presežek***

reaktorska fizika

Oplodno razmerje manj ena.

breeding ratio ***oplodno razmerje***
reaktorska fizika
Število iz oplodnih jeder nastalih cepljivih jeder na vsako porabljeno cepljivo jedro. Oplodno razmerje je vedno večje od 1. Če je manjše, govorimo o pretvornem razmerju.

brushless exciter ***vzbujalnik brez krtačk***
jedrska tehnika
Naprava za vzbujanje električnega generatorja.

bubble collapse ***splahnitev mehurčka***
jedrska tehnika
Proces, ko v dvofazni mešanici tekočine mehurčki pare izginejo zaradi hitrega dviga tlaka in s tem dviga vrelišča.

bubble detachment ***odlepljenje mehurčka***
jedrska tehnika
Proces, ko se mehurček pare, ki je nastal na steni grelnega telesa, odlepi in prosto zaplava po dvofazni mešanici.

bubble flow ***mehurčasti tok***
jedrska tehnika
Eden od režimov toka dvofazne tekočine.

buckling ***ukrivljenost***
reaktorska fizika
Lastna vrednost Laplaceovega operatorja za gol homogen reaktor, sorazmerna krivinskemu radiju porazdelitve fluksa.

buildup ***kopičenje***
varstvo pred sevanji
Pojem, s katerim matematično opišemo prispevek sipanega sevanja k sevanju, ki prodre skozi ščit. Hitrost doze se poveča za faktor kopičenja glede na hitrost doze v ti. geometriji ozkega žarka.

buildup factor ***faktor kopičenja***
varstvo pred sevanji
Faktor, za katerega se zaradi sipanja v ščitu poveča hitrost doze, izračunana ob predpostavki geometrije ozkega žarka.

bulk boiling ***prostorninsko vrenje; nasičeno vrenje***
jedrska tehnika
Vrenje v pretežnem delu mirujoče nasičene kapljevine.

bulk temperature ***temperatura jedra***
jedrska tehnika
Povprečna temperatura določene količine tekočine.

burnable absorber ***gorljivi absorber***

reaktorska fizika

Absorber nevtronov v reaktorju, ki se z zajemanjem nevtronov izrablja. Tako se delno kompenzira zmanjšanje reaktivnosti sredice zaradi zgorevanja goriva.

burnable poison ***gorljivi strup***

reaktorska fizika

Absorber nevtronov, katerega presek je tako velik, da se njegova koncentracija zaradi obsevanja z nevtroni zmanjšuje.

burnout heat flux ***toplotni tok prežiga***

jedrska tehnika

Lokalna vrednost gostote toplotnega toka, pri kateri pride do prežiga goriva.

burnout point ***točka prežiga***

jedrska tehnika

Katera koli kombinacija parametrov prenosa toplote, ki pripelje do prežiga goriva.

burnout ratio ***razmerje prežiga***

jedrska tehnika

Razmerje med jedrsko močjo, pri kateri bi prišlo do prežiga goriva, in nazivno močjo. To je računska vrednost, s katero so določene varnostne meje.

burnup fraction → fuel irradiation level

burnup[1] ***zgorevanje***

reaktorska fizika

Proces jedrske reakcije cepitve in sproščanja energije v gorivu reaktorja. Z zgorevanjem se koncentracija cepljivih nuklidov v gorivu praviloma zmanjšuje.

burnup[2] ***zgorelost***

reaktorska fizika

Iztrošenost goriva v energetskih reaktorjih, ki se meri v sproščeni energiji na enoto začetne mase urana v gorivu. Enota je MWd/t ali MWd/tU.

burst → breach

bus ***zbiralka; vodilo***[1]

jedrska tehnika

Zbiralka je skupni električni vod, ki dobavlja energijo več komponentam ali sistemom, vodilo pa skrbi za prenos podatkov (in energije) v instrumentaciji oziroma računalništvu.

bus transfer; switchover ***preklop***
jedrska tehnika
Zamenjava vira električnega napajanja s preklopom na drugo zbiralko ali drugi vir.

butterfly valve ***loputni ventil***
jedrska tehnika
Ventil v pretočnih sistemih z zapornim elementom v obliki pladnja, ki z vrtenjem znotraj pretočnega preseka spreminja pretok.

C

cable tray ***kabelska polica***
jedrska tehnika
Kovinske police, navadno vgrajene na stene pod stropom v prostorih industrijskih oz. energetskih objektov. Po njih so speljani energetski in podatkovni kabli.

cadmium ratio ***kadmijevo razmerje***
jedrska fizika
Razmerje med odzivom golega nevtronskega detektorja in odzivom pod enakimi pogoji, vendar pokritim s kadmijem določene debeline.

calandria ***kalandrija***
jedrska tehnika
Zaprta reaktorska posoda z notranjimi cevmi ali kanali, ki ločujejo tekoči moderator od hladila ter omogočajo obsevanje ali vsebujejo tlačne cevi. Uporablja se v kanadskih elektrarnah tipa CANDU.

Californium; Cf ***kalifornij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 98.

can → canister

canister; can ***vsebnik***
radioaktivni odpadki
Zaprt ali zapečaten zabojnik za izrabljeno jedrsko gorivo ali za ostekljene (vitrificirane) visokoradioaktivne odpadke. Zahteva dodatno zaščito (glej: cask).

canning process ***vlaganje***
reaktorska fizika
Vlaganje določene snovi v nepredušno zaprto posodo.

capture ***zajetje***
jedrska fizika
Jedrska reakcija zajetja delca v jedro. Zajetje nevtrona so vse reakcije, pri katerih med produkti reakcije ni nevtronov.

capture gama radiation ***sevanje gama po zajetju***
jedrska fizika
Sevanje gama, ki ga sproži sevalno zajetje delca v jedro.

cardkey ***elektronski nadzor vstopa***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za nadzor vstopa v določeno območje.

Carnot cycle ***Carnotov cikel***
jedrska tehnika
Način delovanja idealnega toplotnega stroja z dvema izotermnima in dvema adiabatnima prehodoma.

carrier ***prenosni medij***
varstvo pred sevanji
Določena količina snovi, v kateri neka druga snov pusti sled. Prenosni medij to sled prenese v drugi del kemičnega ali fizikalnega procesa.

cartridge filter ***filtrski vložek***
jedrska tehnika
Vložek za določene vrste filtrov.

cascade ***kaskada***
jedrski materiali
Zaporedje ločevalnih stopenj, ki so razporejene tako, da se ločevanje pomnožuje.

casing ***ohišje***
jedrska tehnika
Zunanji del naprave, ki obdaja njene ostale dele.

cask ***zabojnik***
radioaktivni odpadki
Masivna posoda, namenjena transportu in/ali skladiščenju izrabljenega jedrskega goriva in drugih radioaktivnih snovi. Zagotavlja kemično, mehansko, toplotno in radiološko zaščito ter omogoča odvajanje zaostale toplote med ravnanjem, transportom ali skladiščenjem.

cave; cavity ***votlina***
jedrska tehnika
Ščitena votlina za shranjevanje radioaktivnih snovi.

cavity → cave

cell correction factor ***korekcijski faktor celice***
reaktorska fizika
Faktor, ki ga vpeljemo za poenostavitev oblike dejanskih reaktorskih celic pri izračunih parametrov reaktorja.

centrifugal charging pump ***centrifugalna polnilna črpalka***
jedrska tehnika
Črpalka, s katero se del primarne vode stalno dotaka v primarni sistem.

centrifugal process ***centrifugalni postopek***
jedrski materiali
Proces ločevanja plinastih ali kapljevitih mešanic izotopov, pri katerem se uporablja centrifuga.

centrifugal pump ***centrifugalna črpalka***
jedrska tehnika
Črpalka, v kateri rotor ali gonilnik z vrtenjem zaradi centrifugalne sile ustvarja tlačno razliko, ki poganja tekočino.

Cerenkov radiation ***Čerenkovo sevanje***
jedrska fizika
Elektromagnetno sevanje, ki ga povzročajo nabiti delci, ki se gibljejo v snovi s hitrostjo, večjo od hitrosti svetlobe v tej snovi.

chain reaction ***verižna reakcija***
reaktorska fizika
Reakcija, ki sama sebe vzdržuje. Pri verižni reakciji cepitve jeder nevtroni sprožajo cepitev cepljivih jeder, pri tem se sproščajo novi nevtroni, ki sprožajo nove cepitve oziroma nadaljevanje reakcije.

channel check ***preveritev kanala***
jedrska tehnika
Kakovostna ocena odzivanja kanala na podlagi opazovanja in/ali simuliranja vhodnega signala.

channelling effect ***kanaliziranje***
jedrska fizika
Povečana prepustnost za delce skozi prazne kanale v kristalni strukturi.

charcoal filter ***ogleni filter***
varstvo pred sevanji
Filter, ki s pomočjo oglja absorbira določene snovi pri prezračevanju, nadzorovanih izpustih ali vzorčenju.

charge; loading ***polnitev***
jedrska tehnika
Gorivo, ki se vstavi v reaktor ob menjavi goriva.

charging line ***polnilni vod***
obratovanje jedrskih elektrarn
Cevovod v primarnem sistemu tlačnovodne jedrske elektrarne, skozi katerega dodajamo prečiščeno in borirano vodo iz sistema za uravnavanje kemične sestave in prostornine.

check valve; non-return valve ***protipovratni ventil***
jedrska tehnika
Ventil, ki dopušča pretok tekočine le v eno smer.

chemical and volume control system; CVCS; CS* ***sistem za uravnavanje kemijske sestave in prostornine***
obratovanje jedrskih elektrarn
Pomožni sistem v jedrski elektrarni za vzdrževanje kakovosti primarnega hladila in njegove prostornine.

chemical feed system; CF* ***sistem za dodajanje kemikalij***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki omogoča dodajanje kemikalij v pomožne sisteme elektrarne.

chemical shimming ***kemična kompenzacija***
jedrska tehnika
Uravnavanje reaktivnosti reaktorja z uporabo absorberjev nevtronov, raztopljenih v primarnem hladilu, tekočem moderatorju ali posebni komponenti s tekočino.

chemical sputtering ***razprševanje z obstreljevanjem***
jedrska fizika
Nastanek hlapljive zmesi ob reakciji projektilov s snovjo tarče. Primer: obsevanje ogljika s protoni in nastanek C_2H_2 in CH_4.

chemistry index ***indeks kemije***
obratovanje jedrskih elektrarn
Primerjava koncentracij izbranih nečistoč z njihovimi mejnimi vrednostmi. Povprečje koncentracij dnevnih meritev vsake nečistoče delimo z njeno mejno vrednostjo, vsota razmerij pa je normalizirana na 1,0 (pokazatelj delovanja INPO).

chemonuclear reaction ***radiokemična reakcija***
jedrska fizika
Kemična reakcija, ki jo sproži jedrsko sevanje ali cepitveni produkti.

chilled water system; CZ* ***sistem ohlajene vode***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem hladilnega sredstva, ki se uporablja v ventilacijskih sistemih za klimatizacijo prostorov (glavna komandna soba, stikališče ipd.).

chiller ***hladilnik***
jedrska tehnika
Naprava za ohlajevanje tekočine.

* Kratica se uporablja v NE Krško

chopper ***sekalnik***
jedrska fizika
Naprava za periodično prekinjanje nekega procesa, npr. snopa sevanja iz vira sevanja.

chronic exposure ***dolgotrajna izpostavljenost***
varstvo pred sevanji
Dolgotrajna izpostavljenost ionizirajočim sevanjem.

circulating water intake structure ***zajetje vode za hlajenje kondenzatorja***
jedrska tehnika
Zgradba, kjer se zajema voda za hlajenje kondenzatorja.

circulating water system; CW* ***sistem obtočne hladilne vode***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za hlajenje kondenzatorja s hladilno vodo terciarnega sistema.

circulating-fuel reactor ***reaktor na tekoče gorivo***
jedrska tehnika
Reaktor, v katerem tekoče ali utekočinjeno gorivo kroži skozi sredico.

circumferential rupture ***obodni zlom; obodna razpoka***
jedrska tehnika
Prelom stene cevi, ki nastane z razpoko na obodu.

cladding ***srajčka***
jedrska tehnika
Obloga jedrskega goriva, ki ga ščiti pred kemijskimi vplivi okolice in ki zadržuje radioaktivne snovi. Lahko izboljša tudi trdnostne lastnosti goriva.

class 1E; 1E ***razred 1E***
jedrska tehnika
Varnostna razvrstitev električne opreme in sistemov, ki so bistvenega pomena za zaustavitev reaktorja, osamitev zadrževalnega hrama, hlajenje sredice in odvod toplote iz reaktorja ali zadrževalnega hrama ali pa so kako drugače pomembni za preprečitev večjega sproščanja radioaktivnih snovi v okolico.

classroom training ***usposabljanje v učilnici***
obratovanje jedrskih elektrarn
Usposabljanje s predavanji, prikazi in razpravami.

clearance ***opustitev nadzora***
upravni nadzor
Opustitev nadaljnjega upravnega nadzora nad radioaktivnimi snovmi ali predmeti iz pooblaščenih dejavnosti.

* Kratica se uporablja v NE Krško

clearance level ***raven opustitve***
upravni nadzor
Vrednost, ki jo določi upravni organ, in je izražena kot specifična aktivnost in/ali skupna aktivnost, pri kateri ali pod katero se lahko opusti nadzor nad viri sevanja.

clinical responsibility ***klinična odgovornost***
varstvo pred sevanji
Odgovornost zdravnika, ki se nanaša na upravičenost in optimizacijo izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem pacienta pri radiološkem posegu.

clogged (valve) ***zamašen (ventil)***
jedrska tehnika
Stanje ventila, ko je zamašen s tujki in skozenj ne teče tekočina.

cluster ***sveženj***
jedrska tehnika
Skupina gorivnih ali absorpcijskih palic, ki so fizično povezane v enoto.

coarse control element ***grobi regulacijski element***
reaktorska fizika
Regulacijski element z veliko negativno reaktivnostjo, s katerim dosežemo večje spremembe reaktivnosti ali nastavljamo razporeditev nevtronskega fluksa.

coastdown ***ustavljanje***
jedrska tehnika
Postopno nižanje moči reaktorja na koncu reaktorskega gorivnega cikla zaradi zmanjševanja reaktivnosti. Tudi zmanjševanje števila vrtljajev in pretoka skozi črpalko po prenehanju električnega napajanja motorja.

coated particle ***prevlečeni delec***
jedrski materiali
Delec cepljive ali oplodne snovi s prevleko, ki zadržuje cepitvene produkte.

code ***zakonik***
upravni nadzor
Zbirka zakonov z določenega področja (npr. ameriški Code of Federal Regulations).

Code of Federal Regulations; CFR ***zvezni zakonik Združenih držav Amerike***
upravni nadzor
Zakonodaja, ki ureja delovanje NEK na področjih, kjer nimamo lastnih predpisov. Poglavje 10 CFR vključuje jedrsko in sevalno varnost.

cogeneration plant ***termoelektrarna-toplarna; soproizvodnja***
jedrska tehnika
Elektrarna, ki poleg električne dobavlja tudi toplotno energijo.

coherent scattering ***koherentno sipanje***
jedrska fizika
Sipanje, pri katerem obstaja določeno razmerje med fazo sipanega in vpadnega valovanja.

cold leg ***hladna veja***
jedrska tehnika
Cevovod v primarnem sistemu tlačnovodne jedrske elektrarne, skozi katerega se ohlajeno primarno hladilo vrača iz uparjalnika v reaktorsko posodo. Med uparjalnikom in reaktorsko posodo je v hladni veji vgrajena primarna črpalka.

cold neutrons ***hladni nevtroni***
jedrska fizika
Nevtroni, ki imajo kinetično energijo reda velikosti milielektronvolt ali manj.

cold shutdown ***hladna zaustavitev***
obratovanje jedrskih elektrarn
Stanje tlačnovodne jedrske elektrarne, ko je pomnoževalni faktor manjši od 0,99, termična moč reaktorja enaka nič, povprečna temperatura primarnega hladila pa manjša od 93 °C.

cold testing ***hladno preizkušanje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Preizkušanje metod, naprav, procesov ali instrumentacije, v katerih visokoradioaktivne snovi nadomestimo z neaktivnimi, ali s snovmi, ki vsebujejo le radioaktivne sledi.

collapsible cladding ***stisljiva srajčka***
jedrska tehnika
Srajčka jedrskega goriva, ki je zasnovana tako, da ob zunanjem tlaku hladila doseže direkten stik z gorivom.

collective dose; population dose ***skupinska doza***
varstvo pred sevanji
Vsota doz, ki so jih prejeli posamezniki v neki skupini ljudi.

collective effective dose ***skupinska efektivna doza***
varstvo pred sevanji
Skupna efektivna doza določene skupine delavcev ali določene skupine prebivalstva. Enota za skupinsko dozo je človek sivert (čl-Sv).

collective radiation exposure ***skupinska izpostavljenost***
varstvo pred sevanji
Skupinska izpostavljenost je vsota doz, ki so jih ali bi jih prejeli posamezniki določene skupine ljudi zaradi izpostavljenosti določenemu viru sevanja.

collectron ***kolektron***
jedrska fizika
Detektor nevtronov brez zunanjega napajanja, v katerem nastaja električni tok z emisijo delcev beta iz kratkoživih radioaktivnih nuklidov, ki nastanejo z nevtronsko aktivacijo v posebnem delu detektorja, imenovanem emiter.

collimator ***kolimator***
reaktorska fizika
Priprava, ki prepušča sevanje samo v določeni smeri in ga na ta način usmeri.

combined construction and operating license; COL ***združeno gradbeno in obratovalno dovoljenje***
upravni nadzor
Upravni akt v procesu pridobivanja dovoljenj za gradnjo novih jedrskih elektrarn v ZDA. Enovit pristop k pridobivanju tega dovoljenja naj bi onemogočil zaostanke in blokade pri gradnji jedrskih elektrarn, ki so bile posledica prejšnjega, dvostopenjskega upravnega postopka.

committed dose ***predvidena doza***
varstvo pred sevanji
Doza zaradi notranje izpostavljenosti, povzročena z vnosom radioaktivnih izotopov v organizem v obdobju naslednjih 50 (odrasli) oziroma 70 let (otroci).

common cause failure; common mode failure ***okvara s skupnim vzrokom***
jedrska tehnika
Večkratne okvare, ki jih lahko pripišemo skupnemu vzroku. Primer: ista napaka na različni opremi zaradi napačno kalibriranega instrumenta.

common mode failure → common cause failure

comparison criteria; preferential criteria ***primerjalna merila***
upravni nadzor
Merila, po katerih poteka izbira s primerjanjem posameznih značilnosti območij ali lokacij.

compensated ionization chamber ***kompenzirana ionizacijska celica***
jedrska fizika
Ionizacijska celica za merjenje gostote nevtronskega fluksa s kompenzacijo vpliva žarkov gama. Sestoji iz dveh celic, od katerih je le ena prevlečena s cepljivo snovjo in zato sposobna zaznavati nevtrone. Razlika napetosti obeh celic je merilo nevtronskega fluksa.

complete failure → breakdown

component cooling system; CC* ***sistem za hlajenje komponent***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem v jedrski elektrarni, ki skrbi za odvod toplote iz radioaktivnih ali potencialno radioaktivnih varnostnih komponent primarnega sistema.

component cooling water; CCW ***voda za hlajenje komponent***
jedrska tehnika
Prenosni medij, s katerim se v sistemu za hlajenje komponent prenaša toplota.

compound nucleus ***zbirno jedro***
jedrska fizika
Vzbujeno kratkoživo jedro, ki nastane kot vmesna stopnja pri jedrski reakciji.

compressor ***kompresor***
jedrska tehnika
Naprava za zviševanje tlaka tekočine.

Compton effect ***comptonsko sipanje***
jedrska fizika
Eden od načinov sodelovanja sevanja gama s snovjo. Foton se sipa na (skoraj prostem) elektronu zunanje lupine in ga izbije iz atoma. Iz atoma izleti tudi foton z nižjo energijo in drugačno smerjo gibanja od prvotnega fotona. Comptonsko sipanje je najbolj verjetno pri fotonih energije okoli 1 MeV in pri snoveh z nizkim vrstnim številom.

computer based training ***računalniško usposabljanje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Usposabljanje z uporabo računalniškega terminala, računalnika in ustrezne programske opreme za prikaz učnega programa brez stalne navzočnosti inštruktorja.

conceptual design ***idejni projekt; zasnova***
jedrska tehnika
Opis funkcionalnih rešitev za napravo ali spremembo pred izdelavo končnega projekta.

* Kratica se uporablja v NE Krško

condensate ***kondenzat***
jedrska tehnika
Kapljevina, ki nastane s kondenzacijo pare. Sekundarna voda.

condensate hotwell ***zbiralnik kondenzata***
jedrska tehnika
Zbiralnik, kamor se zliva kondenzat, ki se z uporabo kondenzatnih črpalk nato vrača v sistem.

condensate polishing system; CK* ***sistem za čiščenje kondenzata***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za kemijsko odstranjevanje nečistoč iz kondenzata.

condensate storage pool ***bazen za shranjevanje kondenzata***
jedrska tehnika
Bazen, kjer je shranjena voda, ki se uporablja v sekundarnemu delu jedrske elektrarne.

condensate storage tank; CST ***shranjevalnik kondenzata***
jedrska tehnika
Rezervoar za shranjevanje vode, ki se uporablja v sekundarnem delu jedrske elektrarne, predvsem kot vir vode za sistem pomožne napajalne vode.

condensate system; CY* ***kondenzatni sistem***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki vrača vodo kondenzatorja na sesalno stran napajalnih črpalk.

condenser ***kondenzator***
jedrska tehnika
Prenosnik toplote, v katerem kondenzira para po ekspanziji v turbini.

condenser air removal system; CV* ***sistem odvajanja zraka iz kondenzatorja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki odvaja neukapljive pline iz kondenzatorja.

condenser and accessories system; CO* ***sistem kondenzatorja s pomožnimi sistemi***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki omogoča kondenzacijo pare po opravljenem delu v turbini.

condenser circulating water ***hladilna voda kondenzatorja***
jedrska tehnika
Voda, ki hladi kondenzator in odvaja energijo v okolico.

* Kratica se uporablja v NE Krško

condition I; normal operation ***normalno obratovanje in prehodni pojavi (kategorija I)***
jedrska tehnika
Kategorija dogodkov v jedrski elektrarni po ANSI N.18: vsakodnevno stanje elektrarne; hitra zaustavitev reaktorja in sprožitev varnostnih sistemov niso potrebni.

condition II; incident of moderate frequency ***zmerno pogoste nezgode (kategorija II)***
jedrska tehnika
Kategorija dogodkov v jedrski elektrarni po ANSI N.18: verjetnost nastopa je manj kot enkrat letno; hitra zaustavitev reaktorja in sprožitev varnostnih sistemov niso potrebni, ni poškodb goriva ali srajčk, sproščene doze so manjše od dovoljenih, elektrarna je sposobna za ponoven zagon.

condition III; infrequent incident ***redke nezgode (kategorija III)***
jedrska tehnika
Kategorija dogodkov v jedrski elektrarni po ANSI N.18: verjetnost nastopa je manj kot enkrat v trajnostni dobi reaktorja, hitra zaustavitev reaktorja in sprožitev varnostnih sistemov so potrebni, manjši del goriva se poškoduje, potrebna je daljša zaustavitev elektrarne.

condition IV; limiting fault ***mejna nesreča (kategorija IV)***
jedrska tehnika
Kategorija dogodkov v jedrski elektrarni po ANSI N.18: takih nesreč ne pričakujemo, poškodujejo se srajčke goriva, ohrani se geometrija sredice, posledica dogodka je lahko dokončno zaprtje elektrarne.

condition indicator ***kazalec stanja***
jedrska tehnika
Lastnost opreme, ki jo je mogoče izmeriti in uporabiti za ugotavljanje ali napovedovanja stanja oz. funkcionalnosti opreme.

conditioning ***priprava***
radioaktivni odpadki
Postopek za pripravo oziroma pretvorbo odpadkov v obliko, ki je primerna za prevoz, skladiščenje in/ali odlaganje. Ta lahko vključuje pretvorbo iz tekočih v trdno obliko, pakiranje v zabojnike ali površnike.

conduit ***vodilo[2]***
jedrska tehnika
Kovinsko vodilo, cev, ki:
a) se rabi kot vodilo za kable,

b) omogoča premikanje določene komponente. Primer: vodilo za vstavljanje ionizacijskih celic sistema nevtronske instrumentacije v sredici.

confinement ***osamitev***

radioaktivni odpadki

Izolacija radioaktivnih snovi v odlagališču RAO od okolja, katere namen je preprečitev nesprejemljivega širjenja radionuklidov v okolje.

confinement system ***zadrževalni sistem***

varstvo pred sevanji

Ščit in podporni sistemi, skupaj z ventilacijo, ki jih postavimo okoli območij z radioaktivnimi snovmi, da bi preprečili njihovo neželeno sproščanje.

consumer product ***uporabniški izdelek***

varstvo pred sevanji

Predmeti splošne rabe, ki so prosto naprodaj in ki vsebujejo majhne količine radioaktivnih snovi.

containment[1]; containment vessel; reactor containment ***zadrževalni hram***

jedrska tehnika

Zgradba ali lupina, ki vsebuje jedrski del elektrarne oziroma jedrske snovi. Zaradi tesnosti je to pregrada pred nenadzorovanim sproščanjem radioaktivnosti v okolje.

containment[2] ***zadržanje[2]***

varstvo pred sevanji

Metode, ki preprečujejo razširjanje radioaktivnih snovi.

containment integrity ***celovitost zadrževalnega hrama***

jedrska varnost

Stanje zadrževalnega hrama, pri katerem je puščanje v mejah dovoljenega. Celovitost zadrževalnega hrama je ena od kritičnih varnostnih funkcij elektrarne.

containment spray system; CI* ***sistem za prhanje zadrževalnega hrama***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem, del varnostnih sistemov jedrske elektrarne, ki med nezgodo poskrbi za zniževanje tlaka v zadrževalnem hramu in poveča učinkovitost odstranjevanja cepitvenih produktov iz njegove atmosfere.

* Kratica se uporablja v NE Krško

containment testing and pressurizing system; CX* ***sistem za tlačni preizkus zadrževalnega hrama***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki omogoča zvišanje tlaka v zadrževalnem hramu na projektne parametre in preverjanje tesnosti.

containment vessel → containment[1]

contamination ***onesnaženje; kontaminacija***
varstvo pred sevanji
Onesnaženost zraka, vode, tal, materiala, izdelkov, površin bivalnega ali delovnega okolja ali posameznika z neželenimi snovmi. V jedrski tehnologiji pri tem običajno razumemo kontaminacijo z radioaktivnimi snovmi. Kontaminacija človekovega telesa je zunanja kontaminacija kože ter notranja kontaminacija organov zaradi vnosa škodljivih snovi.

continuing training ***stalno usposabljanje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Usposabljanje po pridobitvi potrdila o usposobljenosti, ki je potrebno za ohranjanje in izboljšanje sposobnosti.

continuity equation ***enačba ohranitve mase; kontinuitetna enačba***
jedrska tehnika
V termohidravliki matematični zapis zakona o ohranitvi mase.

control assembly; control rod cluster; rod cluster control assembly; RCCA ***regulacijski sveženj***
jedrska tehnika
Skupina regulacijskih palic, ki so mehansko povezane in se hkrati pomikajo v sredico ali iz nje.

control board and computer system; AS* ***nadzorna plošča in računalniški sistem***
jedrska tehnika
Oznaka sistema v jedrski elektrarni Krško.

control board system; CB* ***sistem nadzorne plošče***
obratovanje jedrskih elektrarn
Osrednja plošča za nadzor in upravljanje elektrarne.

control building ***komandna zgradba***
jedrska tehnika
Zgradba v objektu, kjer so zbrane osrednje komandne funkcije za njegov nadzor in upravljanje.

* Kratica se uporablja v NE Krško

control drive; control rod drive ***pogonski mehanizem regulacijskih svežnjev***
jedrska tehnika
Mehanizem za premikanje regulacijskih svežnjev v sredici jedrskega reaktorja.

control element ***regulacijski element***
jedrska tehnika
Premični del reaktorja iz absorpcijske snovi, ki se uporablja za regulacijo reaktivnosti. Lahko je v obliki palice, plošče, bobna ipd.

control rod; control rodlet ***regulacijska palica***
reaktorska fizika
Palica iz snovi z velikim presekom za absorpcijo nevtronov, ki jo lahko vstavimo v sredico reaktorja in z njo krmilimo reaktivnost.

control rod bank ***skupina regulacijskih svežnjev; skupina regulacijskih palic***
jedrska tehnika
Nekaj regulacijskih svežnjev ali palic v sredici reaktorja, ki jih regulacijski sistem krmili tako, da se pomikajo istočasno.

control rod cluster → control assembly

control rod disconnect ***obesa regulacijske palice***
jedrska tehnika
Naprava, na katero je pritrjena regulacijska palica.

control rod drive → control drive

control rod drive housing ***ohišje pogona regulacijskih palic***
jedrska tehnika
Ohišje pogonskega mehanizma regulacijskih palic.

control rod system ***sistem regulacijskih palic***
jedrska tehnika
Sistem v jedrski elektrarni, ki opravlja regulacijo moči sredice. Deluje lahko avtomatsko ali ročno. Pri avtomatskem načinu delovanja elektronski del na podlagi določenih vhodnih signalov krmili premikanje regulacijskih palic. Pri ročnem načinu premikanje palic upravlja operater.

control rod worth ***vrednost regulacijske palice ali svežnja***
reaktorska fizika
Merilo učinkovitosti regulacijske palice ali svežnja na reaktivnost reaktorja.

control rodlet → control rod

control room ***komandna soba***
jedrska tehnika
Prostor v jedrski elektrarni, iz katerega operaterji nadzirajo in upravljajo obratovanje celotnega objekta.

control system ***regulacijski sistem***
jedrska tehnika
Sistem, ki upravlja neki proces v skladu z načrtovanim načinom obratovanja.

control valve ***regulacijski ventil***
jedrska tehnika
Ventil, s katerim regulacijski sistem krmili pretok ali tlak v cevovodu.

control volume ***kontrolna prostornina***
jedrska varnost
Osnovna prostorska enota, na katere se diskretizira neki realen sistem za analize z računalniškimi programi.

controlled area ***nadzorovano območje***
upravni nadzor
Nadzorovano območje je območje vira sevanja, za katerega veljajo posebna pravila, s katerimi se zagotovi ustrezno varstvo pred ionizirajočimi sevanji ali prepreči širjenje radioaktivne kontaminacije, in do katerega je dostop nadzorovan.

controlled leakage ***nadzorovano puščanje***
jedrska tehnika
Pretok tesnilne vode, s katero se napajajo tesnila črpalke reaktorskega hladila.

convection ***konvekcija***
jedrska tehnika
Prenašanje toplote zaradi gibanja snovi. Konvekcija je lahko naravna ali prisilna.

convective heat transfer ***konvekcijski prestop toplote***
jedrska tehnika
Prestop toplote s stene na tekočino, ki se ob njej premika.

convective heat transfer coefficient ***konvekcijska toplotna prestopnost***
jedrska tehnika
Koeficient toplotne prestopnosti pri konvekciji.

conversion ***pretvorba***
reaktorska fizika
Nastajanje cepljivih nuklidov iz oplodnih nuklidov med obratovanjem reaktorja.

conversion ratio ***pretvorno razmerje***
reaktorska fizika
Število iz oplodnih jeder nastalih cepljivih jeder na vsako porabljeno cepljivo jedro. Pretvorno razmerje je običajno manjše od 1. Če je večje, govorimo o oplodnem razmerju.

converter reactor ***konverzijski reaktor***
reaktorska fizika
Reaktor, v katerem na vsako porabljeno cepljivo jedro nastane iz oplodnih jeder v povprečju manj kot eno novo cepljivo jedro.

conveyer car ***voziček za prevoz goriva***
jedrska tehnika
Voziček, s katerim se prevaža gorivo v sistemu za menjavo goriva.

conveyer track ***tirnice v sistemu za menjavo goriva***
jedrska tehnika
Tirnice, po katerih se vozi voziček za menjavo goriva.

cool-down ***ohlajanje***
jedrska tehnika
Postopek zniževanja temperature.

cooler shell side ***lupinska stran hladilnika***
jedrska tehnika
Prostor med lupino in cevmi prenosnika toplote, v katerem se pretaka hladilni medij.

cooler tube side ***notranja stran hladilnika***
jedrska tehnika
Prostor znotraj cevi prenosnika toplote, v katerem se pretaka hladilni medij.

cooling (radioactive) ***radioaktivno ohlajevanje***
jedrska fizika
Zmanjševanje oddajanja energije zaradi pojemanja aktivnosti radioaktivne snovi.

cooling air ducts ***zračni kanali***
jedrska tehnika
Kanali (jaški) za razvod hladnega (hladilnega) zraka.

cooling pond ***hladilno jezero***
jedrska tehnika
Bazen ali umetno jezero za hlajenje kondenzatorja.

cooling pool; fuel cooling installation ***naprava za hlajenje goriva; hladilni bazen***
jedrska tehnika
Velik zabojnik ali celica, navadno napolnjena s hladilom, v katerega se odloži izrabljeno jedrsko gorivo, dokler njegova aktivnost ne upade na želeno raven.

cooling tower ***hladilni stolp***
jedrska tehnika
Del jedrske ali termoelektrarne, ki je končni ponor toplote iz krožnega toplotnega procesa v okolje. Toplota se prenaša z izparevanjem na okoliški zrak.

cooling tower system; CT* ***sistem hladilnih stolpov***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za hlajenje kondenzatorja v primeru zaprtega terciarnega kroga.

Copernicium; Cn ***kopernikij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 112.

core alterations ***premik jedrskega goriva***
jedrska tehnika
Premik jedrskega goriva, izvorov ali komponent reaktorja v reaktorski posodi, kadar je glava odstranjena in gorivo v posodi.

core barrel ***plašč sredice***
jedrska tehnika
Kovinska konstrukcija valjaste oblike okoli sredice reaktorja. Plašč sredice je tudi fizična meja med hladno vodo, ki se skozi povratni kanal spušča v spodnji plenum in segrevano vodo, ki se dviguje skozi sredico.

core catcher ***prestreznik sredice***
jedrska tehnika
Konstrukcija pod sredico, ki bi v primeru težke nesreče zbirala ostanke staljene sredice in preprečevala ali zadržala njihovo prodiranje naprej proti dnu zadrževalnega hrama.

core damage frequency; CDF ***verjetnost poškodbe sredice***
jedrska varnost
Merilo tveganja, ki pove, s kakšno verjetnostjo lahko pričakujemo pregretje goriva in poškodbo sredice v enoletnem obdobju.

core debris ***ostanki sredice***
jedrska varnost
Ostanki staljene sredice med težko nesrečo, ki se zbirajo na dnu reaktorske posode.

* Kratica se uporablja v NE Krško

core design ***preračun sredice***
reaktorska fizika
Načrtovanje jedrskih lastnosti reaktorja pred menjavo goriva.

core exit thermocouple ***termočlen na izhodu sredice***
jedrska tehnika
Temperaturno tipalo, termočlen, vgrajeno na izbranih mestih na izhodu iz sredice za merjenje temperature hladila. Del sistema instrumentacije v sredici.

core flood tank → accumulator

core loading ***polnitev sredice***
obratovanje jedrskih elektrarn
Postopek vstavljanja goriva v sredico.

core melt ***staljena sredica***
jedrska tehnika
Končno stanje nesreče, katere posledica je taljenje goriva, srajčk in drugih delov sredice.

core melt accident ***taljenje sredice***
jedrska varnost
Nesreča, pri kateri se zaradi pomanjkanja odvoda toplote sredica stali.

core meltdown ***taljenje sredice; stalitev sredice***
jedrska varnost
Proces taljenja sredice med nesrečo.

core plate (upper, lower) ***oporna plošča sredice (spodnja, zgornja)***
jedrska tehnika
Del konstrukcije v reaktorski posodi pod sredico in nad njo. Na spodnji oporni plošči sloni celotna sredica, zgornja plošča pa gorivne elemente mehansko povezuje na vrhu.

core protection ***varovanje sredice***
jedrska tehnika
Sistemi in postopki, ki nepretrgoma nadzirajo, da se ne prekoračijo obratovalne omejitve sredice. V primeru prekoračenja se sprožijo signali, ki opozorijo operaterja in poženejo sisteme in postopke za vrnitev parametrov v dovoljeno območje (npr. padec regulacijskih palic ali varnostno vbrizgavanje).

core protection computer (calculator) ***računalnik za varovanje sredice***
jedrska tehnika
Računalnik, ki opravlja funkcije varovanja sredice.

core recovery; reflood ***poplavljanje sredice***

jedrska tehnika

Zadnja faza velike izlivne nesreče v jedrski elektrarni, ko voda iz sistemov za varnostno vbrizgavanje prične od spodaj prodirati v pregreto sredico, ki je bila do tedaj nekaj časa odkrita.

core uncovery ***odkritje sredice***

jedrska tehnika

Dogodek, pri katerem nivo vode pade pod višino sredice v reaktorski posodi zaradi pomanjkanja reaktorskega hladila.

corium ***korij***

jedrska varnost

Staljena ali strjena mešanica delov staljene sredice in vseh snovi, ki se ob težki nesreči z njo stalijo, padejo na dno reaktorske posode in/ali na dno zadrževalnega hrama.

corrective action program; CAP ***popravni program***

obratovanje jedrskih elektrarn

Računalniško podprt in programsko naravnan, dokumentirani proces evidentiranja odmikov, usmerjanja zadolžitev (popravila, analize) ter zaključevanja korektivnih akcij v NEK.

corrective maintenance ***korektivno vzdrževanje***

jedrska tehnika

Procesi, ki zagotavljajo obnovo in vzpostavitev funkcionalnosti okvarjene opreme.

count ***sunek; števek***

jedrska fizika

Sunek napetosti, ki ga zaznamo v števcu ionizirajočega sevanja.

count rate ***hitrost štetja; pogostost števka; gostota sunkov***

jedrska fizika

Število sunkov na časovno enoto v števcu ionizirajočega sevanja.

counter flow heat exchanger ***protitočni prenosnik toplote***

jedrska tehnika

Prenosnik toplote, v katerem sta si smeri pretokov tekočine na obeh straneh različni.

countercurrent ***protitok***

jedrska tehnika

Oznaka za smer toka tekočine, ki je nasprotna od osnovne smeri v opazovanem sistemu ali je nasprotna od referenčne smeri.

countercurrent flow limit; CCFL ***meja protitoka; mejni protitok***
jedrska tehnika
Največji možni pretok kapljevine v nasprotni smeri od prevladujočega toka pare v določeni cevi.

countermeasure ***protiukrep***
jedrska varnost
Ukrep za blažitev posledic nesreče.

criteria ***merila (kriteriji)***
upravni nadzor
Izhodišča, ki se uporabljajo kot osnova za sprejemanje odločitev ali sodb. Lahko so kvalitativni ali kvantitativni in izhajajo iz veljavnih načel ali standardov. To so navodila, ki jih pripravi nadzorni organ in lahko temeljijo na specifični uporabi bolj splošnih načel.

critical ***kritičen***
reaktorska fizika
Stanje pomnoževalnega sistema, ko je efektivni pomnoževalni faktor enak ena, reaktivnost pa je enaka nič.

critical activity ***kritična dejavnost***
obratovanje jedrskih elektrarn
Dejavnost, ki je na kritični poti mrežnega plana.

critical assembly ***kritični sistem***
reaktorska fizika
Naprava ali fizikalni sistem za izvedbo kritičnega poskusa. V bistvu je to reaktor, v katerem je sproščena energija tako majhna, da ni potrebno dodatno hlajenje.

critical excursion; power excursion; reactor excursion ***pobeg reaktorja***
reaktorska fizika
Zelo hitro nenačrtovano povečanje moči reaktorja.

critical experiment ***kritični poskus***
reaktorska fizika
Poskus ali serija poskusov s cepljivo snovjo blizu pogojev kritičnosti.

critical flow rate ***kritični iztok***
jedrska tehnika
Pretok tekočine skozi odprtino ali skozi določen prerez z zvočno hitrostjo, ki je dosežena ob določenem razmerju tlakov pred in za odprtino (ni več odvisna od tlačne razlike).

critical group ***kritična skupina***
varstvo pred sevanji
Skupina prebivalcev, ki je smiselno homogena glede na izpostavljenost iz danega vira sevanja ali dano obsevno prenosno pot in jo sestavljajo posamezniki, ki prejemajo najvišje efektivne ali ekvivalentne doze po dani obsevni prenosni poti iz danega vira.

critical heat flux; DNB heat flux ***kritični toplotni tok***
jedrska tehnika
Lokalna gostota toplotnega toka med površino grelnega telesa in hladilno tekočino, pri kateri nastopi najvišja vrednost na krivulji odvisnosti gostote toplotnega toka od razlike temperatur. Pri tej vrednosti nastopi prehod iz mehurčastega vrenja v plastno vrenje.

critical heat flux ratio → departure from nucleate boiling ratio

critical mass ***kritična masa***
reaktorska fizika
Masa cepljive snovi, ki omogoča samovzdrževano verižno reakcijo, praviloma pri optimalni geometrijski razporeditvi in sestavi.

critical organ ***kritični organ***
varstvo pred sevanji
Organ ali tkivo, ki bi pod določenimi pogoji obsevanja in razporeditvi doze doživel največjo škodo.

critical path ***kritična pot***
jedrska tehnika
Zaporedje dejavnosti v mrežnem planu, ki vpliva na čas končanja celotnega projekta.

critical pathway ***kritična prenosna pot***
varstvo pred sevanji
Dominantna pot, po kateri opazovani radionuklid iz okolja pride do kritične skupine.

critical power ***kritična moč (svežnja)***
jedrska tehnika
Minimalna moč svežnja, pri kateri bo pod določenimi pogoji na nekem mestu svežnja prišlo do prehodnega vrenja.

critical power ratio ***kritično razmerje moči***
reaktorska fizika
Vrednost kritične moči svežnja, deljena z njegovo dejansko močjo.

critical pressure ***kritični tlak***
jedrska tehnika
Tlak, nad katerim kapljevina prehaja v suho paro brez vmesnega dvofaznega področja.

critical safety functions ***kritične varnostne funkcije***

jedrska tehnika

Nabor za varnost pomembnih funkcij jedrske elektrarne: podkritičnost, hlajenje sredice, ponor toplote, integriteta primarnega sistema, kontrola inventarja reaktorskega hladila, celovitost zadrževalnega hrama.

criticality ***kritičnost***

reaktorska fizika

Trenutek, ko efektivni pomnoževalni faktor v pomnoževalnem sistemu postane enak ena.

criticality accident ***nesreča zaradi kritičnosti***

jedrska varnost

Nesreča zaradi nehotene nadkritičnosti.

cross section ***presek***

jedrska fizika

Količina, ki pove verjetnost za jedrsko reakcijo na enem jedru (mikroskopski presek) ali na enoto dolžine poti (makroskopski presek).

cross-flow heat exchanger ***prenosnik toplote z navzkrižnim pretakanjem***

jedrska tehnika

Prenosnik toplote, v katerem se primarna in sekundarna tekočina pretakata v smereh, ki sta zamaknjeni za 90 stopinj.

cross-over leg ***vmesni krak***

jedrska tehnika

Cevovod med uparjalnikom in sesalno stranjo črpalke v primarnem sistemu PWR.

cumulative fission yield ***kumulativni cepitveni pridelek***

reaktorska fizika

Skupna verjetnost za nastanek določenega nuklida pri cepitvi, in sicer neposredno pri cepitvi ter po radioaktivnem razpadu razcepkov, ki so predhodniki tega nuklida.

Curie; Ci ***kiri***

jedrska fizika

Stara, nedovoljena enota za radioaktivnost. Po definiciji je aktivnost 1 Ci = 37 MBq in je približno enaka aktivnosti 1 g radija-226.

Curium; Cm ***kirij***

jedrska fizika

Element z vrstnim številom 96.

cutset ***pot okvar***
jedrska varnost
Kombinacija osnovnih dogodkov, ki bi, če bi se zgodili, sprožili glavni dogodek.

CVCS → chemical and volume control system

cyclotron ***ciklotron***
jedrska fizika
Pospeševalnik, v katerem naelektreni delci sledijo spiralni poti v magnetnem polju in so pospešeni v nihajočem električnem polju.

D

daily load characteristic ***dnevni diagram obremenitve***
jedrska tehnika
Dnevni diagram spremembe bremena elektrarne.

damaged fuel ***poškodovano gorivo[1]***
jedrska tehnika
Gorivo, ki se je poškodovalo pri ravnanju z njim ali pri jedrskih nesrečah.

damper ***loputa***
jedrska tehnika
Strojni element za omejevanje pretoka zraka v prezračevalnih sistemih.

Darmstadtium; Ds ***darmštatij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 110.

dashpot (RCCA) ***dušilka regulacijskih palic***
jedrska tehnika
Spodnji del vodila regulacijskih palic, ki je oblikovan tako, da ublaži padec regulacijskih palic v sredico.

daughter product; progeny ***potomec***
jedrska fizika
Nuklid, ki nastane pri radioaktivnem razpadu določenega radioaktivnega nuklida.

DC power supply and distribution; DC* ***sistem napajanja in distribucije enosmernega toka***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem električnih baterij in baterijskih napajalnikov za zagotavljanje električnega napajanja instrumentacije in nadzorne opreme.

* Kratica se uporablja v NE Krško

DC to AC inverter ***razsmernik***
jedrska tehnika
Električna naprava, ki enosmerno napetost pretvori v izmenično.

decay chain ***razpadna vrsta***
jedrska fizika
Zaporedje nuklidov, ki razpadajo eden v drugega, dokler ni dosežen stabilni nuklid.

decay constant; disintegration constant ***razpadna konstanta***
jedrska fizika
Verjetnost za razpad jedra na časovno enoto.

decay heat → residual heat

decay product ***razpadni produkt***
jedrska fizika
Nuklid, ki nastane pri radioaktivnem razpadu.

decay scheme ***razpadna shema***
jedrska fizika
Razpadno zaporedje radioaktivnih nuklidov, navadno z oznakami energije, emitiranega sevanja in razpolovne dobe.

decay tank ***rezervoar za razpadanje***
jedrska tehnika
Rezervoar v jedrski elektrarni, kjer se plinasti radioaktivni odpadki zadržijo pred izpustom v okolico, dokler njihova aktivnost ne upade pod predpisano raven.

decommissioning ***razgradnja***
jedrska tehnika
Vsi ukrepi, ki vodijo k prenehanju nadzora nad jedrskim objektom ali sevalnim objektom. Razgradnja objektov vključuje tako postopke dekontaminacije kot postopke demontaže ter odstranitev radioaktivnih odpadkov in izrabljenega goriva iz objekta.

decommissioning waste ***odpadki od razgradnje jedrskega objekta***
radioaktivni odpadki
Odpadki, ki nastanejo po končnem zapiranju in razgradnji jedrskega objekta.

decontamination ***dekontaminacija***
varstvo pred sevanji
Odstranitev ali zmanjšanje onesnaženosti v snoveh, osebah ali na njih, ali okolju, in sicer z uporabo fizikalnih, kemijskih ali bioloških postopkov.

decontamination facility ***zgradba za dekontaminacijo***
varstvo pred sevanji
Prostor, v katerem se naprave dekontaminirajo.

decontamination factor; DF ***faktor dekontaminacije***
varstvo pred sevanji
Razmerje med začetno koncentracijo radioaktivne snovi na onesnaženem mestu ter koncentracijo po končanem postopku dekontaminacije. Lahko se nanaša na določeni radionuklid ali pa na skupno merljivo radioaktivnost.

deep geological disposal; geological disposal ***globinsko odlaganje***
radioaktivni odpadki
Odlaganje v globinskih odlagališčih. Navadno se uporablja za odložitev dolgoživih in visokoradioaktivnih odpadkov.

deep geological repository; geological repository ***globinsko odlagališče***
radioaktivni odpadki
Jedrski objekt, namenjen za odlaganje odpadkov pod zemljo (navadno na globini več sto metrov, lahko tudi več kot tisoč metrov) v stabilnih geoloških formacijah. Takšno odlaganje nam zagotavlja dolgoročno izolacijo (več tisoč let) odpadkov od biosfere in je namenjeno predvsem odlaganju dolgoživih in/ali visokoradioaktivnih odpadkov.

deep sea disposal ***odlaganje v morje***
radioaktivni odpadki
Odlaganje posebno pakiranih odpadkov na morsko dno v velikih globinah.

defeat signal ***izločitev signala***
jedrska tehnika
Izločitev signala iz regulacijskih ali varovalnih funkcij.

defense in depth ***globinska obramba***
jedrska varnost
Več zaporednih varnostnih ukrepov ali sistemov za isti varnostni cilj, ki je dosežen tudi, če kateri od njih odpove.

degradation; deterioration ***poslabšanje***
jedrska tehnika
Takojšnje ali postopno slabšanje lastnosti ali funkcionalnosti opreme.

degraded condition ***poslabšano stanje***
jedrska tehnika
Še sprejemljivo stanje oziroma funkcionalnost opreme, ki nakazuje skorajšnjo potrebo po popravilu ali zamenjavi.

dehumidifier ***razvlažilnik***
jedrska tehnika
Naprava za odstranjevanje vlage.

de-icing ***preprečitev zaledenitve***
jedrska tehnika
Postopek za preprečevanje zaledenitve.

delay system ***zakasnitveni sistem***
jedrska tehnika
Komponenta ali sistem, v katerem se podaljša čas prehoda radioaktivne snovi, tako da je na izhodu manj aktivna.

delayed critical ***kritičen na zakasnele nevtrone***
reaktorska fizika
Izraz pomeni isto kot kritičen. Uporablja se zgolj zato, da se poudari pomen zakasnelih nevtronov za doseganje kritičnosti.

delayed neutron fraction ***delež zakasnelih nevtronov***
reaktorska fizika
Razmerje med srednjim številom zakasnelih nevtronov pri cepitvi ter povprečnim številom vseh (takojšnjih in zakasnelih) nevtronov pri cepitvi.

delayed neutron precursor ***prednik zakasnelih nevtronov***
reaktorska fizika
Cepitveni produkt, iz katerega se po razpadu beta-n sprosti nevtron.

delayed neutrons ***zakasneli nevtroni***
reaktorska fizika
Nevtroni, ki se sprostijo po razpadu beta nekaterih cepitvenih produktov.

demineralized water system; DD* ***sistem demineralizirane vode***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za pripravo demineralizirane in deionizirane vode.

demineralizer ***posoda z ionskimi smolami***
jedrska tehnika
Posoda za demineralizacijo vode s pomočjo ionskih izmenjevalcev.

departure from nucleate boiling; boiling crisis; DNB ***kriza vrenja***
jedrska tehnika
Preskok iz mehurčastega v plastno vrenje. Plast pare, ki nastane med grelno površino in kapljevino zmanjša prenos toplote s površine na kapljevino. Zato nastopi maksimum na vrelni krivulji. Točka na vrelni krivulji, kjer mehurčasto vrenje preide v plastno vrenje. Zaradi bistveno povečane temperature lahko pri tem pride do hujših poškodb grelnega telesa.

* Kratica se uporablja v NE Krško

departure from nucleate boiling ratio; critical heat flux ratio; DNBR ***razmerje krize vrenja; razmerje do krize vrenja***
jedrska tehnika
Vrednost kritične gostote toplotnega toka na določeni točki v sredici, deljena z dejansko trenutno vrednostjo gostote toplotnega toka v isti točki.

depleted material ***osiromašena snov***
jedrska fizika
Snov, v kateri je delež izbranega izotopa manjši od naravnega deleža.

deposition ***used***
varstvo pred sevanji
Usedanje radioaktivnih delcev iz radioaktivnega oblaka zaradi teže ali spiranja s padavinami na tla in na ostale prizemne površine.

depressurization ***tlačna razbremenitev***
jedrska tehnika
Postopek, ko načrtno ali nehote znižamo tlak v nekem sistemu.

design basis ***projektna osnova***
jedrska tehnika
Načelo, ki se ga držimo pri zasnovi in projektiranju.

design basis accident; DBA ***projektna nesreča***
jedrska tehnika
Hipotetična nesreča v jedrski elektrarni, ki je predpostavljena kot najhujši dogodek, ki naj bi ga bili varnostni sistemi sposobni obvladati brez večjega sproščanja radioaktivnosti v okolico.

design basis earthquake; DBE ***projektni potres***
jedrska tehnika
Jakost potresa, za katero je elektrarna projektirana. Pri potresu te jakosti naj ne bi prišlo do okvar, ki bi povzročile večje sproščanje radioaktivnosti v okolico.

design basis event ***projektni dogodek***
jedrska tehnika
Predpostavljeni nenormalni dogodek, ki ga uporabimo pri projektiranju za določitev obratovalnih zahtev konstrukcij, sistemov in komponent.

design basis threat; DBT ***projektna ogroženost***
jedrska varnost
Analiza možnih naklepnih dejanj, na podlagi katere je načrtovano fizično varovanje jedrskih objektov.

design change ***projektna sprememba***
jedrska tehnika
Vsaka revizija oz. sprememba tehničnih zahtev, na katerih je zasnovan projekt.

design conditions; design service conditions ***projektni pogoji***
jedrska tehnika
Pogoji, za katere je projektirana določena naprava ali sistem.

design criterion ***projektno merilo***
jedrska tehnika
Merilo, ki ga upoštevamo pri projektiranju.

design input ***vhodni podatki projekta***
jedrska tehnika
Merila, parametri, osnove in druge projektne zahteve, na katerih temelji končni projekt.

design lifetime ***projektna trajnostna doba***
jedrska tehnika
Trajnostna doba objekta, za katero je bil projektiran.

design limit ***projektna omejitev***
jedrska tehnika
Med projektiranjem predpisana vrednost nekega parametra, ki je ne smemo prekoračiti pri izkoriščanju objekta.

design output ***projektna dokumentacija***
jedrska tehnika
Načrti, specifikacije in drugi dokumenti, ki določajo tehnične zahteve sestavov, sistemov in delov.

design parameter ***projektni parameter***
jedrska tehnika
Pri projektiranju izbran pomemben parameter objekta, glede na katerega se določijo projektne omejitve.

design process ***postopki projektiranja***
jedrska tehnika
Tehnični in administrativni procesi, ki se začno z določitvijo projekta in vodijo do izdaje projektnih dokumentov.

design rating ***projektna imenska moč***
jedrska tehnika
S projektom predvidena največja moč elektrarne, pri kateri lahko normalno obratuje.

design service conditions → design conditions

design transient ***projektni prehodni pojav***
jedrska varnost
Prehodni pojav, pogosto nezgoda, ki se analizira pred postavitvijo objekta in se glede na njegov potek projektirajo normalni in varnostni sistemi.

detector ***detektor***
jedrska fizika
Naprava za zaznavanje in merjenje fizikalnih količin, v jedrski tehniki predvsem količin, povezanih s sevanjem.

deterioration → degradation

deterministic analysis ***deterministična analiza***
jedrska varnost
Analiza, ki se ukvarja z modeliranjem, ugotavljanjem in računanjem za varnost pomembnih parametrov in procesov v jedrskih elektrarnah, ki nastopijo po predpostavljenih začetnih dogodkih. Osnovni namen je preveritev, ali dovoljene vrednosti osnovnih varnostnih parametrov elektrarne niso presežene.

deterministic effect ***deterministični učinek***
varstvo pred sevanji
Klinično ugotovljive, bolj ali manj takojšnje okvare organizma, ki se pojavijo nad določenim doznim pragom (pod pragom jih ne zaznavamo), njihova resnost pa je sorazmerna absorbirani dozi.

detriment ***škoda***
varstvo pred sevanji
Škodljive posledice, ki jih občutijo člani izpostavljene skupine in njihovi potomci zaradi izpostavljenosti sevanju.

deuterium; D ***devterij***
jedrska fizika
Izotop vodika z atomsko maso 2. Njegovo jedro tvorita en proton in en nevtron.

deuteron; d ***devteron***
jedrska fizika
Jedro vodikovega izotopa devterija. Sestavljata ga en proton in en nevtron.

developed flow; dispersed (homogeneous) flow ***razpršen tok; ustaljen pretok; homogen tok***
jedrska tehnika
V termohidravliki oznaka za vrsto pretoka skozi pretočni kanal.

diagnostic reference level ***diagnostični referenčni nivo***
upravni nadzor
Doze ionizirajočih sevanj ali aktivnosti odmerkov radiofarmakov pri standardnih radiodiagnostičnih posegih za skupine pacientov standardnih velikosti ali standardne fantome in ob uporabi običajnih vrst medicinske radiološke opreme.

diaphragm valve ***membranski ventil***
jedrska tehnika
Ventil, ki uporablja gumijasto membrano kot zaporni mehanizem.

diesel generator ***dizelski generator***
jedrska tehnika
Električni generator, ki ga poganja dizelski motor. Uporablja se za napajanje sistemov jedrske elektrarne v sili.

diesel generator system; DG* ***sistem dizelskega generatorja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Dizelski agregat in podporni sistemi za napajanje varnostnih zbiralk.

diesel generators building ***zgradba dizelskih agregatov***
jedrska tehnika
Zgradba, v kateri so postavljeni dizelski agregati.

diesel oil storage system; DF/DO* ***sistem shranjevanja dizelskega goriva***
obratovanje jedrskih elektrarn
Rezervoarji za dizelsko gorivo, ki omogočajo nekajdnevno neodvisno obratovanje dizelskega agregata.

differential cross section ***diferencialni presek***
reaktorska fizika
Presek za sipanje nevtronov v določeno smer in/ali v določen energijski interval.

differential energy flux density ***diferencialni energijski fluks***
reaktorska fizika
Energijsko odvisni fluks - fluks na enoto energije (spekter).

differential reactivity worth ***diferencialna vrednost reaktivnosti***
reaktorska fizika
Sprememba reaktivnosti zaradi spremembe enega od parametrov reaktorja, npr. položaja regulacijskih palic.

* Kratica se uporablja v NE Krško

diffusion area ***difuzijska površina***
reaktorska fizika
Šestina srednjega kvadrata odmika delca opazovane vrste in razreda od nastanka do izginotja (znotraj vrste in razreda) v neskončnem homogenem sredstvu.

diffusion coefficient ***difuzijski koeficient***
reaktorska fizika
Parameter v difuzijski enačbi, ki popisuje difuzijske lastnosti snovi.

diffusion equation ***difuzijska enačba***
reaktorska fizika
Diferencialna enačba, ki podaja časovno in krajevno odvisnost fluksa nevtronov v skladu z difuzijsko teorijo.

diffusion length ***difuzijska dolžina***
reaktorska fizika
Povprečna razdalja, ki jo termični nevtron prepotuje, deljena s kvadratnim korenom iz 6.

diffusion theory ***difuzijska teorija***
reaktorska fizika
Teorija o difuziji delcev, posebno nevtronov, ki temelji na predpostavki, da je v homogenem sredstvu gostota toka proporcionalna gradientu gostote fluksa delcev.

direct disposal ***direktno odlaganje***
radioaktivni odpadki
Odlaganje izrabljenega in za odložitev pripravljenega jedrskega goriva brez predelave.

direct fission yield; independent fission yield; primary fission yield ***direktni cepitveni pridelek***
reaktorska fizika
Verjetnost za nastanek določenega nuklida izključno neposredno pri cepitvi.

direct maintenance ***ročno vzdrževanje***
jedrska tehnika
Vzdrževanje z ročnimi sredstvi za razliko od uporabe opreme na daljinsko vodenje.

direction valve ***usmerni ventil***
jedrska tehnika
Ventil, s katerim usmerimo pretok tekočine.

directional dose equivalent; $H'(d, \Omega)$ ***smerni ekvivalent doze***
varstvo pred sevanji
Ekvivalent doze v točki polja sevanja, ki bi ga ustvarilo ustrezno razširjeno polje v krogli ICRU v globini d na polmeru v določeni smeri Ω. Enota za smerni ekvivalent doze je sivert (Sv).

directly ionizing radiation ***neposredno ionizirajoče sevanje***
jedrska fizika
Sevanje, ki ob prehodu skozi snov z elektromagnetno silo neposredno tvori ionske pare. Neposredno ionizirajoča sevanja so predvsem hitri nabiti delci (sevanje alfa, sevanje beta, pospešeni ioni).

disadvantage factor ***depresijski koeficient***
reaktorska fizika
Razmerje med povprečnim termičnim fluksom v moderatorju in povprečnim termičnim fluksom v gorivu.

disassembly ***razstavljanje***
jedrska tehnika
Postopek razstavitve naprave na sestavne dele.

discharge ***sprostitev***
jedrska tehnika
Sprostitev snovi, energije ali električnega naboja iz sistema ali naprave.

disconnect switch ***ločilno stikalo***
jedrska tehnika
Električno stikalo, namenjeno predvsem prekinitvi tokokroga.

dished (pellet) ***vbokla (gorivna tabletka)***
jedrska tehnika
Gorivna tabletka, ki ima na eni ali obeh straneh plitve vdolbine. Njihov namen je kompenzacija vzdolžnega raztezka.

disintegration → radioactive decay

disintegration constant → decay constant

disintegration energy ***razpadna energija***
jedrska fizika
Količina sproščene energije pri jedrskem razpadu.

disordering ***ustvarjanje neurejenosti***
jedrski materiali
Proces tvorbe napak v kristalni mreži (npr. zaradi sevanja, ki ima dovolj energije, da izbije atome iz njihovih mest v kristalni strukturi).

dispersed (homogeneous) flow → developed flow

dispersion fuel ***gorivo v obliki zmesi***
reaktorska fizika
Mešanica goriva, v kateri je cepljiva snov porazdeljena v necepljivi.

displacement cascade ***plaz izbijanja***
jedrski materiali
Pojav, ko ion z veliko kinetično energijo potuje skozi kristalno strukturo snovi in povzroči veliko število izbitij v zelo majhni prostornini.

disposal ***odlaganje***
radioaktivni odpadki
Dokončna odstranitev odpadkov iz življenjskega okolja. Za to poskrbimo z namestitvijo odpadkov v ustrezen objekt - odlagališče, ki je lahko površinsko, podzemno ali globinsko.

distribution factor ***porazdelitveni koeficient***
varstvo pred sevanji
Koeficient pri računanju ekvivalentne doze, ki upošteva neenakomerno razporeditev radioaktivnih nuklidov.

distribution panel board ***razdelilna plošča***
jedrska tehnika
Komponenta v sistemu električne napeljave, kjer se več tokokrogov združuje ali razdeljuje.

district heating ***daljinsko ogrevanje***
jedrska tehnika
Ogrevanje naselij ali mest iz centralne toplarne s toplovodi.

diversion ***nepooblaščen odvzem***
upravni nadzor
Namerni odvzem jedrske snovi za namene, ki niso zakonsko dovoljeni ali niso v skladu s sporazumi.

DNB heat flux → critical heat flux

dollar ***dolar***
reaktorska fizika
Enota reaktivnosti, definirana kot tista reaktivnost, pri kateri bi reaktor postal kritičen samo na takojšnje nevtrone. S tem je dolar enak efektivnemu deležu zakasnelih nevtronov reaktorja.

domestic safeguards ***domači nadzor***
upravni nadzor
Ukrepi v državi za preprečitev ali odkritje odtujevanja jedrskih snovi ali sabotaže jedrskih naprav.

Doppler broadening → Doppler effect

Doppler coefficient ***Dopplerjev koeficient***
reaktorska fizika
Del temperaturnega koeficienta reaktivnosti, h kateremu prispeva Dopplerjeva razširitev.

Doppler effect; Doppler broadening ***Dopplerjev učinek; Dopplerjeva razširitev***

reaktorska fizika

Razširitev spektralne črte zaradi termičnega gibanja molekul ali atomov. V reaktorski fiziki razširitev resonance nevtronskega preseka zaradi termičnega gibanja obsevane snovi.

dose ***doza***

varstvo pred sevanji

Merilo za količino energije ionizirajočih sevanj, ki bi jo ali jo je prejelo posamezno tkivo, organ ali telo človeka. Doze so ekvivalentne in efektivne. Ekvivalentna doza izraža različne učinke, ki jih ima posamezna vrsta ionizirajočih sevanj na posamezno tkivo ali organ, efektivna doza pa stopnjo škode za zdravje ljudi, ki nastane zaradi izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem, in se jo izračuna kot vsoto vseh glede na posamezno tkivo ali organ, uteženih ekvivalentnih doz.

dose constraint ***dozna ograda***

varstvo pred sevanji

Vrednost doze, s katero omejimo izpostavljenost posameznika zaradi posameznega vira sevanja. Dozna ograda se uporablja pri optimizaciji varstva pred ionizirajočimi sevanji.

dose equivalent index ***indeks ekvivalentne doze***

varstvo pred sevanji

Indeks ekvivalentne doze v neki točki je največja vrednost ekvivalentne doze v krogli ICRU, ki ima središče v tej točki. Če leži največja vrednost globlje od 1 cm, je indeks globinski, če pa je v globini od 0,07 mm do 1 cm, je indeks površinski.

dose limit ***mejna doza***

varstvo pred sevanji

Vrednost efektivne ali ekvivalentne doze posameznika, ki ne sme biti presežena pri nadzorovani dejavnosti.

dose limits ***dozne omejitve***

varstvo pred sevanji

Vrednosti sevalnih količin, ki ne smejo biti presežene. Te so:

1. Primarne omejitve so vrednosti ekvivalentne doze, efektivne doze in predvidene efektivne doze, uporabljene na posameznika ali, če gre za izpostavljenost prebivalstva, za kritično skupino.
2. Sekundarne omejitve se uporabljajo namesto primarnih, kadar te niso neposredno uporabne.

3. Izpeljane omejitve so dobljene z določenimi modeli iz primarnih in sekundarnih omejitev, tako da je malo verjetno preseganje primarnih omejitev, če so izpolnjeni določeni pogoji.
4. Avtorizirane omejitve so vrednosti katerekoli sevalne količine, ki jo določi pristojni organ ali telo za dani vir ali za delo z viri ionizirajočih sevanj. Te so praviloma nižje od primarnih, sekundarnih ali izpeljanih.
5. Operativne omejitve so vrednosti katere koli sevalne količine, ki jo za določen vir ali delo z viri ionizirajočih sevanj določi pooblaščena oseba. Te omejitve so enake ali nižje od avtoriziranih.

dose meter → dosimeter

dose rate ***hitrost doze***

varstvo pred sevanji

Hitrost doze je prejeta doza (absorbirana, ekvivalentna, efektivna,...) na časovno enoto. Enota je Gy/s ali Sv/s.

dose rate meter ***merilnik hitrosti doze***

varstvo pred sevanji

Instrument za merjenje hitrosti doze.

dose-area product ***zmnožek doza - površina***

varstvo pred sevanji

Zmnožek preseka sevalnega polja in povprečne prejete doze, ki se uporablja v diagnostični radiologiji kot merilo predane energije.

dosimeter; dose meter ***dozimeter***

varstvo pred sevanji

Instrument za merjenje ali ocenjevanje absorbirane doze, izpostavljenosti ali podobne sevalne količine.

dosimetry ***dozimetrija***

varstvo pred sevanji

Nauk o merjenju doz in določanju sevalnih količin.

double ended cold leg break; DECL ***dvostranski zlom na hladni veji***

jedrska varnost

Vrsta velike izlivne nesreče v tlačnovodni elektrarni, ko pride do dvostranskega zloma cevi med črpalko in reaktorsko posodo.

double ended hot leg break; DEHL ***dvostranski zlom na vroči veji***

jedrska varnost

Vrsta velike izlivne nesreče v tlačnovodni elektrarni, ko pride do dvostranskega zloma cevi med reaktorsko posodo in uparjalnikom.

double ended pump suction guillotine break; DEPSG ***dvostranski zlom na sesalni strani črpalke***
jedrska varnost
Vrsta velike izlivne nesreče v tlačnovodni elektrarni, ko pride do dvostranskega zloma cevi med uparjalnikom in črpalko.

double ended rupture; double ended severance ***dvostranski zlom***
jedrska tehnika
Vrsta nesreče v jedrski elektrarni, pri kateri se cev prelomi na dva dela, tako da tekočina izteka skozi dve odprtini.

double ended severance → double ended rupture

double-pipe heat exchanger ***dvocevni prenosnik toplote***
jedrska tehnika
Prenosnik toplote, ki je sestavljen iz dveh koncentričnih cevi.

doubling time ***podvojitveni čas***
reaktorska fizika
V reaktorski kinetiki čas, v katerem se moč reaktorja podvoji. V oplodnih reaktorjih potreben čas, da se začetna količina cepljive snovi z oplajanjem podvoji.

downcomer ***povratni kanal***
jedrska tehnika
Del reaktorske posode med plaščem reaktorja in zunanjo steno, skozi katerega se primarno hladilo spušča iz hladnih vej v spodnji plenum. Tudi del uparjalnika, skozi katerega se del segrete sekundarne vode vrača v spodnji del med U-cevi.

downcomer penetration ***vdor v povratni kanal***
jedrska varnost
Pojav med veliko izlivno nesrečo, ko kapljevina iz sistema za varnostno vbrizgavanje po začetni fazi iztekanja primarnega hladila ponovno prodre skozi povratni kanal v spodnji plenum.

drain collector tank; drain tank ***zbiralnik drenaž***
jedrska tehnika
Rezervoar, v katerem se zbirajo tekočine, ki odtekajo iz nekega sistema.

drain tank → drain collector tank

drive mechanism ***pogonski mehanizem; pogon***
jedrska tehnika
Sistem, ki skrbi za mehansko premikanje neke komponente (npr. pogon regulacijskih palic reaktorja).

drive shaft ***dvižni drog***

jedrska tehnika

Kovinska zobata letev ali drog, na kateri je obešen regulacijski sveženj. Zobata letev se s svojim zgornjim delom nahaja znotraj ohišja pogona regulacijskih palic v kontaktu z zadrževalnim mehanizmom pogona.

driver fuel ***spodbujevalno gorivo***

reaktorska fizika

Jedrsko gorivo z veliko presežno reaktivnostjo.

driver zone ***spodbujevalno področje***

reaktorska fizika

Področje v sredici, ki vsebuje posebno učinkovito gorivo z namenom, da se spodbudi zgorevanje celotnega reaktorja.

dropwise condensation ***kapljičasta kondenzacija***

jedrska tehnika

Način kondenzacije pare.

drum ***sod***

radioaktivni odpadki

Najosnovnejša in najpogostejša embalaža, posoda za skladiščenje radioaktivnih odpadkov nizke in srednje aktivnosti. Velikost sodov je standardizirana in je lahko 100 l, 200 l ali 400 l.

drumming station ***prostor za polnjenje sodov***

jedrska tehnika

Prostor, kjer v jedrski elektrarni obdelujejo radioaktivne odpadke in jih polnijo v sode.

dry storage ***suho skladišče***

radioaktivni odpadki

Poseben objekt za začasno shranjevanje trdnih visoko radioaktivnih odpadkov (npr. izrabljenega jedrskega goriva). Sproščena toplota se odvaja s konvekcijo zraka (pasivno ali aktivno) (glej: skladišče).

dryer ***sušilnik***

jedrska tehnika

Naprava za sušenje.

drywell ***suhi hram***

jedrska tehnika

Del zadrževalnega hrama vrelnega reaktorja, v katerem ni sistemov za zniževanje tlaka.

Dubnium; Db ***dubnij***

jedrska fizika

Element z vrstnim številom 105.

dummy assembly; dummy element ***slepi sveženj***
jedrska tehnika
Sveženj brez jedrskega goriva, namenjen za nadomeščanje ali demonstracijo pravega gorivnega svežnja.
dummy element → dummy assembly

E

eddy current ***vrtinčni tok***
jedrska tehnika
Električni tok, ki se inducira v snovi zaradi spremenljivega magnetnega polja ob njem.
eddy current measurement ***meritve z vrtinčnimi tokovi***
jedrska tehnika
Neporušna preiskava za ugotavljanje napak v materialu z vrtinčnimi tokovi.
effective cutoff energy → effective threshold energy
effective delayed neutron fraction ***efektivni delež zakasnelih nevtronov***
reaktorska fizika
Razmerje med srednjim številom cepitev, ki jih sprožijo zakasneli nevtroni, in srednjim skupnim številom cepitev, ki jih sprožijo zakasneli in takojšnji nevtroni.
effective dose ***efektivna doza***
varstvo pred sevanji
Vsota uteženih ekvivalentnih doz po vseh tkivih in organih telesa. Enota za efektivno dozo je sivert (1 Sv = 1 J/kg).
effective full power days ***efektivni dnevi obratovanja pri polni moči***
obratovanje jedrskih elektrarn
Proizvedena energija, izražena v dnevih obratovanja na nazivni moči.
effective full power years ***efektivna leta obratovanja pri polni moči***
obratovanje jedrskih elektrarn
Proizvedena energija, izražena v letih obratovanja na nazivni moči.
effective half-life ***efektivni razpolovni čas***
varstvo pred sevanji
Čas, potreben, da koncentracija radioaktivnih snovi v tkivu upade na polovico začetne vrednosti kot posledica radioaktivnega razpada in bioloških procesov.

effective relaxation length; total relaxation length ***efektivna relaksacijska dolžina***
varstvo pred sevanji
Razdalja v snovi, na kateri intenziteta sevanja upade na 1/e začetne vrednosti. Izraz vključuje tudi geometrijske učinke ter kopičenje.

effective resonance integral ***efektivni resonančni integral***
reaktorska fizika
Resonančni integral, pri katerem je presek nadomeščen z efektivnim presekom. Uporablja se, kadar gostota fluksa ni obratno sorazmerna energiji nevtronov.

effective thermal cross section; Westcott cross section ***efektivni termični presek***
jedrska fizika
Navidezni presek za določeno interakcijo, ki, pomnožen s termičnim fluksom, dá pravilno intenziteto reakcije.

effective threshold energy; effective cutoff energy ***efektivna energija praga***
jedrska fizika
Pojem, ki se uporablja pri nevtronskih detektorjih, obloženih z določeno absorpcijsko prevleko. To je tista vrednost energije, pri kateri se odziv detektorja ne bi spremenil, če bi prevleko zamenjali s hipotetično prevleko, črno za nevtrone z energijo pod to vrednostjo in prepustno za nevtrone z energijo nad to vrednostjo. Vrednost je odvisna od geometrije detektorskega sistema in spektra nevtronov.

effluent ***iztok***
jedrska tehnika
Tekočina, ki nehote izteče iz nekega sistema.

e-folding time → reactor period

Einsteinium; Es ***ajnštajnij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 99.

ejection of control assembly ***izstrelitev regulacijskega svežnja***
jedrska varnost
Nesreča v jedrski elektrarni, ko zaradi poškodbe ohišja pogona kontrolnih palic iztekajoči medij povzroči izmet (izstrelitev) regulacijskega svežnja iz sredice. Pri tem pride do hitrega lokalnega povečanja reaktivnosti v sredici.

ejector ***ejektor***
jedrska tehnika
Črpalka, ki s hitrim curkom pare ali vode odstranjuje plin ali kapljevino iz okolice.

elastic scattering ***elastično sipanje***
jedrska fizika
Sipanje, pri katerem se skupna kinetična energija ne spremeni.

elective maintenance ***izbirno vzdrževanje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Vzdrževanje morebitne oz. dejansko degradirane opreme, ki ne ogroža projektne naloge sistema, komponente ali meril učinkovitosti.

electric utility ***elektrogospodarsko podjetje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Podjetje, ki se ukvarja s proizvodnjo električne energije.

electrical charge ***električni naboj***
jedrska tehnika
Električni naboj delca ali naprave.

electrical interconnections system; EI* ***sistem električnih povezav***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem električnih povezav v jedrski elektrarni.

electrical miscellaneous A.C. distribution; ES* ***distribucija različnega električnega napajanja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem razvoda različnega izmeničnega električnega napajanja.

electrical penetration ***električni predor***
jedrska tehnika
Odprtina v steni, skozi katero so speljani električni kabli.

electrical system; EE* ***električni sistem***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem razvoda izmeničnega napajanja lastne rabe.

electrical system (BOP; AC and power supply); EP* ***električni sistem (izmenično napajanje sekundarnega dela elektrarne)***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem razvoda električnega izmeničnega napajanja sekundarnega dela v jedrski elektrarni.

electro-hydraulic high-pressure fluid ***hidravlično olje***
jedrska tehnika
Tekočina v varovalnem in upravljalnem sistemu turbine.

* Kratica se uporablja v NE Krško

electron ***elektron***

jedrska fizika

Lahek stabilen delec z negativnim osnovnim nabojem in maso približno 1/1820 atomske masne enote.

electron capture; orbital electron capture ***zajetje elektrona***

jedrska fizika

Radioaktivni razpad, pri katerem jedro zajame elektron iz svoje (običajno najnižje) elektronske lupine in pri tem izseva nevtrino.

electron-volt; eV ***elektronvolt***

jedrska fizika

Enota energije v atomski in jedrski fiziki. Enaka je energiji delca z osnovnim nabojem, ki ga pospešimo z napetostjo 1 V. 1 eV = $1{,}602 \cdot 10^{-19}$ J.

embrittlement ***povečevanje krhkosti***

jedrski materiali

Zmanjšanje žilavosti materiala.

emergency ***izredni dogodek***

upravni nadzor

Dogodek, pri katerem se zmanjša sevalna ali jedrska varnost. Zaradi stanja, ki je posledica izrednega dogodka, je treba začeti z izvajanjem ukrepov za zaščito delavcev, posameznikov iz prebivalstva ali prebivalstva, bodisi delno ali v celoti, ali za varstvo pacientov, če gre za izredni dogodek pri radiološkem posegu.

emergency classification ***klasifikacija stopenj ogroženosti***

jedrska varnost

Razvrstitev stanja ogroženosti v skladu z državnim Načrtom zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči:

0. stopnja nevarnosti: nenormalni dogodek
1. stopnja nevarnosti: začetna nevarnost
2. stopnja nevarnosti: objektna nevarnost
3. stopnja nevarnosti: splošna nevarnost

emergency control centre ***nezgodni komandni center***

jedrska varnost

Centralno mesto, štab, iz katerega se upravlja izvajanje vseh ukrepov za blažitev posledic težke nesreče v jedrskem objektu.

emergency core cooling system; ECCS ***sistem za zasilno hlajenje sredice***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki poskrbi za nadomeščanje izgubljenega hladila, odvajanje zaostale toplote iz reaktorja ter zagotavlja zadostno zaustavitveno vrednost ob nezgodi v elektrarni.

emergency dose; emergency exposure ***izjemna absorbirana doza***
varstvo pred sevanji
Izjemna zavestna izpostavljenost osebe ob izrednem dogodku ali stanju zaradi reševanja osebja in/ali premoženja.

emergency exposure ***interventna izpostavljenost***
upravni nadzor
Izpostavljenost posameznikov ionizirajočim sevanjem, ki prostovoljno izvajajo ali nudijo hitro pomoč ogroženim posameznikom, preprečujejo izpostavljenost ionizirajočim sevanjem velikega števila ljudi ali ohranjajo pomembne objekte ali predmete, pri čemer so lahko presežene mejne doze za izpostavljene delavce.

emergency exposure → emergency dose

emergency feed pump ***črpalka za zasilno napajanje***
jedrska tehnika
Črpalka v sekundarnem delu jedrske elektrarne, ki dobavlja vodo v uparjalnik v primeru izpada glavne napajalne črpalke.

emergency measures ***ukrepi v primeru izrednega dogodka***
jedrska varnost
Dejavnosti za zmanjšanje posledic po težki nesreči v jedrskem objektu, pri kateri pride do večjega sproščanja radioaktivnosti v okolico.

emergency operating procedures; EOP ***postopki za obratovanje v sili***
obratovanje jedrskih elektrarn
Obratovalni postopki, ki jih uporabljajo operaterji komandne sobe za stabilizacijo elektrarne v primeru izrednih dogodkov (npr., zaustavitev reaktorja in/ali proženje varnostnih sistemov kot posledica nezgode).

emergency plan ***načrt zaščite in reševanja***
upravni nadzor
Nabor postopkov, ki se uveljavljajo v primeru nesreče.

emergency planning zone (EPZ) ***območje planiranja ukrepov za primer izrednega dogodka***
upravni nadzor
Območje okoli jedrskega objekta, določeno zaradi lažjega načrtovanja ukrepov ob izrednem dogodku zunaj lokacije.

emergency power source → on-site power supply

emergency preparedness ***pripravljenost na izredne dogodke***
upravni nadzor
Sposobnost ukrepanja za učinkovito omejevanje posledic izrednega dogodka na zdravje in blagostanje ljudi.

emergency response ***posredovanje ob izrednem dogodku***
jedrska varnost
Odziv določene sodelujoče strukture med izvajanjem ukrepov za zmanjšanje posledic izrednega dogodka v jedrskem objektu.

emergency shutdown ***zasilna zaustavitev***
jedrska tehnika
Hitra zaustavitev verižne reakcije v reaktorju, ki naj prepreči ali zmanjša posledice nevarnih stanj.

emergency shutdown panel; remote shutdown panel ***komandna plošča za zasilno zaustavitev; evakuacijski panel***
jedrska tehnika
Komandna plošča z osnovnimi instrumenti in krmili za nadzor in upravljanje elektrarne v primeru, ko je treba glavno komandno sobo evakuirati.

emission ***izsevanje***
jedrska fizika
Sprostitev delca ali fotona (sevanja gama) iz jedra pri radioaktivnem razpadu ali jedrski reakciji oziroma sprostitev fotona (vidne ali rentgenske svetlobe) iz elektronskega oblaka atoma.

employer ***delodajalec***
upravni nadzor
Fizična ali pravna oseba, ki izvaja sevalno dejavnost in je po predpisih na področju varstva pri delu dolžna zagotavljati varstvo delavcev.

enabling objective ***pomožni učni cilj***
obratovanje jedrskih elektrarn
Eden od učnih ciljev, potrebnih za dosego končnega učnega cilja.

end of life; EOL ***konec reaktorskega gorivnega cikla***
reaktorska fizika
Oznaka za čas proti koncu reaktorskega gorivnega cikla, ko reaktivnost sredice ne zadošča več za obratovanje na polni moči.

energy dissipation ***razpršitev energije***
jedrska tehnika
Proces odvajanja ali izgube energije iz opazovanega sistema v okolico.

energy fluence; Ψ ***energijski dotok***
varstvo pred sevanji
Količina energije, ki vpade na enoto površine. Enota je džul na kvadratni meter (J/m^2).

energy transfer coefficient ***koeficient prenosa energije***
varstvo pred sevanji
Vsota kinetičnih energij vseh naelektrenih delcev, ki se sprostijo v tanki plasti snovi, na katero pravokotno vpada snop paralelnih posredno ionizirajočih delcev, deljena z debelino plasti in z vsoto kinetičnih energij vpadnih delcev. Kadar debelino plasti izrazimo kot dolžino na enoto površine, pojem imenujemo linearni koeficient prenosa energije. Če pa debelino plasti izrazimo z maso na enoto ploščine, pa govorimo o masnem koeficientu prenosa energije. Masni koeficient prenosa energije lahko izrazimo tudi kot kermo, deljeno z energijskim tokom.

engineered safety features; ESF ***varnostni sistemi***
jedrska tehnika
V objekt vgrajene konstrukcije, sistemi ali komponente, ki preprečujejo, blažijo ali odpravijo posledice ob morebitnih izrednih dogodkih.

engineered safety features actuation system; ESFAS ***sistem za sproženje varnostnih sistemov***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki generira signal za začetek delovanja varnostnih sistemov v jedrski elektrarni.

engineering heat flux hot channel factor; F_Q^E ***konični faktor negotovosti izdelave***
jedrska tehnika
Faktor, s katerim upoštevamo negotovosti pri izdelavi goriva. Navadno 1,03.

enriched fuel ***obogateno gorivo***
reaktorska fizika
Gorivo iz obogatenega urana ali mešanice urana in plutonija.

enriched material ***obogatena snov***
jedrska fizika
Snov, v kateri je delež izbranega izotopa večji od naravnega deleža.

enrichment factor ***faktor obogatitve***
jedrski materiali
Razmerje med deležem določenega izotopa v obogateni snovi in naravnim deležem istega izotopa v elementu.

enrichment[1] ***obogatevanje***

jedrski materiali

Proces, s katerim povečamo delež določenega izotopa v elementu.

enrichment[2] ***obogatitev***

jedrska fizika

Delež določenega izotopa v mešanici izotopov istega elementa, kadar presega naravno koncentracijo. Obogatitev se (praviloma) podaja kot delež atomov ($^{a}/_{o}$), lahko pa tudi kot masni delež ($^{w}/_{o}$).

entrainment ***odnašanje kapljic***

jedrska tehnika

Pojav, ko para, ki se med vrenjem dviga nad nivo nasičene kapljevine, s sabo odnaša kapljice.

entrance surface dose ***vstopna površinska doza***

varstvo pred sevanji

Absorbirana doza v zraku, določena z upoštevanjem povratnega sipanja, v središču polja na ploskvi vstopa sevanja v pacienta.

entry level test ***začetni preizkus[1]***

obratovanje jedrskih elektrarn

Preizkus, s katerim ugotovimo tečajnikovo znanje in spretnosti pred začetkom usposabljanja.

environment impact statement ***poročilo o vplivu na okolje***

upravni nadzor

S poročilom o vplivih na okolje se ugotavlja sprejemljivost posameznih nameravanih posegov (npr. gradnja in/ali obratovanje jedrskega objekta) glede na njihove dolgoročne, srednjeročne, posredne in neposredne posledice za okolje s stališča najmanjše možne spremembe naravnih razmer v okolju oziroma največjih možnih zahtevanih vrednosti varstva okolja.

environmental acceptance of effluents ***sprejemljivost iztokov za okolje***

varstvo pred sevanji

Sestava in količina iztokov, ki smejo iz jedrskega objekta priti v okolje.

environmental conditions ***stanje okolja***

jedrska tehnika

Stanje okolja (na primer temperatura, vlažnost, sevanje itd.), v katerem oprema deluje.

environmental monitoring system; ER* ***sistem za nadzor okolja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki meri in zbira podatke iz lokalnih merilnih postaj za nadzor radioaktivnosti v okolici elektrarne.

environmental protection ***varovanje okolja***
jedrska varnost
Postopki, ukrepi in predpisi, ki prispevajo k čim manjšemu onesnaženju okolja in s tem skrbijo za ohranitev kakovostnega okolja.

epicadmium neutrons ***nevtroni nad kadmijevim pragom***
reaktorska fizika
Nevtroni s kinetično energijo, večjo od efektivne energije kadmijevega praga.

epicadmium resonance integral ***epikadmijski resonančni integral***
reaktorska fizika
Resonančni integral, pri katerem je spodnja meja efektivna energija kadmijevega praga.

epithermal neutrons ***epitermični nevtroni***
reaktorska fizika
Nevtroni s kinetično energijo, večjo od tipične termične energije (0,025 eV).

equation of state ***enačba stanja***
jedrska tehnika
Enačba, ki povezuje termodinamske spremenljivke nekega sistema.

equilibrium core → equilibrium cycle

equilibrium cycle; equilibrium core ***ravnotežni reaktorski cikel; ravnotežna sredica***
reaktorska fizika
Predpostavljeni reaktorski gorivni cikel, v katerem se shema polnitve ne razlikuje od prejšnjega cikla in od vseh naslednjih.

equilibrium poisoning ***ravnotežna zastrupitev***
reaktorska fizika
Absorpcijski učinek ravnotežne koncentracije določene snovi, ki absorbira nevtrone, npr. ravnotežni ksenon v energetskem reaktorju.

equipment hatch ***odprtina za vnos opreme***
jedrska tehnika
Zaprta odprtina na večjem kosu opreme ali v stavbi, ki se uporablja za prenos druge opreme. Primer: odprtina za vnos opreme na zadrževalnem hramu.

* Kratica se uporablja v NE Krško

equivalent availability factor ***ekvivalentni faktor razpoložljivosti***
obratovanje jedrskih elektrarn
Razmerje med razpoložljivo proizvodnjo in največjo proizvodnjo. Razpoložljiva proizvodnja je energija, ki jo je možno proizvesti, če elektrarna obratuje pri največji moči, ki jo dovoljujejo oprema in upravne omejitve. Največja proizvodnja je energija, ki bi jo proizvedli, če bi celotno opazovano obdobje obratovali z nazivno močjo.

equivalent dose; *H* ***ekvivalentna doza***
varstvo pred sevanji
Produkt absorbirane doze in utežnega faktorja vrste ionizirajočega sevanja. Utež za fotone in elektrone je 1, za delce alfa in nevtrone pa sega utež do vrednosti 20. Enota je sivert, Sv.

error precursor ***znanilec napake***
obratovanje jedrskih elektrarn
Dejavnik, ki povečuje tveganje za napako med opravljanjem določenih del.

error trap → error-likely situation

error-likely situation; error-prone situation; error trap ***past; povečana možnost napake***
obratovanje jedrskih elektrarn
Okoliščine, v katerih se po izkušnjah dogajajo napake pogosteje kot navadno in v katerih lahko prepoznamo prisotnost znanilcev napak.

error-prone situation → error-likely situation

essential service water building ***zgradba bistvene oskrbovalne vode***
jedrska tehnika
Zgradba, v kateri so vgrajeni sistemi bistvene oskrbovalne vode.

essential service water system; ESW ***sistem bistvene oskrbovalne vode***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za odvod toplote iz vmesnega sistema za hlajenje varnostnih komponent.

ethical review committee ***etična komisija***
varstvo pred sevanji
Skupina neodvisnih oseb, ki preveri in odobri pogoje izpostavljenosti oseb pri medicinskih in biomedicinskih raziskavah, od katerih obsevani posameznik nima neposredne koristi.

European Nuclear Society; ENS ***Evropsko združenje jedrskih društev***
obratovanje jedrskih elektrarn
Mednarodna zveza nacionalnih jedrskih društev ali zvez evropskih držav. Namen združevanja je mednarodna koordinacija aktivnosti na

jedrskem področju, priprava strokovnih srečanj, medsebojna pomoč pri informiranju javnosti, pomoč manj razvitim ipd.

evacuation ***evakuacija***

upravni nadzor

Začasen in organiziran umik ljudi ob izrednem dogodku z določenega območja, da se izognejo dozam, ki presegajo intervencijske nivoje.

evaporator ***izparilnik***

jedrska tehnika

Naprava, v kateri kapljevina izpareva.

event tree ***drevo dogodkov***

jedrska tehnika

Logični model, ki definira nabor končnih stanj, do katerih lahko pridemo iz nekega začetnega stanja glede na uspeh ali odpoved nabora funkcij, potrebnih za zaščito elektrarne pred začetnim dogodkom.

excess reactivity ***presežna reaktivnost***

reaktorska fizika

Reaktivnost, ki jo pri reaktorju pri ničti moči kompenzirajo v sredico vstavljene regulacijske palice in/ali borova kislina.

excitation current ***vzbujalni tok***

jedrska tehnika

Električni tok, potreben za vzbujanje električnega generatorja.

excited state ***vzbujeno stanje***

reaktorska fizika

Stanje jedra ali atoma, pri katerem je njegova notranja energija večja od osnovnega stanja.

exciter ***vzbujalnik***

jedrska tehnika

Električna naprava, del električnega generatorja, ki ustvarja magnetno polje v generatorju.

exclusion area ***ožje nadzorovano območje***

upravni nadzor

Vmesni del območja omejene rabe prostora, kjer je režim rabe prostora milejši kot v izključitvenem območju, vendar strožji kot v širšem območju omejene rabe prostora.

exclusion criteria ***izločilni kriteriji; merila za izločanje***

upravni nadzor

Opredeljujejo območja ali lokacije, ki v nobenem primeru ne ustrezajo postavitvi jedrskega ali sevalnega objekta in jih je treba izločiti iz postopka iskanja lokacije.

exclusion radius ***polmer ožjega nadzorovanega območja***
upravni nadzor
Polmer območja okoli reaktorja ali obsevalne naprave, do katerega je dostop nadzorovan.

exclusive OR gate ***izključevalna vrata ALI***
jedrska tehnika
Vezje, ki opravi operacijo Boolove algebre tako, da je izhod enak 1 takrat, ko je eden od vhodnih podatkov enak 1, drugi pa 0; če pa sta oba vhodna podatka enaka ali 1 ali 0, pa je izhod enak 0.

excore detector ***izvensredični detektor***
jedrska tehnika
Detektor za merjenje gostote nevtronskega fluksa, postavljen zunaj sredice reaktorja.

exempt concentration ***izvzeta koncentracija***
upravni nadzor
Produkti ali materiali, ki vsebujejo stranske snovi v koncentracijah, ki ne zahtevajo dovoljenja za posest ali uporabo.

exempt waste ***izvzeti odpadki***
radioaktivni odpadki
Odpadki z nižjo aktivnostjo od zakonsko predpisane spodnje meje in z zanemarljivim radiološkim tveganjem, zato zanje ni predviden nadzor in odlaganje v odlagališčih za radioaktivne odpadke.

exemption level ***raven izvzetja***
upravni nadzor
Aktivnost, koncentracija aktivnosti, hitrost doze ali električne napetosti, pri kateri ali pod katero se jih zakonsko ne obravnava kot vire sevanja.

exit dose ***izstopna doza***
varstvo pred sevanji
Absorbirana doza na strani telesa, ki je nasproti strani, kjer sevanje vstopa v telo.

experiment ***poskus***
jedrska fizika
Znanstvena metoda, s katero ugotavljamo naravne zakone ali merimo lastnosti snovi oziroma sistemov.

experimental hole; irradiation channel ***obsevalni kanal***
reaktorska fizika
Odprtina skozi ščit reaktorja v sredico, v kateri se opravljajo poskusna obsevanja ali služi kot vir nevtronov v eksperimentalne namene.

exposed worker; radiation worker ***izpostavljeni delavec***

upravni nadzor

Fizična oseba, ki je pri svojem delu izpostavljena ionizirajočim sevanjem zaradi izvajanja sevalnih dejavnosti in za katero je možno, da bo prejela večjo dozo, kot je predpisana mejna doza za posameznike iz prebivalstva.

exposed workers, category A ***kategorija A izpostavljenih delavcev***

upravni nadzor

Razvrstitev izpostavljenih delavcev glede na delovne razmere, kjer letna izpostavljenost posameznika ionizirajočim sevanjem lahko preseže 3/10 vrednosti mejne efektivne doze in mejnih ekvivalentnih doz za izpostavljene delavce.

exposed workers, category B ***kategorija B izpostavljenih delavcev***

upravni nadzor

Razvrstitev izpostavljenih delavcev glede na delovne razmere, kjer je le ob izrednih dogodkih zelo malo verjetno, da letna izpostavljenost ionizirajočim sevanjem posameznika preseže 3/10 vrednosti mejne efektivne doze in mejnih ekvivalentnih doz za izpostavljene delavce.

exposure[1] ***izpostavljenost***

varstvo pred sevanji

Dejanje ali stanje izpostavljenosti sevanju. Izpostavljenost je lahko zunanja ali notranja;glede okoliščin je izpostavljenost lahko normalna, potencialna ali izredna; glede izpostavljenih oseb pa poklicna, medicinska ali izpostavljenost prebivalstva.

exposure[2] ***obsev***

varstvo pred sevanji

Sevalna količina, definirana kot množina naboja, ki se sprosti na enoto mase zraka po prehodu rentgenskega oziroma gama sevanja. Enota je As/kg zraka, stara enota pa je bila rentgen (1 R = 0,258 mAs/kg).

exposure limits ***mejne vrednosti izpostavljenosti***

varstvo pred sevanji

Vrednosti določene sevalne količine, ki ne smejo biti presežene. Lahko so primarne, sekundarne, izpeljane, avtorizirane ali operativne.

exposure pathway ***prenosna pot***

varstvo pred sevanji

Pot, po kateri lahko radioaktivne snovi dosežejo ljudi in povzročijo njihovo izpostavljenost.

exposure rate ***hitrost obseva***
varstvo pred sevanji
Množina naboja, ki se v enoti časa sprosti na enoto mase zraka po prehodu rentgenskega oziroma gama sevanja. Enota je A/kg zraka, stara enota pa je bila rentgen na uro (1 R/h = 7,17 nA/kg).

exposure to ionizing radiation ***izpostavljenost ionizirajočim sevanjem***
upravni nadzor
Obsevanost z ionizirajočimi sevanji.

external exposure ***zunanja izpostavljenost***
varstvo pred sevanji
Izpostavljenost virom sevanja, ki se nahajajo zunaj telesa, vključno s kontaminacijo kože.

external radiation ***zunanje sevanje***
varstvo pred sevanji
Ionizirajoče sevanje (npr. fotoni rentgenske svetlobe in sevanja gama, delci alfa in beta, nevtroni), ki mu je izpostavljen človekov organizem (celo telo ali njegov del) in ki prihaja iz virov zunaj človekovega telesa.

extraction steam system; EX* ***sistem odvzemne pare***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki odvzema paro iz turbine in z njo segreva napajalno vodo.

extrapolated range ***ekstrapoliran doseg***
jedrska fizika
Idealizirana zgornja meja dosega nabitih delcev z dano energijo v snovi.

eyewash fountain ***izpiralnik za oči***
varstvo pred sevanji
Posoda ali pipa za izpiranje oči ob morebitni kontaminaciji.

F

facility operator ***upravljavec objekta***
upravni nadzor
Oseba, ki upravlja objekt in ima, skladno s predpisi o graditvi objektov in drugimi predpisi za tehnične in druge pogoje njegovega obratovanja, dovoljenje za uporabo objekta.

fail safe ***varna odpoved***
jedrska tehnika
Načelo projektiranja, po katerem sistem ali deli sistema po določeni okvari ostanejo ali pa se sami postavijo v varno stanje.

* Kratica se uporablja v NE Krško

failed fuel; failed fuel element ***poškodovano gorivo[2]; poškodovan gorivni element***
jedrska tehnika
Gorivo oziroma gorivni element, katerega srajčka ne tesni in se cepitveni produkti sproščajo v hladilo.

failed fuel detection system ***sistem za odkrivanje poškodovanega goriva***
jedrska tehnika
Sistem za detekcijo cepitvenih produktov v primarnem hladilu oz. za odkrivanje poškodovanih elementov.

failed fuel element → failed fuel

failure ***okvara***
jedrska tehnika
Stanje opreme, zaradi katerega ne opravlja več svoje predvidene funkcije.

failure mechanism ***mehanizem okvare***
jedrska tehnika
Fizikalni proces, ki vodi v okvaro.

failure mode ***način okvare***
jedrska tehnika
Način ali stanje, v katerem konstrukcija, sistem ali komponenta odpove.

failure modes and effects analysis ***analiza načinov in učinkov okvar***
jedrska tehnika
Sistematični proces določanja in dokumentiranja načinov in učinkov okvar na opremo.

failure rate ***pogostost okvar***
jedrska tehnika
Število okvar v časovni enoti (npr. na leto).

failure trending ***spremljanje okvar***
jedrska tehnika
Popisovanje, analiziranje in napovedovanje okvar med obratovanjem.

fan cooler ***ventilatorski hladilnik***
jedrska tehnika
Sistem za odvod toplote iz atmosfere zadrževalnega hrama v normalnih in nezgodnih razmerah. Sestoji iz ventilatorjev, ki poskrbijo za cirkulacijo zraka skozi vodno hlajene prenosnike toplote.

fast fission ***hitra cepitev***
reaktorska fizika
Cepitev, povzročena s hitrimi nevtroni.

fast fission factor; ε ***faktor hitre cepitve***
reaktorska fizika
Eden od faktorjev v formuli štirih faktorjev za pomnoževalni faktor reaktorja, ki popisuje prispevek hitre cepitve.

fast neutrons ***hitri nevtroni***
reaktorska fizika
Nevtroni s kinetično energijo, večjo od določene vrednosti, ki je lahko precej različna in je odvisna od uporabe bodisi v reaktorski fiziki, ščitenju ali dozimetriji. V reaktorski fiziki se pogosto uporablja vrednost 0,1 MeV.

fast non-leakage factor; P_f ***faktor pobega hitrih nevtronov***
reaktorska fizika
Delež hitrih nevtronov, ki ne pobegnejo iz sredice.

fast reactor ***hitri reaktor***
reaktorska fizika
Reaktor, v katerem večino cepitev povzročijo hitri nevtroni.

fatigue ***utrujenost***
jedrska tehnika
Staranje materiala zaradi spreminjajočih se obremenitev.

fault[1] ***prelom[1]***
jedrska tehnika
V geologiji oznaka za razpoko v zemeljski skorji.

fault[2] ***odpoved***
jedrska varnost
Izguba funkcionalne sposobnosti komponente ali sistema.

fault tree ***drevo odpovedi***
jedrska tehnika
Logični model, ki označuje različne kombinacije odpovedi, ki bi vodile k odpovedi sistema.

faulted steam generator; ruptured steam generator ***poškodovan uparjalnik***
jedrska tehnika
Uparjalnik, v katerem pušča ena ali več U-cevi.

feed pump ***napajalna črpalka***
jedrska tehnika
Črpalka, ki dovaja tekočino v nek sistem (npr. Chemical feed pump).

feed water header ***zbiralni cevovod napajalne vode***
jedrska tehnika
Del sistema napajalne vode v jedrski elektrarni, kjer se združijo cevovodi.

feedback loop ***povratna zanka***
jedrska tehnika
Potek informacije o stanju nekega sistema do vhodnih parametrov, ki lahko vplivajo na spremembo.

feeder ***napajalni vod***
jedrska tehnika
Cevovod, po katerem priteka napajalna voda.

feedwater ***napajalna voda***
jedrska tehnika
Voda v sekundarnem krogu tlačnovodne jedrske elektrarne, ki jo črpamo iz kondenzatorja in napaja uparjalnik(e).

feedwater chemical addition; FC* ***dodajanje kemikalij v sistem glavne napajalne vode***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za dodajanje kemikalij v sekundarni krog elektrarne.

feedwater heater ***grelnik napajalne vode***
jedrska tehnika
Prenosnik toplote v sekundarnem delu jedrske elektrarne, ki ogreje napajalno vodo pred vstopom v uparjalnik.

feedwater pump ***črpalka napajalne vode***
jedrska tehnika
Črpalka v sekundarnem delu jedrske elektrarne, ki dovaja napajalno vodo v uparjalnika.

feedwater system; FW* ***sistem glavne napajalne vode***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem v sekundarnem delu jedrske elektrarne, ki vzdržuje dotok napajalne vode v uparjalnika.

Fermi age; τ ***Fermijeva starost***
reaktorska fizika
Fermijeva starost je enaka kvadratu zaviralne dolžine oziroma šestini kvadrata zaviralne razdalje, tj. razdalje od rojstva nevtrona do točke njegove termalizacije.

Fermi age theory ***Fermijeva teorija starosti***
reaktorska fizika
Teorija upočasnjevanja nevtronov, v kateri sta bistveni predpostavki, da je proces upočasnjevanja zvezen in da lahko prenos nevtronov po prostoru obravnavamo z difuzijsko teorijo.

* Kratica se uporablja v NE Krško

Fermium; Fm ***fermij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 100.

fertile nuclide ***oplodni nuklid***
jedrska fizika
Nuklid, ki se po zajetju nevtrona neposredno ali posredno pretvori v cepljivi nuklid. Najpomembnejši naravni oplodni nuklid je ^{238}U, iz katerega po zajetju nevtrona in dveh razpadih β^- nastane ^{239}Pu. Drugi naravni oplodni nuklid pa je ^{232}Th, iz katerega nastane ^{233}U.

fertile zone ***oplodno področje***
reaktorska fizika
Plašč okoli reaktorja iz oplodne snovi.

FHS → fuel handling system

Fick's law ***Fickov zakon***
reaktorska fizika
Zakon, ki pravi, da je tok delcev sorazmeren razliki v njihovi gostoti v prostoru. Na tej predpostavki temelji difuzijska teorija.

film badge ***filmski dozimeter***
varstvo pred sevanji
Dozimeter, v katerega je vstavljen film z ustreznimi filtri (absorberji). Namenjen je za določitev efektivne doze osebe, ki ga je nosila določeno obdobje.

film boiling ***plastno vrenje***
jedrska tehnika
Vrenje ob steni grelnega telesa, ki jo pokriva plast pare, zato se prenos toplote zmanjša.

film(wise) condensation ***plastna kondenzacija***
jedrska tehnika
Kondenzacija pare, pri kateri kapljevina odteka s hladne stene v tanki plasti.

final safety analysis report; FSAR ***končno varnostno poročilo; KVP***
jedrska tehnika
Del vloge za obratovalno dovoljenje, ki podaja tehnične informacije o predloženem objektu, vključno z izbiro lokacije, s projektiranjem, z varnostnimi sistemi, gradnjo, zagotovitvijo kakovosti, obratovanjem, regulacijo, analizami nezgod in tehničnimi specifikacijami, na osnovi katerega upravni organ oceni varnost objekta.

fine control element; regulating element ***fini regulacijski element***
jedrska tehnika
Regulacijski element za majhne in natančne nastavitve reaktivnosti reaktorja.

fire protection system; FP* ***protipožarni sistem***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za zaznavanje in gašenje požara.

fire retardant ***odporen proti požarom***
jedrska tehnika
Oznaka za snov, ki zakasni ali prepreči požar.

first out alarm ***prvi alarm***
jedrska tehnika
Alarm, ki se pojavi prvi (od več naslednjih) in zahteva zaustavitev reaktorja.

fissile ***cepljiv***
reaktorska fizika
Oznaka za nuklid, ki se lahko cepi ob zajetju termičnega nevtrona.

fissile class ***razred cepljive snovi***
jedrski materiali
Razred, ki ga dodelimo pošiljki cepljive snovi glede na potrebni nadzor za zagotovitev varnosti pred kritičnostjo med prevozom.

fission ***cepitev***
jedrska fizika
Jedrski proces, v katerem se težko jedro razcepi na dve srednjetežki jedri, nekaj nevtronov in nekaj fotonov gama. Cepitev je običajno umetno vzbujena (jedrska reakcija, ki jo sprožimo z nevtroni ali visokoenergijski fotoni), lahko pa je tudi spontana (redka vrsta radioaktivnega razpada). Pri cepitvi se sprosti okoli 200 MeV energije.

fission chamber ***cepitvena celica***
jedrska fizika
Z notranje strani s cepljivo snovjo prevlečena ionizacijska celica. Nevtronsko sevanje, ki pade nanjo, povzroči na stenah cepitve, pri katerih nastajajo naelektreni delci, te pa lahko zaznamo kot električne sunke. Tako lahko merimo gostoto nevtronskega sevanja.

fission counter ***cepitveni števec***
jedrska fizika
Ionizacijski števec, ki vsebuje cepljivo snov, zato z njim lahko merimo nevtronsko sevanje.

* Kratica se uporablja v NE Krško

fission fragment ***razcepek***
reaktorska fizika
Nuklid, ki nastane neposredno ob cepitvi.

fission gas ***cepitveni plin***
jedrski materiali
Cepitveni produkti v plinasti obliki.

fission gas plenum ***prostor za cepitveni plin***
jedrska tehnika
Prostor v gorivni palici, namenjen za zbiranje plinastih cepitvenih produktov, sproščenih med obsevanjem goriva. Velikost prostora je dimenzionirana tako, da preprečuje pretirano naraščanje tlaka znotraj srajčke.

fission neutrons ***cepitveni nevtroni***
reaktorska fizika
Nevtroni, nastali pri cepitvi, ki so ohranili svojo začetno energijo.

fission plate ***cepitvena plošča***
reaktorska fizika
Plošča iz cepljive snovi, ki jo obsevamo z nevtroni, tako da pomnožimo njihovo gostoto.

fission product ***cepitveni produkt***
reaktorska fizika
Nuklid, nastal bodisi neposredno s cepitvijo ali pa z radioaktivnim razpadom nuklidov, nastalih s cepitvijo.

fission product inventory ***inventar cepitvenih produktov***
reaktorska fizika
Vrsta in količina cepitvenih produktov, navadno v izrabljenem jedrskem gorivu.

fission product poison ***cepitveni strup***
reaktorska fizika
Cepitveni produkti, ki imajo velik presek za absorpcijo nevtronov.

fission spectrum ***cepitveni spekter***
reaktorska fizika
Porazdelitev takojšnjih cepitvenih nevtronov po energiji.

fission yield ***cepitveni pridelek***
jedrska fizika
Verjetnost za nastanek določenega nuklida pri cepitvi.

fissionable ***cepljiv s hitrimi nevtroni***
reaktorska fizika
Nuklid, ki ga cepijo samo hitri nevtroni.

fissium ***fisij***

jedrski materiali

Ravnotežna mešanica cepitvenih produktov v jedrskem gorivu, ki je bila večkrat obsevana in pirometalurško obdelana. Tudi cepljiva snov, umetno zmešana z elementi cepitvenih produktov, da bi tako simulirali snov, ki nastane po cepitvi.

fitness for duty ***delovna sposobnost***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sposobnost osebja, da kakovostno upravlja objekt. Izraz se pogosto uporablja v smislu nasprotja delovni nesposobnosti zaradi uživanja alkohola ali mamil.

fixation ***utrditev***

radioaktivni odpadki

Vgradnja radioaktivnih elementov, navadno cepitvenih produktov, v trdne snovi, tako da se zagotovi minimalno uhajanje v okolje v daljšem časovnem obdobju.

flange ***prirobnica***

jedrska tehnika

Strojni del, s katerim je možno izvesti tesen stik dveh cevi ali cevi in posode.

flood design ***protipoplavno projektiranje***

jedrska tehnika

Načelo pri projektiranju, po katerem predvidimo vpliv večjih poplav na objektu.

flooding ***poplavljanje***

jedrska varnost

Faza velike izlivne nesreče, ko voda za zasilno hlajenje od spodaj prodira v sredico.

floor and equipment drains system; FD* ***sistem drenaže tal in opreme***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem talnih drenaž in drenaž opreme v elektrarni.

floor drain ***talna drenaža***

jedrska tehnika

Sistem zbiranja talnih izpustov iz prostorov.

flow ***tok***

jedrska tehnika

Premikanje določenega medija, največkrat tekočine, skozi prostor.

* Kratica se uporablja v NE Krško

flow channel ***pretočni kanal***
jedrska tehnika
Del konstrukcije ali naprave, skozi katero se pretaka tekočina. V reaktorski sredici je to prostor med gorivnimi elementi, skozi katerega se pretaka hladilna voda.

flow characteristics ***pretočna karakteristika***
jedrska tehnika
Krivulja, ki ponazarja lastnosti hidravličnega sistema.

flow control valve ***ventil za regulacijo pretoka***
jedrska tehnika
Ventil, s katerim reguliramo pretok skozi cevovod.

flow friction factor ***koeficient pretočnega odpora***
jedrska tehnika
Koeficient v enačbi za izračun padca tlaka na določenem mestu ali skozi določeno komponento pretočne poti. Odvisen je od oblike in hrapavosti površin.

flow instability ***nestabilnost toka***
jedrska tehnika
Pojav, pri katerem pride do nihanja pretoka zaradi termohidravličnih vzrokov. Pojavlja se zlasti pri dvofaznih tokovih.

flow pattern ***oblika toka***
jedrska tehnika
Vrsta dvofaznega toka v pretočnem kanalu.

flow rate ***pretok***
jedrska tehnika
Masa oziroma prostornina snovi, ki se prenaša skozi cevovod ali kanal v enoti časa. Enota je kilogram na sekundo (kg/s) oziroma kubični meter na sekundo (m^3/s).

flow restrictor ***pretočni omejilnik***
jedrska tehnika
Zožitev v cevovodu, ki omejuje pretok.

flow work ***pretočno delo***
jedrska tehnika
Delo, ki ga opravi kapljevina.

fluence ***dotok***
jedrska fizika
Celotno število delcev, ki pade na enoto površine.

fluid ***tekočina***
jedrska tehnika
Snov, katere posamezni deli so gibljivi, lahko tečejo in se med seboj mešajo. Tekočine so tako kapljevine (npr. voda) kot tudi plini (npr. vodna para).

fluid flow ***tekočinski tok***
jedrska tehnika
Oznaka za tok tekočin v primerih, kjer bi ga lahko zamešali s kako drugo vrsto toka (npr. tok delcev).

fluid particle ***tekočinski delec***
jedrska tehnika
Delec tekočine, ki ga opazujemo pri analizi termohidravličnih lastnosti.

flux ***fluks***
jedrska fizika
Število delcev, ki v enoti časa prečkajo enoto površine v prostoru. Produkt fluksa in mikroskopskega preseka je enak verjetnosti za reakcijo na enem jedru na časovno enoto.

flux axial offset ***osni izmik fluksa***
reaktorska fizika
Razlika med nevtronskim fluksom v zgornji polovici reaktorja ter fluksom v spodnji polovici reaktorja, deljena s povprečnim fluksom.

flux density → flux density, differential

flux density, angular ***kotni fluks***
reaktorska fizika
Fluks, odvisen od smeri gibanja delcev: fluks na enoto prostorskega kota.

flux density, differential; flux density ***gostota fluksa***
reaktorska fizika
Fluks na enoto neke fizikalne količine (npr. prostorski kot, energija).

flux flattening ***sploščenje fluksa***
reaktorska fizika
Doseganje približno enakomerne gostote fluksa v sredici reaktorja, na primer z vstavljanjem nevtronskih absorberjev ali goriva z različno obogatitvijo.

flux peaking factor ***konični faktor vršnega fluksa***
reaktorska fizika
Razmerje med največjo lokalno vrednostjo fluksa in njegovo povprečno vrednostjo v sredici reaktorja.

flywheel ***vztrajnik***
jedrska tehnika
Telo z veliko maso, ki gibajočemu se sistemu ohranja gibalno količino.

foil detector ***detekcijska folija***
jedrska fizika
Majhna folija iz določene snovi, ki se izpostavi nevtronskemu sevanju in se aktivira. Iz njene aktivnosti se izračuna nevtronski fluks.

foot; ft ***čevelj***
jedrska tehnika
Enota za dolžino v anglosaškem sistemu merskih enot (1 ft = 0,3048 m). V sistemu SI ni dovoljena.

forced convection ***prisilna konvekcija***
jedrska tehnika
Prenos toplote zaradi prisilnega gibanja tekočine, ki teče ob pomoči črpalk ali ventilatorjev.

forced draft ***prisilni vlek***
jedrska tehnika
Pretok zraka skozi hladilne stolpe z ventilatorji.

forced flow ***vsiljeni tok***
jedrska tehnika
Pretok tekočine skozi cev ali pretočni kanal, ki ga poganja črpalka.

forced outage ***nenačrtovana (neplanirana) zaustavitev***
obratovanje jedrskih elektrarn
Zaustavitev elektrarne, do katere je prišlo nenačrtovano.

form friction factor ***oblikovni koeficient trenja***
jedrska tehnika
Koeficient v enačbi za izračun padca tlaka, ki upošteva spremembo tlaka zaradi spremembe oblike cevovoda ali pretočnega kanala.

fossil fuel plant; fossil power plant ***termoelektrarna***
jedrska tehnika
Elektrarna za proizvodnjo električne energije z uporabo fosilnih goriv, npr. premoga, nafte ali plina.

fossil power plant → fossil fuel plant

fouling ***zamazanje; oblaganje***
jedrska tehnika
Odlaganje trdnih oblog na površini gorivnih elementov, površini teles za prenos toplote ali na podobnih površinah v pretočnih sistemih.

fouling factor; FFAC ***faktor oblog (zamazanosti površin za prenos toplote)***
jedrska tehnika
Faktor, ki ga upoštevamo pri izračunih prenosa toplote in ki pomeni stopnjo zmanjšanja prenosa toplote zaradi zamazanosti sten.

four factor formula ***formula štirih faktorjev***
reaktorska fizika
Osnovni model za izračun pomnoževalnega faktorja nevtronov v neskončnem reaktorju. Formula ponazarja štiri faze nevtronskega cikla med dvema generacijama nevtronov pri verižni reakciji.

fracture toughness ***lomna žilavost***
jedrska tehnika
Odpornost materiala proti napredovanju razpoke.

free air ionization chamber ***zračna ionizacijska celica***
jedrska fizika
Ionizacijska celica, v kateri je polnilni plin zrak. Celica ni zatesnjena in se zrak v njej lahko izmenjuje z zunanjim zrakom.

free convection ***naravna konvekcija***
jedrska tehnika
Prenos toplote z gibanjem tekočine, ki nastane zaradi razlik v gostoti tekočine kot posledica segrevanja ali ohlajanja tekočine na določenem mestu v sistemu.

free-standing cladding ***nestisljiva srajčka***
jedrska tehnika
Srajčka jedrskega goriva, ki je zasnovana tako, da ohrani obliko pod tlakom hladila, ne da bi se dotikala goriva.

frequency notation (TS) ***pogostost nadzornih preizkusov***
jedrska tehnika
Predpisana pogostost izvedbe nadzornih preizkusov.

fretting corrosion ***torna korozija***
jedrska tehnika
Korozija, ki nastane zaradi trenja med površinami.

froth boiling ***kipenje***
jedrska tehnika
Vrenje, pri katerem nastaja večja količina mehurčkov, ki se močno penijo.

fuel; nuclear fuel ***gorivo; jedrsko gorivo***
reaktorska fizika
Snov, ki vsebuje cepljive nuklide in omogoča vzdrževanje jedrske verižne reakcije v reaktorju.

fuel assembly ***gorivni sveženj***
jedrska tehnika
Strukturna enota gorivnih palic, ki je ne razstavimo pri polnjenju ali praznjenju sredice reaktorja.

fuel assembly restraint ***opora gorivnega svežnja***
jedrska tehnika
Konstrukcijski element v sredici jedrskega reaktorja.

fuel bundle; fuel cluster ***gorivni snop***
jedrska tehnika
Skupina gorivnih elementov v obliki palic, navadno sestavljenih vzporedno.

fuel burnout ***prežig goriva***
jedrska tehnika
Poškodba goriva ali njegove srajčke, do katere pride zaradi prevelikega toplotnega toka na mestu prežiga.

fuel channel ***gorivni kanal***
jedrska tehnika
Pretočna pot za primarno hladilo med gorivnimi elementi v sredici.

fuel cluster → fuel bundle

fuel cooling installation → cooling pool

fuel densification ***zgoščevanje goriva***
reaktorska fizika
Povečanje gostote in s tem zmanjšanje prostornine keramičnega goriva zaradi obratovanja pri visokih temperaturah v reaktorju.

fuel element ***gorivni element***
jedrska tehnika
Najmanjši konstrukcijsko celovit del sredice, ki vsebuje jedrsko gorivo.

fuel follower ***gorivni podaljšek***
jedrska tehnika
Podaljšek regulacijskega elementa, ki vsebuje jedrsko gorivo in ki zasede položaj regulacijskega elementa, ko ga izvlečemo.

fuel handling ***ravnanje z gorivom***
obratovanje jedrskih elektrarn
Postopki, povezani s prostorskim premeščanjem goriva v jedrskem objektu.

fuel handling building ***zgradba za ravnanje z gorivom***
jedrska tehnika
Zgradba v jedrski elektrarni, namenjena ravnanju z gorivom. V njej se nahaja bazen za izrabljeno gorivo, sveže gorivo in transportni kanal za menjavo goriva.

fuel handling system; FHS; FH* ***sistem za ravnanje z gorivom***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, s katerim izvedemo vse premike goriva v elektrarni. To je lahko sprejem in shranjevanje svežega goriva, vnos in iznos goriva iz sredice ter njegovo nalaganje v bazen za izrabljeno gorivo.

fuel handling tool ***orodje za ravnanje z gorivom***
jedrska tehnika
Orodje, s katerim prestavljamo sveže ali izrabljeno gorivo v jedrski elektrarni.

fuel inventory ***inventar goriva***
jedrski materiali
Skupna količina jedrskega goriva v reaktorju, skupini reaktorjev ali v celotnem gorivnem krogu.

fuel irradiation ***obsevanje goriva***
reaktorska fizika
Obsevanje goriva z nevtroni, tj. sodelovanje goriva v verižni reakciji.

fuel irradiation level; burnup fraction ***stopnja zgorelosti***
reaktorska fizika
Zgorelost goriva v raziskovalnih reaktorjih se običajno izraža s procentualnim deležem porabljenega cepljivega nuklida.

fuel loading ***polnjenje z gorivom***
obratovanje jedrskih elektrarn
Postopek vstavljanja jedrskega goriva v reaktor.

fuel management ***upravljanje z gorivom***
reaktorska fizika
Načrtovanje izrabe goriva v reaktorju ter njegovega kasnejšega shranjevanja in predelave.

fuel oil transfer system; FO* ***sistem goriva za pomožne kotle***
obratovanje jedrskih elektrarn
Rezervoar goriva za pomožno kotlovnico.

fuel pellet ***gorivna tabletka***
jedrska tehnika
Osnovni sestavni del goriva v obliki tablete, ki so zložene v stolpec znotraj gorivne palice.

fuel pin; fuel rod ***gorivna palica***
jedrska tehnika
Gorivni element v obliki palice, tudi sestavni del gorivnega svežnja.

* Kratica se uporablja v NE Krško

fuel rating ***specifična imenska moč***
jedrska tehnika
Termična moč reaktorja na enoto mase urana oziroma drugih težkih elementov pri začetni polnitvi. Izraža se v MW/tU.

fuel reprocessing → reprocessing

fuel rod → fuel pin

fuel shuffling ***prestavljanje goriva***
obratovanje jedrskih elektrarn
Prestavljanje gorivnih svežnjev v sredici reaktorja.

fuel slug ***kos goriva***
jedrska tehnika
Gorivni element v obliki kratkega valja.

fuel swelling ***nabrekanje goriva***
jedrski materiali
Pojav, ko se zaradi povečanja notranjega tlaka premer gorivne palice na določenem mestu poveča.

fuel transfer tube → fuel transfer tunnel

fuel transfer tunnel; fuel transfer tube ***predor za transport goriva***
obratovanje jedrskih elektrarn
Predor med zadrževalnim hramom in zgradbo za ravnanje z gorivom, skozi katerega se prevaža gorivo med menjavo.

full scope training simulator ***popolni šolski simulator***
obratovanje jedrskih elektrarn
Simulator za usposabljanje operaterjev, ki v največji možni meri ponazarja in simulira vse bistvene lastnosti objekta. Komandna soba takega simulatorja je v največji možni meri podobna komandni sobi simuliranega objekta.

function ***funkcija***
jedrska tehnika
V reaktorski tehniki oznaka za določeno dejavnost nekega sistema, ki mora biti izvedljiva in izvedena med normalnim obratovanjem ali v sili.

function recovery procedure ***postopek za obnovitev funkcije***
jedrska tehnika
Postopek za zagotavljanje ponovne vzpostavitve varnostnih funkcij.

functional indicator ***kazalec funkcionalnosti***
jedrska tehnika
Kazalec stanja opreme, ki neposredno kaže na zmožnost opreme zagotavljati predpisano funkcijo.

fusion → nuclear fusion

fuzzy logic ***mehka logika***
jedrska tehnika
Oznaka za logiko, pri kateri logična spremenljivka ne more zavzeti samo vrednosti nič ali ena, temveč lahko zavzame tudi vmesne vrednosti.

fuzzy set ***mehka množica***
jedrska tehnika
Oznaka za množico, kjer pripadnost posameznih objektov ni definirana le kot nič ali ena, pač pa lahko zavzame katero koli vmesno vrednost.

G

gallon; gal ***galona***
jedrska tehnika
Anglosaška enota za prostornino. Poznamo ameriško in britansko galono. 1 US gal = 3,785 l, 1 GB gal = 4,54 l. V sistemu SI ni dovoljena enota.

gamma heating ***segrevanje zaradi sevanja gama***
jedrska fizika
Segrevanje snovi zaradi absorpcije sevanja gama.

gamma radiation ***sevanje gama***
jedrska fizika
Ionizirajoče elekromagnetno sevanje, ki se emitira pri pretvorbah jeder.

gamma-ray sterilization plant ***gama sterilizacijska naprava***
jedrska fizika
Naprava, v kateri se sevanje gama uporablja za sterilizacijo že pakirane medicinske ali druge opreme.

gap ***reža***
jedrska tehnika
Prostor v gorivni palici med srajčko in gorivno tabletko.

gas centrifuge ***plinska centrifuga***
jedrski materiali
Zelo hitro se vrteči valj, v katerem centrifugalna sila v plinastem uranovem heksafluoridu delno loči izotopa urana 235 in 238 zaradi razlike v molski masi.

gas decay tank ***zbiralnik za razpad plinov***
obratovanje jedrskih elektrarn
Tlačna posoda v jedrski elektrarni za shranjevanje radioaktivnih odpadnih plinov za določeno časovno obdobje pred izpustom v atmosfero. V tem časovnem obdobju njihova aktivnost upade pod mejo, dopustno za izpuste v okolje.

gas stripper ***odplinjevalnik***
jedrska tehnika
Naprava za odplinjevanje tekočine.

gas turbine power plant ***plinska elektrarna***
jedrska tehnika
Elektrarna za proizvodnjo električne energije, ki uporablja plinsko turbino.

gas-cooled fast reactor; GFR ***hitri plinski reaktor***
jedrska tehnika
Eden od predlaganih tipov IV. generacije reaktorjev. Deluje na hitre nevtrone, hlajen je s helijem. Omogoča zaprt gorivni cikel.

gas-driven swelling ***nabrekanje zaradi plinov***
jedrski materiali
Povečanje prostornine zaradi zbiranja atomov žlahtnih plinov (npr. helija) v praznine ali mehurčke v snovi.

gaseous waste ***plinasti odpadki***
radioaktivni odpadki
Radioaktivni odpadki v plinastem stanju.

gaseous waste management ***ravnanje s plinastimi odpadki***
radioaktivni odpadki
Postopki za načrtovanje in izvedbo ravnanja s plinastimi jedrskimi odpadki.

gas-graphite reactor ***plinsko-grafitni reaktor***
jedrska tehnika
S plinom hlajeni in z grafitom moderirani reaktor kot so angleški magnoks, AGR in visokotemperaturni plinsko hlajeni reaktor.

gate valve ***zasun***
jedrska tehnika
Ventil v pretočnih sistemih z zapornim elementom v obliki pladnja, ki se prečno pomakne v pretočno pot.

Geiger-Mueller counter ***Geiger-Müllerjev števec***
jedrska fizika
Števec za merjenje ionizirajočega sevanja, ki deluje pri tako visoki napetosti, da primarna ionizacija povzroči popolno razelektritev delovne prostornine števca. Višina pulza je zato visoka, vendar neodvisna od energije vpadnega sevanja.

Geiger-Mueller region ***Geiger-Müllerjevo področje***

jedrska fizika

Območje napetosti v plinskem detektorju, v katerem primarna ionizacija povzroči popolno razelektritev delovne prostornine števca. Višina pulza je zato visoka, vendar neodvisna od energije vpadnega sevanja.

general design criteria ***splošna projektna načela***

jedrska tehnika

Projektna merila (kriteriji), ki se jih je treba držati v vseh fazah projektiranja vseh sistemov jedrske elektrarne, da bi dosegli želeno stopnjo varnosti.

general emergency ***splošna nevarnost***

jedrska varnost

Najvišja stopnja (stopnja 3) nevarnosti, ki jo predvideva državni Načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči: nastanek ali razvoj dogodkov povzroči taljenje sredice in odpoved integritete zadrževalnega hrama oz. je verjetno, da se to zgodi, ali razvoj dogodkov zaradi sovražne dejavnosti povzroči izgubo fizičnega nadzora nad elektrarno. Izpust radioaktivnih snovi v večjem obsegu je možen, tako da so presežene intervencijske ravni za uvedbo zaščitnih ukrepov v okolju.

general license ***splošno dovoljenje***

upravni nadzor

Dovoljenje za posest in uporabo majhnih količin nadzorovanih snovi za posebne namene, ki ga izda upravni organ brez posebne zahteve.

generation time ***generacijski čas***

reaktorska fizika

Razmerje med življenjskim časom nevtronov in pomnoževalnim faktorjem.

generator load break switch ***generatorski odklopnik***

jedrska tehnika

Električni odklopnik glavnega generatorja.

generic operational intervention level ***izhodiščna vrednost operativnega intervencijskega nivoja***

upravni nadzor

Vnaprej postavljene vrednosti operativnih intervencijskih nivojev pri ocenjevanju ogroženosti ljudi ob izrednih dogodkih, preden je znan dejanski obseg posledic izrednega dogodka. Izhodiščne vrednosti operativnih intervencijskih nivojev so izpeljane iz intervencijskih nivojev na podlagi modela izrednega dogodka v jedrski elektrarni z lahkovodnim nehomogenim reaktorjem toplotne moči 2000 MW, pri

katerem izpostavljenost ionizirajočim sevanjem traja 4 ure, emisija radionuklidov v okolje pa je značilna za tako jedrsko elektrarno.

genetic effects ***genetski učinki***

varstvo pred sevanji

Učinki, ki se pojavijo pri potomcih izpostavljene osebe ali organizma.

geological disposal → deep geological disposal

geological repository → deep geological repository

geometric attenuation ***geometrijsko slabljenje***

jedrska fizika

Zmanjšanje jakosti sevanja zaradi razdalje med virom in opazovano točko brez upoštevanja učinkov zaradi prehoda skozi snov.

geometrically safe ***geometrijsko varen***

reaktorska fizika

Geometrijska razporeditev cepljive snovi, ki ne more postati kritična.

gland sealing ***labirintno tesnilo***

jedrska tehnika

Tesnilo, ki ga uporabljamo npr. pri tesnjenju osi turbine.

globe valve ***krogelni ventil***

jedrska tehnika

Ventil, ki mu pretočni prerez uravnavamo z zapornim diskom, ki nalega na obročasto ležišče.

glove box ***rokavična komora***

jedrska fizika

Nepredušno zaprt prostor, opremljen z zaščitnimi rokavicami za varno in vidno ravnanje s strupenimi ali radioaktivnimi snovmi. Pri radioaktivnih snoveh omogoča zaščito predvsem pred delci alfa.

gonadal dose (gonadal equivalent dose) ***genitalna (ekvivalentna) doza***

varstvo pred sevanji

Absorbirana doza (ali ekvivalentna doza), ki jo prejmejo gonade, tj. moda ali jajčniki, povprečena čez celotno prostornino gonad.

governing valve ***krmilni ventil***

jedrska tehnika

Ventil na cevovodu, s katerim krmilimo pretok tekočine.

governor pedestal ***sprednji ležajni blok turbine***

jedrska tehnika

Delovna in nadzorna površina pred visokotlačno turbino, na kateri so postavljeni dovodni ventili pare in prvi ležaj turbine.

gray[1]; Gy ***grej***
varstvo pred sevanji
Enota za absorbirano dozo. 1 Gy = 1 J/kg = 100 rad.

gray[2]; grey ***siv (barva)***
reaktorska fizika
Lastnost telesa ali snovi, da absorbira pomemben del, toda ne vsega sevanja določene energije.

Grenz rays ***Grenzovi žarki***
varstvo pred sevanji
Zelo mehki, nizkoenergijski rentgentski žarki z energijo do 15 keV.

grey → gray[2]

grid assembly → assembly grid

gripper coil ***prijemalna tuljava***
jedrska tehnika
Navitje elektromagnetne tuljave v mehanizmu pogona regulacijskih palic, ki upravlja s prijemalom dvižnega droga pogona palic.

gripper latch ***prijemalna zaskočka***
jedrska tehnika
Strojni element v mehanizmu pogona regulacijskih palic, ki se zaskoči v utore dvižnega droga, kadar pritegne držalni magnet.

ground water table ***gladina podtalnice***
radioaktivni odpadki
Globina, pod katero je podtalnica.

group removal cross section ***odstranitveni presek grupe***
reaktorska fizika
Utežen povprečni presek grupe, ki upošteva odstranjevanje nevtronov z vsemi procesi.

group transfer scattering cross section ***presek za sipanje iz ene grupe v drugo***
reaktorska fizika
Uteženo povprečje presekov, značilno za nevtrone določenih energijskih grup, ki upošteva sipanje nevtronov iz ene v drugo energijsko grupo.

guidance level ***usmeritvena raven***
varstvo pred sevanji
Velikost določene količine, ob kateri je potrebno preudariti o uvedbi ustreznih ukrepov.

guidance level for medical exposure ***usmeritvena raven medicinske izpostavljenosti***

varstvo pred sevanji

Vrednosti doze, hitrosti doze ali aktivnosti, ki jih izberejo strokovna telesa v posvetu z upravnim organom, da označijo nivoje, ki jih morajo preveriti zdravstveni delavci, da določijo, ali so morebiti prekomerne, upoštevajoč pri tem posebne okoliščine in ob uporabi tehtne klinične presoje.

guide tube ***cevno vodilo***

jedrska tehnika

Cev, vgrajena v gorivni sveženj v sredici reaktorja, ki vodi regulacijske palice ali sredični detektor.

guideline ***navodilo; smernica***

upravni nadzor

Pisni material, ki ga izda upravni ali kakšen drug organ. Povzema priporočila, ki naj jih upošteva imetnik dovoljenja, nima pa upravne moči odločbe ali odredbe.

H

H_2 control and monitoring; HC* ***regulacija in nadzor vodika v zadrževalnem hramu***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem za vzorčenje in izgorevanje vodika v zadrževalnem hramu.

habitability ***bivalne razmere***

jedrska tehnika

Zagotavljanje takih razmer v glavni komandni sobi, da so operaterji zaščiteni pred vplivi nezgodnega sproščanja strupenih ali radioaktivnih plinov in da je možno z JE varno obratovati tudi v primeru projektne nesreče.

half-life ***razpolovni čas***

jedrska fizika

Čas, v katerem se aktivnost določenega radionuklida zmanjša na polovico začetne aktivnosti. Pri notranji izpostavljenosti ločimo radioaktivni razpolovni čas (posledica radioaktivnega razpada), biološki razpolovni čas (zmanjšanje koncentracije zaradi izločanja iz telesa) in efektivni razpolovni čas (unija radioaktivnega in biološkega razpolovnega časa).

* Kratica se uporablja v NE Krško

half-value layer; half-value thickness ***poldebelina***

jedrska fizika

Debelina snovi, ki jakost rentgenske svetlobe ali sevanja gama zmanjša na polovico.

half-value thickness → half-value layer

hard radiation ***trdo sevanje***

varstvo pred sevanji

Ionizirajoče sevanje z visoko energijo, ki ima visoko sposobnost prodiranja skozi snov.

hardening; spectral hardening ***otrditev spektra***

reaktorska fizika

Povečanje povprečne energije delcev zaradi večjih izgub delcev z nižjimi energijami. Pogosto je pri termičnih nevtronih, kjer $1/v$ absorberji povzročijo premik spektra od Maxwellove porazdelitve k višjim energijam.

hardware ***strojna oprema***

jedrska tehnika

Oprema, ki je fizična naprava. Izraz je zlasti uveljavljen v računalništvu, kjer je večkrat treba poudariti razliko med strojno in programsko opremo.

Hassium; Hs ***hasij***

jedrska fizika

Element z vrstnim številom 108.

header ***zbiralnik*** [2]

jedrska tehnika

Del cevovoda, v katerega se stekata dve ali več cevi.

health detriment to people ***škoda za zdravje ljudi***

varstvo pred sevanji

Klinično ugotovljivi škodljivi učinki ionizirajočih sevanj s tveganjem za zdravje ljudi in za skrajšanje njihovega življenja, ki se lahko pojavijo takoj ali z zakasnitvijo, vključno s škodo zaradi somatskih učinkov, raka ali hujše poškodbe genov.

health physics ***varstvo pred sevanji*** [2]

varstvo pred sevanji

Znanost in tehnika omejevanja škodljivih posledic ionizirajočega sevanja.

health surveillance ***zdravstveni nadzor***
varstvo pred sevanji
Medicinski nadzor, namenjen zagotovitvi začetne in stalne sposobnosti delavcev za opravljanje predvidenih nalog.

heat balance ***toplotna bilanca***
jedrska tehnika
Vsota v sistem vstopajočih in iz sistema izstopajočih toplotnih tokov v določenem časovnem obdobju.

heat capacity → specific heat

heat conducting structure ***toplotni prevodnik***
jedrska tehnika
Konstrukcija v objektu, skozi katero se v veliki meri prevaja toplota.

heat exchanger ***prenosnik toplote***
jedrska tehnika
Komponenta, v kateri se prenaša toplota med dvema tekočima medijema.

heat flux ***toplotni tok***
jedrska tehnika
Množina toplote, ki v enoti časa preteče skozi snovi. Enota je vat (W).

heat flux density ***gostota toplotnega toka***
jedrska tehnika
Množina toplote, ki v enoti časa preteče skozi enoto prečnega prereza. Enota je vat na kvadratni meter (W/m^2).

heat flux factor; hot channel factor ***faktor toplotnega toka vročega kanala***
reaktorska fizika
Razmerje med povečanjem entalpije hladila pri pretoku skozi najbolj vroči gorivni kanal in povprečnim povečanjem entalpije pri prehodu skozi sredico.

heat flux hot channel factor; heat flux peaking factor; $F_Q(z)$ ***konični faktor toplotnega toka vročega kanala***
reaktorska fizika
Razmerje med največjo linearno močjo goriva v ravnini na določeni višini (z) in povprečno linearno močjo v sredici reaktorja.

heat flux peaking factor → heat flux hot channel factor

heat generating waste ***odpadki, ki oddajajo toploto***
radioaktivni odpadki
Radioaktivni odpadki, ki zaradi svoje visoke aktivnosti in energije sevanja oddajajo toliko energije, da ta vpliva na temperaturo okolice.

heat radiation; thermal radiation ***toplotno sevanje***

jedrska tehnika

Sevanje, ki ga oddajajo telesa zaradi svoje temperature. Toplotni tok je sorazmeren s četrto potenco temperature.

heat removal ***odvajanje toplote***

jedrska tehnika

Proces odvajanja toplotne energije iz sistema.

heat sink ***ponor toplote***

jedrska tehnika

Mesto v sistemu ali del sistema, skozi katerega se toplota iz njega odvaja.

heat slab ***toplotna plošča***

jedrska tehnika

Ploščata konstrukcija, skozi katero se prevaja toplota.

heat structure ***toplotno telo***

jedrska tehnika

Konstrukcija, skozi katero se prevaja toplota.

heat tracing ***ogrevanje cevi***

jedrska tehnika

Postopek ogrevanja cevi ali rezervoarjev, s katerim se preprečuje kristalizacija ali zaledenitev medija v ceveh. V ta namen se uporablja uporovno navitje ali para.

heat transfer ***prenos toplote***

jedrska tehnika

Prenašanje energije v obliki toplote iz toplejšega na hladnejše telo ali tekočino. Toplota se prenaša s prevajanjem, konvekcijo ali toplotnim sevanjem.

heater ***grelnik***

jedrska tehnika

Naprava, ki dovaja toplotno energijo v neki sistem.

heater drain system; HD* ***sistem drenaže grelnikov***

obratovanje jedrskih elektrarn

Zbiranje drenaž kaskadnih grelnikov postopnega dogrevanja napajalne vode ali kondenzata.

heavy water; D_2O ***težka voda***

jedrska fizika

Voda, v kateri prevladuje spojina devterija in kisika.

* Kratica se uporablja v NE Krško

helium or hydrogen embrittlement ***vodikova ali helijeva krhkost***
jedrska tehnika
Izguba žilavosti, ki jo povzroči helij ali vodik, ki ustvarja mehurčke ali se obarja na mejah kristalnih zrn materiala. Prisotnost teh zrn zmanjšuje trdnost mej kristalnih zrn in njihovo sposobnost, da zdrsnejo druga čez drugo. Vključuje tudi nastajanje krhkih sestavin, kot npr. cirkonijevega hidrida.

heterogeneous reactor ***heterogeni reaktor***
reaktorska fizika
Reaktor, v katerem sta gorivo in moderator prostorsko ločena. Gorivni elementi so običajno v obliki palic ali plošč, ki jih ločujejo plasti moderatorja.

high efficiency particulate air; HEPA ***visokoučinkoviti filtri za odstranjevanje delcev v zraku***
jedrska tehnika
Vrsta filtrov za čiščenje zraka.

high energy radiotherapy equipment ***oprema za visokoenergijsko terapijo***
varstvo pred sevanji
Rentgenske naprave in pospeševalniki delcev, ki lahko delujejo s pospeševalnimi potenciali nad 300 kV ter naprave za teleterapijo z radionuklidi.

high head ***visokotlačen***
jedrska tehnika
Oznaka za sistem ali napravo, ki deluje pri visokem tlaku.

high head (pressure) safety injection ***visokotlačno varnostno vbrizgavanje***
jedrska tehnika
Vbrizgavanje vode za zasilno hlajenje sredice v primarni krog pri visokem tlaku. Včasih so sistemi za visokotlačno varnostno vbrizgavanje zmožni dovajati vodo tudi pri polnem obratovalnem tlaku.

high head (pressure) safety injection system; HPIS ***visokotlačni sistem za varnostno vbrizgavanje***
jedrska tehnika
Sistem, ki vbrizgava vodo za zasilno hlajenje v primarni krog pri visokem tlaku.

high level waste; HLW ***visokoradioaktivni odpadki; VRAO***
radioaktivni odpadki
Radioaktivni odpadki z visoko aktivnostjo alfa, beta in gama. Zaradi visoke aktivnosti oddajajo znatno toplotno energijo.

high low-pressure turbine back pressure reactor trip ***zaustavitev reaktorja zaradi izgube vakuuma v kondenzatorju***
jedrska tehnika
Zaustavitev reaktorja, do katere pride zaradi izgube vakuuma v kondenzatorju, kar je indikacija za izgubo normalnega ponora toplote skozi turbino.

high temperature gas-cooled reactor; HTGCR ***visokotemperaturni plinski reaktor***
jedrska tehnika
Vrsta jedrske elektrarne, kjer je moderator grafit, hladilo pa helij pri visoki temperaturi. Primer take elektrarne je bila Ft. St. Vrain v ZDA, ki je delovala od 1976 do 1980.

high-flux reactor ***reaktor z visokim fluksom***
reaktorska fizika
Reaktor, v katerem nevtronski fluks presega približno 10^{14} cm^{-2} s^{-1}.

high-high ***zelo visok***
jedrska tehnika
Oznaka za drugo po višini nastavitveno točko varovalnega sistema.

high-high-high ***najvišji***
jedrska tehnika
Oznaka za tretjo po višini, navadno najvišjo nastavitveno točko varovalnega sistema.

highly enriched fuel ***visoko obogateno gorivo***
jedrski materiali
Uran, ki vsebuje več kot 20% izotopa ^{235}U.

hold down spring ***držalna vzmet***
jedrska tehnika
Sestavni del zgornje šobe gorivnega elementa, ki elastično učvrsti gorivni element v sredici.

holdup; residual holdup ***preostanek[2]***
jedrska tehnika
Cepljiva snov, ki ostane v procesni opremi po izrabi, osušitvi ali spiranju.

holdup tank; waste holdup tank ***zadrževalnik; zadrževalnik tekočinskih odpadkov***
jedrska tehnika
Rezervoar v jedrski elektrarni, v katerega se shranjujejo tekoči odpadki, dokler njihova aktivnost ne upade pod določeno raven.

homogeneous absorber ***homogeni absorber***
reaktorska fizika
Absorber nevtronov, ki je enakomerno porazdeljen v reaktorju (npr. borova kislina v primarnem hladilu).

homogeneous absorber control ***regulacija s homogenim absorberjem***
reaktorska fizika
Regulacija verižne reakcije v reaktorju s spreminjanjem količine v hladilu raztopljenih absorberjev nevtronov.

homogeneous reactor ***homogeni reaktor***
reaktorska fizika
Reaktor, v katerem sta gorivo in moderator homogeno zmešana. Dimenzije enot goriva ali moderatorja so manjše od povprečne proste poti za sodelovanje nevtronov s snovjo.

hose reel ***boben za cevi***
jedrska tehnika
Kolut, na katerega se navije cev, kadar se le-ta ne uporablja.

hot ***vroč***
varstvo pred sevanji
Poleg oznake za vroče telo se izraz pogosto uporablja v smislu visokoradioaktiven.

hot cell ***vroča celica***
jedrska fizika
Zatesnjen prostor, opremljen z zaščitnim steklom in manipulatorji, ki omogoča varno ravnanje z visokoradioaktivnimi snovmi.

hot channel ***vroči kanal***
jedrska tehnika
Gorivni kanal v sredici, skozi katerega je prirast entalpije največji.

hot channel factor → heat flux factor

hot channel safety factor ***varnostni faktor vročega kanala***
jedrska tehnika
Varnostni faktor, ki ustreza razmerju največjega prirasta entalpije v primeru nezgode proti nazivnemu prirastu entalpije v vročem kanalu.

hot functional test → hot test

hot leg ***vroča veja***
jedrska tehnika
Cevovod v primarnem sistemu tlačnovodne jedrske elektrarne, skozi katerega se primarno hladilo pretaka iz reaktorske posode v uparjalnik.

hot machine shop ***vroča delavnica***
obratovanje jedrskih elektrarn
Strojna delavnica v nadzorovanem območju.

hot particle ***aktivni delec***
varstvo pred sevanji
Delec, ki ima tako visoko aktivnost, da je nevaren za okolico.

hot shutdown ***vroča zaustavitev***
obratovanje jedrskih elektrarn
Stanje tlačnovodne jedrske elektrarne, ko je pomnoževalni faktor manjši od 0,99, termična moč reaktorja enaka nič, povprečna temperatura primarnega hladila pa večja od 93 °C in manjša od 177 °C.

hot spot[1] ***vroča točka[1]***
jedrska tehnika
Točka, kjer je dosežena najvišja temperatura v reaktorskem gorivu ali srajčki.

hot spot[2] ***vroča točka[2]***
varstvo pred sevanji
Mesto v nadzorovanem območju, kjer je izmerjena visoka hitrost absorbirane doze.

hot standby ***vroča pripravljenost***
obratovanje jedrskih elektrarn
Stanje tlačnovodne jedrske elektrarne, ko je pomnoževalni faktor manjši od 0,99, termična moč reaktorja enaka nič, povprečna temperatura primarnega hladila pa je večja od 177 °C.

hot test; hot functional test ***vroči preizkus***
obratovanje jedrskih elektrarn
Preizkus metode, procesa, naprave ali instrumentacije v normalnih obratovalnih razmerah in pri pričakovani aktivnosti, npr. začetni preizkus sistemov elektrarne na nazivnem tlaku in pri delovni temperaturi.

hot trap ***vroča past***
jedrska tehnika
Naprava za odstranjevanje nečistoč iz tekočinskih sistemov z zviševanjem temperature do točke, pri kateri nečistoče reagirajo s trdno snovjo.

hot water system; HW* ***sistem tople vode***
obratovanje jedrskih elektrarn
Zagotavljanje tople vode za izvajanje dekontaminacije osebja.

hot zero power; startup ***vroča ničta moč***
obratovanje jedrskih elektrarn
Stanje tlačnovodne jedrske elektrarne, ko je povprečna temperatura primarnega hladila 292 °C.

house event ***pogojni dogodek***
jedrska tehnika
Način določanja robnih pogojev v drevesu odpovedi, predvsem za fazne spremembe, ki jih v dinamičnem sistemu pričakujemo. Deluje kot kretnica in ima le vrednosti 0 in 1.

hub ***ročka; držaj***
jedrska tehnika
Strojni element na večji konstrukciji, ki omogoča njeno prestavljanje.

human error ***človeška napaka***
jedrska tehnika
Napaka, ki jo je naredil ali povzročil človek.

human error of commission ***napaka zaradi napačnega ukrepa***
jedrska tehnika
Napaka, ki jo je naredil ali povzročil človek z ukrepom, ki je sledil napačnemu razumevanju procesa ali napačni presoji situacije.

human error of omission ***napaka zaradi opustitve***
jedrska varnost
Človeška napaka, ki je nastala zaradi opustitve določenega ukrepa.

human performance ***človekovo ravnanje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Človekovo ravnanje na delovnem mestu v primerjavi z zahtevami.

humidifier ***vlažilnik***
jedrska tehnika
Naprava za dodajanje vlage v atmosfero.

hydraulic radius ***hidravlični polmer***
jedrska tehnika
Velikost, ki jo uporabljamo pri toplotnih preračunih v termohidravliki in je enaka 2 A/o, kjer je A ploščina pretočne površine opazovanega kanala, o pa njegov omočeni obseg.

* Kratica se uporablja v NE Krško

hydro power plant; hydroenergetic power plant ***hidroelektrarna***
jedrska tehnika
Elektrarna, ki proizvaja električno energijo s pretvorbo energije vodnih tokov.

hydroenergetic power plant → hydro power plant

hydrogen recombiner; recombiner ***sežigna peč za vodik***
jedrska tehnika
Naprava v notranjosti zadrževalnega hrama, v kateri na uporovno ogrevanih žarilnih žicah vodik zgori v vodno paro.

hydrogen seal oil unit ***sistem oljnega tesnjenja***
jedrska tehnika
Sistem oljnega tesnjenja osi generatorja za zadrževanje vodika v generatorju.

hydrostatic test ***tlačni preizkus***
obratovanje jedrskih elektrarn
Preizkus tekočinskih sistemov jedrske elektrarne pri povišanem tlaku.

I

ice condenser ***ledni kondenzator***
jedrska tehnika
Konstrukcija v nekaterih izvedbah zadrževalnih hramov, v kateri med obratovanjem jedrske elektrarne vzdržujejo večjo količino vodnega ledu. V primeru izlivne nesreče bi se del iz primarnega kroga sproščene energije porabil za taljenje ledu. To bi zmanjšalo ogroženost celovitosti zadrževalnega hrama.

ICRU ball ***krogla ICRU***
varstvo pred sevanji
Okroglo telo, ki ga je uvedla Mednarodna komisija za sevalne enote in meritve (ICRU) kot približek za človeško telo glede absorpcije ionizirajočega sevanja. Krogla premera 30 cm je iz tkivu enakovredne snovi z gostoto 1 g/cm^3 in masno sestavo 76,2 % kisika, 11,1 % ogljika, 10,1 % vodika in 2,6 % dušika.

ideal cascade ***idealna kaskada***
jedrski materiali
Teoretično najmanjše število elementov za ločevanje, potrebno za določeno stopnjo ločevanja.

imaging devices ***slikovne naprave***
varstvo pred sevanji
Naprave v radiološki in nuklearno-medicinski diagnostiki, ki prikažejo anatomijo ali delovanje slikanega objekta na podlagi različne

prepustnosti sevanj. (npr. rentgenski aparat, računalniški tomograf CT, diaskopski aparat, gama-kamera, računalniška tomografija pri izsevu pozitrona PET, računalniška tomografija pri izsevu posameznih fotonov SPECT).

impact parameter ***parameter dotika***

jedrska fizika

Najmanjša razdalja med projicirano smerjo gibanja projektila in tarčo, v kolikor ne bi prišlo do sipanja in bi se projektil gibal premočrtno.

impeller ***rotor; gonilnik***

jedrska tehnika

Vrtljivi del črpalke, turbine ali ventilatorja.

importance function ***pomembnostna funkcija***

reaktorska fizika

Izraz iz teorije adjungirane transportne ali difuzijske enačbe. Navadno je definirana kot rešitev adjungirane enačbe.

impulse chamber pressure ***tlak v regulacijski stopnji***

jedrska tehnika

Tlak, merjen v začetni, regulacijski stopnji visokotlačne turbine. Izmerjena vrednost se uporablja v regulacijskih sistemih jedrske elektrarne kot merilo moči turbine.

inadvertent ***nenameren; nepredviden***

jedrska tehnika

Oznaka za dogodek ali poseg, ki ni bil načrtovan ali hoten.

inadvertent loading ***nenamerna polnitev***

jedrska tehnika

Vstavitev gorivnega svežnja na napačno lokacijo v sredici.

incident ***nezgoda***

upravni nadzor

Druga stopnja jedrske nesreče po lestvici INES:
(ljudje in okolje) Izpostavljenost prebivalca preko 10 mSv ali izpostavljenost delavca preko zakonsko določene letne meje.
(radiološke pregrade in nadzor) Dozne hitrosti v delovnem območju presegajo 50 mSv/h ali znatna kontaminacija v objektu na območju, kjer to ni predvideno s projektom.
(globinska obramba) Znatne odpovedi varnostnih mer, vendar brez dejanskih posledic, najdba visoko radioaktivnega zaprtega vira sevanja neznanega izvora, naprave ali transportnega tovorka z ohranjenimi varnostnimi merami ali neprimerna embalaža visoko radioaktivnega zaprtega vira sevanja.

incident of moderate frequency → condition II

Incident Reporting System; IRS ***sistem za poročanje o jedrskih nezgodah***
upravni nadzor
Mednarodni sistem za strokovno poročanje o jedrskih nezgodah. Vodi ga Mednarodna agencija za atomsko energijo.

incineration ***sežiganje***
radioaktivni odpadki
Postopek zmanjševanja prostornine gorljivih odpadkov s sežiganjem. Kot ostanek dobimo pepel.

incipient boiling ***začetno vrenje***
jedrska tehnika
V termohidravliki oznaka za vrsto vrenja.

incoherent scattering ***nekoherentno sipanje***
jedrska fizika
Sipanje, pri katerem ne obstaja določeno razmerje med fazo sipanega in vpadnega valovanja.

incompressible ***nestisljiv***
jedrska tehnika
Oznaka za tekočino, kateri se ob povečanju tlaka ne zmanjša prostornina.

inconel ***inkonel***
jedrski materiali
Nerjavna zlitina iz Ni, Fe in Cr, iz katere so narejeni nekateri deli tlačne meje reaktorskega hladila, na primer U-cevi v uparjalnikih jedrskih elektrarn.

in-core instrumentation ***sredična instrumentacija***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za meritev izbranih parametrov v sredici. Merijo se temperature hladila na izhodu iz sredice in razporeditev nevtronskega fluksa po višini določenih gorivnih elementov v sredici.

in-core instrumentation system; IC* ***sistem sredične instrumentacije***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem v jedrski elektrarni Krško, ki obsega 4 pomične nevtronske detektorje in 39 termočlenov na izstopu iz sredice.

in-core test; in-pile test ***preizkus v sredici***
reaktorska fizika
Obsevalni preizkus, izveden v sredici reaktorja.

independent fission yield → direct fission yield

* Kratica se uporablja v NE Krško

indicator ***indikator***
jedrska tehnika
Preprost kazalni instrument, ki največkrat prikazuje dve stanji merjene količine ali pa njeno vrednost z manjšo natančnostjo.

indirectly ionizing radiation ***posredno ionizirajoče sevanje***
jedrska fizika
Sevanje, ki s snovjo reagira tako, da v njej tvori enega ali več nabitih delcev (elektronov ali ionov) z dovolj visoko energijo, da ti sekundarni delci potujejo skozi snov in povzročajo ionizacijo. Posredno ionizirajoča sevanja so tista, katerih nosilci so električno nevtralni (rentgenska svetloba in sevanje gama, nevtronsko sevanje).

individual monitoring ***nadzor osebja***
varstvo pred sevanji
Meritev z merilniki, ki jih nosijo posamezni delavci ali meritve količin radioaktivnih snovi na površini njihovih teles ali v njih.

individual plant examination; IPE ***specifična varnostna analiza elektrarne***
jedrska tehnika
Sklop verjetnostnih varnostnih analiz, narejenih posebej za določeno jedrsko elektrarno.

induced radioactivity ***povzročena radioaktivnost***
jedrska fizika
Radioaktivnost, ki je posledica jedrskih reakcij, vendar ne tistih ob nastanku Osončja oziroma nastanka elementov.

induced stored energy ***inducirana shranjena energija***
reaktorska fizika
Dodatna notranja energija v trdni snovi, nastala zaradi premika kristalne strukture atomov pri obsevanju z ionizirajočim sevanjem.

industrial safety accident rate ***pogostost delovnih nezgod***
obratovanje jedrskih elektrarn
Pokazatelj delovanja INPO, ki je definiran kot število:
1. nezgod vsega osebja na lokaciji, zaradi katerih je prišlo do eno- ali večdnevne odsotnosti z dela ali enega ali več dni omejenega dela (izvzet je dan nezgode),
2. smrtnih žrtev, povezanih z delom na 200 000 delovnih ur.

Pogodbeni delavci niso vključeni v to statistiko.

inelastic ***neelastičen; neprožen***
jedrska fizika
Oznaka za trk oziroma sipanje, pri katerem se ne ohrani kinetična energija, ker se del energije pretvori v notranje vzbujanje sodelujočih delcev.

inelastic scattering ***neelastično sipanje***
jedrska fizika
Sipanje, pri katerem se skupna kinetična energija spremeni.
Pri radioaktivnem neelastičnem sipanju se nekaj kinetične energije vpadnega delca porabi za vzbujanje tarče, ki se nato sprosti z izsevanjem enega ali več fotonov.
Pri termičnem neelastičnem sipanju pride do izmenjave energije med počasnimi nevtroni ali drugimi delci in molekulo ali kristalno strukturo. Pri tem pride do spremembe energije zunaj jedra v molekuli ali kristalni rešetki.

infinite multiplication factor; k_∞ ***neskončni pomnoževalni faktor***
reaktorska fizika
Pomnoževalni faktor pri verižni reakciji brez pobega nevtronov iz sistema.

infrequent incident → condition III

ingestion ***zaužitje***
varstvo pred sevanji
Zaužitje hrane in pijače.

inhalation ***vdihavanje***
varstvo pred sevanji
Vdihavanje zraka in drugih snovi.

inherently safe ***naravno varen***
jedrska tehnika
Sistem ali lastnost, ki je varna že po zasnovi. Za zagotavljanje varnosti niso potrebni dodatni ukrepi. Primer take lastnosti je negativni temperaturni koeficient reaktivnosti, saj preprečuje pobeg moči reaktorja.

inhour ***recipročna ura***
reaktorska fizika
Enota reaktivnosti, enaka povečanju reaktivnosti kritičnega reaktorja, ki povzroči enourno periodo reaktorja.

inhour equation ***inhour enačba***
reaktorska fizika
Enačba, ki povezuje reaktivnost in časovno konstanto reaktorja.

initial core ***začetna sredica***
reaktorska fizika
Prva sredica, ki je vstavljena v reaktor ob začetku uporabe.

initial test ***začetni preizkus[2]***
jedrska tehnika
Prvi preizkus funkcionalnosti novega sistema.

initiator ***začetni dogodek***
jedrska varnost
Dogodek, tudi človeška akcija, ki sproži zaporedje dogodkov do škodljivih posledic.

inleakage ***puščanje navznoter***
jedrska tehnika
Pojav, ko tekočina iz okolice prodira v neki zaprt sistem.

inlet nozzle ***vstopna šoba***
jedrska tehnika
Odprtina v posodi, skozi katero vstopa tekočina. Primer: vstopna šoba na reaktorski posodi.

in-pile test → in-core test

in-process inventory ***procesna vsebina***
jedrska tehnika
Jedrska snov, ki normalno pride iz procesne opreme.

inservice inspection; ISI ***medobratovalni pregled***
jedrska tehnika
Pregled, opazovanje, meritve in preizkušanje struktur, sistemov in komponent med življenjsko dobo, s katerimi spremljamo pojave staranja, ki bi lahko povzročili njihovo odpoved.

inservice test ***medobratovalni preizkus***
jedrska tehnika
Preizkus, s katerim preverimo stanje oz. funkcionalnost opreme.

inspection; regulatory inspection ***upravna inšpekcija; nadzor; inšpekcija***
upravni nadzor
Nadzor nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov predpisov, ki ga navadno opravi upravni organ.

installation processing radioactive substances ***obrat za predelavo radioaktivnih snovi***
varstvo pred sevanji
Katerikoli obrat za predelavo radioaktivnih snovi, pri katerem je letna predelava višja od 10 000-kratnih koncentracijskih nivojev izvzetja.

installed life ***čas vgrajenosti***
jedrska tehnika
Obdobje, v katerem je neki element ali sistem vgrajen v objekt.

instant period ***trenutna perioda***
reaktorska fizika
Hitrost naraščanja moči reaktorja v danem trenutku.

institutional control ***institucionalni nadzor***
upravni nadzor
Nadzor odlagališča po zaprtju, ki ga opravlja pristojni upravni organ. Nadzor je lahko aktiven (pregledi, meritve, sanacija) ali pasiven (nadzor uporabe zemljišča).

instrument air system; IA* ***sistem zraka za instrumentacijo***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem v jedrski elektrarni, ki zagotavlja zrak za pogon pnevmatske instrumentacije in opreme.

instrument and control system; IN* ***sistem instrumentacije in regulacije***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki zajema, prenaša in obdeluje podatke ter pošilja signale za krmiljenje izvršilnih členov.

instrument range ***merilni obseg instrumentacije***
jedrska tehnika
Območje med skrajnima vrednostma, v katerem se količina meri, sprejema ali oddaja. Opišemo ga z navedbo spodnje in zgornje vrednosti.

instrument tap ***priključek merilne opreme***
jedrska tehnika
Mesto, na katerem je merilna oprema priključena na nadzorovani sistem.

instrumentation ***instrumentacija***
jedrska tehnika
Sistem, ki v neki napravi ali objektu omogoča zajemanje, obdelavo in prenos informacij.

instrumentation drift ***polzenje instrumentacije***
jedrska tehnika
Napaka instrumentacije, ki se s časom povečuje oz. spreminja.

intake ***vnos***
varstvo pred sevanji
Vnos radionuklidov v telo z vdihavanjem, zauživanjem ali skozi kožo.

* Kratica se uporablja v NE Krško

integral absorbed dose ***celotna absorbirana doza***
varstvo pred sevanji
Integral absorbirane doze po celotni masi obsevane snovi v opazovanem prostoru. Enaka je energiji, ki jo prejme snov v tej prostornini. Enota je gram-grej.

integral fuel burnable absorber; IFBA ***gorivo z vgrajenim gorljivim absorberjem***
reaktorska fizika
Gorivo, ki ima gorljivi absorber vgrajen v gorivne palice (običajno naparjen na tabletke).

integral reactor ***integralni reaktor***
jedrska tehnika
Reaktor, v katerem reaktorska posoda vsebuje prenosnik toplote med primarnim in sekundarnim krogom.

integrity ***celovitost***
jedrska tehnika
Oznaka za stanje tlačnega sistema, ko je puščanje iz njega v dovoljenih mejah.

intended function ***predvidena naloga***
jedrska tehnika
Funkcija za varnost pomembne opreme, ki jo mora le-ta v svoji celotni trajnostni dobi izpolniti v vseh predvidenih projektnih dogodkih. Primeri so ohranjanje tlačne meje, odvajanje zaostale toplote itd.

interaction of radiation with matter ***sodelovanje sevanja s snovjo***
jedrska fizika
Medsebojno učinkovanje sevanja na snov in obratno.

intercept valve ***prestrezni ventil***
jedrska tehnika
Oznaka za ventil na vstopu v nizkotlačno turbino.

interface area ***stična površina; prenosna površina***
jedrska tehnika
Pri prenosu toplote in snovi področje ob stiku tekočine s trdno snovjo.

interim storage ***prehodno, vmesno skladišče***
radioaktivni odpadki
Skladišče, kjer se na posebni lokaciji (lahko tudi ob elektrarni) prehodno (za določen čas, za vmesno obdobje) skladiščijo radioaktivni odpadki več različnih proizvajalcev. Navadno se uporablja za prehodno skladiščenje (nekaj deset let) izrabljenega goriva.

interlock ***blokada; vezna zapora***
jedrska tehnika
V regulacijskih in varovalnih sistemih oznaka za signal, ki dovoljuje ali preprečuje izvedbo neke akcije, če je določen pogoj izpolnjen.

intermediate building ***vmesna zgradba***
jedrska tehnika
Stavba v jedrski elektrarni, v kateri se nahajata del glavnega parovodnega sistema in del sistema glavne napajalne vode, pomožni napajalni sistem in del lokalnih zaustavitvenih panelov.

intermediate level waste; ILW ***srednje radioaktivni odpadki; SRAO***
radioaktivni odpadki
Odpadki s srednjo aktivnostjo beta in gama, zanemarljivo ali pomembno aktivnostjo alfa ter srednjo radiotoksičnostjo. Oddajajo nizko ali neznatno toplotno energijo.

intermediate neutrons ***vmesni nevtroni***
reaktorska fizika
Nevtroni s kinetično energijo med energijama hitrih in počasnih nevtronov. V reaktorski fiziki se pogosto izbere območje med 1 eV in 0,1 MeV.

intermediate range ***srednje območje***
reaktorska fizika
Območje moči reaktorja nad območjem izvora in pod točko jedrskega gretja. V tem območju je tokovni signal nevtronskega fluksa med 10 pA in 1 mA.

intermediate range high neutron flux reactor trip ***zaustavitev reaktorja na visok fluks v vmesnem področju***
obratovanje jedrskih elektrarn
Signal, ki nastane ob prekoračitvi nastavljene visoke vrednosti gostote nevtronskega fluksa v vmesnem področju in ki sproži hitro zaustavitev reaktorja.

intermolecular ***medmolekulski***
jedrska tehnika
Oznaka za fizikalne ali kemične pojave na molekulskem nivoju.

internal exposure ***notranja izpostavljenost***
varstvo pred sevanji
Izpostavljenost virom sevanja, ki so v telesu.

internal peaking factor; local peaking factor ***lokalni konični faktor***
reaktorska fizika
Razmerje med največjo lokalno gostoto moči in povprečno gostoto moči v reaktorju ali gorivnem svežnju.

internal radiation ***notranje sevanje***
varstvo pred sevanji
Ionizirajoče sevanje (sevanje gama, delci beta in alfa), ki mu je človekov organizem izpostavljen in ki prihaja iz virov, ki so razporejeni v človekovem telesu (v različnih organih, tkivih, telesnih tekočinah). Posebno nevarni notranji kontaminanti so sevalci alfa in beta.

International Atomic Energy Agency; IAEA ***Mednarodna agencija za atomsko energijo; MAAE***
upravni nadzor
Agencija Združenih narodov s sedežem na Dunaju, ki skrbi za mednarodni nadzor nad jedrskimi snovmi in spodbuja varno uporabo jedrske energije.

International Commission on Radiation Protection; ICRP ***Mednarodna komisija za varstvo pred sevanji***
varstvo pred sevanji
Mednarodna nevladna organizacija, ustanovljena leta 1928, ki obravnava in uvaja nove izsledke na celotnem področju varstva pred ionizirajočimi sevanji ter objavlja priporočila o radioloških varnostnih standardih. Po pravni plati ta priporočila niso obvezna, vendar jih zaradi dolgoletne tradicije, neodvisnosti in visoke strokovnosti komisije danes upošteva večina mednarodnih organizacij oz. državnih upravnih organov.

International Commission on Radiation Units and Measurements; ICRU ***Mednarodna komisija za sevalne enote in meritve***
varstvo pred sevanji
Mednarodna nevladna organizacija, ustanovljena leta 1925, ki razvija priporočila o sevalnih količinah, ustreznih enotah, merskih metodah in referenčnih podatkih.

International Nuclear Event Scale; INES ***mednarodna lestvica jedrskih dogodkov***
upravni nadzor
Mednarodna lestvica jedrskih in radioloških dogodkov INES se uporablja kot orodje za poenoteno obveščanje javnosti o varnostnem pomenu jedrskih in radioloških nezgod in nesreč.

international safeguards ***mednarodni nadzor***
upravni nadzor
Ukrepi za:
- odkrivanje in odvračanje odtujevanja jedrskih snovi za namene, ki niso zakonsko dovoljeni ali niso v skladu s sporazumi;
- pravočasno opozorilo o možni odtujitvi;
- zanesljivo zagotovilo, da do odtujitve ni prišlo in

- preveritev deklariranega delovanja naprave.

intervention ***intervencija***

varstvo pred sevanji

Kateri koli ukrep, namenjen zmanjšanju ali preprečitvi izpostavljenosti ali verjetnosti za izpostavljenost iz virov, ki niso del nadzorovane dejavnosti ali ki so se izmaknili nadzoru zaradi nesreče.

intervention level ***intervencijski nivo***

varstvo pred sevanji

Raven izogibne doze, pri kateri vpeljemo določene varstvene ali sanacijske ukrepe v izrednih razmerah ali razmerah dolgotrajne izpostavljenosti sevanju.

intervention measure ***intervencijski ukrep***

upravni nadzor

Ukrepi preprečevanja ali zmanjšanja izpostavljenosti posameznikov virom sevanja, ki niso iz sevalne dejavnosti ali zaradi izrednega dogodka niso pod nadzorom. Intervencijski ukrepi se nanašajo na vire sevanja, prenosne poti in posameznike.

intrinsic tracer ***notranji sledilnik***

jedrska fizika

Izotop, ki je naravno prisoten v določenem vzorcu in ga je možno uporabiti za sledenje določenega elementa s kemičnimi in fizikalnimi procesi.

inventory difference; material unaccounted for; MUF ***nepopisana snov***

jedrski materiali

Razlika med ugotovljeno količino jedrske snovi in njeno knjigovodsko vrednostjo.

investigation level ***nivo za preiskavo***

varstvo pred sevanji

Vrednosti količin, kot so ekvivalentna doza, vnos ali kontaminacija na površinsko ali prostorninsko enoto, pri katerih in nad katerimi je treba opraviti preiskavo.

iodine prophylaxis ***jodna profilaksa***

varstvo pred sevanji

Zaužitje stabilnega joda pred nastopom jedrske ali radiološke nesreče ali tik po njej, da bi zaščitili ščitnico pred izpostavljenostjo zaradi kopičenja radioaktivnih izotopov joda v njej.

ion ***ion***
jedrska fizika
Atom ali molekula, ki ima presežek ali primanjkljaj elektronov in ima zato pozitiven ali negativen naboj.

ionization ***ionizacija***
jedrska fizika
Proces, s katerim atom, molekula ali ion pridobi ali izgubi elektron.

ionization chamber ***ionizacijska celica***
jedrska fizika
Vrsta plinskega detektorja, ki deluje pri napetosti, ki je dovolj velika, da zbere vse ione, nastale z absorpcijo sevanja, vendar premajhna, da bi povzročila ionizacijo s trki.

ionizing particles ***ionizirajoči delci***
jedrska fizika
Neposredno ali posredno ionizirajoči delci.

ionizing radiation ***ionizirajoče sevanje***
jedrska fizika
Sevanje, ki ima dovolj veliko energijo, da odtrga elektrone iz atomov in tako povzroči tvorbo ionskih parov. Med ionizirajoča sevanja sodijo med drugim sevanja alfa in beta, nevtronsko sevanje ter elektromagnetno valovanje z valovno dolžino krajšo od 100 nm oziroma z energijo, večjo od 12,4 eV.

irradiation ***obsevanje***
varstvo pred sevanji
Izpostavljenost ionizirajočemu sevanju.

irradiation channel → experimental hole

irradiation embrittlement ***krhkost zaradi obsevanja***
jedrski materiali
Zmanjšanje žilavosti kovine zaradi sevalnih poškodb.

irradiation installation ***objekt za obsevanje***
varstvo pred sevanji
Zgradba ali obrat, v katerem so nameščeni pospeševalniki delcev, rentgenski aparati ali radioaktivni viri visokih aktivnosti, ki lahko ustvarjajo močna sevalna polja. Pravilno zasnovana zgradba zagotavlja zaščito in drugo varovanje in je opremljena z varovalnimi mehanizmi, kot so vezne zapore (interlocks), ki preprečujejo nenamerne vstope v močna sevalna polja. Objekti za obsevanje zajemajo naprave za sterilizacijo ali konzerviranje komercialnih izdelkov in nekatere naprave za industrijsko radiografijo.

irradiation rig ***obsevalna naprava***

jedrska tehnika

Konstrukcija, ki se vstavi v sredico in ki vsebuje snovi za poskusno obsevanje vzorcev skupaj z instrumenti za merjenje (in včasih regulacijo) obsevalnih razmer.

isentropic process ***izentropni proces***

jedrska tehnika

Toplotni proces, pri katerem se ohranja entropija sistema.

isobar ***izobar***

jedrska fizika

Nuklid, ki ima enako masno, toda različno vrstno število kot nek drug nuklid.

isodose ***izodoza***

varstvo pred sevanji

Krivulja, ki povezuje točke z enakimi dozami.

isolated phase bus ***sistem oklopljenih zbiralk***

jedrska tehnika

Vrsta električne napeljave v jedrski elektrarni, povezava med generatorjem in glavnim transformatorjem ter transformatorji lastne rabe.

isolation system ***osamitveni sistem***

jedrska tehnika

Sistem za osamitev večjega sistema v primeru potrebe. Primer: osamitveni sistem zadrževalnega hrama, ki v primeru nezgode zapre večino predorov v zadrževalni hram.

isolation valve ***osamitveni ventil***

jedrska tehnika

Ventil, ki v primeru potrebe zapre določen cevovod. Primer: glavni osamitveni ventil parovoda zaustavi pretok pare iz uparjalnika v primeru padca tlaka.

isomer ***izomer***

jedrska fizika

Nuklid, ki ima jedro v vzbujenem stanju in je v takem stanju dovolj dolgoživ, da lahko določimo njegovo razpolovno dobo.

isomeric state ***izomerno stanje***

jedrska fizika

Vzbujeno jedrsko stanje, ki ima razpolovni čas dovolj dolg, da ga je možno zaznati.

isotone ***izoton***
jedrska fizika
Nuklid z enakim številom nevtronov kot nek drug nuklid.

isotope ***izotop***
jedrska fizika
Nuklid, ki pripada istemu elementu kot nek drug nuklid (razlikujeta se v številu nevtronov oziroma v masnem številu).

isotope depletion ***izotopsko osiromašenje***
jedrska fizika
Zmanjšanje koncentracije enega ali več izotopov v snovi ali v eni od njenih sestavin pod razmerje, ki je v naravi.

isotope exchange ***izmenjava izotopov***
jedrska fizika
Izmenjava dveh izotopov istega elementa med dvema molekulama ali med različnima položajema v isti molekuli.

isotope separation ***ločevanje izotopov***
jedrski materiali
Izločevanje izotopov iz njihove naravne mešanice v elementu.

isotope separation cut ***učinkovitost izotopskega ločevanja***
jedrski materiali
Razmerje med pretokom obogatene snovi iz ločevalne celice in pretokom dotekajoče snovi.

isotopic abundance ***izotopski delež***
jedrska fizika
Delež števila atomov določenega izotopa v naravni oziroma umetno spremenjeni sestavi elementa.

isotopologue ***izotopolog***
jedrska fizika
Molekula z enako kemijsko sestavo kot neka druga molekula, ki jo sestavljajo različni izotopi nekega od elementov (npr. voda in težka voda, H_2O, D_2O).

isotopomer ***izotopomer***
jedrska fizika
Molekula z enako kemijsko sestavo kot neka druga molekula, ki jo sestavljajo različni izotopi nekega od elementov v takšni kombinaciji, da je molekulska masa obeh molekul enaka (npr. HTO in D_2O).

isotropic ***izotropen***
jedrska tehnika
Enak v vseh smereh.

J

jet impingement ***udarec curka***
jedrska tehnika
Sila, s katero curek udari v oviro.

jet pump ***ejektorska črpalka***
jedrska tehnika
Črpalka, v kateri tlačna razlika, ki nastaja zaradi curka sekundarne gonilne tekočine, poganja primarno gnano tekočino.

job analysis ***analiza delovnega mesta***
obratovanje jedrskih elektrarn
Metoda za pripravo podrobnega seznama obveznosti in nalog določenega delovnega mesta ter informacij o delovnih nalogah, ki jih je treba vključiti v usposabljanje.

job performance measure ***ugotavljanje usposobljenosti***
obratovanje jedrskih elektrarn
Preizkusi za ovrednotenje delavčeve usposobljenosti.

joint ***zglob; zgib***
jedrska tehnika
Strojni element, ki povezuje dve togi telesi tako, da se lahko medsebojno premikata.

jumper ***premostitev***
jedrska tehnika
V elektrotehniki naprava za prevezavo, ustvarjanje električnega stika med dvema točkama.

junction ***spoj***
jedrska tehnika
Oznaka za povezavo med dvema računskima vozliščema v programih za termohidravlične varnostne analize. V spoju se navadno rešuje gibalna enačba.

K

kerma ***kerma***
varstvo pred sevanji
Vsota začetnih kinetičnih energij vseh nabitih ionizirajočih delcev, sproščenih na enoto mase snovi zaradi interakcije posredno ionizirajočega sevanja. Enota je džul na kilogram (J/kg = Gy). Enakost kerme in absorbirane doze določimo s približkom ravnotežja naelektrenih delcev.

kilovar; kVAR ***kilovar***
jedrska tehnika
Enota za reaktivno moč, ki jo dobimo tako, da pomnožimo električno napetost in električni tok (brez upoštevanja cos φ). 1 kVAR = 1000 VA.

knocked-on atom ***udarjeni atom***
jedrska fizika
Atom, v katerega trči delec z veliko gibalno količino in mu preda del svoje kinetične energije.

L

labelling[1] ***označevanje[1]***
varstvo pred sevanji
Označevanje pošiljk z radioaktivnimi snovmi in območij s povišano sevalno ogroženostjo.

labelling[2] ***označevanje[2]***
jedrska fizika
Vstavitev radioaktivnega označevalca v molekulsko strukturo ali v makroskopski vzorec zaradi detekcije.

laboratory training; workshop training ***usposabljanje v laboratoriju***
obratovanje jedrskih elektrarn
Usposabljanje, pri katerem so razmere delovnega mesta simulirane, da bi s tem tečajnikom omogočili praktično uporabo učnih materialov.

laminar ***laminaren; plasten***
jedrska tehnika
Oznaka za tok tekočine, v katerem ni večjega mešanja prečno na smer pretoka.

large break loss of coolant accident; LB LOCA ***velika izlivna nesreča***
jedrska varnost
Predpostavljena mejna nesreča v jedrski elektrarni, ko se zlomi ena od velikih cevi v primarnem krogu (npr. topla ali hladna veja). Pri tem pride do hitrega padca primarnega tlaka, iztekanja hladila v zadrževalni hram, odkrivanja sredice in aktiviranja vseh sistemov za varnostno vbrizgavanje.

large early release frequency; LERF ***verjetnost velikega zgodnjega izpusta***
jedrska varnost
Letno tveganje za zgoden in velik izpust radioaktivnih snovi v okolje ob nesreči.

latch ***zapah; zaskočka***

jedrska tehnika

Strojni element, ki prepreči gibanje nekega drugega dela opreme, če so izpolnjeni ustrezni pogoji.

latch type magnetic jack ***koračno magnetno dvigalo***

jedrska tehnika

Mehanizem za vertikalno pomikanje dvižnega droga regulacijskega svežnja.

latent error ***prikrita napaka***

obratovanje jedrskih elektrarn

Napaka, dejanje ali odločitev, ki neposredno ne povzroči neželenega dogodka in ostane prikrita, dokler se ne pojavijo okoliščine (človeški ali tehnični dejavniki), ki bodisi sprožijo napako ali pa privedejo do njenega odkritja (npr. preizkušanje, samovrednotenje).

latent period ***latentni čas***

varstvo pred sevanji

Čas med izpostavljenostjo osebe in začetkom odziva.

Lawrencium; Lr ***lavrencij***

jedrska fizika

Element z vrstnim številom 103.

LD 50 time → mean lethal time

leaching ***luženje***

jedrski materiali

Počasno raztapljanje snovi iz trdnega kosa, npr. uran iz rude ali cepitvene produkte iz ostekljenih radioaktivnih odpadkov.

lead-cooled fast reactor; LFR ***hitri svinčev reaktor***

jedrska tehnika

Eden od predlaganih tipov IV. generacije reaktorjev. Deluje na hitre nevtrone in je hlajen s tekočim svincem ali svinec-bizmutovim evtektikom. Omogoča zaprt gorivni cikel.

leak before break; LBB ***puščanje pred zlomom***

jedrska varnost

Taka zasnova tlačne meje, da bo ob okvari začela puščati pred popolnim zlomom.

leakage[1] ***uhajanje***

varstvo pred sevanji

Uhajanje sevanja skozi ščit, zlasti skozi odprtine in razpoke.

leakage[2] ***pobeg[1]***
reaktorska fizika
Izguba nevtronov iz območja reaktorja zaradi pobega prek meja tega območja.

leakage[3] ***puščanje***
jedrska tehnika
Nenačrtno in nenadzorovano iztekanje tekočine iz nekega sistema.

leakage probability ***verjetnost pobega***
reaktorska fizika
Verjetnost za pobeg nevtrona iz sistema.

leakage rate ***hitrost puščanja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Pretok puščanja iz sistema. Običajno se podaja v litrih na minuto.

learning activities ***pouk***
obratovanje jedrskih elektrarn
Aktivnosti predavatelja in tečajnika med usposabljanjem.

learning objective ***učni cilj***
obratovanje jedrskih elektrarn
Stavek, ki določa merljivo znanje, ki ga tečajnik mora pokazati po usposabljanju. Vključeni so tudi pogoji in zahteve po usposobljenosti.

leg ***veja***
jedrska tehnika
Oznaka cevovodov med glavnimi komponentami primarnega kroga (vroča in hladna).

less important radiation facility ***manj pomemben sevalni objekt***
upravni nadzor
Objekt z enim ali več viri sevanja, za katere je verjetno, da bi izpostavljenost ionizirajočim sevanjem delavcev ali drugih oseb v objektu presegla predpisane mejne doze.

lesson plan ***učni načrt***
obratovanje jedrskih elektrarn
Osnovni podporni material predavatelja, kjer so zapisane njegove in tečajnikove aktivnosti ter materiali, potrebni za izvedbo usposabljanja.

letdown line ***praznilni vod***
jedrska tehnika
Cevovod, skozi katerega del primarne vode, v okviru primarne tlačne meje, kontrolirano odteka iz primarnega sistema v sistem za vzdrževanje kakovosti primarnega hladila in njegove prostornine.

lethargy ***letargija***

reaktorska fizika

Naravni logaritem razmerja med referenčno energijo in energijo nevtrona.

licence ***dovoljenje***

upravni nadzor

Upravni akt, ki ga izda pristojni upravni organ na osnovi varnostne ocene in ki je opremljen s specifičnimi zahtevami in pogoji, ki jih mora izpolnjevati prejemnik dovoljenja.

licensee ***imetnik dovoljenja***

upravni nadzor

Imetnik veljavnega dovoljenja, podeljenega za dejavnost ali izvor, ki je sprejel (pripoznal) pravice in dolžnosti, nanašajoče se na dejavnost ali izvor, zlasti v zvezi z varstvom in varnostjo.

licensee event report; LER ***poročilo o dogodku***

upravni nadzor

Poročilo, ki ga mora upravnemu organu predati imetnik dovoljenja za obratovanje.

life management ***upravljanje trajnostne dobe***

jedrska tehnika

Skupne aktivnosti upravljanja staranja in ekonomskega načrtovanja za doseganje naslednjih ciljev:

1) optimizacija delovanja, vzdrževanja in časa trajanja opreme;
2) zagotavljanje zahtevane stopnje učinkovitosti obratovanja in varnosti;
3) maksimirati vračanje investicije v trajnostni dobi elektrarne.

lifting lug ***dvižno uho***

jedrska tehnika

Strojni del na vrhu večjega kosa opreme, za katerega se pritrdi kavelj žerjava za dviganje.

light hydrogen; ordinary hydrogen; protonium; H ***lahki vodik; navadni vodik; protonij***

jedrska fizika

Izotop vodika z masnim številom 1.

light water; ordinary water H_2O ***lahka voda; navadna voda***

jedrska fizika

Voda, v kateri prevladuje spojina lahkega (navadnega) vodika in kisika.

light water reactor; LWR ***lahkovodni reaktor***

jedrska tehnika

Reaktor, moderiran in hlajen z lahko (navadno) vodo. Ta pojem je pogosto omejen na energetske lahkovodne reaktorje, med katere sodijo tlačnovodni ter vrelni reaktorji.

lighting and utility power system; LS* ***sistem razsvetljave in napajanja***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem napajanja razsvetljave v jedrski elektrarni.

limit switch ***končno stikalo***

jedrska tehnika

Stikalo, ki sproži signal, ko nadzorovana oprema doseže svoj končni položaj.

limited work authorization; LWA ***omejeno dovoljenje za delo***

upravni nadzor

Dovoljenje, ki ga izda upravni organ prosilcu za izvedbo določenih aktivnosti na predloženi lokaciji pred izdajo gradbenega dovoljenja.

limiting conditions for operation ***mejni pogoji obratovanja***

jedrska tehnika

Najnižja funkcionalna zmogljivost opreme, zahtevana za varno obratovanje objekta.

limiting fault → condition IV

limiting fault condition ***stanje mejne nesreče***

obratovanje jedrskih elektrarn

Stanje elektrarne, v kateri je prišlo do mejne nesreče.

limiting safety system settings ***mejne nastavitve varnostnih sistemov***

jedrska tehnika

Sprožilna točka varovalnih naprav, nastavljena na najmanj konzervativno vrednost.

limiting setting ***omejitvena nastavitev; mejna nastavitev;***

jedrska tehnika

Vrednost nekega merjenega parametra, pri kateri se sproži neka akcija ali delovanje drugega sistema. Vrednost je možno nastaviti. Primer: mejne nastavitve za sproženje hitre zaustavitve reaktorja.

line[1] ***vod***

jedrska tehnika

Cevovod, po katerem se pretaka tekočina.

* Kratica se uporablja v NE Krško

line[2] ***vodnik***
jedrska tehnika
Žica ali več vzporednih žic za električni prenos energije ali signalov.

line[3] ***prevleči; obložiti***
jedrska tehnika
Postopek prevlečenja nekega predmeta z oblogo.

linear accelerator; LINAC ***linearni pospeševalnik***
jedrska fizika
Pospeševalnik, v katerem se pospešeni delci gibljejo v ravni črti.

linear energy transfer; LET ***linearni prenos energije***
jedrska fizika
Povprečna energija, ki jo nabit delec lokalno preda snovi na enoto poti.

linear heat rate → linear power density

linear power density; **linear heat rate** ***linearna gostota moči***
reaktorska fizika
Termična moč, proizvedena na enoto dolžine gorivnega elementa ali svežnja. Podaja se v kW/m ali kW/ft.

linear stopping power → stopping power

liner ***obloga***
jedrska tehnika
Plast zaščitne snovi na zunanji ali notranji strani predmeta ali dela opreme. Primeri: notranja obloga reaktorske posode, obloga vsebnikov za radioaktivne odpadke, plast neprepustne snovi, ki obdaja jalovino.

lineup checklist ***seznam postavitve ventilov***
obratovanje jedrskih elektrarn
Seznam ventilov, ki jim je treba prestaviti ali preveriti položaj.

liquefaction ***utekočinjenje***
jedrska tehnika
Vrsta zemeljskega plazu oz. toka z vodo nasičenih zemljin v tleh, ki so zaradi potresnih dražljajev prešle iz trdnega stanja v tekoče. Zaradi utekočinjenja se lahko zgradbe pogreznejo.

liquid ***kapljevina***
jedrska tehnika
Kapljevina je agregatno stanje snovi med plinastim in trdnim stanjem. Snov je tekoča in tvori kaplje, njena gostota je primerljiva z gostoto trdnega stanja, stisljivost je majhna.

liquid metal fast breeder reactor; LMFBR ***hitri oplodni reaktor, hlajen s tekočo kovino***
jedrska tehnika
Reaktor, v katerem večino cepitev povzročijo hitri nevtroni, v katerem se gorivo oplaja in je hlajen s tekočo kovino (navadno natrij).

liquid waste ***tekoči odpadki***
radioaktivni odpadki
Odpadki, ki so v tekočem agregatnem stanju.

liquid waste processing system; WP* ***sistem obdelave tekočih radioaktivnih odpadkov***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem v jedrskem objektu, ki vsebuje zbirne rezervoarje, izparilnike in ki omogoča vračanje tekočin v tehnološki proces oziroma njihov nadzorovan izpust v okolje.

living PSA ***sprotna verjetnostna varnostna analiza***
jedrska tehnika
Računalniško podprt ekspertni sistem, v katerem se vzdržuje verjetnostna varnostna analiza, tako da pomeni trenutno konfiguracijo in specifične značilnosti obravnavane elektrarne, ki je osnova za odločanje. Hkrati je to informacijska struktura, ki je z uporabo hitrega in uporabniško prijaznega računalniškega programa realni model elektrarne.

load ***breme***
jedrska tehnika
Električna moč nekega porabnika v elektrarni ali moč, ki jo elektrarna daje električnemu omrežju.

load breaker ***odklopnik bremena***
jedrska tehnika
Električni odklopnik, prek katerega je generator povezan z električnim omrežjem.

load capacity factor ***kazalec izkoriščenosti***
obratovanje jedrskih elektrarn
Razmerje med proizvedeno energijo v določenem časovnem obdobju in tisto, ki bi lahko bila proizvedena pri maksimalni zmogljivosti in neprekinjenem obratovanju v tem obdobju.

* Kratica se uporablja v NE Krško

load factor ***izkoriščenost***
obratovanje jedrskih elektrarn
Razmerje med energijo, ki je proizvedena v določenem obdobju, in energijo, ki bi jo v enakem obdobju elektrarna proizvedla, če bi celotno obdobje obratovala z nazivno močjo.

load rejection ***izguba bremena; razbremenitev***
jedrska tehnika
Dogodek, ko je elektrarna nenadoma izgubila odvzem električne energije.

loading ***obremenjevanje***
jedrska tehnika
Povečevanje moči, ki jo generator dobavlja notranjim porabnikom v elektrarni ali v omrežje.

loading → charge

local control panel ***pomožna komandna plošča***
jedrska tehnika
Komandna plošča zunaj komandne sobe za krmiljenje stranskih sistemov v elektrarni.

local peaking factor → internal peaking factor

local power density ***lokalna gostota moči***
jedrska tehnika
Moč na enoto prostornine v izbranem, manjšem delu sredice.

lock-in ***zaklenjen***
jedrska tehnika
Lastnost nadzornih, zaščitnih in alarmnih tokokrogov, da ostane generiran signal prisoten toliko časa, dokler ga ne potrdimo.

log number ***zaporedna številka dokumenta***
upravni nadzor
Številka, pod katero je dokument zaveden v sistemu vodenja dokumentacije.

logarithmic energy decrement; ξ ***logaritmično znižanje energije***
reaktorska fizika
Logaritem razmerja med energijo nevtrona pred elastičnim trkom in po njem.

long lived waste ***dolgoživi radioaktivni odpadki***
radioaktivni odpadki
Odpadki, ki vsebujejo dolgožive radionuklide in imajo tolikšno radiotoksičnost, da jih moramo dolgoročno izolirati od biosfere. Razpolovna doba dolgoživih odpadkov je večinoma daljša od 30 let.

Takšni odpadki lahko zaradi svoje dolgoživosti pomenijo potencialno nevarnost več tisočletij.

loose parts monitoring system ***sistem detekcije prostih delcev***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za odkrivanje prostih kovinskih predmetov, ki so nekontrolirano zašli v obtok primarnega sistema jedrske elektrarne.

Lorentz ionization ***Lorentzova ionizacija***
jedrska fizika
Ionizacija nevtralnih atomov (v splošnem pri visokem vzbujenem stanju), ki jo dosežemo z njihovim premikanjem skozi močno magnetno polje.

loss of coolant ***izguba hladila***
jedrska varnost
Oznaka za dogodek, pri katerem pride do iztekanja, izgube hladila iz primarnega sistema.

loss of coolant accident; LOCA ***izlivna nesreča; izlivna nezgoda***
jedrska varnost
Okvara oz. nesreča v jedrski elektrarni, pri kateri pride do puščanja primarnega hladila iz primarnega kroga.

loss of flow accident; LOFA ***nezgoda z izgubo pretoka hladila***
jedrska varnost
Prehodni pojav v elektrarni, do katerega pride ob prekinitvi prisilnega obtoka hladila.

loss of load ***izguba bremena***
jedrska varnost
Nezgoda v jedrski elektrarni, do katere pride zaradi nenadne izgube bremena električnega generatorja. Navadno je vzrok zanjo izpad daljnovoda ali razpad električnega omrežja.

loss of pressure ***izguba tlaka***
jedrska tehnika
Dogodek v jedrski elektrarni, pri katerem pride do nenačrtovanega padca tlaka v nekem sistemu.

low and intermediate level waste; LILW ***nizko- in srednjeradioaktivni odpadki; NSRAO***
radioaktivni odpadki
Odpadki, ki vsebujejo radionuklide z manjšimi aktivnostmi, kot jih imajo visokoradioaktivni odpadki (VRAO) in ki sproščajo zanemarljivo količino toplote.

low feedwater flow reactor trip ***zaustavitev reaktorja na nizek pretok napajalne vode***
jedrska tehnika
Zaustavitev reaktorja, do katere pride zaradi izpada (ali zmanjšanja) pretoka napajalne vode v uparjalnika, kar je indikacija izgube ponora toplote.

low head ***nizkotlačen***
jedrska tehnika
Pridevnik, ki označuje sistem ali napravo, delujočo pri (relativno) nižjih obratovalnih tlakih.

low head (pressure) safety injection ***nizkotlačno varnostno vbrizgavanje***
jedrska tehnika
Vbrizgavanje vode za zasilno hlajenje sredice v primarni krog pri nizkem tlaku in veliki dobavni količini.

low head (pressure) safety injection system; LPIS ***nizkotlačni sistem za varnostno vbrizgavanje***
jedrska tehnika
Sistem, ki vbrizgava vodo za zasilno hlajenje v primarni krog pri (relativno) nizkem tlaku.

low leakage loading pattern; LLLP ***shema polnitve z zmanjšanim pobegom***
reaktorska fizika
Shema polnitve sredice, pri kateri se sveže gorivo vstavlja v sredino, s čimer se zmanjša pobeg nevtronov in poveča njihov izkoristek.

low level waste; LLW ***nizkoradioaktivni odpadki; NRAO***
radioaktivni odpadki
Odpadki z nizko aktivnostjo beta, gama in alfa, nizko radiotoksičnostjo, ki oddajajo neznatno toplotno energijo.

low population area (zone); LPZ ***redko naseljeno območje***
upravni nadzor
Območje okoli izločitvenega območja, kjer sta gostota in število prebivalstva dovolj nizka, da se lahko pravočasno izvedejo ustrezni zaščitni ukrepi v primeru resne nesreče v jedrskem objektu.

low pressure turbine backpressure ***kondenzacijski tlak***
jedrska tehnika
Tlak v kondenzatorju turbine.

low reactor coolant flow reactor trip ***zaustavitev reaktorja zaradi nizkega pretoka reaktorskega hladila***
jedrska tehnika
Samodejna zaustavitev reaktorja na znižani signal pretoka primarnega hladila. S tem je elektrarna zaščitena pred možnostjo izgube odvoda toplote iz reaktorja.

lower core support plate ***spodnja oporna plošča sredice***
jedrska tehnika
Konstrukcijski element v reaktorski posodi, na katerem sloni celotna sredica reaktorja.

lower plenum ***spodnji plenum***
jedrska tehnika
Spodnji del reaktorske posode, v katerem primarno hladilo med normalnim obratovanjem spremeni smer pretoka. Vanj priteče navzdol skozi povratni kanal, zapusti pa ga navzgor v sredico.

lower plenum entrainment ***odnašanje kapljevine iz spodnjega plenuma***
jedrska varnost
Pojav med veliko izlivno nesrečo, ko hitro iztekajoča para odnaša iz spodnjega plenuma tudi kapljevino.

low-low ***zelo nizek***
jedrska tehnika
Oznaka za drugo nastavitveno točko varovalnega sistema v smeri upadajoče nadzorovane količine.

low-low steam generator level reactor trip ***zaustavitev reaktorja na zelo nizek nivo vode v uparjalniku***
jedrska tehnika
Zaustavitev reaktorja, ki prepreči nadaljnje obratovanje elektrarne, če na sekundarni strani uparjalnika zmanjkuje vode.

lube oil ***mazalno olje***
jedrska tehnika
Olje za mazanje delov.

lug ***ročaj; uho***
jedrska tehnika
Strojni element, navadno navarjen ali drugače pritrjen na neki del opreme, ki omogoča njeno enostavno prestavljanje.

lumped parameters ***povprečeni parametri***
jedrska tehnika
Oznaka za metodo analize fizikalno zapletenega sistema, pri kateri določene parametre združimo, koncentriramo v eni točki in si s tem poenostavimo analizo.

M

machines and appliances; miscellaneous tools; MT* ***različno orodje, stroji, oprema***
obratovanje jedrskih elektrarn
Stroji in oprema v delavnicah jedrske elektrarne Krško.

macroscopic cross section ***makroskopski presek***
jedrska fizika
Produkt med mikroskopskim presekom in volumsko gostoto jeder. Makroskopski presek izraža verjetnost za reakcijo na enoto poti delca.

magnetic jack ***magnetno dvigalo***
jedrska tehnika
Naprava za dvigovanje.

magnetic shield ***magnetni ščit***
jedrska fizika
Sistem visokomagnetnih polj, ki preprečuje vstop nabitih delcev v zaščiteno področje.

magnetohydrodynamics; MHD ***magnetohidrodinamika***
jedrska fizika
Teorija o tekočinskem vedenju ioniziranega plina (plazme) pod vplivom magnetnih polj.

magnox ***magnoks***
jedrska tehnika
Zlitina magnezija z majhnim deležem aluminija ali berilija, ki so jo uporabili za srajčke goriva v prvi generaciji britanskih plinsko hlajenih reaktorjev (tipa Calder Hall). Za to vrsto reaktorjev se je zato tudi uveljavilo ime magnoks.

main generator and accessories; GN* ***glavni generator in njegovi pomožni sistemi***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki proizvaja električno energijo za oddajo v omrežje in za lastno rabo.

* Kratica se uporablja v NE Krško

main steam isolation valve; MSIV ***osamitveni ventil glavnega parovoda***
jedrska tehnika
Ventil na parovodu, s katerim je možno hitro popolnoma ustaviti pretok pare. Varovalni sistem ga zapre v primeru upadanja tlaka v uparjalniku in s tem prepreči nadaljnjo izgubo sekundarnega hladila.

main steam system; MS* ***sistem glavne pare***
jedrska tehnika
Sistem na sekundarni strani elektrarne, ki omogoča transport pare iz uparjalnikov v turbino.

main steam turbine and accessories system; TU* ***sistem parne turbine in pomožni sistemi***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki pretvarja toplotno energijo pare v mehansko energijo.

main transformer ***glavni transformator***
jedrska tehnika
Transformator v jedrski elektrarni, prek katerega se prenaša proizvedena energija na daljnovode med normalnim obratovanjem.

maintenance ***vzdrževanje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Postopki, ki zagotavljajo stalno obnovo in ohranjanje funkcionalnosti opreme.

major accident ***velika nesreča***
upravni nadzor
Sedma, najvišja stopnja jedrske nesreče po lestvici INES: velik izpust radioaktivne snovi s široko razširjenimi učinki na zdravje in okolje, ki zahteva izvajanje načrtovanih in dodatnih zaščitnih ukrepov.

make-up control functions ***funkcije za regulacijo dodajanja***
jedrska tehnika
Tehnološki sklopi in postopki, ki skrbijo za dodajno vodo primarnega kroga.

make-up water; reactor makeup water ***dodajna voda; reaktorska dodajna voda***
jedrska tehnika
Voda, pripravljena za dodajanje v primarni krog jedrske elektrarne.

malfunction ***napačno delovanje***
jedrska tehnika
Manjša okvara opreme.

* Kratica se uporablja v NE Krško

man machine interface ***vmesnik med človekom in strojem***
jedrska tehnika
Sistem, ki omogoča ali olajšuje človeku upravljanje z napravami in postroji.

manifold ***razdelilnik***
jedrska tehnika
Cev z več priključki, skozi katere se pretok porazdeli po različnih cevovodih.

manipulator ***manipulator***
jedrska tehnika
Ročno upravljana naprava za ravnanje z nevarnimi snovmi na daljavo.

man-made radioactivity ***umetna radioaktivnost***
jedrska fizika
Radioaktivnost, ki izvira iz jedrskih reakcij, ki jih je sprožil človek.

manual group ***ročno upravljana instrumentacija ali regulacija***
jedrska tehnika
Del instrumentacijske ali regulacijske opreme, ki jo uporabljamo ali upravljamo ročno.

manual individual ***ročno posamično***
jedrska tehnika
Način premikanja palic v sistemu regulacijskih palic. Ročno posamično pomeni, da operater prek komand v komandni sobi premika posamično izbrano skupino regulacijskih palic.

manual reactor trip ***ročna zaustavitev reaktorja***
jedrska tehnika
Zaustavitev reaktorja, ki jo sproži operater s pritiskom na gumb.

manual sequential ***ročno zaporedno***
jedrska tehnika
Način premikanja palic v sistemu regulacijskih palic. Ročno zaporedno pomeni, da operater prek komand v komandni sobi premika svežnje regulacijskih palic po enakem programu medsebojnega prekrivanja, kot jih premika avtomatski sistem.

manual[1] ***ročno***
obratovanje jedrskih elektrarn
Beseda, ki označuje postopek, ki ga opravljamo ročno, ali napravo, ki jo uporabljamo ročno.

manual[2] ***priročnik***
jedrska tehnika
Knjiga, v kateri so zbrana navodila za uporabo določene opreme.

manway ***servisna odprtina***
jedrska tehnika
Odprtina v večjih kosih opreme (npr. uparjalnik), skozi katero lahko v notranjost vstopi človek zaradi pregleda in popravil.

mass attenuation coefficient ***masni koeficient slabljenja; masni koeficient pojemanja***
jedrska fizika
Linearni koeficient slabljenja, deljen z gostoto snovi. Enota je kvadratni meter na kilogram (m^2/kg), v tabelah pa so vrednosti navedene v cm^2/g.

mass coefficient of reactivity ***masni koeficient reaktivnosti***
reaktorska fizika
Odvisnost reaktivnosti od mase snovi na določeni lokaciji.

mass defect ***masni primanjkljaj; masni defekt***
reaktorska fizika
Razlika med vsoto mas sestavnih jedrskih delcev in maso jedra.

mass excess ***masni presežek***
jedrska fizika
Razlika med atomsko maso nuklida, izraženo v atomskih enotah mase, in njegovim masnim številom.

mass ionization ***masna ionizacija***
varstvo pred sevanji
Ionizacijski naboj v ionizacijski celici, deljen z maso plina v njej.

mass number ***masno število***
jedrska fizika
Število nukleonov v jedru.

mass spectrometer ***masni spektrometer***
jedrska fizika
Instrument, ki omogoča analizo snovi po atomski masi sestavin tako, da snov najprej ionizira, nato pa ione ločuje glede na razmerje med njihovim nabojem in maso.

mass stopping power ***masna zavorna moč***
jedrska fizika
Izguba energije nabitega delca, ki potuje skozi snov, na enoto prepotovane dolžine, deljena z gostoto snovi.

master relay test ***preizkus glavnega releja***
jedrska tehnika
Vzbuditev vseh glavnih relejev in preverjanje njihove operabilnosti.

material balance ***bilanca snovi***

jedrski materiali

Primerjava med začetno količino snovi, povečano za vse prejete pošiljke, in končno količino snovi, povečano za vse poslane pošiljke v določenem časovnem obdobju.

material balance area ***območje materialne bilance***

upravni nadzor

Območje znotraj jedrskega objekta ali izven njega, v katerem je kadarkoli mogoče opraviti popis jedrskih snovi in določiti količino teh snovi, ki se v to območje vnašajo ali iz njega iznašajo.

material unaccounted for → inventory difference

materials accounting ***knjigovodstvo materialov***

upravni nadzor

Del nadzora nad jedrskimi snovmi in upravljanja s snovmi, ki vsebuje merilni sistem, zapiske in poročila za knjigovodstvo radioaktivnih in posebnih jedrskih snovi. Njegov namen je zmanjšanje možnosti diverzije in njeno odkrivanje, takoj ko do nje pride. Knjigovodstvo snovi ne vsebuje fizične zaščite.

materials testing reactor ***reaktor za preizkušanje materialov***

reaktorska fizika

Reaktor za preizkušanje materialov in reaktorskih komponent v visokih poljih sevanja.

matrix ***matrica***

radioaktivni odpadki

Neradioaktivna snov, ki se uporablja za imobilizacijo radioaktivnih odpadkov, npr. bitumen, cement, različni polimeri in steklo (glej: priprava odpadkov).

maximum credible accident ***največja projektno predvidena nesreča***

jedrska tehnika

Hipotetična nesreča, ki se uporabi kot podlaga za varno projektiranje jedrskega objekta. Pomeni zaporedje verjetnih dogodkov, ki bi sprostili največjo količino radioaktivnosti zunaj zadrževalnega hrama.

maximum permissible concentration; MPC ***največja dovoljena koncentracija***

varstvo pred sevanji

Koncentracija aktivnosti določenega radionuklida v zraku ali vodi, ki bi ob izključnem in stalnem vdihavanju ali zauživanju povzročila največjo dovoljeno ekvivalentno dozo v kritičnem organu ali tkivu, potem ko bi bilo doseženo ravnovesje ali po 50-ih letih v primeru nuklidov z relativno dolgo efektivno razpolovno dobo.

maximum permissible dose equivalent; tolerance dose; MPDE ***dovoljena ekvivalentna doza***
upravni nadzor
Največja ekvivalentna doza, prejeta v določenem obdobju. Predpiše jo upravni organ ob predpostavki neznatne verjetnosti za somatske ali genetske poškodbe. Predpisane so lahko različne dovoljene ekvivalentne doze za različne skupine znotraj populacije.

mean free path ***povprečna prosta pot***
jedrska fizika
Povprečna razdalja, ki jo delec prepotuje med rojstvom in absorpcijo oziroma med dvema sipanjema.

mean lethal time; LD_{50} time; MLT ***doba polovične smrtnosti***
varstvo pred sevanji
Čas, potreben, da nastopi smrt polovice pripadnikov velike populacije določene vrste kot posledica prejetja določene absorbirane doze.

mean life ***povprečna življenjska doba***
jedrska fizika
Povprečna trajnostna doba atomskega ali jedrskega sistema oziroma delca v določenem stanju.

mean time between failures; MTBF ***povprečni čas med odpovedima***
obratovanje jedrskih elektrarn
Povprečni obratovalni čas od takrat, ko je sistem začel normalno obratovati po odpravi okvare, do takrat, ko ponovno odpove.

mechanical design criterion ***strojno projektno načelo***
jedrska tehnika
Osnovno načelo, dogovorjeno v začetni fazi projektiranja ali s predpisi pred začetkom projektiranja, ki ga upoštevamo v vseh fazah projektiranja.

mechanical design flow (rate) ***projektni pretok***
jedrska tehnika
Ocena pretoka skozi primarni sistem jedrske elektrarne, ki ga izračunamo konzervativno visoko tako, da na njem temelječ mehanski projekt zagotavlja zadostno trdnost v vseh predvidenih razmerah.

mechanical equipment - secondary; MP* ***strojna oprema - sekundarna***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem električnega napajanja različne mehanske opreme na sekundarnem delu jedrske elektrarne.

* Kratica se uporablja v NE Krško

median lethal dose; LD_{50} ***srednja smrtna doza***
varstvo pred sevanji
Absorbirana doza, ki bi v določenem času povzročila smrt 50 % populacije določene vrste.

medical exposure ***medicinska izpostavljenost sevanju***
varstvo pred sevanji
Izpostavljenost pacientov pri diagnostiki in/ali zdravljenju, vključno z izpostavljenostjo posameznikov, ki zavestno in prostovoljno, izven svojega poklica, pomagajo pri negi in skrbi za njihovo udobje.

medical practitioner ***zdravnik, odgovoren za radiološki poseg***
varstvo pred sevanji
Zdravnik oziroma zobozdravnik, ki je pooblaščen, da prevzame klinično odgovornost za radiološki poseg.

medico-legal procedure ***pravno-medicinski postopek***
upravni nadzor
Radiološki poseg, izveden za potrebe zavarovalništva ali v pravne namene brez medicinske indikacije.

megavar; MVAR ***megavar***
jedrska tehnika
Enota za reaktivno moč, ki jo dobimo tako, da pomnožimo električno napetost in električni tok (brez upoštevanja cos φ). 1 MVAR = 1000000 VA.

megawatt day; MWd ***megavat dan***
reaktorska fizika
Enota za energijo, s katero običajno izražamo proizvedeno (toplotno) energijo reaktorja.

megawatt demand setter ***nastavljalnik želene moči***
jedrska tehnika
Del regulacijskega sistema turbogeneratorja, kjer se nastavi želena moč elektrarne, ki naj bi jo vzdrževala avtomatika.

megawatt-day per tonne; MWd/t ***megavatni dan na tono***
reaktorska fizika
Enota za izgorelost goriva, ki je izražena kot sproščena energija na enoto začetne mase težkih elementov, tj. urana, v primeru MOX goriva pa vsote začetne mase urana in plutonija.

Meitnerium; Mt ***maitnerij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 109.

melt-down ***stalitev***
jedrska varnost
Predpostavljena nesreča v jedrskem reaktorju, med katero pride do pregrevanja goriva, taljenja dela sredice in njenega padca na dno reaktorske posode.

member of the public ***posameznik iz prebivalstva***
varstvo pred sevanji
V splošnem pomenu kateri koli posameznik iz prebivalstva, z izjemo tistih, ki so poklicno ali medicinsko izpostavljeni. Pri preverjanju skladnosti z letnimi mejnimi dozami za izpostavljenost prebivalstva pa je to povprečni posameznik v ustrezni kritični skupini.

Mendelevium; Md ***mendelevij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 101.

microfissure ***mikrorazpoka; mikroskopska razpoka***
jedrska tehnika
Zelo majhna razpoka v materialu (reda velikosti kristalne strukture).

microscopic cross section ***mikroskopski presek***
jedrska fizika
Merilo za verjetnost reakcije na enem jedru. Ima enote površine in se meri v barnih ($1\ b = 10^{-24}\ cm^2$).

middle of life; MOL ***sredina reaktorskega gorivnega cikla***
reaktorska fizika
Oznaka za čas v sredini reaktorskega gorivnega cikla.

mid-loop operation ***obratovanje pri znižani gladini hladila***
jedrska tehnika
Stanje reaktorskega hladilnega sistema, ko je nivo hladila na priključku vroče veje na reaktorsko posodo nižji od zgornjega roba priključka.

migration area ***migracijska površina***
reaktorska fizika
Vsota starosti nevtronov in difuzijske površine termičnih nevtronov.

migration length ***migracijska dolžina***
reaktorska fizika
Povprečna razdalja, ki jo nevtron prepotuje od rojstva (kot hitri nevtron) do absorpcije (kot termični nevtron), deljena s kvadratnim korenom iz 6.

minimal cutset ***najmanjša množica odpovedi***
jedrska tehnika
Najmanjša kombinacija osnovnih dogodkov (npr. odpovedi komponent sistema), ki bi, če bi se zgodili, sprožili glavni dogodek (npr. odpoved sistema).

minor actinides; MA ***manjšinski aktinidi***

jedrska fizika

Elementi, ki so v periodnem sistemu za plutonijem oziroma ki imajo vrstna števila od 95 do 103.

misalignment ***neporavnanost***

jedrska tehnika

Napaka, do katere pride zaradi napačnega medsebojnega položaja dveh komponent opreme.

miscellaneous tools → machines and appliances

missile ***izstrelek***

jedrska tehnika

Del opreme, ki prosto leti po objektu zaradi loma večje komponente in ogroža drugo opremo. Primer: ob lomu turbine bi njeni deli leteli kot izstrelki po turbinski zgradbi.

missile protection; missile shield ***zaščita pred izstrelki***

jedrska tehnika

Posebne pregrade v objektu, ki so postavljene tako, da bi preprečile večjo škodo ob lomu turbine ali drugih vrtečih se komponent.

missile shield → missile protection

mitigate ***omejiti; blažiti***

jedrska tehnika

Dejanje, s katerim ublažimo posledice nekega dogodka, npr. jedrske nesreče.

mixed bed demineralizer ***demineralizator z mešanimi ionskimi izmenjalniki***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem za pripravo vode v jedrski elektrarni z mešanico kationskih in anionskih ionskih izmenjalnikov.

mixed oxide fuel; MOX fuel ***mešano oksidno gorivo; MOX - gorivo***

jedrski materiali

Jedrsko gorivo iz mešanice uranovega in plutonijevega oksida.

mixed-mean temperature ***povprečna temperatura***

jedrska tehnika

Povprečna temperatura v določenem prostoru ob predpostavki, da je vsa tekočina dobro premešana.

mixing vane ***mešalo***

jedrska tehnika

Poseben nastavek na distančni rešetki, ki vrtinči tok hladila in s tem izboljšuje prenos toplote.

mode ***stanje; način***
obratovanje jedrskih elektrarn
Oznaka za stanje nekega sistema ali objekta. Primera: stanje hladne zaustavitve elektrarne; ročni ali avtomatski način delovanja sistema regulacijskih palic.

mode selector switch ***preklopno stikalo za izbiro načina delovanja***
jedrska tehnika
Stikalo, s katerim se izbere način delovanja nekega sistema. Primer: stikalo za izbiro načina delovanja sistema regulacijskih palic elektrarne.

moderating power; slowing down power ***moč zaviranja***
reaktorska fizika
Parameter, ki pove učinkovitost moderatorja za upočasnjevanje nevtronov. Definirano je kot produkt makroskopskega preseka za sipanje in logaritmičnega znižanja energije.

moderating ratio ***moderacijsko razmerje***
reaktorska fizika
Parameter, ki pove zmožnost moderatorja za termalizacijo nevtronov brez absorpcije. Definirano je kot kvocient makroskopskih presekov za sipanje in absorpcijo, pomnožen z logaritmičnim znižanjem energije.

moderation ***upočasnjevanje; moderacija***
reaktorska fizika
Zmanjševanje energije nevtronov zaradi sipanja na jedrih v snovi.

moderation time ***zaviralni čas***
reaktorska fizika
Povprečni čas od rojstva nevtrona do trenutka, ko postane termičen.

moderator ***moderator***
reaktorska fizika
Snov, ki s sipanjem učinkovito zmanjšuje energijo nevtronov, ne da bi jih pri tem znatno absorbirala.

moderator dumping ***izpustitev moderatorja***
reaktorska fizika
Hitra odstranitev, odliv tekočega moderatorja, da bi se zaustavila verižna reakcija.

moisture carry-over ***delež prenosa vlage***
jedrska tehnika
Delež mokre pare (kapljice), ki jih parni tok odnaša iz uparjalnika. Navaja se v odstotkih.

moisture separator ***izločevalnik vlage***

jedrska tehnika

Oprema za izločanje vlage iz pare. Tlačnovodne elektrarne imajo izločevalnike vlage v zgornjem delu uparjalnika in v sekundarnem delu elektrarne pred vstopom v nizkotlačno turbino.

molten salt reactor; MSR ***reaktor na staljeno sol***

jedrska tehnika

Eden od predlaganih tipov IV. generacije reaktorjev. Verižna reakcija poteka v staljeni solni zmesi goriva, in sicer pri epitermičnem spektru nevtronov. Omogoča zaprt gorivni cikel z zelo učinkovitim sežiganjem aktinidov.

momentum ***gibalna količina***

jedrska fizika

Produkt med maso in hitrostjo nekega telesa.

monitor ***monitor***

jedrska tehnika

Naprava ali človek, ki neprestano meri neko količino.

monitor valve ***nadzorovati ventil***

jedrska tehnika

Postopek nadzorovanja delovanja ventila.

Monte Carlo method ***metoda Monte Carlo***

reaktorska fizika

Numerični postopek za simulacijo fizikalnih sistemov z velikim številom izračunov, ki temeljijo na naključnem vzorčenju.

Mössbauer effect ***Mössbauerjev efekt***

jedrska fizika

Stimulirana brezodrivna emisija fotonov gama pri nekaterih radionuklidih v kristalu (npr. ^{191}Ir ali ^{57}Fe).

motor control center; MCC ***center za napajanje komponent***

jedrska tehnika

Mesto, s katerega se napajajo določeni električni porabniki.

motor generator set; MGS ***motorni generatorski postroj***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem za električno napajanje pogona regulacijskih palic, ki je sestavljen iz elektomotorja in generatorja, ki zagotavlja posebno napetost in frekvenco.

motor-operated valve ***motorni ventil***

jedrska tehnika

Ventil, ki ga upravlja elektromotorni pogon.

movable incore nuclear instrumentation ***gibljiva instrumentacija reaktorske sredice***
jedrska tehnika
Sredična instrumentacija, ki z gibljivimi detektorji nevtronskega fluksa omogoča meritev prostorske razporeditve gostote nevtronskega fluksa v sredici.

MOX fuel → mixed oxide fuel

multigroup theory ***večgrupna teorija***
reaktorska fizika
Teorija transporta nevtronov, ki nevtrone razdeli v več energijskih grup in jih nato obravnava ločeno, seveda pa tudi prehajanje nevtronov med grupami.

multiple barriers ***večkratne pregrade, prepreke***
jedrska tehnika
Dve ali več pregrad, ki preprečujejo migracijo radionuklidov v okolje.

multiple-pass heat exchanger ***večtočni prenosnik toplote***
jedrska tehnika
Prenosnik toplote, v katerem se medija večkrat srečata.

multiplication factor; k_{eff} ***pomnoževalni faktor***
reaktorska fizika
Razmerje med številom nevtronov pri neki generaciji glede na število nevtronov pri predhodni generaciji.

multiplying medium ***pomnoževalni medij***
reaktorska fizika
Snov, v kateri lahko pride do verižne reakcije, ki jo povzročijo nevtroni.

mutually exclusive events ***izključujoča se dogodka***
jedrska tehnika
Dogodka, ki se ne moreta zgoditi hkrati.

N

narrow beam ***ozki žarek***
jedrska fizika
Oznaka za geometrijo meritve oz. poskusa, pri kateri lahko detektor izmeri le neposredno prepuščene žarke, ne pa sipanih.

narrow range ***ozko območje***
jedrska tehnika
Oznaka za instrumentacijo, ki meri fizikalno količino v ožjem območju okoli nazivne vrednosti.

natural aging ***naravno staranje***
jedrska tehnika
Staranje opreme, ki nastane pred obratovanjem in med njim, vključno s stanji, ki so posledica napak pri obratovanju.

natural draft ***naravni vlek***
jedrska tehnika
Pretok skozi hladilne stolpe zaradi razlike gostot zraka.

natural exposure ***izpostavljenost naravnemu sevanju***
varstvo pred sevanji
Izpostavljenost sevanju iz virov naravnega izvora.

natural isotopic abundance ***naravna izotopska sestava***
jedrska fizika
Naravni deleži posameznih izotopov v elementu, lahko tudi naravni delež izbranega izotopa v elementu, izražen(i) v odstotkih.

natural radioactivity ***naravna radioaktivnost***
jedrska fizika
Radioaktivnost, ki izvira iz dolgoživih nuklidov in njihovih potomcev, ki so prisotni v zemeljski skorji, oziroma iz jedrskih reakcij, ki jih predvsem v ozračju povzroča kozmično sevanje.

near miss ***dogodek brez posledic; skorajšnji dogodek***
jedrska varnost
Dogodek, ki bi lahko povzročil neželene posledice, vendar jih ni zaradi okoliščin v tistem trenutku.

near surface disposal; shallow ground disposal; surface disposal ***površinsko odlaganje; podpovršinsko odlaganje***
radioaktivni odpadki
Odlaganje v površinskih odlagališčih različnih izvedb. Navadno se uporablja za odložitev kratkoživih nizko- in srednjeradioaktivnih odpadkov.

near surface repository; shallow ground repository; surface repository ***površinsko odlagališče***
radioaktivni odpadki
Jedrski objekt za odlaganje odpadkov na zemeljskem površju ali do nekaj deset metrov pod zemeljsko površino. Takšno odlaganje je primerno za kratkožive nizko- in srednjeradioaktivne odpadke.

needle valve ***igličasti ventil***
jedrska tehnika
Ventil v pretočnih sistemih s koničnim zapornim elementom.

needs analysis ***analiza potreb***
obratovanje jedrskih elektrarn
Postopek razpoznavanja potencialnih ali obstoječih potreb po usposabljanju s preverjanjem razlik med zahtevami po usposobljenosti in obstoječo ali pričakovano usposobljenostjo.

Neptunium; Np ***neptunij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 93.

net positive suction head; NPSH ***dopustna sesalna višina črpalke***
jedrska tehnika
Najvišja sesalna višina črpalke, pri kateri ne pride do pojava kavitacije.

network ***omrežje***
jedrska tehnika
Oznaka za sistem, ki omogoča prenos snovi ali podatkov med različnimi točkami. Lahko je npr. skup cevovodov, ki omogočajo pretakanje tekočine na različne načine, lahko pa je sistem vodnikov za prenos energije ali podatkov med računalniki ali komunikacijskimi napravami.

neutrino ***nevtrino***
jedrska fizika
Delec brez mase in naboja, ki ga jedro hkrati z elektronom izseva pri radioaktivnem razpadu beta.

neutron; n ***nevtron***
jedrska fizika
Osnovni jedrski delec, eden od sestavnih delov atomskega jedra. Je brez naboja in ima maso približno eno atomsko masno enoto. Prost nevtron ni obstojen, ampak razpade z razpadom beta minus v proton.

neutron absorber ***absorber nevtronov***
jedrska fizika
Snov, ki ima velik presek za absorpcijo nevtronov.

neutron absorption ***absorpcija nevtronov***
jedrska fizika
Jedrska reakcija, pri kateri jedro zajame prosti nevtron.

neutron albedo ***nevtronski albedo***
reaktorska fizika
Verjetnost, da se bo nevtron, ki vstopa v neko območje skozi določeno površino, vrnil skozi isto površino.

neutron capture ***zajetje nevtronov***
jedrska fizika
Jedrska reakcija, pri kateri se nevtron zajame v jedru, ne da bi povzročil cepitev oziroma se po reakciji ne pojavijo novi nevtroni.

neutron converter ***nevtronski pretvornik***
reaktorska fizika
Naprava iz cepljive snovi, iz katere se pri obsevanju s počasnimi nevtroni sprostijo hitri.

neutron cycle ***nevtronski cikel***
reaktorska fizika
Dogajanje, ki ga nevtron doživi od nastanka pri cepitvi do ponovne cepitvene absorpcije.

neutron diffusion ***difuzija nevtronov***
reaktorska fizika
Stohastično gibanje nevtronov iz področij z visoko koncentracijo nevtronov v področja z nizko koncentracijo.

neutron economy ***ekonomija nevtronov***
reaktorska fizika
Kvalitativni izraz, ki se nanaša na stopnjo koristne izrabe nevtronov, namesto da pobegnejo iz sistema ali se nekoristno absorbirajo.

neutron energy group ***nevtronska energijska grupa***
reaktorska fizika
Delež nevtronov z energijo v določenem intervalu, ki ga imenujemo energijska grupa.

neutron generator ***nevtronski generator***
jedrska fizika
Nevtronski izvor, ki temelji na jedrski reakciji, ki jo prožijo hitri ioni (običajno protoni) iz pospeševalnika.

neutron multiplication ***pomnoževanje nevtronov***
reaktorska fizika
Nastajanje novih nevtronov pri reakcijah z nevtroni, praviloma pri cepitvi jeder, lahko pa tudi z (n, 2n) reakcijami. V podkritičnem reaktorju količina, ki podaja povprečno število sproščenih nevtronov, če v reaktor spustimo en nevtron.

neutron poison; nuclear poison ***nevtronski strup***
reaktorska fizika
Snov, ki absorbira nevtrone in je v sredici praviloma neželena.

neutron reactor shield ***nevtronski zaščitni plašč***
jedrska tehnika
Poseben plašč okoli reaktorja, ki ščiti zunanje dele pred nevtronskim sevanjem.

neutron source ***nevtronski izvor***
jedrska fizika
Naprava ali snov, ki emitira nevtrone.

neutron yield per absorption; η ***reprodukcijski faktor***
reaktorska fizika
Povprečno število cepitvenih nevtronov na vsak termični nevtron, ki se absorbira v gorivu.

neutron yield per fission; ν ***število nevtronov na cepitev***
reaktorska fizika
Povprečno število nevtronov, ki se sprostijo ob cepitvi enega jedra.

Nobelium; No ***nobelij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 102.

nodal method ***vozliščna metoda***
reaktorska fizika
Numerična metoda za reševanje difuzijske enačbe.

node ***vozlišče***
jedrska tehnika
Prostorska enota, ki jo v računalniškem programu modeliramo s povprečenimi parametri (npr. temperatura, tlak). Modelirani sistem razdelimo na večje število takih vozlišč, ki v modelu tvorijo matematični model.

no-load condition ***prosti tek; obratovanje brez bremena; stanje praznega teka***
jedrska tehnika
Stanje elektrarne pri minimalni moči reaktorja, ko elektrarna ni priključena na omrežje, vsi parametri sistema (temperatura in tlak hladila) pa so na nazivnih vrednostih.

non 1E electrical ***ne 1E električni sistem***
jedrska tehnika
Električni sistem, ki ni pomemben za jedrsko varnost. Zato ni odvisen od zahtev standardov 1E za električno opremo, pomembno za jedrsko varnost.

non condensible ***neukapljiv***
jedrska tehnika
Oznaka za pline, ki jih v obravnavanih območjih tlakov in temperatur ni možno ukapljiti. Primer: zrak v primarnem sistemu jedrske elektrarne med izlivno nesrečo.

Non Proliferation Treaty; NPT ***Sporazum o neširjenju jedrskega orožja***
upravni nadzor
Sporazum iz leta 1986, ki prepoveduje posest, izdelovanje in širjenje jedrskega orožja, razen za 5 stalnih članic Varnostnega sveta OZN.

Podpisalo ga je 189 držav, niso pa ga podpisale Indija, Izrael, Pakistan in DLR Koreja.

nondestructive measurement ***neporušna meritev***

jedrska tehnika

Meritev, ki na opazovanem predmetu ne naredi nobenih kemičnih ali fizičnih sprememb (npr. radiografija).

nondestructive test ***neporušni preizkus***

jedrska tehnika

Preizkus, ki na opazovani snovi ne naredi nobenih kemičnih ali fizičnih sprememb.

non-ionizing radiation ***neionizirajoče sevanje***

varstvo pred sevanji

Elektromagnetno valovanje z energijo, ki je premajhna, da bi povzročila ionizacijo snovi.

non-leakage factor → nonleakage probability

nonleakage probability; non-leakage factor ***faktor pobega***

reaktorska fizika

Verjetnost, da nevtron ne pobegne iz reaktorja.

non-protection function ***nevarovalna funkcija***

jedrska tehnika

Funkcija določenega regulacijskega ali logičnega sistema, ki ne varuje reaktorja.

non-return valve → check valve

non-safety ***izven varnostnega razreda***

jedrska tehnika

Oznaka za opremo, ki ni bistvena za jedrsko varnost in zato zanjo ne veljajo zahteve po kakovosti za varnost pomembne opreme.

non-seismic category ***neseizmična kategorija***

jedrska tehnika

Oznaka za kategorizacijo opreme, za katero ni potrebno, da je odporna proti seizmičnim vibracijam.

normal aging ***normalno staranje***

jedrska tehnika

Staranje opreme, ki nastane pred obratovanjem in med njim. Staranje zaradi stanj, ki so posledica napak pri obratovanju, ni všteto.

normal condition ***normalno stanje***

obratovanje jedrskih elektrarn

Stanje elektrarne oziroma opreme, ko so vsi parametri v predpisanih mejah.

normal exposure ***normalna izpostavljenost sevanju***
varstvo pred sevanji
Izpostavljenost sevanju, ki se pričakuje pri normalnih pogojih obratovanja objekta, naprave ali vira, vključno z možnimi manjšimi nezgodami, ki ostanejo pod nadzorom.

normal operation → condition I

normal stressor ***normalni dejavnik staranja***
jedrska tehnika
Dejavniki, ki izvirajo iz normalnega stanja in lahko povzročijo staranje opreme.

normally closed; NC ***normalno zaprt***
jedrska tehnika
Oznaka za položaj relejev oziroma ventilov. Normalno zaprt rele ima kontakte sklenjene, kadar ni krmilne napetosti; normalno zaprt ventil med normalnim obratovanjem ne prepušča medija.

normally open; NO ***normalno odprt***
jedrska tehnika
Oznaka za položaj relejev oziroma ventilov. Normalno odprt rele ima kontakte razklenjene, kadar ni krmilne napetosti; normalno odprt ventil med normalnim obratovanjem prepušča medij.

nozzle ***šoba***
jedrska tehnika
Del cevovoda ali večje posode, ki s svojo obliko pospeši ali usmeri tekočinski tok.

nozzle process ***separacija na šobah***
jedrski materiali
Proces ločevanja izotopov, ki izkorišča pojav pri razširjanju plinske mešanice skozi šobo posebne vrste. Plinski curek ima v tem primeru višjo koncentracijo težkih molekul v osrednjem delu, lažjih pa v zunanjem.

nuclear ***jedrski***
jedrska fizika
Prilastek, ki se nanaša na atomsko jedro, na reakcije z atomskimi jedri ter na tehnologijo, ki te reakcije izkorišča.

nuclear arms proliferation ***razširjanje jedrskega orožja***
upravni nadzor
Razširjanje jedrskega orožja oziroma njegovih komponent v države ali organizacije, ki ga (še) nimajo.

nuclear battery ***jedrska baterija***

jedrska fizika

Naprava, v kateri se ustvarja električna napetost zaradi emisije nabitih delcev.

nuclear chemistry; radiochemistry ***jedrska kemija; radiokemija***

jedrska fizika

Del kemije, ki s kombinacijo jedrskih reakcij in kemijskih metod omogoča analizo kemične sestave snovi ali proizvodnjo določenih spojin.

nuclear criticality safety ***varstvo pred kritičnostjo***

varstvo pred sevanji

Ukrepi za preprečitev nehotene jedrske verižne reakcije, predvsem z ustrezno geometrijsko razporeditvijo cepljivih snovi in z uporabo nevtronskih absorberjev.

nuclear energy ***jedrska energija***

jedrska fizika

Energija, ki se sprosti pri jedrskih pretvorbah.

nuclear engineering ***jedrska tehnika***

jedrska tehnika

Veda o tehnični izvedbi pretvorbe jedrske energije v električno.

nuclear facility → nuclear installation

nuclear fuel → fuel

nuclear fuel cycle ***jedrski gorivni cikel***

jedrski materiali

Vsi postopki, povezani s proizvodnjo jedrske energije, vključno z rudarjenjem, mletjem (drobljenjem), predelavo in obogatitvijo urana ali torija; izdelavo jedrskega goriva; obratovanjem jedrskih reaktorjev; predelavo jedrskega goriva; razgradnjo in katero koli dejavnostjo pri ravnanju in odlaganju radioaktivnih odpadkov in s katero koli raziskovalno ali razvojno dejavnostjo, povezano z naštetimi dejavnostmi.

nuclear fusion; fusion ***jedrsko zlitje; fuzija***

jedrska fizika

Jedrska reakcija zlitja lahkih jeder v težja jedra. Pri tem se sprošča veliko energije. Na Soncu se v glavnem zlivajo jedra navadnega vodika, v poskusnih fuzijskih reaktorjih na Zemlji potekajo reakcije devterij-tritij, načrtujejo pa tudi reaktorje na reakcijo devterij-devterij.

nuclear goods ***jedrsko blago***

upravni nadzor

Jedrske snovi ter oprema in tehnologije, ki so načrtovane in izdelane za proizvodnjo ali uporabo jedrskih snovi.

nuclear heat flux hot channel factor; $F_Q^N(z)$ ***jedrski konični faktor toplotnega toka vročega kanala***

jedrska tehnika

Produkt jedrskega radialnega koničnega faktorja toplotnega toka vročega kanala ter osnega jedrskega koničnega faktorja toplotnega toka vročega kanala.

nuclear installation; nuclear facility ***jedrski objekt***

upravni nadzor

Jedrski objekt je objekt za predelavo in obogatitev jedrskih snovi ali izdelavo jedrskega goriva, jedrski reaktor v kritični ali podkritični sestavi, raziskovalni reaktor, jedrska elektrarna in toplarna, objekt za skladiščenje, predelavo, obdelavo ali odlaganje jedrskega goriva ali visoko radioaktivnih odpadkov, in objekt za skladiščenje, obdelavo ali odlaganje nizko ali srednje radioaktivnih odpadkov. Jedrski objekt je tudi več jedrskih objektov skupaj, če so funkcionalno povezani na istem geografsko zaokroženem območju ter jih upravlja ena oseba.

nuclear instrumentation; NI* ***jedrska instrumentacija***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem v jedrski elektrarni, ki ga sestavljajo izvensredični nevtronski detektorji.

nuclear liability ***odgovornost za jedrsko škodo***

upravni nadzor

Odgovornost za jedrsko škodo, ki jo nosi upravljavec jedrskega objekta v smislu mednarodnih konvencij, npr. pariške in dunajske.

nuclear materials ***jedrske snovi***

upravni nadzor

Uran, torij in transuranski elementi ter druge snovi ali izdelki, ki jih določa predpis vlade ali mednarodne pogodbe na področju neširjenja jedrskega orožja.

nuclear physics ***jedrska fizika***

jedrska fizika

Področje fizike, ki se ukvarja z jedrskimi delci in reakcijami.

nuclear poison → neutron poison

* Kratica se uporablja v NE Krško

nuclear power plant; NPP ***jedrska elektrarna; JE***

jedrska tehnika

Elektrarna, ki za proizvodnjo električne energije izkorišča energijo cepitve jeder (ali zlivanja jeder).

nuclear radial heat flux hot channel factor; F_{xy}^N ***jedrski radialni konični faktor toplotnega toka vročega kanala***

reaktorska fizika

Razmerje med največjo linearno toplotno močjo v ravnini sredice na določeni višini (z) in povprečno linearno močjo na isti višini.

nuclear reaction ***jedrska reakcija***

jedrska fizika

Jedrski trk, pri katerem vpadni delec reagira z jedrom tako, da ali nastane novo jedro ali se jedru spremeni energija.

nuclear reactor; reactor ***jedrski reaktor; reaktor***

reaktorska fizika

Naprava, v kateri na kontroliran način poteka verižna jedrska reakcija.

Nuclear Regulatory Commission; NRC ***Jedrska upravna komisija ZDA***

upravni nadzor

Upravni organ ZDA za nazor civilne uporabe jedrske energije.

nuclear safety ***jedrska varnost***

jedrska varnost

Jedrska varnost so tehnični in organizacijski ukrepi, s katerimi se doseže varno obratovanje jedrskega objekta, preprečuje izredne dogodke ali ublažijo posledice teh dogodkov ter varuje izpostavljene delavce, prebivalstvo in okolje pred ionizirajočimi sevanji.

nuclear site ***jedrska lokacija***

upravni nadzor

Območje, kjer se nahaja jedrski objekt ali je potrjena njegova primernost za gradnjo jedrskega objekta.

nuclear steam supply system; NSSS ***jedrski sistem za proizvodnjo pare***

jedrska tehnika

Oznaka za primarni del jedrske elektrarne, skupaj s sekundarno stranjo uparjalnikov do parovodov. S tem je poudarjena podobnost (ali različnost) s termoelektrarno, kjer se para proizvaja v nejedrskem sistemu.

nuclear superheat ***jedrsko pregrevanje pare***
jedrska tehnika
Uporaba toplotne energije jedrskega reaktorja za pregrevanje pare nad temperaturo nasičenja.

nuclear transformation ***jedrska sprememba***
jedrska fizika
Sprememba sestave atomskega jedra, do katere pride pri radioaktivnem razpadu ali jedrski reakciji.

nuclear transition ***jedrski prehod***
jedrska fizika
Sprememba sestave ali energijskega stanja jedra, ki jo spremlja sevanje.

nuclear uncertainty heat flux hot channel factor; F_U^N ***jedrski faktor negotovosti meritve***
jedrska tehnika
Faktor, s katerim upoštevamo negotovosti pri meritvah nevtronskega fluksa v sredici. Navadno je 1,05.

nucleate boiling ***mehurčasto vrenje***
jedrska tehnika
V termohidravliki oznaka za vrsto vrenja tekočine.

nucleation ***nastajanje mehurčkov***
jedrska tehnika
Pojav nastajanja mehurčkov na površini grelnega telesa, ki ga obteka kapljevina. Na stiku kapljevine z grelnim telesom je temperatura kapljevine višja od temperature nasičenja. Do nastajanja mehurčkov lahko pride tudi znotraj toka, v primeru, ko lokalni tlak pade pod tlak nasičenja pri določeni temperaturi kapljevine.

nucleation aid ***dodatek za pospeševanje nastajanja mehurčkov***
jedrska tehnika
Posebna snov, ki jo dodamo tekočini, da pospešimo nastajanje mehurčkov pri mehurčastem vrenju.

nucleation center ***mesto zametka mehurčkov***
jedrska tehnika
Točka na grelni površini, na kateri začne nastajati mehurček.

nucleon ***nukleon***
jedrska fizika
Eden od sestavnih delov atomskega jedra, tj. proton ali nevtron.

nucleus ***jedro***
jedrska fizika
Pozitivno nabit osrednji del atoma, v katerem je koncentrirana skorajda vsa masa atoma, vendar zaseda le zelo majhen del prostornine.

nuclide ***nuklid***

jedrska fizika

Atom s točno določenim številom protonov in nevtronov v jedru. Označimo ga s simbolom elementa, ki mu pripada, ter z masnim številom.

O

occupational exposure ***poklicna izpostavljenost***

varstvo pred sevanji

Izpostavljenost, ki je posledica opravljanja poklica, razen izpostavljenosti v primeru izključitve ali izvzetja dejavnosti.

off-site ***izven lokacije***

obratovanje jedrskih elektrarn

Oznaka za dogodek, opremo ali karkoli drugega, kar se zgodi ali nahaja zunaj lokacije objekta, in na katerega se ne nanaša neposredna odgovornost upravljavca.

off-site measurements ***imisijske meritve***

varstvo pred sevanji

Imisijske meritve so meritve koncentracije snovi ali drugih pojavov v okolju, ki so posledica emisije in delovanja naravnih in umetnih dejavnikov. Rezultati imisijskih meritev sevanja se pogosto podajajo kot specifične aktivnosti posameznih radionuklidov (Bq/m^3, Bq/kg).

off-site power ***zunanji dovod energije***

jedrska tehnika

Dovod energije na lokacijo jedrske elektrarne z zunanjega vira (iz omrežja ali iz druge elektrarne).

off-site preferred power supply ***zunanje prednostno napajanje***

jedrska tehnika

Vir električne energije, ki je prednostno namenjen napajanju porabnikov v jedrski elektrarni v primeru izpada notranjega napajanja.

off-site radiological monitoring program ***program radiološkega nadzora okolice***

varstvo pred sevanji

Naprave in postopki, ki zagotavljajo stalno spremljanje radiološke izpostavljenosti okolice jedrskega objekta.

oil vapor extractor ***ventilator za odstranjevanje oljnih par***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem za odsesavanje oljnih par turbinskega olja.

once-through fuel cycle ***odprti gorivni cikel***
jedrski materiali
Gorivni cikel, v katerem ni predvidena predelava izrabljenega goriva.

one group diffusion equation ***enogrupna difuzijska enačba***
reaktorska fizika
Difuzijska enačba za nevtrone, ki predpostavlja, da imajo vsi enako energijo.

one-group theory ***enogrupna teorija***
reaktorska fizika
Teorija transporta nevtronov, ki vse nevtrone obravnava skupaj, neodvisno od njihove energije.

one-line diagram ***enopolna shema***
jedrska tehnika
Način risanja električnih vezalnih shem, ko dva vodnika vsakega tokokroga združimo v eno črto.

on-site ***na lokaciji***
obratovanje jedrskih elektrarn
Oznaka za dogodek, opremo ali kar koli drugega, kar se zgodi ali nahaja na lokaciji jedrskega objekta.

on-site measurements ***meritve izpustov***
varstvo pred sevanji
Emisijske meritve so meritve izpuščanih ali oddajanih snovi (v tekočem, plinastem ali trdnem stanju) ali energije (hrup, vibracije, sevanje, toplota, svetloba) iz posameznega vira v okolje. Rezultati emisijskih meritev sevanja se pogosto podajajo kot izpuščene aktivnosti (Bq) posameznih radionuklidov v določenem času.

on-site power supply; emergency power source ***notranje napajanje; zasilni vir električnega napajanja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Pomožni generator, navadno dizelski, za proizvodnjo električne energije v primeru sile na lokaciji.

on-site power system ***sistem lastne rabe***
jedrska tehnika
Sistem za proizvodnjo in distribucijo lastne rabe električne energije na lokaciji energetskega objekta.

on-the-job training ***usposabljanje ob delu***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem usposabljanja, pri katerem zaposleni dosegajo učne cilje v delovnem okolju. Navadno se izvaja ob nekomu, ki je za delo že usposobljen.

operability ***zmožnost delovanja***
jedrska tehnika
Lastnost sistema ali komponente, ko bodisi izvršuje svojo funkcijo ali pa jo je zmožen opravljati.

operable ***zmožen delovati; operabilen***
jedrska tehnika
Oznaka za stanje sistema ali naprave, ko je sposobna opravljati predvideno funkcijo, in je v takšnem stanju tudi vsa pripadajoča pomožna oprema.

operating basis earthquake; OBE ***potres ob obratovanju***
jedrska tehnika
Potres, ki ga je možno pričakovati v trajnostni dobi elektrarne. Sistemi elektrarne prenesejo pospeške takega potresa brez prekinitve obratovanja in brez ogrožanja varnosti.

operating characteristics ***obratovalna karakteristika***
jedrska tehnika
Značilna funkcijska odvisnost med poglavitnimi parametri nekega sistema, ki podrobno opisuje njegove obratovalne zmožnosti. Primer: obratovalna karakteristika črpalke, ki podaja odvisnost pretoka in tlačne razlike.

operating coil ***pogonska tuljava***
jedrska tehnika
Magnet v pogonskem mehanizmu regulacijskih palic.

operating condition; operational state ***obratovalno stanje[1]***
jedrska tehnika
Stanje normalnega delovanja oziroma pripravljenosti nekega sistema, komponente ali cele elektrarne.

operating deck ***delovna ploščad***
obratovanje jedrskih elektrarn
Ploščad v zadrževalnem hramu, pod katero je v predelkih vgrajena večina opreme, nad njo pa je pretežni del praznega prostora.

operating experience ***obratovalne izkušnje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Izkušnje, ki si jih upravljavec elektrarne pridobi na podlagi minulih obratovalnih dogodkov v posameznem sistemu ali na celotnem objektu ter na osnovi dogodkov iz drugih elektrarn.

operating license ***obratovalno dovoljenje***
upravni nadzor
Dovoljenje, ki ga izda upravni organ prosilcu za obratovanje elektrarne ali objekta za predelavo jedrskih snovi.

operating personnel ***obratovalno osebje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Osebje na lokaciji, ki je vključeno v obratovanje jedrske elektrarne.

operating point ***obratovalna točka***
jedrska tehnika
Točka na obratovalni karakteristiki, pri kateri je predvideno normalno obratovanje sistema ali komponente.

operating procedures ***obratovalna navodila; obratovalni postopki***
jedrska tehnika
Po korakih opisana navodila za obratovanje naprave, objekta ali organizacije.

operating range ***delovno območje***
jedrska tehnika
Območje na obratovalni karakteristiki, v katerem je predvideno normalno obratovanje sistema ali komponente.

operation ***obratovanje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Stanje jedrske elektrarne, ko proizvaja električno energijo.

operational condition ***obratovalni pogoj***
obratovanje jedrskih elektrarn
Pogoj, ki ga je treba izpolniti pred obratovanjem nekega sistema ali objekta ali med njim.

operational intervention level ***operativni intervencijski nivo***
upravni nadzor
Vrednost intervencijskega nivoja, ki se izraža z neposredno merljivo količino, kot je hitrost doze zunanjega sevanja, površinska kontaminacija ali koncentracija radioaktivnih snovi v zraku, pitni vodi, živilu ali krmi. Operativni intervencijski nivoji se uporabljajo v začetni fazi izrednega dogodka za hitro odločanje o intervencijskih ukrepih.

operational limits and conditions ***obratovalne omejitve in pogoji***
upravni nadzor
Skupina pravil, ki določajo omejitve parametrov, funkcionalno zmogljivost in delovanje opreme in osebja za varno obratovanje jedrske elektrarne. Potrdi jih upravni organ.

operational mode ***obratovalno stanje[2]***
reaktorska fizika
Vsaka kombinacija reaktivnosti sredice, nivoja moči in določene povprečne temperature reaktorskega hladila.

operational state → operating condition

operational transients ***obratovalni prehodni pojavi***
obratovanje jedrskih elektrarn
Prehodni pojavi, pričakovani med normalnim delovanjem jedrske elektrarne.

operational waste ***odpadki iz obratovanja elektrarne***
radioaktivni odpadki
Odpadki, ki nastajajo pri obratovanju jedrskega objekta.

operator[1] ***upravljavec***
upravni nadzor
Organizacija, odgovorna za upravljanje jedrskega objekta.

operator[2] ***operater***
obratovanje jedrskih elektrarn
Oseba, ki upravlja jedrski reaktor.

Oppenheimer-Phillips process ***Oppenheimer-Phillipsov proces***
jedrska fizika
Jedrska reakcija, pri kateri se devteron z nizko energijo dovolj približa jedru, tako da jedro iztrga iz devterona nevtron, preostali proton pa postane prosti produkt reakcije.

optimization of radiation protection ***optimizacija radiološke zaščite***
varstvo pred sevanji
Proces ali postopek, ki zagotavlja, da je izpostavljenost ionizirajočim sevanjem tako nizka, kot jo je mogoče doseči z razumnimi ukrepi ob upoštevanju gospodarskih in družbenih dejavnikov (ALARA).

OR gate ***vrata ALI***
jedrska tehnika
Vezje, ki opravi operacijo ALI Boolove algebre: izhod je enak 1 takrat, ko je vsaj eden od vhodnih podatkov enak 1; če pa sta oba vhodna podatka enaka 0, pa je izhod enak 0.

orbital electron capture → electron capture

ordinary hydrogen → light hydrogen

ordinary water → light water

organ dose; D_T ***doza na organ***
varstvo pred sevanji
Srednja vrednost absorbirane doze v določenem tkivu ali organu (T).

orifice ***zaslonka***
jedrska tehnika
Nenadna zožitev v cevovodu, ki jo vgradimo namenoma zato, da z merjenjem padca tlaka čeznjo ugotavljamo pretok v cevovodu.

outage ***remont***
obratovanje jedrskih elektrarn
Periodična prekinitev obratovanja elektrarne zaradi menjave goriva in vzdrževalnih del.

outlet ***odtok; izpust***[2]
jedrska tehnika
Mesto, na katerem tekočina izstopa iz neke komponente ali sistema.

outside air intake ***zajem zraka iz okolice***
jedrska tehnika
Mesto, na katerem zrak iz okolice vstopa v sistem.

outside undertaking ***zunanji izvajalec sevalne dejavnosti***
upravni nadzor
Vsaka pravna ali fizična oseba, ki pri izvajalcu sevalne dejavnosti opravlja dela, pri katerih so posamezniki izpostavljeni ionizirajočim sevanjem.

overall heat transfer coefficient ***celotni koeficient prehoda toplote***
jedrska tehnika
V termohidravliki oznaka za skupni povprečni koeficient prehoda toplote.

overcurrent protection ***pretokovna zaščita***
jedrska tehnika
Zaščita električnih komponent pred previsokim električnim tokom.

overexposure ***čezmerna izpostavljenost***
upravni nadzor
Izpostavljenost ionizirajočim sevanjem, ki povzroči preseganje predpisanih mejnih doz za posameznike ali prebivalstvo ali mejnih aktivnosti ali koncentracij aktivnosti za zrak, vodo, tla, živila, krmo in druge izdelke ali materiale.

overflow ***prelitje***
jedrska tehnika
Prelitje tekočine iz posode ali sistema.

overhaul ***prenova***
obratovanje jedrskih elektrarn
Postopek znatne posodobitve opreme ali sistema z zamenjavo in obnovo vitalnih delov.

overload ***preobremenitev***
jedrska tehnika
Stanje, ko sistem deluje preko svojih projektnih zmožnosti.

overload switch ***stikalo preobremenjenosti***
jedrska tehnika
Stikalo, ki v primeru preobremenjenosti izklopi nadzorovano napravo.

overmoderated ***premoderiran***
reaktorska fizika
Stanje pomnoževalnega sistema, ko je gostota atomov moderatorja glede na gostoto atomov goriva tako velika, da z nadaljnjim povečevanjem gostote atomov moderatorja vrednost pomnoževalnega faktorja pada.

overpack ***površnik, vsebnik nadstandardnih dimenzij***
radioaktivni odpadki
Sekundarna (ali dodatna) zunanja zaščita za odpadke. To je posoda, v katero vstavimo manjšo posodo z odpadki (npr. po stiskanju).

overpower ΔT reactor trip ***zaustavitev reaktorja na ΔT prekoračitev moči***
jedrska tehnika
Hitra zaustavitev reaktorja, sprožena s signalom prekoračitve spremenljive nastavitve, ki ščiti pred preveliko linearno močjo v gorivni palici.

overpressure ***prekomerni tlak***
jedrska tehnika
Stanje, ko je tlak v sistemu večji od navadnega.

overspeed ***pobeg turbine***
jedrska tehnika
Nehoteno povečanje hitrosti vrtenja turbine nad projektno hitrost.

overtemperature ΔT reactor trip ***zaustavitev reaktorja na ΔT prekoračitev temperature***
jedrska tehnika
Hitra zaustavitev reaktorja, sprožena s signalom prekoračitve spremenljive nastavitve, ki ščiti reaktor pred prenizkim razmerjem krize vrenja.

P

packing ***tesnilna snov; mašilo***
jedrska tehnika
Snov, s katero dosežemo tesnjenje tako, da jo stisnemo med dva elementa (npr. med vreteno in telo ventila).

packless valve ***ventil brez tesnila***
jedrska tehnika
Ventil, ki za tesnjenje ne potrebuje tesnila iz posebne snovi.

pair production ***tvorba parov***
jedrska fizika
Eden od načinov sodelovanja sevanja gama s snovjo. V močnem električnem polju atomskega jedra foton izgine in pojavi se par elektron – pozitron. Del energije fotona se porabi za tvorbo mase obeh delcev, preostanek pa se pretvori v kinetično energijo elektrona oziroma pozitrona, ki odletita v nasprotnih smereh. Tvorba parov je možna pri fotonih z energijo nad 1,022 MeV in verjetnost za tvorbo parov narašča z energijo fotonov ter z vrstnim številom atomov.

panel ***panel; plošča; pult***
jedrska tehnika
Plošča, v katero so vgrajeni instrumenti in stikala za upravljanje objekta.

parallel flow heat exchanger ***prenosnik toplote z istosmernim tokom***
jedrska tehnika
Prenosnik toplote, v katerem primarna in sekundarna tekočina tečeta v isto smer.

parasitic capture ***parazitsko zajetje***
jedrska fizika
Absorpcija nevtronov, ki ne vodi k cepitvi ali kakemu drugemu želenemu procesu.

parent → precursor

part length rod ***kratka palica; kratka regulacijska palica***
jedrska tehnika
Skrajšana regulacijska palica, ki se je uporabljala v nekaterih reaktorjih predvsem za uravnavanje porazdelitve gostote nevtronskega fluksa.

part per billion; ppb ***milijardinka; µg/kg***
jedrska fizika
Enota za označevanje koncentracije nečesa v določeni snovi. 1 ppb = en masni del na 10^9 (1 µg/kg). Po ISO-31 prepovedana enota.

part per million; ppm ***milijoninka; mg/kg***
jedrska fizika
Enota za označevanje koncentracije nečesa v določeni snovi. 1 ppm = en masni del na 10^6 (1 mg/kg). Po ISO-31 prepovedana enota.

part task simulator ***delni simulator***
obratovanje jedrskih elektrarn
Simulator, ki je sposoben simulirati nekatere pojave v jedrski elektrarni v realnem času in je namenjen urjenju osebja za naloge, ki jih je možno opraviti ločeno od drugih opravil. Sem spadajo tudi simulatorji na osebnih računalnikih.

partial decay constant; partial disintegration constant ***delna razpadna konstanta***
jedrska fizika
Pri nuklidu, ki razpada na več načinov, verjetnost za izbrani razpad jedra na časovno enoto.

partial disintegration constant → partial decay constant

partial film boiling; partial nucleate boiling ***prehodno plastno vrenje; prehodno mehurčasto vrenje***
jedrska tehnika
V termohidravliki oznaka vrste vrenja tekočine.

partial level width ***delna širina nivoja***
jedrska fizika
Količina, pripisana vsakemu načinu razpada, kadar lahko razpad resonančnega nivoja poteka na več različnih načinov.

partial nucleate boiling → partial film boiling

particle ***delec***
jedrska fizika
Nevtron, proton, foton, elektron, ioniziran atom, nevtrino, mezon, pion ali druga jedrska enota, vpletena ali nastala pri jedrski reakciji.

passive component ***pasivna komponenta***
jedrska tehnika
Komponenta, ki ne potrebuje zunanjega dovoda energije (glej aktivna komponenta ali enojna odpoved).

passive failure ***pasivna odpoved***
jedrska tehnika
Napačno delovanje pasivne komponente, ki prepreči njeno projektno funkcijo (glej aktivna komponenta in enojna odpoved).

peak ground acceleration; PGA ***vršni pospešek tal***
jedrska varnost
Največji pospešek tal med potresom.

pebble bed reactor ***krogljični reaktor***
jedrska tehnika
Reaktor, ki ima gorivo v obliki kroglic. Kroglice premera okoli 6 cm so iz grafita in vsebujejo drobna zrnca obogatenega urana.

penetration assembly ***predorni sklop***
jedrska tehnika
Strojna komponenta, ki je vgrajena v stene predora in so skoznjo speljane električne in instrumentacijske instalacije ter tekočinski vodi. Je neprepustno zatesnjena.

percent mille; pcm ***stotisočinka***
reaktorska fizika
Enota za reaktivnost ρ. 1 pcm = 10^{-5} Δk/k.

percentage depth dose ***relativna globinska doza***
varstvo pred sevanji
V odstotkih izraženo razmerje med absorbirano dozo na določeni globini in dozo na referenčni točki telesa vzdolž osrednjega žarka. Pri nizkih energijah fotonov rentgenske svetlobe oziroma sevanja gama je referenčna točka na površini, pri visokih energijah pa na mestu najvišje absorbirane doze.

performance based training ***usposabljanje na osnovi potrebnih znanj***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistematiziran program predavanj, zasnovan na podlagi delovnih nalog in z njimi povezanega znanja in spretnosti, ki so potrebne za zanesljivo opravljanje dela.

performance demonstration ***prikaz usposobljenosti***
obratovanje jedrskih elektrarn
Metoda preverjanja usposobljenosti tečajnikovih sposobnosti, pri kateri tečajnik te sposobnosti dejansko opravlja, preverja pa jih kvalificiran izpraševalec.

performance standard ***standard usposobljenosti***
obratovanje jedrskih elektrarn
Merljiva kvalitativna ali kvantitativna zahteva za ocenitev usposobljenosti.

period meter ***merilnik periode***
jedrska tehnika
Instrument za meritev periode reaktorja.

permanent resettlement ***preselitev***
jedrska varnost
Preselitev ljudi in živali z onesnaženega območja brez možnosti vrnitve v nekaj letih.

permissive ***pogojni signal***
jedrska tehnika
Vezje v regulacijskih sistemih, ki dopušča izvedbo nekega ukrepa, če je izpolnjen zahtevani pogoj.

personal dose equivalent; $H_p(d)$ ***osebni ekvivalent doze***
varstvo pred sevanji
Ekvivalent doze v mehkih tkivih v globini *d* pod določeno točko na površini telesa. Enota je sivert (Sv).

personal dosimeter ***osebni dozimeter***
varstvo pred sevanji
Naprava za merjenje prejete doze posameznika. Nosi se pripeta na oblačilih pod osebno varovalno opremo, če se le-ta uporablja.

phantom ***fantom***
varstvo pred sevanji
Matematični ali fizikalni model, ki se uporablja za simulacijo sodelovanja sevanja s človeškim ali živalskim telesom.

phase change ***fazni prehod***
jedrska tehnika
Proces prehajanja snovi iz ene faze v drugo. Fazni prehod je lahko sprememba agregatnega stanja (trdno - tekoče - plinasto) ali npr. sprememba kristalne strukture v trdni snovi.

phase separation ***ločevanje faz***
jedrska tehnika
Proces ločevanja posameznih faz snovi iz mešanice. Primer: ločevanje kapljic iz vlažne pare v zgornjem delu uparjalnika.

phone and communication system; PC* ***sistem telefonov in komunikacij***
obratovanje jedrskih elektrarn
Telefoni in razglasni sistem v elektrarni.

photoelectric absorption → photoelectric effect

photoelectric effect; photoelectric absorption ***fotoefekt; absorpcija s fotoefektom***
jedrska fizika
Absorpcija fotona v atomu, pri kateri se sprosti elektron iz elektronske ovojnice atoma.

photoelectron ***fotoelektron***
jedrska fizika
Elektron, ki se sprosti iz atoma pri fotoefektu.

photofission ***fotocepitev***
jedrska fizika
Cepitev težkega jedra, ki jo povzroči foton.

photomultiplier tube ***fotopomnoževalka***
jedrska fizika
Detektor fotonov, v katerem elektroni nastajajo s fotoelektrično emisijo in so pomnoženi v zaporednih stopnjah s sekundarno emisijo.

* Kratica se uporablja v NE Krško

photon ***foton***
jedrska fizika
Kvant oziroma paket energije elektromagnetnega sevanja.

photoneutron ***fotonevtron***
jedrska fizika
Nevtron, ki je nastal po reakciji jedra s fotonom.

photonuclear reaction ***fotojedrska reakcija***
jedrska fizika
Interakcija fotona z jedrom. Navadno se sprosti nabiti delec ali nevtron.

physical protection ***fizična zaščita***
upravni nadzor
Vse akcije za zaščito jedrske snovi in jedrskih objektov pred nepooblaščenimi dostopi in krajo radioaktivnih snovi.

physics tests ***fizikalni preizkusi***
reaktorska fizika
Preizkusi, ki merijo osnovne značilnosti reaktorske sredice in z njo povezane instrumentacije.

pile ***kopa***
reaktorska fizika
Sestav iz jedrskega goriva in moderatorja, ki lahko postane kritičen in ima lastnosti jedrskega reaktorja. Kope so imenovali prve poskusne grafitne sestave pri raziskavah jedrske cepitve in prvih reaktorjev. Izraz se uporablja tudi kot sinonim za reaktorsko celico (zlasti v britanskih, s plinom hlajenih reaktorjih).

pipe hanger ***cevna obesa***
jedrska tehnika
Strojna komponenta, na kateri so obešene cevi.

pipe header ***cevni razdelilnik; cevni zbiralnik***
jedrska tehnika
Zbiralnik ali razdelilnik iz cevi.

pipe heat tracing system; HT* ***sistem ogrevanja cevi***
obratovanje jedrskih elektrarn
Električno uporovno ogrevanje cevovodov.

pipe whip ***opletanje cevi***
jedrska varnost
Nezgoda po zlomu cevi, ko reakcijska sila iztekajoče tekočine povzroči opletanje cevi.

* Kratica se uporablja v NE Krško

pipe whip restraint ***spona proti opletanju cevi***
jedrska tehnika
Strojni element, ki preprečuje prosto opletanje cevi po morebitnem zlomu.

piping ***cevovod; cevovodni sistem***
jedrska tehnika
Sistem medsebojno povezanih cevi, ki vse skupaj opravljajo določeno funkcijo.

pit ***jašek; bazen***
jedrska tehnika
Oznaka za ščiten prostor, ki je namenjen posebni uporabi v elektrarni. Primer: bazen za shranjevanje izrabljenega goriva.

pitch ***razmik; korak***
reaktorska fizika
Razdalja med središčema sosednjih celic v mreži nehomogenega reaktorja.

planning target volume ***načrtovana ciljna prostornina; planirani tarčni volumen***
varstvo pred sevanji
Geometrijski koncept pri načrtovanju zdravljenja z radioterapijo, s katerim se izbere ustrezno velikost, obliko in lastnosti obsevalnega snopa, upoštevajoč potencialno premikanje obsevanega organa ali pacienta ter dnevna odstopanja v nastavitvi pacienta, da se zagotovi predpisana obsevanost klinično ciljne prostornine.

plant analyzer ***analizator elektrarne***
jedrska tehnika
Računalniško orodje, sposobno z veliko točnostjo simulirati zapletene prehodne pojave v pravi elektrarni.

plant computer ***procesni računalnik***
jedrska tehnika
Računalnik ali računalniški sistem za spremljanje ali (redkeje) upravljanje procesov v objektu.

plant gas supply system (O, N, H, CO_2, Cl); PG* ***sistem za oskrbo s plini (O, N, H, CO_2, Cl)***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za dobavo tehničnih plinov.

* Kratica se uporablja v NE Krško

plant monitoring computer ***nadzorni računalnik elektrarne***
jedrska tehnika
Računalniški sistem, namenjen spremljanju in shranjevanju podatkov o obratovanju in obratovalni zgodovini objekta ali naprave.

plant paging system ***razglasni sistem elektrarne***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za obveščanje na lokaciji jedrske elektrarne.

plant protection ***varovanje naprave***
jedrska varnost
Postopki in sistemi, ki zagotavljajo, da se sproži delovanje sistemov za preprečitev prekoračitve varnostnih mej.

plant protection system; PPS ***varovalni sistem naprave***
jedrska tehnika
Sistem, projektiran za avtomatsko sprožanje delovanja ustreznih sistemov, ki preprečujejo prekoračitev varnostnih mej.

plasma ***plazma***
jedrska fizika
Plin, v katerem je pomemben delež delcev ioniziran. Zaradi svoje prevodnosti ima plazma drugačne lastnosti kot trdnine, kapljevine ali plini, zato jo imenujejo tudi četrto agregatno stanje snovi.

plenum ***zbiralnik[4]; plenum***
jedrska tehnika
Večji prostor znotraj kake komponente, kjer se zbira ali preusmerja tekočina iz enega ali več vstopnih kanalov. Primer: prostor na vrhu gorivne palice, kjer se zbirajo plini, ali spodnji del reaktorske posode.

plugging ***čepljenje***
jedrska tehnika
Postopek zapiranja poškodovanih cevi v uparjalniku s posebnimi čepi. S tem začepljena cev ni več tlačna meja med primarno in sekundarno stranjo jedrske elektrarne. Postopek se opravlja zaradi pretirane obrabe sten cevi in povečane nevarnosti zloma.

Plutonium; Pu ***plutonij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 94.

point of adding heat; POAH ***točka jedrskega gretja***
reaktorska fizika
Moč reaktorja, pri kateri se zaradi sproščene energije temperatura goriva toliko poveča, da temperaturni povratni efekti vplivajo na reaktivnost.

poisoning ***zastrupitev***
reaktorska fizika
Pojav povečanja količine neželenih nevtronskih absorberjev (strupov) v sredici reaktorja.

polar crane ***krožno dvigalo; polarno dvigalo***
jedrska tehnika
Krožno dvigalo za dviganje velikih kosov opreme.

pool boiling ***bazensko vrenje***
jedrska tehnika
Vrenje v mirujoči kapljevini v večji posodi.

pool flow boiling ***bazensko pretočno vrenje***
jedrska tehnika
Vrenje v večji posodi, v kateri se kapljevina počasi premika.

pool reactor; swimming pool reactor ***bazenski reaktor***
reaktorska fizika
Reaktor, čigar hladilo ni pod tlakom in je zato v zgoraj odprti posodi. Če je hladilo voda, le-ta običajno služi tudi kot biološki ščit in omogoča vpogled oziroma dostop v reaktor od zgoraj. Bazenski reaktor je tudi ena od izvedb hitrega reaktorja, hlajenega z natrijem. V tem primeru je nad bazenom potreben dodaten biološki ščit.

population ***prebivalstvo***
jedrska tehnika
Celotno število ljudi ali česa drugega v določenem območju.

population centre distance ***oddaljenost naseljenega centra***
jedrska tehnika
Razdalja od jedrskega objekta do najbližje meje gosto naseljenega območja, ki ima več kot 25 000 prebivalcev.

population dose → collective dose

position switch ***položajno stikalo***
jedrska tehnika
Stikalo, ki se vklopi, ko nadzorovana oprema zasede določen položaj.

positive displacement pump; PDP ***izpodrivna črpalka***
jedrska tehnika
Črpalka, ki potiska tekočino tako, da jo izpodriva gibljiv delovni element (bat, zobniki, vijak, membrana, itd.). Doseže lahko zelo visoke tlake.

positron ***pozitron***
jedrska fizika
Elektronov antidelec s pozitivnim nabojem.

post-initiator ***dogodek po začetnem dogodku***
jedrska varnost
Dogodek, tudi človeška akcija, zaradi katere se razvoj nesreče ni ustavil.

post reflood phase ***popoplavna faza***
jedrska varnost
Končna faza velike izlivne nesreče, ko je sredica že ponovno poplavljena in je treba zagotoviti dolgoročni odvod toplote.

potable and sanitary water system ***sistem pitne in sanitarne vode***
jedrska tehnika
Sistem, ki v elektrarni zagotavlja pitno in sanitarno vodo.

potential exposure ***potencialna izpostavljenost***
varstvo pred sevanji
Izpostavljenost, za katero se ne pričakuje, da bo zagotovo nastopila, vendar pa je lahko posledica nesreče pri viru ali pa dogodka ali zaporedja dogodkov verjetnostne narave, vključno z okvarami opreme ali napakami pri upravljanju in/ali obratovanju.

potential scattering ***potencialno sipanje***
jedrska fizika
Sipanje na jedrskem potencialu.

pound per square inch; PSI ***funt na kvadratni palec***
jedrska tehnika
Anglosaška enota za merjenje tlaka. 14,504 psi = 1 bar.

pound per square inch absolute; PSIA ***funt na kvadratni palec - absolutni***
jedrska tehnika
Anglosaška enota za merjenje tlaka. Črka A na koncu kratice označuje, da gre za absolutni tlak. 14,504 psia = 1 bar.

pound per square inch differential; PSID ***funt na kvadratni palec - diferenčni***
jedrska tehnika
Anglosaška enota za merjenje tlaka. Črka D na koncu kratice označuje, da gre za razliko tlakov med dvema točkama.

pound per square inch gauge; PSIG ***funt na kvadratni palec - nadtlak***
jedrska tehnika
Anglosaška enota za merjenje tlaka. Črka G na koncu kratice označuje, da gre za razliko tlakov med merjeno točko in zunanjim atmosferskim tlakom.

power demand ***zahtevana moč***
jedrska tehnika
V regulatorju nastavljena vrednost želene moči elektrarne. Regulacijski sistem skuša držati električno moč na tej vrednosti. Zahtevano moč v jedrski elektrarni navadno ročno nastavi operater na zahtevo dispečerja.

power density ***gostota moči***
jedrska tehnika
Moč na enoto prostornine ali površine.

power distribution ***porazdelitev moči***
reaktorska fizika
Prostorska porazdelitev gostote moči v reaktorju.

power excursion → critical excursion

power factor ***cos φ***
jedrska tehnika
Fazni kot med napetostjo in tokom v izmeničnem električnem sistemu. Razmerje med koristno in jalovo močjo sistema.

power operated relief valve; PORV ***upravljani razbremenilni ventil***
jedrska tehnika
Ventil, ki se v primeru prekomernega naraščanja tlaka odpre z motornim pogonom in izpusti tekočino v razbremenilni zbiralnik. Tipični primeri motornih razbremenilnih ventilov so na tlačniku in na sekundarni strani uparjalnika.

power operation ***obratovanje na moči***
obratovanje jedrskih elektrarn
Stanje tlačnovodne jedrske elektrarne, ko je efektivni pomnoževalni faktor večji ali enak 0,99 in termična moč reaktorja večja od 5 %.

power range ***območje moči***
reaktorska fizika
Območje moči reaktorja nad točko jedrskega gretja.

power range high neutron flux rate reactor trip ***zaustavitev reaktorja v močnostnem področju zaradi hitrega spreminjana nevtronskega fluksa***
jedrska tehnika
Funkcija varovalnega sistema, ki sproži zaustavitev verižne reakcije, kadar termična moč oz. gostota nevtronskega fluksa prične prehitro naraščati ali padati.

power rating ***nazivna moč***
jedrska tehnika
Projektna nazivna moč elektrarne ali posameznih sistemov, pri kateri lahko ti še normalno delujejo.

power reactor ***energetski reaktor***
reaktorska fizika
Reaktor, katerega glavni namen je proizvodnja moči. Sem spadajo reaktorji za proizvodnjo električne energije, pogonski reaktorji in reaktorji za proizvodnjo procesne toplote.

power supply ***električno napajanje***
jedrska tehnika
Sistem, ki skrbi za dobavo in/ali proizvodnjo električne energije za delovanje določenih drugih sistemov.

power system ***elektroenergetski sistem***
jedrska tehnika
Sistem za distribucijo električne energije.

power tilt ***nagib moči***
reaktorska fizika
Razmerje med močjo v določenem delu reaktorja in povprečno močjo.

power transfer cabinet ***preklopni kabinet***
jedrska tehnika
Mesto, na katerem se opravi električni preklop.

practice ***dejavnost***
varstvo pred sevanji
Katera koli človeška dejavnost, ki uvaja dodatne vire sevanja ali obsevne prenosne poti ali razširja izpostavljenost na dodatne ljudi ali spreminja mrežo obsevnih prenosnih poti od obstoječih virov, tako da povečuje izpostavljenost ali verjetnost za izpostavljenost ljudi ali število izpostavljenih ljudi.

precritical test ***predkritični preizkus***
reaktorska fizika
Preizkus v sredici reaktorja, preden ta postane kritična.

precursor; parent ***prednik***
jedrska fizika
Radioaktivni nuklid, ki je predhodnik določenega nuklida v razpadni verigi. Izraz je pogosto omejen zgolj na prvega prednika.

preferential criteria → comparison criteria

preheater ***predgrelnik***
jedrska tehnika
Komponenta v sekundarnem krogu jedrske elektrarne, namenjena predgrevanju napajalne vode pred vstopom v uparjalnik. S tem se doseže boljši termodinamični izkoristek.

pre-initiator ***dogodek pred začetnim dogodkom***
jedrska varnost
Dogodek, tudi človeška akcija, ki ob določenih pogojih lahko povzroči začetni dogodek oziroma razvoj nesreče.

preliminary safety analysis report; PSAR ***predgradbeno varnostno poročilo; PVP***
upravni nadzor
Del vloge za gradbeno dovoljenje, ki podaja tehnično informacijo o predlaganem objektu, vključno z izbiro lokacije, projektiranjem, varnostnimi sistemi, gradnjo, zagotovitvijo kakovosti, obratovanjem, regulacijo, analizami nezgod in tehničnimi specifikacijami na osnovi katerega upravni organ oceni varnost objekta.

premature aging ***predčasno staranje***
jedrska tehnika
Učinki staranja, ki se na opremi pojavijo nepričakovano. Vzrok so lahko napake ali predobratovalna in obratovalna stanja, ki niso bila upoštevana v projektu.

preoperational test ***predobratovalni preizkus***
obratovanje jedrskih elektrarn
Preizkus sistemov ali celotne elektrarne pred njenim zagonom.

prepressurized fuel ***predtlačeno gorivo***
jedrska tehnika
Gorivna palica, polnjena s plinom pod tlakom. S tem se prepreči stiskanje srajčke h gorivu zaradi zunanjega nadtlaka med obratovanjem reaktorja.

prescriber ***napotni zdravnik***
upravni nadzor
Zdravnik ali zobozdravnik, ki je pooblaščen, da napoti posameznika na radiološki poseg.

pre-service conditions ***predobratovalno stanje***
jedrska tehnika
Stanje ali vplivi, ki jim je bila oprema izpostavljena pred začetkom uporabe (obratovanja).

pressure boundary ***tlačna meja***
jedrska tehnika
Oznaka za fizično pregrado, ki omogoča vzdrževanje visokega tlaka v nekem sistemu. Tipičen primer je tlačna meja primarnega sistema jedrske elektrarne, ki je sestavljena je iz tlačnih posod, cevi, ventilov, cevnih in instrumentacijskih priključkov.

pressure boundary leakage ***puščanje skozi tlačno mejo***
jedrska tehnika
Puščanje skozi razpoko, ki je ni možno izolirati, na tlačni meji v delu sistema reaktorskega hladila, na stenah cevovoda, stenah posode ali stenah ohišja komponent.

pressure suppression systems ***sistemi tlačne razbremenitve***
jedrska tehnika
Sistemi za zniževanje tlaka v zadrževalnem hramu v primeru nezgode. Primer: ukapljevanje pare in hlajenje plina v vodnih bazenih ali lednih kondenzatorjih.

pressure vessel ***tlačna posoda***
jedrska tehnika
Večja komponenta v jedrski elektrarni, ki je projektirana in zgrajena tako, da zdrži visok tlak (najpogostejše reaktorska posoda).

pressurized tube reactor ***reaktor s tlačnimi cevmi***
jedrska tehnika
Reaktor, ki nima enovite tlačne posode, ampak so gorivni elementi znotraj sistema tlačnih cevi, skozi katere teče hladilo pod visokim tlakom.

pressurized water reactor; PWR ***tlačnovodni reaktor***
jedrska tehnika
Reaktor, ki je hlajen z vodo pod tako visokim tlakom, da voda v reaktorju ne zavre. Primarna hladilna voda nato svojo toploto v uparjalniku oddaja sekundarni vodi, ki se spremeni v paro.

pressurizer ***tlačnik***
jedrska tehnika
Komponenta v primarnem sistemu tlačnovodne jedrske elektrarne, namenjena vzdrževanju delovnega tlaka med obratovanjem. Za višanje tlaka ima vgrajene električne grelnike, za nižanje pa prhe, razbremenilne in varnostne ventile.

pressurizer high pressure reactor trip ***zaustavitev reaktorja zaradi previsokega tlaka v tlačniku***
jedrska tehnika
Hitra zaustavitev reaktorja, sprožena s signalom prekoračitve nastavljene najvišje vrednosti tlaka v tlačniku.

pressurizer high water level reactor trip ***zaustavitev reaktorja zaradi previsokega nivoja vode v tlačniku***
jedrska tehnika
Hitra zaustavitev reaktorja, sprožena s signalom prekoračitve nastavljene najvišje vrednosti nivoja kapljevine v tlačniku.

pressurizer low pressure reactor trip ***zaustavitev reaktorja zaradi nizkega tlaka v tlačniku***
jedrska tehnika
Hitra zaustavitev reaktorja, sprožena s signalom padca tlaka v tlačniku pod nastavljeno najnižjo vrednost.

pressurizer relief tank; PRT ***razbremenilni rezervoar tlačnika***
jedrska tehnika
Rezervoar v zadrževalnem hramu jedrske elektrarne, v katerega so speljani cevovodi iz razbremenilnih in varnostnih ventilov tlačnika. V njem se zbira tekočina, ki uhaja iz tlačnika ob odprtju ventilov. Kadar tlak v njem preveč naraste, poči razbremenilna plošča in tekočina se razlije v zadrževalni hram.

pressurizer steam bubble ***parni mehur v tlačniku***
jedrska tehnika
Para v zgornjem delu tlačnika med normalnim obratovanjem. Njena stisljivost, ki je bistveno večja od stisljivosti kapljevine, omogoča vzdrževanje primarnega tlaka.

pretest ***predhodni preizkus***
obratovanje jedrskih elektrarn
Preizkus vsakega tečajnika pred začetkom tečaja, s katerim se preveri njegova pripravljenost za usposabljanje. Uporaben je tudi za določitev dopolnilnega usposabljanja ali za opustitev dela ali celotnega usposabljanja za posameznega tečajnika.

pretreatment ***predhodna obdelava***
radioaktivni odpadki
Dejavnosti, ki se opravljajo pred začetkom obdelave odpadkov: zbiranje, ločevanje, predhodna kemična obdelava, dekontaminacija.

pretreatment building ***zgradba za predpripravo vode***
jedrska tehnika
Zgradba, v kateri se pripravlja voda za končno čiščenje v sistemu za demineralizacijo pred uporabo v jedrski elektrarni.

pretreatment water system; PW* ***sistem predpriprave vode***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za pripravo filtrirane vode, ki se uporablja kot mazalna in tesnilna voda v nekaterih črpalkah, in kot surovina za pripravo deionizirane vode.

* Kratica se uporablja v NE Krško

preventive maintenance ***preventivno vzdrževanje***
jedrska tehnika
Procesi, ki zagotavljajo obnovo in vzpostavitev funkcionalnosti opreme, še preden se ta pokvari. Vključujejo aktivnosti za odkrivanje, preprečevanje in omejevanje okvar. Obstajajo trije tipi preventivnega vzdrževanja: občasno, načrtovano in napovedano.

primary coolant; reactor coolant ***primarno hladilo; reaktorsko hladilo***
jedrska tehnika
Tekočina, s katero se prenaša toplota iz sredice reaktorja na sekundarni del elektrarne.

primary coolant circuit ***reaktorski hladilni krog; primarni krog***
jedrska tehnika
Sistem, v katerem kroži primarno hladilo in odnaša toploto iz reaktorske sredice.

primary fission yield → direct fission yield

primary knock-on atom; PKA ***primarni izbiti atom***
jedrski materiali
Atom, ki ga hitri nevtron izbije iz kristalne strukture in mu preda dovolj energije, da potuje skozi kristalno strukturo in povzroči plaz izbijanja.

primary loop ***primarna zanka***
jedrska tehnika
Zaključen krogotok v tlačnovodni jedrski elektrarni, skozi katerega se pretaka primarno hladilo. Navadno vključuje vročo vejo, uparjalnik, črpalko, hladno vejo in reaktorsko posodo. Obstajajo elektrarne z različnim številom primarnih zank od ene (najstarejša ameriška) do šest (ruski VVER).

primary moisture separator ***centrifugalni izločevalnik vlage***
jedrska tehnika
Konstrukcija v zgornjem delu sekundarne strani uparjalnika, ki iz dvofaznega toka loči paro od kapljevine.

primary system ***primarni sistem***
jedrska tehnika
Sistem v tlačnovodni jedrski elektrarni, v katerem se nahajata jedrska sredica in primarno hladilo, ki odvaja toploto iz nje. Primarno hladilo, navadno navadna voda, je pod visokim tlakom, tako da je med normalnim obratovanjem podhlajeno. Pretok hladila skozi sredico in vročo vejo v uparjalnik zagotavlja črpalka reaktorskega hladila, tlak pa se vzdržuje z uporabo tlačnika.

principal design criterion ***glavno projektno merilo***
jedrska tehnika
Osnovno, temeljno merilo (kriterij) oz. načelo, ki ga uporabljamo pri projektiranju.

probabilistic risk assessment; probabilistic safety assessment PSA / PRA ***verjetnostne varnostne analize***
jedrska tehnika
Analiza varnosti sistemov z uporabo verjetnostnih metod.

probabilistic safety assessment → probabilistic risk assessment

process radiological monitoring system ***sistem za radiološki nadzor procesov***
varstvo pred sevanji
Sistem za nadzor radioaktivnosti v določenem procesu.

production reactor ***proizvodni reaktor***
reaktorska fizika
Reaktor, katerega glavni namen je proizvodnja plutonija.

progeny → daughter product

projected dose ***projicirana doza***
varstvo pred sevanji
Doza, ki jo pričakujemo, če niso uveljavljeni nobeni varstveni ali sanacijski ukrepi.

prompt critical ***kritičen na takojšnje nevtrone***
reaktorska fizika
Stanje pomnoževalnega sistema, ko že takojšnji nevtroni prispevajo k efektivnem pomnoževalnem faktorju večjem od ena.

prompt gamma radiation ***takojšnje sevanje gama***
jedrska fizika
Sevanje gama, ki se sprosti neposredno ob jedrski cepitvi.

prompt neutrons ***takojšnji nevtroni***
reaktorska fizika
Nevtroni, nastali takoj ob cepitvi brez merljive zakasnitve.

prompt radiation ***takojšnje sevanje***
jedrska fizika
Sevanje, ki nastane neposredno ob jedrski reakciji, tj. cepitvi ali sevalnem zajetju, kot nasprotje sevanju, ki ga kasneje izsevajo produkti reakcije (zakasnelo sevanje).

prophylaxis ***profilaksa***
varstvo pred sevanji
Vnaprejšnje preprečevanje prekomerne izpostavljenosti.

proportional counter ***proporcionalni števec***

jedrska fizika

Števec za merjenje ionizirajočega sevanja, ki deluje pri dovolj visoki napetosti, da pride do pomnoževanja v plazu, vendar je zbrani naboj še vedno proporcionalen naboju, sproščenem ob primarni ionizaciji. Višina pulza je tako sorazmerna energiji vpadnega sevanja; odvisna pa je tudi od vrste vpadnega sevanja.

proportional range ***proporcionalno območje***

jedrska fizika

Območje napetosti v plinskem detektorju, v katerem pride do pomnoževanja v plazu, vendar je zbrani naboj še vedno proporcionalen naboju, sproščenem ob primarni ionizaciji. Višina pulza je tako sorazmerna energiji vpadnega sevanja; odvisna pa je tudi od vrste vpadnega sevanja.

Protactinium; Pa ***protaktinij***

jedrska fizika

Element z vrstnim številom 91.

protected area ***varovano območje***

upravni nadzor

Varovano območje lahko obsega kontrolirano območje, kontroliran objekt, kontroliran prostor, fizično nadzorovano območje, fizično nadzorovan objekt, vitalno območje ter vitalni objekt. Varnostnik izvaja ukrepe varovanja v skladu z načrtom fizičnega varovanja na varovanem območju.

protection ***varovanje***

jedrska tehnika

Oznaka za dejavnost sistemov v jedrski elektrarni, ki nadzorujejo stanje pomembnih parametrov in sprožajo zaščitne ukrepe v primeru prekoračitve nastavljenih mejnih vrednosti.

protection and safety ***varstvo in varnost***

varstvo pred sevanji

Varstvo ljudi pred izpostavljenostjo ionizirajočim sevanjem in radioaktivnim snovem, varnost virov sevanja, ter načini in sredstva za preprečevanje nesreč in odpravljanje posledic nesreč, če se te pojavijo.

protection system ***varovalni sistem***

jedrska tehnika

Sistem v jedrski elektrarni, ki nadzoruje stanje pomembnih parametrov in sproži zaščitne ukrepe v primeru prekoračitve nastavljenih mejnih vrednosti.

protection system setpoint ***nastavitev varovalnega sistema***
jedrska tehnika
Vrednost nadzorovane spremenljivke, ki jo merjena vrednost ne sme preseči.

protective action[1] ***varovalni ukrep***
jedrska tehnika
Ukrepi, namenjeni varovanju sistemov elektrarne.

protective action[2] ***varstveni ukrep***
varstvo pred sevanji
Intervencija, namenjena izogibanju ali zmanjšanju doz prebivalcev v okoliščinah dolgotrajne (kronične) izpostavljenosti ali izpostavljenosti v sili (v izrednih okoliščinah).

protective function ***varovalna funkcija***
jedrska tehnika
Funkcija določenega sistema v jedrski elektrarni, ki varuje reaktor pred pobegom v neželeno stanje.

protective override ***varovalni preklic***
jedrska tehnika
Logična operacija v določenem sistemu jedrske elektrarne, ko zaradi varnosti prekličemo oz. preprečimo izvršitev neke funkcije.

proton ***proton***
jedrska fizika
Stabilen osnovni jedrski delec, tudi eden od sestavnih delov atomskega jedra. Ima pozitivni osnovni naboj in maso približno eno atomsko masno enoto.

protonium → light hydrogen

public exposure ***izpostavljenost prebivalstva***
varstvo pred sevanji
Izpostavljenost prebivalstva virom sevanja, brez poklicne in medicinske izpostavljenosti, brez prispevkov normalnega lokalnega naravnega sevalnega ozadja, toda vključno z izpostavljenostjo odobrenim virom ter dejavnostim in izpostavljenostjo v interventnih situacijah.

pull-to-lock position ***pozicija izvlečenja***
jedrska tehnika
Način preklopa stikala na komandni plošči, ko ga utrdimo na izvlečeni poziciji.

pump head ***dobavna višina črpalke***
jedrska tehnika
Merilo zmogljivosti črpalke. Označuje višino vodnega stolpca, ki ga črpalka lahko vzdržuje. Navadno se uporabljajo dolžinske enote (m), redkeje enote za tlak.

pump suction head ***sesalna višina črpalke; sesalni tlak***
jedrska tehnika
Višina vodnega stolpca na sesalni strani črpalke.

Purex process ***proces Purex***
jedrski materiali
Eden od procesov za ločitev raztopin, ki ga je možno uporabiti v predelavi obsevanega jedrskega goriva za izločanje urana in plutonija od cepitvenih produktov.

purge ***čiščenje; prepihovanje***
jedrska tehnika
Postopek praznjenja oz. čiščenja nekega sistema ali prostora.

purge gas ***prepihovalni plin***
jedrska tehnika
Plin za prepihovanje oz. izrivanje predhodnega plina v posodi ali prostoru.

purge valve ***prepihovalni ventil***
jedrska tehnika
Ventil, namenjen dovodu ali odvodu plina za prepihovanje.

purification system ***čistilni sistem***
jedrska tehnika
Sistem za odstranjevanje nečistoč. Primer: sistem za čiščenje bazena za izrabljeno gorivo.

pushbutton ***tipkalo***
jedrska tehnika
Stikalo, ki ga sklenemo (ali razklenemo) z dotikom.

pyrometallurgical processing ***pirometalurška obdelava***
jedrski materiali
Predelava goriva na osnovi reakcij, ki vključujejo staljene kovine pri visokih temperaturah.

Q

quadrant power tilt ratio; QPTR ***nagib moči v kvadrantu***
reaktorska fizika
Razmerje med gostoto moči v enem kvadrantu sredice in povprečno gostoto moči v sredici.

qualified expert ***izvedenec***

upravni nadzor

Posameznik, ki je na temelju potrditve ustreznih odborov ali združenj, poklicnega dovoljenja ali akademske kvalifikacije in izkušenj spoznan kot izvedenec na ustreznem specializiranem področju, kot je npr. medicinska fizika, varstvo pred sevanji, medicina dela, protipožarno varstvo, zagotavljanje kakovosti ali na drugih ustreznih inženirskih ali varnostnih področjih.

qualified life ***kvalificirana obratovalna doba***

jedrska tehnika

Obdobje, v katerem je oprema v določenem obratovalnem stanju sposobna obratovati v skladu z merili sprejemljivosti in pri tem ohranja sposobnost za izvršitev vseh varnostnih funkcij pri projektnih dogodkih ali potresih. Dokazujemo ga s preizkusi, z analizami in izkušnjami.

quality assurance; QA ***zagotavljanje kakovosti***

upravni nadzor

Načrtovane in sistematično izvajane človekove dejavnosti ali dejanja, s katerimi se zagotavlja sprejemljivo stopnjo zaupanja, da so določeni izdelki, storitve ali postopki izdelani oziroma izvedeni kakovostno in v skladu z dogovorjenimi standardi. Zagotavljanje kakovosti mora vsebovati tudi postopke preverjanja kakovosti.

quality control; QC ***nadzor kakovosti***

jedrska tehnika

Postopki za preverjanje kakovosti izdelka ali storitve.

quality factor ***faktor kakovosti***

varstvo pred sevanji

Faktor brez enote, ki opisuje raven bioloških učinkov sevanja, temelječ na gostoti energijskih izgub (linear energy transfer LET ali L) vzdolž poti nabitega delca v tkivu. Za $L < 10$ keV/μm je njegova vrednost 1, za večje L pa se spreminja z energijo. Namesto faktorja kakovosti se uporablja utežni faktor vrste sevanja.

quench front ***čelo hlajenja***

jedrska tehnika

Tista višina sredice med poplavno fazo velike izlivne nesreče, do katere je iz spodnjega plenuma že prodrla voda za hlajenje v sili in je temperatura srajčk pod njo že močno padla.

quenching[1] ***hitra ohladitev***
jedrska varnost
Hitra ohladitev srajčk gorivnih palic med poplavno fazo velike izlivne nesreče, ko voda za zasilno hlajenje od spodaj prodira v razgreto sredico in nastanejo veliki temperaturni gradienti.

quenching[2] ***udušitev***
jedrska fizika
Prenehanje pomnoževanja v plazu v plinskem detektorju.

R

rabbit; shuttle ***tulec***
jedrska tehnika
Majhna, pnevmatsko ali hidravlično poganjana posoda za prenos vzorcev za obsevanje po ceveh med laboratorijem in jedrskim reaktorjem ali drugo napravo za obsevanje.

rad ***rad***
varstvo pred sevanji
Nekdanja enota za absorbirano dozo: 1 rad = 0,01 Gy = 0,01 J/kg.

rad waste storage area ***skladišče radioaktivnih odpadkov***
jedrska tehnika
Prostor za skladiščenje radioaktivnih odpadkov.

radial hot channel factor ***radialni faktor vročega kanala***
reaktorska fizika
Razmerje med močjo v kanalu z najvišjo temperaturo v sredici in povprečno močjo na kanal.

radiation ***sevanje***
jedrska fizika
Oddajanje energije v obliki elektromagnetnega valovanja ali delcev.

radiation counter tube ***števec sevanja***
jedrska fizika
Detektor sevanja, sestavljen iz cevi, napolnjene s plinom, v kateri posamezni ionizirajoči dogodki sprožajo električne sunke.

radiation damage ***sevalne poškodbe***
jedrski materiali
Poškodbe v kristalni oziroma mikroskopski strukturi snovi, ki so jih povzročili delci sevanja. Sevalne poškodbe najpogosteje povzročijo hitri nevtroni, osnovna vrsta poškodbe pa je izbitje atomov iz kristalne rešetke in tvorba parov vrzel – intersticijski atom.

radiation effects ***sevalni učinki***

jedrski materiali

Skupno ime za mikroskopske in/ali makroskopske spremembe v lastnostih snovi, ki so posledica razvoja sevalnih poškodb zaradi difuzije, temperature, nadaljnjega obsevanja ipd.

radiation facility ***sevalni objekt***

upravni nadzor

Sevalni objekt je:

- objekt z enim ali več odprtimi viri sevanja, za katere je verjetno, da bi bila zaradi sproščanja radioaktivnih snovi v okolje izpostavljenost posameznikov iz prebivalstva čezmerna,
- objekt z enim ali več viri sevanja, namenjenimi obsevanju z ionizirajočimi sevanji in za katere je verjetno, da bi povzročili čezmerno izpostavljenost posameznikov iz prebivalstva,
- objekt, iz katerega se zaradi izvajanja dejavnosti letno izpuščajo v okolje radioaktivne snovi z aktivnostjo, ki več kot desetkrat presega ravni izvzetja,
- objekt, namenjen pridobivanju, predelavi in obogatitvi jedrskih mineralnih surovin, in
- odlagališče z rudarsko jalovino ali hidrometalurško jalovino, ki nastaja pri pridobivanju jedrskih surovin.

Sevalni objekt je tudi več sevalnih objektov, če so funkcionalno povezani na istem geografsko zaokroženem območju ter jih upravlja ena oseba.

radiation hazard ***nevarnost zaradi sevanja***

varstvo pred sevanji

Situacija ali stanje, zaradi katerega lahko pride do škodljivih učinkov, ki jih lahko pripišemo namerni, nezgodni, profesionalni ali naravni izpostavljenosti sevanju.

radiation monitor ***detektor sevanja***

jedrska fizika

Detektor sevanja, ki meri stopnjo ionizirajočega sevanja (ali količino radioaktivne snovi). Lahko daje tudi kvantitativno informacijo o dozi ali hitrosti doze.

radiation monitoring system; RM* ***sistem za nazor sevanja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem detektorjev sevanja za sevalni nadzor prostorov, procesov in izpustov elektrarne. Vključuje tudi opremo za prenos, prikaz in zapis podatkov v komandni sobi.

radiation physics; radiological physics ***radiofizika***
jedrska fizika
Področje v fiziki, ki se ukvarja z lastnostmi in učinki ionizirajočih in neionizirajočih sevanj.

radiation practice ***sevalna dejavnost***
upravni nadzor
Vsaka človekova dejavnost ali dejanje, ki lahko poveča izpostavljenost ionizirajočim sevanjem posameznikov zaradi umetnih virov ali naravnih virov sevanja z naravnimi radionuklidi, predelanimi zaradi njihovih radioaktivnih cepljivih ali oplodnih lastnosti. Za sevalno dejavnost se ne štejejo intervencijski ukrepi in dejavnost, pri kateri so posamezniki izpostavljeni radonu v bivalnih prostorih ali naravni ravni sevanja, ki je posledica radionuklidov v človeškem telesu, na površini tal ali v tleh ali zaradi kozmičnega sevanja na površini tal.

radiation protection; radiological protection ***varstvo pred sevanji***[1]
varstvo pred sevanji
Ukrepi za zmanjšanje škodljivih učinkov sevanja na osebe ali snovi.

radiation protection officer ***delavec osnovne enote varstva pred sevanji; odgovorna oseba za varstvo pred sevanji***
varstvo pred sevanji
Tehnično usposobljen posameznik za varstvo pred sevanji pri določeni zvrsti dejavnosti, ki ga je imenoval imetnik registracije ali dovoljenja z nalogo nadzora izpolnjevanja zahtev varstva pred sevanji. V jedrskih in sevalnih objektih so to delavci enote za varstvo pred sevanji, pri drugih izvajalcih sevalne dejavnosti pa odgovorne osebe za varstvo pred sevanji.

radiation quantity ***sevalna količina***
varstvo pred sevanji
Merljiva količina, značilna za določeno sevanje.

radiation safety ***sevalna varnost***
upravni nadzor
Tehnični in organizacijski ukrepi v sevalnem objektu ali v manj pomembnem sevalnem objektu, s katerimi se doseže varno obratovanje objekta, preprečuje izredne dogodke ali ublažijo posledice teh dogodkov

* Kratica se uporablja v NE Krško

ter zagotovi varstvo izpostavljenih delavcev, prebivalstva in okolja pred ionizirajočimi sevanji.

radiation survey ***sevalni nadzor***

varstvo pred sevanji

Ocena potencialne radiološke tveganosti, povezane z določenimi razmerami pri proizvodnji, uporabi, sproščanju, shranjevanju ali prisotnosti sevanja.

radiation weighting factor ***utežni faktor sevanja***

varstvo pred sevanji

Utežni faktor sevanja w_R je množitelj absorbirane doze, ki se uporabi pri določanju ekvivalentne doze in je brez enote. Vrednosti utežnega faktorja sevanja so odvisne od vrste sevanja in pri nevtronskem sevanju tudi od energije nevtronov. Za fotone in elektrone je utežni faktor sevanja 1, za delce alfa 20, za nevtrone pa je odvisen od energije in znaša med 5 in 20.

radiation work permit ***dovoljenje za delo v območju sevanja***

varstvo pred sevanji

Dovoljenje, ki določa pogoje za varno delo v območju sevanja.

radiation worker → exposed worker

radiative capture ***sevalno zajetje***

jedrska fizika

Zajetje delca v jedro, ki mu takoj sledi emisija sevanja gama.

radiative transition ***sevalni prehod***

jedrska fizika

Prehod iz vzbujenega stanja atoma ali atomskega jedra v osnovno oziroma nižje vzbujeno stanje. Pri tem se izseva zgolj elektromagnetno valovanje.

radioactive ***radioaktiven***

jedrska fizika

Lastnost nestabilnega nuklida, ki z oddajanjem energije in delcev prehaja v drug, načeloma bolj stabilen nuklid. Pridevnik se lahko nanaša tudi na snov ali predmet, ki vsebuje radioaktivne nuklide.

radioactive dating ***ugotavljanje starosti z radioaktivnostjo***

jedrska fizika

Ugotavljanje starosti nekega telesa ali snovi z meritvijo vsebnosti radioaktivnih nuklidov (uran, ^{14}C, ^{40}K ipd.).

radioactive decay; disintegration ***radioaktivni razpad***

jedrska fizika

Spontan prehod nestabilnega atomskega jedra v stabilno ali stabilnejše stanje. Ob radioaktivnem razpadu se izsevajo delci in/ali elektromagnetno valovanje.

radioactive effluents ***radioaktivni izpusti***

varstvo pred sevanji

Radioaktivne snovi, izhajajoče iz nekega vira znotraj neke dejavnosti, ki se izpuščajo v okolje kot plini, aerosoli, tekočine ali čvrste snovi v splošnem zaradi razredčitve in disperzije (razpršitve).

radioactive equilibrium ***radioaktivno ravnotežje***

jedrska fizika

Radionuklid je v radioaktivnem ravnotežju, kadar je njegova hitrost nastajanja enaka hitrosti razpadanja, tj. njegovi aktivnosti.

radioactive fallout ***radioaktivni atmosferski used***

varstvo pred sevanji

Radioaktivni delci, ki iz atmosfere padejo na tla. V atmosfero so lahko prišli zaradi jedrskih eksplozij ali jedrskih nesreč.

radioactive label → tracer

radioactive material ***radioaktivna snov***

upravni nadzor

Vsaka snov, ki vsebuje enega ali več radionuklidov, katerih aktivnosti ali koncentracije ne moremo zanemariti glede na merila varstva pred ionizirajočimi sevanji.

radioactive nuclide; radionuclide ***radioaktivni nuklid; radionuklid***

jedrska fizika

Nestabilni nuklid, ki radioaktivno razpada in oddaja sevanje.

radioactive source ***radioaktivni vir***

jedrska fizika

Določena količina radioaktivne snovi, namenjena uporabi kot vir ionizirajočega sevanja.

radioactive source term; source term ***sestava radionuklidov***

jedrska varnost

Informacija o dejanskem ali potencialnem sproščanju radioaktivnih snovi iz danega vira. Lahko vsebuje specifikacijo sestave, delež, hitrost in način sproščanja.

radioactive waste ***radioaktivni odpadki***

radioaktivni odpadki

Snovi ali predmeti, ki vsebujejo oziroma so kontaminirani z radionuklidi, katerih aktivnost presega ravni opustitve in za katere ni predvidena nadaljnja uporaba.

radioactive waste management ***ravnanje z radioaktivnimi odpadki***

radioaktivni odpadki

Zbiranje, obdelava, priprava, začasno skladiščenje in odstranjevanje radioaktivnih odpadkov.

radioactivity ***radioaktivnost***

jedrska fizika

Spontano razpadanje nestabilnih atomskih jeder, ki pri tem oddajajo delce in/ali elektromagnetno valovanje.

radioactivity label ***oznaka radioaktivnosti***

upravni nadzor

Nalepka ali drugačna oznaka za radioaktivno snov.

radioactivity monitoring ***monitoring radioaktivnosti***

varstvo pred sevanji

Izvedba vzorčevanja, meritev kontaminacije in zunanjega sevanja v okolju, ovrednotenje merskih rezultatov in ocena doz.

radiochemical processing ***radiokemična obdelava***

jedrska tehnika

Kemična obdelava radioaktivnih snovi.

radiochemical purity ***radiokemična čistost***

jedrska fizika

Delež izbranega radionuklida med vsemi radionuklidi v vzorcu.

radiochemistry → nuclear chemistry

radiography ***radiografija***

jedrska fizika

Slikanje ljudi ali predmetov z uporabo sevanja.

radioisotope ***radioizotop***

jedrska fizika

Nestabilni izotop določenega elementa. Čeprav se izraza "radioizotop" in "radionuklid" pogosto uporabljata izmenjaje, je izraz "radioizotop" smiselno uporabljati v kontekstu primerjave z drugimi (stabilnimi) izotopi istega elementa, "radionuklid" pa takrat, ko govorimo o neki specifični jedrski vrsti, ki je pač radioaktivna.

radioisotope thermoelectric generator; RTG ***radioizotopski generator elektrike***
jedrska tehnika
Naprava za proizvodnjo električne energije iz toplote, ki se sprošča ob razpadu radioaktivnih nuklidov.

radiological physics → radiation physics

radiological procedure ***radiološki poseg***
upravni nadzor
Vsak poseg, ki vključuje izpostavljenost pacientov ali drugih oseb ionizirajočim sevanjem v zdravstvu.

radiological protection → radiation protection

radiological sampling system ***radiološki sistem vzorčenja***
varstvo pred sevanji
Sistem za zbiranje in analizo radioloških vzorcev iz opazovanega sistema.

radiolysis ***radioliza***
jedrska fizika
Razbitje molekul na atome oziroma manjše molekule kot posledica učinkov ionizirajočega sevanja.

radionuclide → radioactive nuclide

radioresistance ***odpornost proti sevanju***
varstvo pred sevanji
Relativna odpornost celic, tkiva, organov ali organizmov proti poškodbam zaradi ionizirajočega sevanja. Izraz lahko uporabljamo tudi za kemične spojine.

radiosensitivity ***občutljivost za sevanje; radiosenzibilnost***
varstvo pred sevanji
Relativna dovzetnost celic, tkiva, organov, organizmov ali snovi za poškodbe zaradi ionizirajočega sevanja.

radon ***radon***
varstvo pred sevanji
Element, žlahtni plin, z vrstnim številom 86. Njegov izotop ^{222}Rn je največji vir izpostavljenosti zaradi naravnih virov.

radon exhalation ***izhajanje radona***
varstvo pred sevanji
Izhajanje (izpuhtevanje) radona ^{222}Ra ali ^{220}Ra iz tal v atmosfero. Kvantitativno se najpogosteje podaja z izpuhtelo aktivnostjo (Bq/m^2 s).

radon progeny ***radonovi potomci***
varstvo pred sevanji
Kratkoživi radioaktivni razpadni produkti radona.

ramp insertion of reactivity ***linearno večanje reaktivnosti***
reaktorska fizika
Linearno večanje reaktivnosti s časom.

ramp load change ***linearna sprememba bremena***
jedrska tehnika
Linearna spreminjanje bremena elektrarne s časom.

random failure ***naključna okvara***
jedrska tehnika
Okvara, katere časa nastanka ni bilo mogoče napovedati.

range ***doseg***
jedrska fizika
Povprečna globina, do katere prodre nabiti delec v snov.

Rankine cycle ***Rankinov cikel***
jedrska tehnika
Termodinamični cikel za pretvorbo toplote v mehansko energijo, v katerem potekata dovod in odvod toplote ob uparjanju in kondenzaciji, pridobivanje dela pa ob razpenjanju pare.

rated power; rating ***imenska moč; nazivna moč***
jedrska tehnika
Najvišja dopustna projektirana moč elektrarne, pri kateri sme elektrarna obratovati.

rating → rated power

reaction rate ***hitrost reakcij***
jedrska fizika
Število jedrskih reakcij na enoto časa.

reactivity; ρ ***reaktivnost***
reaktorska fizika
Parameter, ki podaja odmik od kritičnosti jedrske verižne reakcije, tako da pozitivne vrednosti odgovarjajo nadkritičnemu stanju, negativne podkritičnemu, pri reaktivnosti nič pa je verižna reakcija kritična (pomnoževalni faktor je enak 1).

reactivity coefficient ***koeficient reaktivnosti***
reaktorska fizika
Razmerje med spremembo reaktivnosti in spremembo določenega parametra; parcialni odvod reaktivnosti po tem parametru. Navadno se računajo koeficienti reaktivnosti zaradi spremembe temperature, tlaka, deleža praznin, moči in mase.

reactivity feedback ***povratni vpliv na reaktivnost***
reaktorska fizika
Vpliv spremembe parametrov reaktorja (npr. moč, temperatura, tlak ali delež praznin) na reaktivnost.

reactivity meter ***merilnik reaktivnosti***
jedrska tehnika
Naprava za merjenje reaktivnosti reaktorja.

reactivity power coefficient ***koeficient reaktivnosti moči***
reaktorska fizika
Sprememba reaktivnosti na enoto spremembe moči reaktorja, kadar se druge spremenljivke neodvisno ne spreminjajo.

reactivity pressure coefficient ***koeficient reaktivnosti tlaka***
reaktorska fizika
Sprememba reaktivnosti na enoto spremembe tlaka, kadar se druge spremenljivke neodvisno ne spreminjajo. V reaktorjih z več tlačnimi sistemi (npr. ločena moderator in hladilo) je treba navesti ustrezni tlak.

reactivity worth ***vrednost reaktivnosti***
reaktorska fizika
Sprememba reaktivnosti, ki bi jo povzročili v reaktorju, če bi vstavili ali odstranili regulacijski element, določeno komponento, snov, vzorec ali če bi na določen način povzročili praznino.

reactor → nuclear reactor

reactor building ***reaktorska zgradba***
jedrska tehnika
Zgradba, v kateri je postavljen jedrski reaktor. Pri tlačnovodnih reaktorjih se izraz lahko uporablja tudi za zadrževalni hram.

reactor cavity ***reaktorski bazen; reaktorska votlina***
jedrska tehnika
Prostor znotraj biološkega ščita, v katerem je postavljena reaktorska posoda. V NE Krško ga med menjavo goriva poplavijo z vodo in povežejo z bazenom za izrabljeno gorivo.

reactor cell ***reaktorska celica***
reaktorska fizika
Osnovni del heterogenega reaktorja, ki ima značilno geometrijsko obliko, sestavo materialov in nevtronske značilnosti.

reactor compartment ***reaktorski predelek***
jedrska tehnika
Prostor znotraj zadrževalnega hrama, v katerem je postavljena reaktorska posoda.

reactor compartment cooling system ***hladilni sistem reaktorskega predelka***
jedrska tehnika
Sistem prezračevanja, ki skrbi za odvod toplote iz reaktorskega predelka zadrževalnega hrama.

reactor containment → containment[1]

reactor control ***regulacija reaktorja***
jedrska tehnika
Oznaka za sisteme in postopke, ki z regulacijskimi elementi vzdržujejo želeno moč ali nevtronski fluks reaktorja.

reactor control system ***regulacijski sistem reaktorja***
jedrska tehnika
Sistem, ki z regulacijskimi elementi vzdržuje želeno moč ali gostoto nevtronskega fluksa reaktorja.

reactor coolant → primary coolant

reactor coolant cleanup system ***sistem za čiščenje reaktorskega hladila***
jedrska tehnika
Sistem, skozi katerega se pretaka del reaktorskega hladila in se iz njega odstranjujejo neželene nečistoče.

reactor coolant let-down system ***sistem za praznjenje primarnega kroga***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem v jedrski elektrarni za odvajanje hladila iz primarnega kroga za potrebe kemijskega čiščenja hladila.

reactor coolant loop ***zanka primarnega hladila***
jedrska tehnika
Del sistema reaktorskega hladila, ki vključuje po eno vročo vejo, uparjalnik, primarno črpalko in hladno vejo.

reactor coolant makeup storage tank ***zbiralnik reaktorske dodajne vode***
jedrska tehnika
Zbiralnik za shranjevanje reaktorske dodajne vode.

reactor coolant makeup system ***sistem za pripravo dodajne reaktorske vode***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za shranjevanje in distribucijo reaktorske dodajne vode. Sestavljen je iz rezervoarja demineralizirane vode in rezervoarja raztopine borove kisline.

reactor coolant pump; RCP ***črpalka reaktorskega hladila; primarna črpalka***
jedrska tehnika
Črpalka, ki zagotavlja pretok primarnega hladila med obratovanjem elektrarne.

reactor coolant pump breakers open reactor trip ***zaustavitev reaktorja na odprta stikala primarne črpalke***
jedrska tehnika
Hitra zaustavitev reaktorja, sprožena s signalom odprtja stikala primarne črpalke.

reactor coolant pump bus undervoltage reactor trip ***zaustavitev reaktorja zaradi prenizke napetosti na zbiralkah primarne črpalke***
jedrska tehnika
Hitra zaustavitev reaktorja, sprožena s signalom izgube napetosti na zbiralkah primarne črpalke.

reactor coolant system; reactor system; RCS; RC* ***reaktorski hladilni sistem***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem v tlačnovodni jedrski elektrarni, v katerem se nahajata jedrska sredica in primarno hladilo, ki odvaja toploto iz nje.

reactor core ***sredica reaktorja***
reaktorska fizika
Področje v jedrskem reaktorju, kjer je locirano gorivo in kjer teče verižna reakcija cepitve.

reactor excursion → critical excursion

reactor fuel cycle ***reaktorski gorivni cikel***
reaktorska fizika
Čas med dvema menjavama goriva.

reactor internals ***notranji deli reaktorja***
jedrska tehnika
Oznaka za konstrukcijske elemente v reaktorski posodi, ki niso del sredice.

reactor kinetics ***kinetika reaktorja***
reaktorska fizika
Področje reaktorske fizike, ki se ukvarja s časovno odvisnostjo procesov v reaktorju.

reactor lattice ***reaktorska rešetka***
reaktorska fizika
Razpored goriva in drugih snovi v sredici v pravilnem zaporedju.

* Kratica se uporablja v NE Krško

reactor loop ***reaktorska zanka***
jedrska tehnika
Cevovodni sistem v reaktorju, skozi katerega se pretaka hladilo kot del obratovanja ali v eksperimentalne namene. Pogosto se uporablja kot sinonim za primarni sistem.

reactor makeup water → make-up water

reactor makeup water system; MW* ***sistem reaktorske dodajne vode***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem dodajanja vode v primarni krog.

reactor noise ***reaktorski šum***
reaktorska fizika
Nihanja gostote nevtronskega fluksa in moči v jedrskem reaktorju zaradi stohastične narave jedrskih procesov ali zaradi naključnih nihanj v mehanskih ali hidrodinamičnih procesih, ki vplivajo na reaktivnost.

reactor operator ***operater reaktorja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Oseba, ki ima dovoljenje za upravljanje z reaktorjem in z njim povezanimi sistemi.

reactor period; e-folding time ***perioda reaktorja***
reaktorska fizika
Čas, v katerem se moč reaktorja (gostota nevtronskega fluksa) spremeni za faktor e (2,7183).

reactor physics ***reaktorska fizika***
reaktorska fizika
Področje fizike, ki se ukvarja s procesi v jedrskih reaktorjih.

reactor pressure vessel; reactor vessel; RV; RPV ***reaktorska (tlačna) posoda***
jedrska tehnika
Posoda, v kateri je postavljen jedrski reaktor in ki je tlačna meja primarnega hladila.

reactor protection system ***varovalni sistem reaktorja***
jedrska tehnika
Sistem, ki stalno spremlja stanje procesa v jedrski elektrarni in ob prekoračenju vnaprej nastavljenih omejitev sproži varovalne signale.

reactor safety fuse ***jedrska varovalka***
jedrska tehnika
Samostojna naprava, projektirana tako, da reagira na previsoko temperaturo ali gostoto nevtronskega fluksa v reaktorju in jo zmanjša na

* Kratica se uporablja v NE Krško

varno velikost. Naprava lahko vsebuje shranjeno energijo, ki olajšuje njeno obratovanje.

reactor shutdown ***zaustavljeni reaktor***
obratovanje jedrskih elektrarn
Podkritično stanje reaktorja.

reactor system → reactor coolant system

reactor trip system ***sistem za zaustavitev reaktorja***
jedrska tehnika
Del varovalnega sistema reaktorja, ki skrbi za sprožanje signala za zaustavitev reaktorja ob prekoračitvi nastavitvenih vrednosti določenih parametrov.

reactor trip system response time ***odzivni čas sistema za hitro zaustavitev reaktorja***
jedrska tehnika
Časovni interval od trenutka, ko nadzorovani parameter na tipalu kanala preseže svojo nastavitveno vrednost za zaustavitev, pa do izgube napetosti nepremičnega držalnega magneta regulacijskih palic.

reactor vessel → reactor pressure vessel

reactor vessel head ***glava reaktorske posode***
jedrska tehnika
Zgornji del reaktorske posode, ki se med menjavo goriva odstrani.

recirculation flow control ***regulacija z obtokom***
jedrska tehnika
Regulacija moči vrelnega reaktorja s spremembo pretoka hladila, kar vpliva na reaktivnost prek koeficienta praznin.

recoil ***odriv***
jedrska fizika
Gibanje delca ali jedra kot posledica ohranitve gibalne količine pri radioaktivnem razpadu ali jedrski reakciji.

recombiner → hydrogen recombiner

record, plant quality ***kontrolirani zapis***
jedrska tehnika
Dokument o delovanju jedrske elektrarne.

recording level ***registracijska vrednost***
varstvo pred sevanji
Vrednost doze ali vnosa, ki jo določi upravni organ, pri katerih mora biti doza ali vnos, ki so ga prejeli delavci, zabeležen v njihovih osebnih kartotekah izpostavljenosti.

rectifier → AC to DC converter

recycle holdup tank; RHT ***zadrževalnik za recikliranje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Posoda za shranjevanje in recikliranje borirane vode iz sistemov primarnega dela jedrske elektrarne.

reduced inventory operation ***obratovanje pri zmanjšanem inventarju hladila***
jedrska tehnika
Stanje reaktorskega hladilnega sistema, ko je nivo hladila v reaktorski posodi nižji od prirobnice reaktorske posode.

reference group ***referenčna skupina***
varstvo pred sevanji
Reprezentativna skupina posameznikov, ki je ali bi lahko bila enakomerno izpostavljena ionizirajočim sevanjem iz določenega vira sevanja po določeni obsevni poti, in je hkrati skupina, ki je ali bi bila v danih okoliščinah najbolj izpostavljena.

reference level ***referenčne ravni***
varstvo pred sevanji
Vrednosti določene radiacijske količine, ki se uporabijo za določitev posebnega načina ravnanja v določeni situaciji. To so:
1. Registracijska raven, ki jo predpiše upravni organ ali vodstvo podjetja za vsako sevalno količino. Nad to ravnijo je informacija toliko pomembna, da jo je treba registrirati in hraniti.
2. Raven preverjanja je tista vrednost ekvivalentne doze, efektivne doze ali vnosa radioaktivne snovi v organizem, nad katero je potrebna dodatna preiskava.
3. Intervencijska raven se uporablja ob izrednih dogodkih.

reference man ***referenčni človek***
varstvo pred sevanji
Idealiziran odrasel človek, ki ga za ocene varstva pred sevanji definira Mednarodna komisija za varstvo pred sevanji ICRP.

Reference Safety Analysis Report; RESAR ***referenčno varnostno poročilo***
jedrska tehnika
Varnostno poročilo, pripravljeno za referenčni tip jedrske elektrarne. Uporablja se kot osnova za generične varnostne analize in za pripravo končnih varnostnih poročil dejanskih elektrarn.

reference systems concept ***zasnova referenčnih sistemov***
jedrska tehnika
Standardizacija jedrskih elektrarn, ki vključuje pregled celotnega projekta ali njegovega večjega dela zunaj obsega prijave za izdajo dovoljenja.

refill ***ponovno polnjenje***
jedrska varnost
Faza velike izlivne nesreče v jedrski elektrarni, ko se spodnji plenum ponovno polni z vodo za zasilno hlajenje. Faza ponovnega polnjenja se konča, ko gladina vode v spodnjem plenumu doseže dno sredice.

reflector ***reflektor***
reaktorska fizika
Snov ali telo, ki odbija vpadno sevanje. V reaktorski tehnologiji se izraz navadno uporablja za del reaktorja, postavljenega ob sredico, zato da odbije nekatere od pobeglih nevtronov nazaj v sredico.

reflector savings ***prihranek zaradi reflektorja***
reaktorska fizika
Razlika med kritično velikostjo golega reaktorja in reflektiranega reaktorja pri enaki geometriji.

reflood → core recovery

reflux condensation ***povratna kondenzacija***
jedrska varnost
Stanje med malo izlivno nesrečo, ko je v U-ceveh uparjalnikov in vročih vejah para, sredica pa je še poplavljena. Zakasnela toplota proizvaja paro, ta pa se v ceveh uparjalnikov kondenzira in teče skozi vročo vejo nazaj v reaktorsko posodo. Tako lahko precej časa uspešno hladimo sredico.

refueling water storage tank heat and purification system; WS* ***sistem segrevanja in čiščenja vode v rezervoarju za menjavo goriva***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem segrevanja in čiščenja vode v rezervoarju za menjavo goriva.

refuelling ***menjava goriva***
obratovanje jedrskih elektrarn
Stanje elektrarne, ko je reaktorska posoda odprta in se del goriva menja.

refuelling canal; refuelling channel ***kanal za menjavo goriva***
obratovanje jedrskih elektrarn
Povezava med bazenom za izrabljeno gorivo in menjalnim bazenom v zadrževalnem hramu, skozi katero se med menjavo goriva prepeljejo izrabljeni in sveži gorivni elementi.

* Kratica se uporablja v NE Krško

refuelling cavity ***menjalni bazen***
jedrska tehnika
Prostor nad reaktorjem, ki se med menjavo goriva napolni z vodo.

refuelling channel → refuelling canal

refuelling machine; charging machine ***stroj za menjavo goriva***
jedrska tehnika
Naprava za odstranjevanje ali prevoz izrabljenega goriva in dodajanje svežega goriva v reaktor.

refuelling water ***voda za menjavo goriva***
jedrska tehnika
Voda, s katero se zalije menjalni bazen, reaktorski bazen in kanal za menjavo goriva.

refuelling water storage tank; RWST ***zbiralnik vode za menjavo goriva***
jedrska tehnika
Zbiralnik zunaj zadrževalnega hrama, v katerem je shranjena voda za:
- zalivanje menjalnega bazena med menjavo goriva;
- napajanje sistema za varnostno vbrizgavanje in sistema za prhanje zadrževalnega hrama.

refurbishment ***obnova; prenovitev***
jedrska tehnika
Načrtovane aktivnosti za izboljšanje stanja ali delovanja neokvarjene opreme.

registrant ***imetnik registracije***
upravni nadzor
Prosilec, ki je pridobil dovoljenje za izvajanje sevalne dejavnosti ali dovoljenje za uporabo vira sevanja oziroma potrdilo o vpisu v register virov sevanja.

regulating element → fine control element

regulatory authority; regulatory body ***upravni organ***
upravni nadzor
Organ ali organi za izvajanje upravnih dejavnosti, povezanih z varstvom pred sevanji in jedrsko varnostjo.

regulatory body → regulatory authority

regulatory inspection → inspection

reheat cycle ***krožni proces z dogrevanjem***
jedrska tehnika
Način delovanja toplotnega stroja, kjer se para dogreva med različnimi fazami.

reheater ***dogrelnik***

jedrska tehnika

Komponenta v sekundarnem krogu jedrske (ali termo) elektrarne, v kateri se para dogreva.

relative biological effectiveness; RBE ***relativna biološka učinkovitost***

varstvo pred sevanji

Razmerje med absorbirano dozo rentgenske svetlobe, ki povzroči določen biološki učinek, in absorbirano dozo opazovanega sevanja, ki povzroči enak biološki učinek. RBE se uporablja predvsem v radiobiologiji in je podlaga za določitev utežnih faktorjev sevanja.

relaxation length ***relaksacijska dolžina***

varstvo pred sevanji

Razdalja v snovi, na kateri intenziteta sevanja v ti. geometriji ozkega žarka upade na 1/e začetne vrednosti.

release ***izpust***[1]

varstvo pred sevanji

Izpuščanje radioaktivnih snovi iz jedrskega objekta.

relief valve ***razbremenilni ventil***

jedrska tehnika

Ventil na komponenti v jedrski elektrarni, skozi katerega se ob prekoračenju nastavitvenega tlaka v komponenti del tekočine sprosti iz notranjosti. Tlak odpiranja nastavimo s silo vzmeti.

rem ***rem***

varstvo pred sevanji

Nekdanja enota za ekvivalentno dozo (Röntgen Equivalent Man). 1 rem = 0,01 Sv.

remedial action ***sanacijski ukrep***

varstvo pred sevanji

Ukrep, uveljavljen po prekoračitvi določenega akcijskega nivoja zaradi zmanjšanja sevalnih doz, ki bi bile sicer povzročene v interventni situaciji z dolgotrajnimi (kroničnimi) izpostavljenostmi.

remedial action → remediation

remedial measures ***zaščitni ukrepi***

varstvo pred sevanji

Ukrepi, ki omejujejo prekomerno izpostavljenost.

remediation; remedial action ***sanacija***

jedrska varnost

Postopki, ki jih je treba izvajati ob dogodkih, pri katerih obstaja možnost prehoda radionuklidov v okolje ali pa se je to že zgodilo. Namenjeni so zmanjšanju možne izpostavljenosti, ki bi lahko presegla predpisane

omejitve doze, in vključujejo dekontaminacijo, premestitev radioaktivnih snovi ali sanacijo/obnovitev okolja med razgradnjo oziroma zapiranjem jedrskega objekta.

remote maintenance ***vzdrževanje na daljavo***

jedrska tehnika

Vzdrževanje radioaktivne ali kontaminirane opreme z napravo, ki se upravlja od daleč.

remote shutdown panel → emergency shutdown panel

removal cross section ***odstranitveni presek***

jedrska fizika

Presek, ki upošteva odstranjevanje nevtronov z vsemi procesi.

repair ***popravilo[1]***

jedrska tehnika

Procesi, s katerimi stanje oz. funkcionalnost okvarjene opreme vrnemo v meje meril sprejemljivosti.

replacement ***zamenjava***

jedrska tehnika

Odstranitev nepoškodovane, poškodovane, ali okvarjene opreme ali njenega dela, ki ji sledi vgradnja nadomestne opreme ali njenega dela. Nadomestna oprema ali njen del mora ustrezati merilom sprejemljivosti.

replicate unit ***ponovljena enota***

jedrska tehnika

Jedrska elektrarna, zgrajena na osnovi ponovne uporabe načrtov, ki jih je že prej pregledal in potrdil upravni organ v sklopu izdaje gradbenega dovoljenja za drugo elektrarno.

reporting ***priglasitev namere***

upravni nadzor

Predložitev dokumenta, s katerim se obvesti pristojno ministrstvo o nameri izvajati katerokoli sevalno dejavnost ali uporabljati vir sevanja.

repository ***odlagališče***

radioaktivni odpadki

Jedrski objekt, v katerega se namestijo radioaktivni odpadki ali izrabljeno gorivo brez namena, da bi jih ponovno prevzeli.

reprocessing; fuel reprocessing ***predelava goriva***

jedrski materiali

Kemični postopek, pri katerem izrabljeno gorivo ločimo na uporabne snovi (uran in plutonij) in neuporabne (manjšinski aktinidi, cepitveni produkti, strukturni materiali), ki so radioaktivni odpadek. Pri gorivu IV. generacije reaktorjev naj bi ločevali vse aktinide, radioaktivni odpadek pa bi bili samo cepitveni produkti.

research reactor ***raziskovalni reaktor***
reaktorska fizika
Reaktor, ki se uporablja predvsem kot raziskovalno orodje za osnovne ali uporabne raziskave. Raziskovalni reaktorji se praviloma uporabljajo tudi za šolanje.

residual dose equivalent ***zaostala ekvivalentna doza***
varstvo pred sevanji
Ekvivalentna doza, ki ostane po določenem času, ko so fiziološki procesi v telesu že delno omilili posledice prejete ekvivalentne doze. Zasnovana je na lastnosti organizma, da delno okreva od posledic poškodb zaradi izpostavljenosti sevanju.

residual heat; decay heat ***zaostala toplota; zakasnela toplota; razpadna toplota***
jedrska tehnika
Toplota, ki se sprošča zaradi radioaktivnega razpada cepitvenih produktov, aktinidov in aktivacijskih produktov po ugasnitvi reaktorja.

residual heat removal system; RH* ***sistem za odvajanje zaostale toplote***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem v jedrski elektrarni, ki poskrbi za odvajanje zaostale toplote sredice, kadar je reaktor v stanju hladne zaustavitve.

residual holdup → holdup

resilient seal ***samoprilagodljivo tesnilo***
jedrska tehnika
Tesnilo, ki se samo prilagaja glede na obrabo materiala.

resin ***ionski izmenjalnik; smola***
jedrska tehnika
Snov za odstranjevanje kemijskih nečistoč iz tekočin.

resonance absorption ***resonančna absorpcija***
reaktorska fizika
Absorpcija nevtronov v območju resonančnih energij.

resonance capture ***resonančno zajetje***
jedrska fizika
Zajetje nevtrona, katerega energija ustreza resonanci v preseku za zajetje nekega nuklida.

resonance detector ***resonančni detektor***
jedrska fizika
Aktivacijski detektor iz snovi, ki ima velik resonančni presek v območju energije vpadnih nevtronov.

* Kratica se uporablja v NE Krško

resonance energy ***resonančna energija***

reaktorska fizika

Kinetična energija vpadnega delca, ki vzbudi energijski nivo v vmesnem jedru.

resonance energy neutrons ***resonančni nevtroni***

reaktorska fizika

Nevtroni s kinetično energijo v območju resonančnih energij.

resonance escape probability; *p* ***faktor pobega resonančnemu zajetju***

reaktorska fizika

Verjetnost, da se hitri nevtroni v procesu upočasnjevanja ne bodo absorbirali v resonancah.

resonance integral ***resonančni integral***

jedrska fizika

Integral kvocienta absorpcijskega preseka nuklida in energije nevtrona čez celo ali čez določen del področja resonančnih energij. Če predpostavimo, da se gostota nevtronskega fluksa spreminja obratno sorazmerno z energijo, nam resonančni integral daje merilo verjetnosti, s katero bodo nevtroni z resonančno energijo doživeli absorpcijsko reakcijo. Če gostota nevtronskega fluksa ni obratno sorazmerna z energijo, se uporablja efektivni resonančni integral. Izraz se lahko uporablja tudi za reakcije, kot je zajetje, cepitev in aktivacija.

resonance level ***resonančni nivo***

jedrska fizika

Energijski nivo v združenem jedru, ki se tvori pri jedrski reakciji.

resonance region ***resonančno območje***

reaktorska fizika

Področje nevtronskih energij, pri katerih ima presek nuklida izrazite vrhove zaradi resonančnih energijskih nivojev za reakcije z nevtroni.

resonance scattering ***resonančno sipanje***

reaktorska fizika

Sipanje delcev, pri katerem je presek močno spremenjen (običajno povečan) zaradi obstoja stanja zbirnega jedra pri določeni vpadni energiji.

restricted area ***omejitveno območje***

upravni nadzor

Območje, do katerega je dostop omejen, da bi se posamezniki zavarovali pred sevanjem in radioaktivnimi snovmi.

resuspension ***resuspenzija***
varstvo pred sevanji
Dvig radioaktivnih drobcev ali plinastih radioaktivnih izotopov s tal zaradi vetra in izparevanja.

retention ***zadržanje[1]***
varstvo pred sevanji
Delež v telo vnesene snovi, ki v njem ostane po določenem času.

retirement ***umik***
jedrska tehnika
Konec uporabe opreme ali njenega dela.

retractable thimble ***zamenljivo vodilo***
jedrska tehnika
Na enem koncu zaprta cev, ki se uporablja za vstavljanje regulacijskih svežnjev, eksperimentalnih naprav ali instrumentov v sredico reaktorja, in jo je možno odstraniti oziroma zamenjati.

retraining ***obnavljanje znanja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Občasno usposabljanje osebja, s katerim se utrjuje in obnavlja znanje, potrebno za opravljanje delovnih nalog.

rework ***popravilo[2]***
jedrska tehnika
Popravilo neprimerne izdelave, vgradnje ali vzdrževanja.

risk ***tveganje***
varstvo pred sevanji
Količina, s katero objektivno izrazimo nevarnost neke dejavnosti ali dogodka (produkt verjetnosti in škodljivih posledic).

risk achievement worth; RAW ***prispevek k povečanju tveganja***
jedrska varnost
Povečanje tveganja zaradi gotove odpovedi določenega sistema ali komponente. Izrazimo ga kot razmerje med tveganjem ob odpovedi in osnovnim tveganjem.

risk informed decision making; RIDM ***odločanje z upoštevanjem tveganja***
upravni nadzor
Pristop k sprejemanju upravnih odločitev, v katerem poleg ostalih inženirskih informacij upoštevamo tudi rezultate verjetnostnih varnostnih analiz.

risk reduction worth; RRW ***prispevek k zmanjšanju tveganja***
jedrska varnost
Zmanjšanje tveganja zaradi predpostavljene popolne zanesljivosti določenega sistema ali komponente. Izrazimo ga kot razmerje med osnovnim tveganjem in tveganjem ob popolni zanesljivosti izbranega sistema ali komponente.

river dam system; RD* ***sistem rečnega jezu***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za upravljanje segmentnih zapornic na jezu pri elektrarnah z rečnim obtočnim hlajenjem.

rod cluster assembly bank ***skupina regulacijskih svežnjev***
jedrska tehnika
Določeno število regulacijskih palic, ki so mehansko povezane in se hkrati pomikajo v sredico ali iz nje.

rod cluster control assembly → control assembly

rod cluster control assembly misalignment ***neporavnanost regulacijskih svežnjev***
jedrska tehnika
Nehotena različna vstavljenost v sredico regulacijskih svežnjev iste skupine.

rod control and position system; CP* ***sistem regulacije in položaja palic***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem regulacije povprečne temperature vode v primarnem sistemu z regulacijskimi palicami.

rod drop ***padec regulacijskega svežnja***
jedrska tehnika
Nehoten hiter padec posameznega regulacijskega svežnja v sredico.

rod ejection ***izstrelitev palice***
jedrska varnost
Nesreča, pri kateri zaradi loma ohišja regulacijske palice pride do njenega hitrega dviga oziroma izstrelitve iz sredice.

rod insertion limit ***meja vstavitve regulacijskih palic***
jedrska tehnika
Meja, do katere se sme vstaviti regulacijsko palico v sredico reaktorja.

roentgen; R ***rentgen***
varstvo pred sevanji
Stara enota za obsevanost 1 R = 0,258 mAs/kg.

* Kratica se uporablja v NE Krško

Roentgenium; Rg ***rentgenij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 111.

root cause ***osnovni vzrok***
jedrska tehnika
Osnovni vzrok(i) za opaženo okvarjeno stanje opreme. Če osnovni vzrok odpravimo, se okvara ne bo več ponovila.

rotor locking ***blokiranje rotorja***
jedrska tehnika
Nenadno blokiranje rotorja črpalke reaktorskega hladila. Pri tem pride do hitrega padca pretoka primarnega hladila.

rupture disc ***razbremenilna plošča***
jedrska tehnika
Plošča, ki je vgrajena kot del varovanja tlačne meje sistema. Do njenega preloma pride pri nižjem nadtlaku oziroma podtlaku kot je siceršnji projektni tlak. Tako se sistem skozi nastalo odprtino razbremeni.

ruptured steam generator → faulted steam generator

Rutherfordium; Rf ***raderfordij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 104.

S

safe shutdown earthquake; SSE ***potres ob varni zaustavitvi***
jedrska tehnika
Najhujši možni potres, ob katerem je mogoče varno zaustaviti elektrarno.

safeguards actuation system; SG* ***sistem sprožanja varnostnih sistemov***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za sprožitev varnostnih sistemov ob nezgodi.

safety ***varnost(en)***
jedrska varnost
Pojem oziroma prilastek, ki se nanaša na jedrsko in/ali sevalno varnost. V nasprotju z njim se "security" uporablja za fizično varovanje.

safety actuation system ***varnostni sprožilni sistem***
jedrska tehnika
Sistem za sprožanje delovanja varnostnih sistemov ob prekoračitvi nastavitvenih vrednosti varnostnih parametrov.

* Kratica se uporablja v NE Krško

safety analysis ***varnostna analiza***
jedrska varnost
Analiza varnosti jedrskega objekta, izvedena na podlagi deterministič nih ali verjetnostnih metod. Namen varnostne analize je preveriti projektne zasnove jedrskega objekta glede jedrske varnosti in ugotoviti, ali je jedrski objekt načrtovan tako, da so zagotovljene zahteve v zvezi z mejnimi dozami za izpostavljenost ionizirajočim sevanjem in v zvezi z omejitvami za izpuste odpadnih radioaktivnih snovi v okolje v vsakem obratovalnem stanju jedrskega objekta.

safety analysis report ***varnostno poročilo***
upravni nadzor
Del vloge za gradbeno dovoljenje (predgradbeno varnostno poročilo) ali za obratovalno dovoljenje (končno varnostno poročilo), ki podaja tehnično informacijo o varnosti predlaganega objekta, vključno z izbiro lokacije, s projektiranjem, z varnostnimi sistemi, gradnjo, zagotovitvijo kakovosti, obratovanjem, regulacijo, analizami nezgod in tehničnimi specifikacijami.

safety assessment → safety evaluation

safety class ***varnostni razred***
jedrska varnost
Kategorija, ki označuje pomembnost opreme za varnost jedrske elektrarne.

safety class I ***varnostni razred I***
jedrska tehnika
Najvišji varnostni razred, v katerega je razvrščena za varnost najpomembnejša oprema.

safety culture ***varnostna kultura***
varstvo pred sevanji
Nabor značilnosti in vedenja v organizaciji ali pri posameznikih, ki zagotavlja problematiki varstva in varnosti najvišjo prednost ter pozornost, ki ustreza njeni pomembnosti.

safety element; safety member ***varnostni element***
reaktorska fizika
Regulacijski element, ki zagotavlja zadostno rezervo negativne reaktivnosti za zasilno zaustavitev reaktorja.

safety evaluation; safety assessment ***varnostna ocena***
upravni nadzor
Postopek preverjanja zasnove, tehnološke rešitve in ustreznosti obratovalnih navodil s stališča varnosti, vključno z analizo tveganj, povezanih z normalnimi pogoji ter z okoliščinami ob nesrečah.

safety function ***varnostna funkcija***
jedrska varnost
Skupek opravil, ki morajo biti opravljena za zagotovitev varnosti.

safety injection ***varnostno vbrizgavanje***
jedrska tehnika
Dodajanje zunanje tekočine v primarni sistem, kadar je normalno hlajenje sredice ogroženo.

safety injection signal actuation reactor trip ***zaustavitev reaktorja zaradi sproženega signala varnostnega vbrizgavanja***
jedrska tehnika
Zaustavitev reaktorja, ki jo sproži signal za varnostno vbrizgavanje.

safety injection system; SI* ***sistem varnostnega vbrizgavanja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki poskrbi za dovod vode za zasilno hlajenje v primarni krog po izgubi normalnih sistemov za odvod toplote oz. po izlivni nesreči.

safety limits ***varnostne meje***
jedrska tehnika
Omejitve določenih parametrov jedrskega objekta, potrebne za njegovo varno obratovanje.

safety margin ***varnostna rezerva***
jedrska varnost
Razlika med trenutno vrednostjo nekega parametra in tisto vrednostjo, do katere je sistem še varen.

safety member → safety element

safety related ***povezan z jedrsko varnostjo***
jedrska varnost
Oznaka za napravo, sistem ali komponento, brez katere sistemi, ki preprečujejo oz. zmanjšujejo posledice nezgod in nesreč, ne morejo opraviti (izpolniti) svoje varnostne naloge.

safety related structure ***varnostni sestav***
jedrska tehnika
Del opreme ali sestav, ki je neposredno povezan z varnostjo jedrske elektrarne.

safety rod; scram rod ***varnostna palica***
reaktorska fizika
Regulacijska palica, namenjena zasilni zaustavitvi reaktorja.

safety system ***varnostni sistem***
jedrska tehnika
Sistem, ki ima neposreden vpliv na varnost jedrske elektrarne.

* Kratica se uporablja v NE Krško

safety system support feature ***podporni varnostni sistem***
jedrska tehnika
Sistem, ki s svojim delovanjem omogoča delovanje varnostnih sistemov.

safety valve ***varnostni ventil***
jedrska tehnika
Ventil na večji komponenti jedrske elektrarne (npr. tlačnik, uparjalnik), ki se samodejno odpre, če tlak naraste prek nastavljene vrednosti. Točko odpiranja nastavimo s silo vzmeti.

samarium absorption effect; samarium poisoning ***absorpcijski učinek samarija***
reaktorska fizika
Zmanjšanje reaktivnosti reaktorja zaradi nastanka cepitvenega produkta ^{149}Sm v gorivu.

samarium poisoning → samarium absorption effect

sampling ***vzorčenje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Postopek zbiranja podatkov z analizo vzorcev.

sampling line ***vod za vzorčenje***
jedrska tehnika
Cev, po kateri priteka vzorec nadzorovanega medija.

sampling panel ***nadzorna plošča vzorčenja***
jedrska tehnika
Plošča, iz katere se vodi proces vzorčenja.

sampling room ***soba za vzorčenje***
jedrska tehnika
Prostor, v katerem se zbirajo, pripravljajo in obdelujejo vzorci.

sampling sink ***vzorčevalni lijak***
obratovanje jedrskih elektrarn
Lijak, nad katerim se jemljejo tekočinski vzorci.

sampling sink hood ***napa vzorčevalnega lijaka***
jedrska tehnika
Napa nad vzorčevalnim lijakom, ki usmerja zrak v ventilacijski sistem in tako preprečuje lokalno kontaminacijo.

sampling system (nuclear); SS* ***sistem vzorčenja (jedrskega)***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za zbiranje vzorcev.

saturated boiling ***nasičeno vrenje***
jedrska tehnika
Vrenje v kapljevini pri temperaturi nasičenja.

* Kratica se uporablja v NE Krško

saturated liquid ***nasičena kapljevina***
jedrska tehnika
Kapljevina s temperaturo nasičenja (vrelišča) pri danem tlaku.

saturated liquid line ***vrelna krivulja (suhost = 0)***
jedrska tehnika
Krivulja v *p-s* diagramu, na kateri je vsa tekočina v kapljevinski fazi pri temperaturi nasičenja za dani tlak.

saturated vapour ***nasičena para***
jedrska tehnika
Para pri temperaturi nasičenja za dani tlak.

saturated vapour line ***rosilna krivulja (suhost = 1)***
jedrska tehnika
Krivulja v p-s diagramu, na kateri je vsa tekočina v parni fazi pri temperaturi nasičenja za dani tlak.

saturation[1] ***nasičenje[1]***
jedrska tehnika
Stanje, ko sta v določeni posodi tak tlak in temperatura, da tekočina lahko obstaja v dveh fazah.

saturation[2] ***nasičenje[2]***
jedrska fizika
Stanje v ionizacijski celici, ko je uporabljena napetost dovolj visoka, da zbere vse ione, nastale z absorpcijo sevanja, vendar premajhna, da bi povzročila ionizacijo s trki.

saturation[3] ***nasičenje[3]***
jedrska fizika
Stanje obsevane snovi, ko je hitrost razpada nekega nuklida enaka hitrosti njegovega nastajanja.

saturation activity ***nasičena aktivnost***
jedrska fizika
Aktivnost nuklida, pri kateri je hitrost nastajanja (npr. z aktivacijo) enaka hitrosti razpadanja.

saturation current ***tok nasičenja***
jedrska fizika
Tok v ionizacijski celici v nasičenem stanju.

saturation temperature ***temperatura nasičenja***
jedrska tehnika
Temperatura, pri kateri tekočina prehaja iz ene faze v drugo.

scale ***kotlovec***
jedrska tehnika
Kamen, ki se nabere v kotlu.

scattering ***sipanje***
jedrska fizika
Dogodek, pri katerem vpadajoči delec ali sevanje trči ob drugi delec ali sistem delcev in pri tem spremeni svojo smer in/ali energijo.

scattering angle ***kot sipanja***
jedrska fizika
Kot, za katerega se spremeni smer gibanja delca po sipanju.

scintillation counter ***scintilacijski števec***
jedrska fizika
Števec, v katerem se z ionizirajočim sevanjem sproščeni svetlobni bliski v fotopomnoževalki pretvorijo v električne pulze (sunke).

scram rod → safety rod

screening ***senčenje***[1]
jedrska fizika
Zmanjšanje električnega polja okoli jedra zaradi prostorskega naboja obkrožujočih elektronov.

Seaborgium; Sg ***siborgij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 106.

seal ***tesnilo***
jedrska tehnika
Strojni element, ki zagotavlja tesnjenje in s tem preprečuje iztekanje tekočine iz določenega sistema.

seal cooling ***hlajenje tesnila***
jedrska tehnika
Sistem za odvod toplote iz mehanskega tesnila osi stroja.

seal injection line ***dotok tesnilne vode***
jedrska tehnika
Dotok vode v tesnilo reaktorske črpalke.

seal leakoff line ***iztok tesnilne vode***
jedrska tehnika
Iztok vode iz tesnila reaktorske črpalke.

seal oil pump ***črpalka tesnilnega olja generatorja***
jedrska tehnika
Črpalka, ki skrbi za obtok tesnilnega olja generatorja.

seal ring ***tesnilni obroč***
jedrska tehnika
Obroč, namenjen tesnjenju.

seal steam ***tesnilna para***
jedrska tehnika
Para za tesnjenje osi turbine z labirintnimi tesnili.

seal table ***tesnilna ploščad***
obratovanje jedrskih elektrarn
Plošča, do katere se podaljša tlačna meja primarnega sistema pri uporabi sredične instrumentacije.

seal water ***tesnilna voda***
jedrska tehnika
Voda, ki doteka v labirintno tesnilo reaktorske črpalke.

sealed source ***zaprti vir***
varstvo pred sevanji
Zaprti vir sevanja je radioaktivna snov, zaprta v ohišju, katerega zgradba pri normalnih pogojih uporabe in pri predvidljivih nezgodah preprečuje razpršitev radioaktivne snovi v okolje.

seamless tube ***brezšivna cev***
jedrska tehnika
Cev, ki ni narejena z varjenjem, temveč z vlečenjem ali valjanjem.

secondary compartment cooling system ***prezračevalni sistem sekundarnega predelka zadrževalnega hrama***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem v jedrski elektrarni, ki prezračuje in odvaja toploto predelka v zadrževalnem hramu, v katerem se nahajajo uparjalnik in primarna hladilna črpalka.

secondary coolant ***sekundarno hladilo***
jedrska tehnika
Tekočina, s katero se odvaja toplota iz sekundarnega dela uparjalnika v turbino.

secondary coolant circuit ***sekundarni hladilni krog***
jedrska tehnika
Sekundarni hladilni sistem, ki v tlačnovodni elektrarni v uparjalnikih prevzema toploto iz primarnega in jo prenaša v turbino.

secondary coolant circuit ***sekundarni krog***
jedrska tehnika
Sistem, v katerem kroži sekundarno hladilo in pretvarja toploto, prejeto iz primarnega sistema, v mehansko delo.

secondary moisture separator ***sekundarni izločevalnik vlage***
jedrska tehnika
Konstrukcija v zgornjem delu sekundarne strani uparjalnika, ki loči kapljice iz mokre pare.

secular equilibrium ***trajno radioaktivno ravnotežje***

jedrska fizika

Radionuklid je v radioaktivnem ravnotežju, kadar je njegova hitrost nastajanja enaka hitrosti razpadanja, tj. njegovi aktivnosti. Trajno radioaktivno ravnotežje je tisto, pri katerem se v opazovanem obdobju hitrost nastajanja ne spreminja. Če je radionuklid potomec dolgoživega prednika, lahko trajno radioaktivno ravnotežje nastopi v primeru, da je razpolovna doba prednika mnogo daljša od obdobja opazovanja. V nasprotnem primeru govorimo o prehodnem ravnotežju.

security ***fizično varovanje***

obratovanje jedrskih elektrarn

Oznaka za naprave in ukrepe za varovanje objekta ali jedrskih in radioaktivnih snovi pred fizičnimi napadi, krajo, sabotažo ali drugim zlonamernim dejanjem.

security of nuclear materials ***fizično varovanje jedrskih snovi***

upravni nadzor

Ukrepi fizičnega in tehničnega varovanja v objektu ali na napravi z jedrsko snovjo, s katerimi se preprečuje kazniva ravnanja, ter načrt ukrepov ob takih ravnanjih.

security systems; SE* ***sistem fizičnega varovanja***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem tehničnega fizičnega varovanja objektov.

seiche ***sihanje***

jedrska tehnika

Nihanje vodne gladine v jezerih ali zaprtih morjih zaradi spremembe tlaka ali vetra.

seismic category I ***seizmična kategorija I***

jedrska tehnika

Oznaka konstrukcij, sistemov in komponent jedrske elektrarne, ki so zasnovane tako, da ostanejo funkcionalne med potresom ob varni zaustavitvi.

seizure ***blokiranje***

jedrska tehnika

Nenačrtovana hitra prekinitev funkcionalnosti neke komponente (npr. zaustavitev vrtenja rotorja črpalke).

self study ***samoučenje***

obratovanje jedrskih elektrarn

Način usposabljanja brez polne prisotnosti inštruktorja. Pogoji za usposabljanje so zagotovljeni z učnimi materiali ali v elektrarni.

* Kratica se uporablja v NE Krško

self-absorption ***samoabsorpcija***
jedrska fizika
Absorpcija sevanja v njegovem viru.

self-absorption factor; source efficiency ***faktor samoabsorpcije***
jedrska fizika
Delež oddanega sevanja, ki uide iz vira. Delež, ki ni absorbiran v viru.

selfactuating ***samosprožilni***
jedrska tehnika
Sistem ali komponenta, ki se sproži samodejno.

self-regulation ***samoregulacija***
reaktorska fizika
S fizikalno zasnovo pogojena lastnost reaktorja, da v določenih razmerah obratuje s konstantno močjo zaradi učinka spremembe moči na reaktivnost.

self-shielding ***samoščitenje***
jedrska fizika
Ščitenje notranjih delov telesa z absorpcijo sevanja v njegovih zunanjih delih.

self-shielding factor ***faktor samoščitenja***
varstvo pred sevanji
Faktor, za katerega se vrednost sevalne količine iz zunanjega vira v obsevanem delu telesa ali organu zmanjša zaradi samoščitenja, tj. slabljenja sevanja s samim telesom.

senior reactor operator; SRO ***glavni operater***
obratovanje jedrskih elektrarn
Oseba, ki ima dovoljenje za nadzor komandne sobe, pa tudi vodenje izmene operaterjev jedrske elektrarne.

sensitive volume ***občutljivi prostor; občutljiva prostornina***
jedrska fizika
Del detektorja sevanja, ki se odziva na sevanje.

sensitivity analysis ***analiza občutljivosti***
jedrska tehnika
Ugotavljanje lastnosti sistema ali računalniškega programa s študijem njegovega odziva na majhne spremembe vhodnih parametrov.

sensor ***tipalo***
jedrska tehnika
Del instrumentacijskega sistema, ki zazna, pretvori merjeno fizikalno količino in normira izstopni električni signal.

separation efficiency ***učinkovitost ločevanja***

jedrski materiali

Razmerje med razliko v deležih obogatevanega izotopa na vhodu in na izhodu ločevalne celice v danih obratovalnih razmerah in razliko, ki bi jo izmerili pri enakih vstopnih deležih, če bi imel faktor ločevanja največjo teoretično vrednost.

separation element ***ločevalna celica***

jedrski materiali

Osnovna ločevalna enota pri obogatevanju, kjer poteka ločevalni proces izotopov.

separation energy ***energija ločevanja***

jedrski materiali

Energija, potrebna za dosego določene stopnje ločevanja za dano mešanico dveh ali več izotopov na enoto mase. Lahko je teoretično najmanjša (termodinamična) vrednost ali pa dejanska vrednost v določenem procesu.

separation factor ***faktor ločevanja***

jedrski materiali

Razmerje med deležem določenega izotopa na vhodu in deležem istega izotopa na izhodu ločevalne celice.

separative potential; value function ***zmožnost ločevanja***

jedrski materiali

Iz zakonov termodinamike izpeljana matematična funkcija, s katero opišemo zmožnost ločevanja posamezne faze iz dvofaznega sistema.

separative power ***moč ločevanja***

jedrski materiali

Hitrost opravljanja ločevalnega dela.

separative work unit; SWU ***enota ločevalnega dela***

jedrski materiali

Enota, ki se uporablja pri obogatevanju in se izraža v kg U. Energija, ki jo potrebujemo za določeno obogatitev, je sorazmerna številu enot ločevalnega dela, vendar pa je zelo odvisna od tehnologije (pri plinski difuziji je potrebno mnogo več energije na enoto ločevalnega dela kot pri obogatevanju s centrifugami).

sequence of events ***zaporedje dogodkov***

jedrska tehnika

Časovno zaporedje dogodkov v procesu.

sequential testing ***zaporedno preizkušanje***
jedrska tehnika
Strategija preizkušanja, ko redundantne komponente oz. sisteme preizkušamo neposredno eno za drugo.

serious accident ***resna nesreča***
upravni nadzor
Šesta stopnja jedrske nesreče po lestvici INES: znaten izpust radioaktivne snovi, ki bi lahko zahteval izvajanje načrtovanih zaščitnih ukrepov.

serious incident ***resna nezgoda***
upravni nadzor
Tretja stopnja jedrske nesreče po lestvici INES:
(ljudje in okolje) Izpostavljenost, ki desetkratno presega zakonsko določeno letno mejo za delavce ali deterministični učinki sevanja na zdravje brez smrtnih žrtev (npr. opekline).
(radiološke pregrade in nadzor) Dozne hitrosti v delovnem področju presegajo 1 Sv/h ali resna kontaminacija na območju, kjer to ni bilo predvideno s projektom, z majhno verjetnostjo znatnega obsevanja prebivalcev.
(globinska obramba) Skorajšnja nesreča v jedrski elektrarni brez razpoložljivih varnostnih mer, izgubljen ali ukraden visoko radioaktiven zaprt vir sevanja ali napačno dostavljen visoko radioaktiven zaprt vir sevanja brez postopkov za ustrezno ravnanje z njim.

service life ***obratovalna doba***
jedrska tehnika
Časovno obdobje od začetka obratovanja do umika opreme.

service water; SW ***oskrbovalna voda***
jedrska tehnika
Medij v sistemu oskrbovalne vode.

setpoint ***nastavitvena vrednost***
jedrska tehnika
Nastavljena vrednost merjene sistemske količine, h kateri regulator krmili regulirano sistemsko količino oziroma pri kateri varovalni sistem sproži popravni ukrep.

severance ***prelom*^{2}**
jedrska tehnika
Mesto zloma pretočne cevi.

severe accident ***težka nesreča***
jedrska varnost
Nesreča v jedrski elektrarni, ki presega možne nesreče, upoštevane pri projektiranju, in ki lahko vodi k taljenju sredice in ogrožanju okolice.

severe accident management ***ukrepanje ob težkih nesrečah***
jedrska tehnika
Skupek ukrepov, postopkov in dejavnosti za prekinitev in ublažitev posledic težkih nesreč.

shadowing ***senčenje*** [2]
jedrska fizika
Lokalno zmanjšanje gostote fluksa delcev zaradi prisotnosti absorberja. V izbranem absorberju se tako zaradi bližine drugega absorberja zmanjša absorpcija.

shaft ***gred***
jedrska tehnika
Strojni element v centru vrtenja, ki prenaša navor.

shallow ground disposal → near surface disposal

shallow ground repository → near surface repository

shear ***strig***
jedrska tehnika
Istočasno delovanje dveh enako velikih, različno usmerjenih sil na telo.

shear stress ***strižna napetost***
jedrska tehnika
Notranja napetost v telesu zaradi striga.

shell and tube heat exchanger ***cevni prenosnik toplote***
jedrska tehnika
Prenosnik toplote, ki je sestavljen iz snopa cevi v ohišju.

shell model ***lupinski model***
jedrska fizika
Model jedra, pri katerem obravnavamo energetska stanja nukleonov in njihovo razporeditev v lupine, podobno kot so elektroni razporejeni v lupine v atomu.

sheltering ***zaklanjanje***
varstvo pred sevanji
Zadrževanje ljudi v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku v obdobju do nekaj dni, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa, ki bi presegla intervencijske nivoje.

shield → biological shield

shield building ***zaščitna zgradba***
varstvo pred sevanji
Zgradba, zgrajena zato, da oslabi sevanje do sprejemljive ravni.

shielding ***ščitenje; zaščitna struktura***
varstvo pred sevanji
Uporaba ščita za zmanjšanje izpostavljenosti sevanju; tudi zaščitna struktura okoli vira sevanja.

shift ***izmena***
obratovanje jedrskih elektrarn
Delovna posadka, ki določen čas nadzoruje in vodi neki proces.

shift supervisor ***vodja izmene***
obratovanje jedrskih elektrarn
Vodja izmene operaterjev jedrske elektrarne.

shim element; shim member; shim rod ***kompenzacijski element***
reaktorska fizika
Regulacijski element, s katerim kompenziramo dolgoročne spremembe reaktivnosti in razporeditev gostote nevtronskega fluksa v reaktorju.

shim member → shim element

shim rod → shim element

shimming (of reactivity) ***kompenzacija (reaktivnosti)***
reaktorska fizika
Kompenzacija dolgoročne spremembe reaktivnosti in razporeditve gostote nevtronskega fluksa v reaktorju.

shipping cask; shipping container ***prevozni zabojnik***
radioaktivni odpadki
Posoda (zabojnik, kontejner) za prevoz radioaktivnih snovi (npr. izrabljenega goriva), ki je projektirana, da vzdrži svojo celovitost ob hipotetičnih nesrečah.

shipping container → shipping cask

shock wave ***udarni val***
jedrska tehnika
Valovi v termohidravličnem sistemu, ki nastanejo zaradi hitre spremembe tlaka in lahko poškodujejo konstrukcije znotraj sistema.

shop test ***delavniški preizkus***
obratovanje jedrskih elektrarn
Preizkus naprave ali postopka v laboratoriju ali delavnici.

short lived waste ***kratkoživi radioaktivni odpadki***
radioaktivni odpadki
Odpadki, ki vsebujejo kratkožive radionuklide z razpolovno dobo, ki je večinoma krajša od 30 let.

shutdown ***zaustavitev***
jedrska tehnika
Stanje, v katerem je reaktor podkritičen, oziroma postopek, ki pripelje reaktor v podkritično stanje.

shutdown margin ***rezerva zaustavitve***
reaktorska fizika
Negativna reaktivnost reaktorja, ki jo ima potem, ko smo vanj vstavili vse regulacijske palice.

shutdown means ***sredstva za zaustavitev***
reaktorska fizika
Sredstva, ki so na razpolago za ugasnitev reaktorja.

shutoff head ***zaporna višina črpalke***
jedrska tehnika
Najvišji tlak, ki ga lahko da centrifugalna črpalka. Lahko se izraža v enotah tlaka ali v višinskih enotah vodnega stolpca.

shutoff valve → stop valve

shutter ***pokrov***
jedrska tehnika
Premični ščit v obliki plošče za pokrivanje obsevalne odprtine.

shuttle → rabbit

sievert; Sv ***sivert***
varstvo pred sevanji
Enota za ekvivalentno in efektivno dozo. 1 Sv = 1 J/kg (= 100 rem).

signal conditioning ***obdelava signala***
jedrska tehnika
Predelava signala za nadaljnjo uporabo.

signal transmitter ***prenosnik signala***
jedrska tehnika
Elektronska naprava, ki zazna merjeni parameter, preoblikuje ta signal in zagotovi standardni izstopni signal za nadaljnjo uporabo v merilni zanki.

silence ***prekinitev zvoka; utišanje***
jedrska tehnika
Ukrep pod nadzorom operaterja s pritiskom na gumb, ki prekine zvok opozorilne naprave.

simple cascade ***enostavna kaskada***
jedrski materiali
Kaskada, v kateri se obogateni delež vodi v naslednjo ločevalno celico, osiromašeni pa v predhodno.

simulator ***simulator***
jedrska tehnika
Naprava, ki s pomočjo računalniških programov simulira procese v neki napravi v realnem času. V jedrski tehnologiji so pomembni predvsem simulatorji jedrskih elektrarn.

simulator training ***usposabljanje na simulatorju***
obratovanje jedrskih elektrarn
Usposabljanje z napravo, ki simulira elektrarno ali del elektrarne. Z njim razvijemo tečajnikovo sposobnost vodenja objekta in mu podamo znanje o vedenju elektrarne med normalnimi, nenormalnimi in izjemnimi situacijami.

single failure ***enojna odpoved***
jedrska tehnika
Enojna odpoved, zaradi katere pride do izgube zmožnosti celotnega sistema ali komponente za opravljanje njene funkcije. Okvare s skupnim vzrokom in večkratne neindentificirane okvare so tudi enojne odpovedi. Tekočinski in električni sistemi so zaščiteni pred enojnimi okvarami, če odpoved ene aktivne komponente ali ene pasivne komponente ne povzroči izgube zmožnosti sistema za opravljanje njegove funkcije.

single failure criterion ***načelo enojne odpovedi***
jedrska tehnika
Načelo, po katerem odpoved ene aktivne komponente ali ene pasivne komponente ne povzroči izgube zmožnosti celotnega sistema za opravljanje funkcije.

single-pass heat exchanger ***enotočni prenosnik toplote***
jedrska tehnika
Prenosnik toplote z enkratnim prehodom prenosnih medijev.

site area emergency ***objektna nevarnost***
jedrska varnost
Stopnja nevarnosti, ki jo predvideva državni Načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči (stopnja 2): nastanek ali razvoj dogodkov povzroči odpoved varnostne funkcije elektrarne oz. je verjetno, da se to zgodi, oz. je zaradi sovražne dejavnosti v nevarnosti osebje ali oprema v elektrarni oz. je onemogočen učinkovit dostop do opreme in sistemov, pomembnih za varnost elektrarne. Možen je izpust radioaktivnih snovi v takem obsegu, da je treba uvesti zaščitne ukrepe na območju elektrarne in izjemoma tudi v njeni neposredni okolici.

site boundary ***meja lokacije***
jedrska tehnika
Meja zemljišča, ki vsebuje jedrski oziroma sevalni objekt, znotraj katere ima upravljavec popoln nadzor nad uporabo prostora ter lahko neposredno izvaja ukrepe ob izrednih dogodkih.

site selection criteria; siting criteria ***merila za izbiro lokacije***
jedrska tehnika
Merila, po katerih se ocenjuje ustreznost lokacij in opravlja izbiro lokacije, primerne za gradnjo jedrskega objekta.

siting ***iskanje lokacije***
jedrska tehnika
Proces izbiranja primerne lokacije za jedrski objekt. Vključuje naslednje stopnje: zasnova in načrtovanje, pregled območja, ugotavljanje značilnosti lokacije, potrditev primerne lokacije.

siting criteria → site selection criteria

skill ***spretnost***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sposobnost delavca, da izvede določeno akcijo, ki zahteva koordinacijo gibanja delov telesa.

skimmer strainer ***posnemalno sito***
jedrska tehnika
Naprava za pobiranje umazanije s površine kapljevine.

slag; sludge ***usedlina; žlindra; gošča***
jedrska tehnika
Usedlina na dnu posode, v kateri je procesna tekočina.

slave relay test ***preizkušanje pomožnega releja***
jedrska tehnika
Vzbuditev pomožnih relejev in preverjanje njihove operabilnosti.

sleeve ***rokavček***
jedrska varnost
Rokavček, ki se uporablja za ojačanje cevi uparjalnikov pri indikaciji razpok.

Slovenian Nuclear Safety Administration ***Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost***
upravni nadzor
Upravni organ, ki nadzira jedrsko varnost v Sloveniji.

Slovenian Radiation Protection Administration ***Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji***
upravni nadzor
Upravni organ, ki je pristojen za področje varstva pred sevanji v Sloveniji.

slow neutrons ***počasni nevtroni***
reaktorska fizika
Nevtroni s kinetično energijo, nižjo od določene vrednosti, ki je lahko precej različna in je odvisna od uporabe bodisi v reaktorski fiziki, ščitenju ali dozimetriji. V reaktorski fiziki se pogosto uporablja vrednost 1 eV, v dozimetriji pa vrednost energije efektivnega kadmijevega praga.

slowing down ***zaviranje***
reaktorska fizika
Zmanjševanje energije delca.

slowing down power → moderating power

slowing-down area ***zavorna površina***
reaktorska fizika
Šestina srednjega kvadrata poti nevtrona v neskončnem homogenem mediju od mesta njegovega nastanka do mesta, kjer se upočasni do določene energije.

slowing-down density ***zavorna gostota***
reaktorska fizika
Število nevtronov na enoto prostornine in enoto časa, ki se upočasnijo pod določeno energijo.

slowing-down kernel ***zavorno jedro***
reaktorska fizika
Verjetnost, da se bo nevtron upočasnil skozi določen spekter energij med dvema določenima točkama v prostoru v homogenem mediju.

slowing-down length ***zaviralna dolžina***
reaktorska fizika
Povprečna razdalja, ki jo nevtron prepotuje med upočasnjevanjem do termičnih energij, deljena s kvadratnim korenom iz 6.

sludge → slag

slug flow ***čepasti tok***
jedrska tehnika
Pretok dvofazne zmesi skozi cev, ko se menjavajo kapljevina in para.

sluice gate ***zaporna loputa***
jedrska tehnika
Komponenta za regulacijo pretoka.

smear ***bris***
varstvo pred sevanji
Košček vpojnega materiala (papir, blazinica, lepilni trak...), s katerim vzorčimo kontaminacijo površine.

snubber ***blažilnik (sunkov, udarcev)***
jedrska tehnika
Konstrukcijski element, dušilnik, ki je namenjen dušenju nihanja konstrukcije med potresom.

socket ***vtičnica***
jedrska tehnika
Element za električno priključitev.

sodium-cooled fast reactor; SFR ***hitri natrijev reaktor***
jedrska tehnika
Eden od predlaganih tipov IV. generacije reaktorjev. Deluje na hitre nevtrone in je hlajen s tekočim natrijem. Omogoča zaprt gorivni cikel in je edina od predlaganih tehnologij IV. generacije, ki temelji na že delujočih (praviloma prototipnih) reaktorjih.

soft radiation ***mehko sevanje***
varstvo pred sevanji
Ionizirajoče sevanje s tako nizko energijo, da ima zelo majhno možnost prodiranja skozi snov.

software ***programska oprema***
jedrska tehnika
Oprema, ki ni fizična naprava, temveč je (lahko zelo kompleksen) nabor navodil za delovanje fizičnih naprav oziroma strojne opreme. Izraz je zlasti uveljavljen v računalništvu, kjer je večkrat treba poudariti razliko med strojno in programsko opremo.

solenoid valve ***elektromagnetni ventil***
jedrska tehnika
Ventil, ki ga upravlja elektromagnet.

solid state protection system ***polprevodniški varovalni sistem***
jedrska tehnika
Varovalni sistem, zgrajen s polprevodniško tehnologijo.

solid waste ***trdni odpadki***
radioaktivni odpadki
Odpadki, ki so v trdnem agregatnem stanju. Po naši zakonodaji in po priporočilih IAEA je dovoljeno odložiti samo trdne RAO.

solid waste processing system ***sistem za ravnanje s trdnimi odpadki***
radioaktivni odpadki
Sistem za pripravo trdnih odpadkov za končno odlaganje.

solidification ***utrjevanje; solidifikacija***
radioaktivni odpadki
Postopek, s katerim obdelamo in utrdimo plinaste ali tekoče radioaktivne odpadke v trdno stanje z namenom, da dobimo mehansko stabilno snov, s katero je mogoče lažje ravnati in ima manjšo disperzivnost radionuklidov, npr. kalcinacija, bitumenizacija, sušenje, cementiranje, osteklenjevanje.

solvent extraction ***tekočinsko izločanje***
jedrski materiali
Izločanje neke snovi iz ene tekoče faze v drugo na osnovi njene različne topnosti v teh dveh fazah, ki se med seboj ne mešata.

somatic effect ***somatski učinki***
varstvo pred sevanji
Vpliv sevanja neposredno na obsevano osebo (in ne na njene potomce).

source ***vir***
varstvo pred sevanji
Vir sevanja je radioaktivna snov, naprava ali objekt, ki lahko oddaja ionizirajoča sevanja ali radioaktivne snovi. Viri sevanja so naravni in umetni.

source check ***preverjanje z virom***
jedrska tehnika
Preverjanje odziva merilnega kanala z znanim virom sevanja.

source efficiency → self-absorption factor

source material ***izvorni jedrski material***
jedrski materiali
Uran, torij ali njuna kombinacija v kakršni koli kemični ali fizični obliki, oziroma ruda z najmanj 0,05 % urana ali torija. Definicija ne velja, če je snov označena kot posebna jedrska snov.

source range ***območje izvora***
reaktorska fizika
Območje podkritičnega pomnoževanja ter tako majhnih moči reaktorja, da je za zanesljivo merjenje nevtronskega fluksa potreben neodvisen nevtronski izvor.

source range high neutron flux reactor trip ***zaustavitev reaktorja zaradi previsokega nevtronskega fluksa v področju izvora***
jedrska tehnika
Funkcija varovalnega sistema, ki sproži zaustavitev verižne reakcije, kadar gostota nevtronskega fluksa preseže nastavljeno vrednost v področju izvora.

source term → radioactive source term

special health supervision ***izredni zdravstveni nadzor***
varstvo pred sevanji
Zdravstveni nadzor, ki se opravi vsakič, ko je bila presežena ali obstaja sum, da je bila presežena ena od predpisanih mejnih doz, ali na zahtevo upravnega organa.

special nuclear material ***posebna jedrska snov***
jedrski materiali
Obogateni uran, plutonij ali uran-233 (definicija NRC).

specially authorized exposure ***izjemna načrtovana izpostavljenost***
varstvo pred sevanji
Izpostavljenost, ki presega dozne omejitve, in se dovoli samo redkokdaj pod posebnimi pogoji, ko niso dosegljivi drugi postopki, s katerimi bi se taki izpostavljenosti izognili. Dovoli se samo za posameznike.

specific activity ***specifična aktivnost***
jedrska fizika
Aktivnost snovi v masni ali volumski enoti.

specific gamma-ray constant ***konstanta gama***
varstvo pred sevanji
Konstanta, ki povezuje aktivnost radionuklida, ki oddaja sevanje gama, in hitrost absorbirane doze na določeni razdalji od izvora. Vsak sevalec gama ima svojo značilno konstanto gama.

specific heat; heat capacity ***specifična toplota***
jedrska tehnika
Količina toplote, potrebna za segrevanje enote mase snovi za enoto temperature. Enota je joule na kilogram-kelvin (J/kg K).

specific ionization ***specifična ionizacija***
jedrska fizika
Število ionskih parov, ki jih ionizirajoči delec tvori na enoto svoje poti skozi snov.

specific power ***specifična moč***
jedrska tehnika
Moč, proizvedena v enoti mase goriva v reaktorju.

spectral cross section ***spektralni presek***
reaktorska fizika
Diferencialni presek glede na energijo.

spectral hardening → hardening

spectral softening ***mehčanje spektra***
reaktorska fizika
Zmanjšanje povprečne energije delcev zaradi izgub pri višjih energijah z absorpcijo, pobegi in sipanjem.

spent fuel ***izrabljeno gorivo***
jedrski materiali
Jedrsko gorivo, ki je odstranjeno iz reaktorja po obsevanju ali ni več uporabno zaradi izrabljenosti cepljive snovi, povečanja koncentracije absorberjev nevtronov ali poškodb.

spent fuel pit; spent fuel storage pool ***bazen za izrabljeno gorivo***
jedrska tehnika
Bazen z borirano vodo v jedrski elektrarni, v katerega se shranjujejo izrabljeni gorivni elementi.

spent fuel pit (vent and drain) system; SF* ***sistem za odzračevanje in drenažo bazena za izrabljeno gorivo***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki omogoča odzračevanje in drenažo bazena za izrabljeno gorivo.

spent fuel pit cooling and cleanup system; SF* ***sistem hlajenja in čiščenja bazena za izrabljeno gorivo***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki omogoča odvajanje toplote iz bazena za izrabljeno gorivo in njegovo čiščenje.

spent fuel pit cooling system ***hladilni sistem bazena za izrabljeno gorivo***
jedrska tehnika
Sistem za odvajanje toplote iz bazena za izrabljeno gorivo.

spent fuel pool leak detection and skimmer system; SF* ***sistem odkrivanja puščanja in posnemanja bazena za izrabljeno gorivo***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za nadzor puščanja in čiščenje površine bazena za izrabljeno gorivo.

spent fuel storage pool → spent fuel pit

spontaneous fission ***spontana cepitev***
jedrska fizika
Vrsta redkega radioaktivnega razpada, pri katerem se težko jedro spontano razcepi na dve lažji jedri in nekaj nevtronov.

spray ***prha***
jedrska tehnika
Strojni element v velikih zgradbah ali tekočinskih komponentah, skozi katerega dodajamo podhlajeno kapljevino, razpršeno v majhne kapljice in s tem znižamo tlak.

* Kratica se uporablja v NE Krško

spray additive ***dodatek kapljevini za prhanje***
jedrska tehnika
Kemična snov, ki jo dodamo tekočini za prhanje.

spray additive system ***sistem za dodajanje kemikalij za prhanje***
jedrska tehnika
Sistem, ki kapljevini za prhanje doda želene kemične snovi.

spray additive tank ***rezervoar za dodajanje kemikalij za prhanje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Posoda, v kateri so shranjene kemikalije, ki jih dodajamo kapljevini za prhanje zadrževalnega hrama.

spray header ***razdelilnik za prhe***
jedrska tehnika
Konstrukcijski element, s katerim se porazdeli tekočina vsem prham v sistemu.

spray line ***cevovod prh***
jedrska tehnika
Cevovod od hladne veje primarnega hladila do šob prh na tlačniku.

spray ring header ***obročasti razdelilnik za prhe***
obratovanje jedrskih elektrarn
Cev v obliki obroča na vrhu zadrževalnega hrama, iz katere so speljane posamezne prhe.

spray sump ***zbiralnik prh***
jedrska tehnika
Zbiralnik, kamor se steka voda, ki je pritekla iz prh zadrževalnega hrama.

sprinkler ***škropilnik***
jedrska tehnika
Sistem, ki razpršuje tekočino.

sprocket ***zob na zobniku***
jedrska tehnika
Strojni element, osnova zobatega kolesa, zobnika.

sprocket wheel ***verižno kolo; zobnik***
jedrska tehnika
Zobato kolo, namenjeno dvigovanju verige.

sputtering ***razprševanje***
jedrska fizika
Izbitje delcev (atomov, ionov ali elektronov) iz površine zaradi obsevanja z visokoenergijskimi delci, ki prihajajo iz plazme ali pospeševalnika.

square cascade ***kvadratna kaskada***
jedrski materiali
Kaskada, v kateri ima vsaka ločevalna celica enako zmogljivost.

stable iodine ***stabilni jod***
varstvo pred sevanji
Neradioaktivni jod, navadno v obliki kalijevega jodata ali kalijevega jodida. V obliki tablet ga uporabljamo za jodno profilakso.

stable reactor period ***stabilna perioda reaktorja***
reaktorska fizika
Perioda reaktorja, ki se s časom ne spreminja.

stack ***dimnik; oddušnik***
jedrska tehnika
V jedrski elektrarni visok ventilacijski kanal, skozi katerega se izpuščajo plinasti radioaktivni izpusti.

stage[1] ***stopnja[1]***
jedrski materiali
Del kaskade, v katerem vse enote obratujejo vzporedno s snovjo enake izotopske sestave. Vse celice prejemajo enak napajalni tok in oddajajo enak izhodni in odpadni tok.

stage[2] ***stopnja[2]***
jedrska tehnika
Del parne turbine, ki ga sestavljata vodilno in gonilno kolo. Nanju priteka para z določenim tlakom in obe kolesi skupaj pretvorita njeno energijo v mehansko energijo.

staggered testing ***preizkušanje z zamikom***
obratovanje jedrskih elektrarn
Preizkušanje z določenim časovnim zamikom.

standardization ***standardizacija***
jedrska tehnika
Postopek zagotavljanja, da so izpolnjena postavljena merila, zakoni, standardi in smernice za delovanje določenega sistema, naprave ali objekta.

standby condition ***stanje pripravljenosti***
jedrska tehnika
Stanje sistema, v katerem je pripravljen prevzeti opravljanje svoje naloge.

startup → hot zero power

start-up test ***zagonski preizkus***
obratovanje jedrskih elektrarn
Preizkusi, s katerimi se pred zagonom objekta preveri delovanje vseh posameznih sistemov.

state variable ***spremenljivka stanja***
jedrska tehnika
Ena od spremenljivk, ki skupaj opišejo stanje tekočine pri termohidravličnih analizah.

station blackout → blackout (of the plant)

station service air (secondary) system; CA* ***sistem stisnjenega zraka***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za pogon pnevmatskih orodij.

stationary thimble ***stacionarno vodilo***
jedrska tehnika
Na enem koncu zaprta cev, ki se uporablja za vstavljanje regulacijskih svežnjev, eksperimentalnih naprav ali instrumentov v sredico reaktorja, in je stalno v sredici.

steady state ***stacionarno stanje***
jedrska tehnika
Stanje, ko spremenljivke sistema ne spreminjajo svojih vrednosti s časom.

steam and power conversion system ***sekundarni sistem elektrarne***
jedrska tehnika
Sekundarni, nejedrski del jedrske elektrarne, kjer se v primarnem delu proizvedena toplota pretvarja v električno energijo.

steam binding ***kopičenje pare***
jedrska varnost
Stanje med malo izlivno nesrečo, ko vodni čep v sifonu pod primarno črpalko preprečuje odtok pare iz uparjalnikov, vročih vej in zgornjega dela reaktorske posode, in se zato sredica lahko začne odkrivati.

steam bubble ***parni mehur***
jedrska tehnika
Para, ki se nabere v zgornjem delu posode s tekočino, npr. v tlačniku ali v reaktorski posodi.

steam dump control system; SD* ***sistem za regulacijo odvajanja pare***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za regulacijo odvoda presežka energije primarne strani, kadar je moč reaktorja večja od moči turbine.

* Kratica se uporablja v NE Krško

steam dump system; turbine bypass; SD ***obvodni sistem pare***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za odvajanje pare iz uparjalnikov mimo turbine naravnost v kondenzator. Zagotavlja umetno breme reaktorju v primerih, ko je reaktor na višji trenutni moči od turbine.

steam generator ***uparjalnik***
jedrska tehnika
Prenosnik toplote v tlačnovodni jedrski elektrarni, v katerem toplota primarnega hladila uparja sekundarno hladilo.

steam generator blowdown ***kaluženje uparjalnika***
jedrska tehnika
Proces odstranjevanja usedlin izparevanja iz sekundarnega dela uparjalnika v tlačnovodni jedrski elektrarni.

steam generator blowdown system; BD* ***sistem za kaluženje uparjalnikov***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki odvaja usedline iz sekundarne strani uparjalnika.

steam generator tube rupture; SGTR ***zlom cevi uparjalnika***
jedrska varnost
Nesreča, pri kateri zaradi zloma cevi uparjalnika reaktorsko hladilo izteka v sekundarni del.

steam jet ejector ***parni ejektor***
jedrska tehnika
Črpalka, ki s hitrim curkom pare odstranjuje zrak ali tekočino iz okolice.

steam outlet flow restrictor ***omejilnik iztoka pare***
jedrska tehnika
Konstrukcijski del v uparjalniku, ki omeji pretok pare v primeru zloma parovoda.

steam piping ***parovodni sistem***
jedrska tehnika
Cevovodi, po katerih se pretaka para.

steam power plant ***parna elektrarna***
jedrska tehnika
Elektrarna za proizvodnjo električne energije, ki uporablja parno turbino.

steam quality ***suhost pare***
jedrska tehnika
Delež pare v dvofazni mešanici nasičene tekočine.

* Kratica se uporablja v NE Krško

steam separation ***izločevanje pare***
jedrska tehnika
Postopek, pri katerem se v dvofazni zmesi para ločuje od kapljevine.

steam supply system ***sistem za proizvodnjo pare***
jedrska tehnika
Oznaka za sistem za proizvodnjo in transport pare.

steel containment system; SC* ***jekleni zadrževalni hram***
obratovanje jedrskih elektrarn
Jeklena notranja lupina zadrževalnega hrama.

step function ***stopničasta sprememba***
jedrska tehnika
Sprememba vrednosti spremenljivke za končno vrednost v neskončno kratkem času.

step function response ***odziv na stopničasto spremembo***
jedrska tehnika
Odziv sistema na stopničasto spremembo vhodnega parametra.

step insertion of reactivity ***stopničasto povečanje reaktivnosti***
reaktorska fizika
Trenutno dodajanje določene majhne reaktivnosti, kar je idealizacija hitrega vstavljanja reaktivnosti. V praksi se tak dodatek reaktivnosti opravi v dovolj kratkem času, da se gostota prednikov zakasnelih nevtronov bistveno ne spremeni.

step load change ***stopničasta sprememba bremena***
jedrska tehnika
Trenutna sprememba želene vrednosti moči na sponkah generatorja za določeno vrednost.

step motor ***koračni motor***
jedrska tehnika
Elektromotor, ki se vrti korakoma glede na število prejetih impulzov.

stochastic effects of radiation ***stohastični učinki sevanja***
varstvo pred sevanji
Učinki sevanja, ki nimajo doznega praga, katerih verjetnost pojava je sorazmerna dozi in katerih resnost je neodvisna od doze.

stop valve; shutoff valve ***zaporni ventil***
jedrska tehnika
Ventil za hitro prekinitev pretoka skozi cevovod. Tipičen primer so vstopni ventili dovoda pare v turbino.

stopping cross section ***zaviralni presek***
reaktorska fizika
Izguba energije na enoto debeline, deljena s številom atomov na enoto prostornine zavirajoče snovi.

stopping power; linear stopping power ***zavorna moč***
jedrska fizika
Izguba energije nabitega delca, ki se giblje skozi snov, na enoto poti.

storage tank ***zbiralnik[1]***
jedrska tehnika
Posoda za zbiranje tekočine.

stored energy ***nakopičena energija***
jedrska tehnika
Energija, ki je shranjena v telesu, komponenti ali sistemu zaradi njegovega prejšnjega delovanja.

stress ***napetost[1]; mehanska napetost***
jedrska tehnika
Stanje v elastični snovi zaradi raztezkov ali deformacij, povzročenih z zunanjimi silami ali zaradi neenakomernih toplotnih raztezkov. Izraža se v enoti sile na površino.

stressor ***dejavnik staranja***
jedrska tehnika
Merljiva količina, ki lahko med predobratovalno in obratovalno dobo povzroči takojšnje ali postopno staranje opreme.

stretch power; stretchout ***podaljšano obratovanje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Podaljšano obratovanje jedrske elektrarne z znižano močjo po koncu načrtovanega reaktorskega gorivnega cikla.

stretchout → stretch power

strip chart recorder ***tračni risalnik***
jedrska tehnika
Instrument, ki na papir zapiše časovni potek merjene količine.

stroke time ***čas hoda ventila***
jedrska tehnika
Čas, ki je potreben, da zapiralo ventila preide iz odprtega v zaprti položaj oziroma obratno.

structural analysis ***trdnostna analiza***
jedrska tehnika
Analiza mehanske trdnosti komponent in konstrukcij.

stud tensioner ***napenjalnik vijakov***
jedrska tehnika
Naprava za prednapenjanje vijakov reaktorske glave.

subcadmium neutrons ***nevtroni pod kadmijevim pragom***
reaktorska fizika
Nevtroni s kinetično energijo, manjšo od efektivne energije kadmijevega praga.

subcompartment ***podpredelek***
jedrska tehnika
Oznaka za manjši del večje prostorske enote.

subcooled boiling; surface boiling ***podhlajeno vrenje***
jedrska tehnika
Vrenje ob grelnem telesu v kapljevini, ki ima temperaturo nižjo od temperature nasičenja.

subcooling ***podhlajenost; nedogretost***
jedrska tehnika
Razlika med temperaturo nasičene kapljevine pri danem tlaku in trenutno temperaturo kapljevine.

subcritical ***podkritičen***
reaktorska fizika
Stanje pomnoževalnega sistema, ko je efektivni pomnoževalni faktor manjši od ena oziroma reaktivnost negativna.

subcritical assembly ***podkritični sestav***
reaktorska fizika
Sestav snovi, v katerem je možno vzdrževati verižno reakcijo samo z dodajanjem nevtronov iz neodvisnega vira.

subcritical multiplication ***podkritično pomnoževanje***
reaktorska fizika
Pomnoževanje v sistemu, kjer so izgube nevtronov večje od njihovega nastajanja in ima vsak nevtron v povprečju manj kot enega potomca.

subsystem ***podsistem***
jedrska tehnika
Oznaka za del večjega sistema, ki ga lahko obravnavamo kot zaključeno celoto.

suction valve ***sesalni ventil***
jedrska tehnika
Ventil, skozi katerega tekočina vteka v sistem.

sump ***zbiralnik***[3]
jedrska tehnika
Spodnji del zgradbe ali posode, kjer se zbira vsa kapljevina.

sump drain ***drenaža zbiralnika***
jedrska tehnika
Cevovod ali sistem za odvajanje tekočine iz zbiralnika.

sump strainer ***cedilo zbiralnika***
jedrska tehnika
Konstrukcija v zbiralniku, ki zadrži večje kose nečistoč.

super cell ***razširjena celica***
reaktorska fizika
Skupina osnovnih celic reaktorja.

supercritical ***nadkritičen***
reaktorska fizika
Stanje pomnoževalnega sistema, ko je efektivni pomnoževalni faktor večji od ena oziroma reaktivnost pozitivna.

supercritical-water-cooled reactor; SCWR ***reaktor z nadkritično vodo***
jedrska tehnika
Eden od predlaganih tipov IV. generacije reaktorjev. Hlajen je z lahko vodo pri zelo visoki temperaturi in tlaku, nad termodinamsko kritično točko vode.

superheated liquid ***pregreta kapljevina***
jedrska tehnika
Kapljevina pri temperaturi, višji od temperature nasičenja.

superheated vapour ***pregreta para; suha para***
jedrska tehnika
Para pri temperaturi, višji od temperature nasičenja.

superheater ***pregrelnik***
jedrska tehnika
Prenosnik toplote v sekundarnem delu jedrske elektrarne, ki paro pregreje.

supervised area ***opazovano območje***
varstvo pred sevanji
Opazovano območje je območje vira sevanja, ki je pod ustreznim nadzorom zaradi varstva pred sevanji.

supplier ***dobavitelj***
upravni nadzor
Fizična ali pravna oseba, ki dobavi vir sevanja ali ga drugače da na voljo.

support column ***oporni steber***
jedrska tehnika
Konstrukcijski element v reaktorski posodi.

supporting system ***pomožni sistem***
jedrska tehnika
Sistem, ki s svojimi funkcijami omogoča delovanje glavnih sistemov elektrarne.

surface boiling → subcooled boiling

surface disposal → near surface disposal

surface fault ***površinski prelom***
jedrska tehnika
Razpoka v zemeljski skorji, pri kateri je ena stran zamaknjena proti drugi v smeri razpoke. Nastaja na površini ali blizu nje zaradi potresnih in nepotresnih premikov.

surface repository → near surface repository

surge line ***prelivni vod***
jedrska tehnika
Cev med vročo vejo primarnega sistema in tlačnikom.

surge tank ***prelivnik***
jedrska tehnika
Posoda, kamor se prelije odvečna kapljevina.

surveillance ***nadzor***
jedrska tehnika
Postopek za preverjanje pravilnosti delovanja komponente, sistema ali postopka.

surveillance requirement ***nadzorna zahteva***
jedrska tehnika
Zahteva po rednem nadzoru.

survival curve ***krivulja preživetja***
varstvo pred sevanji
Krivulja, ki kaže preživetje danega števila bioloških enot v danem času kot funkcijo absorbirane doze ali ekvivalentne doze, ali pa njihovo preživetje kot funkcijo časa po prejemu dane doze.

swimming pool reactor → pool reactor

switch ***stikalo; preklopnik***
jedrska tehnika
Element za preklop v električnih vezjih.

switchboard; switchpanel ***stikalna plošča***
jedrska tehnika
Plošča, na kateri so vgrajena stikala.

switchgear ***prostor s stikalno opremo***
jedrska tehnika
Prostor z zbiralkami lastne rabe elektrarne.

switchover → bus transfer
switchpanel → switchboard
switchyard ***stikališče***
jedrska tehnika
Ograjeno območje, kjer so postavljene zbiralke, odklopniki, ločilke in druga elektroenergetska oprema za prenos električne energije.

T

tails ***preostanek[1]***
jedrski materiali
Osiromašen uran v obliki UF_6, ki ostane v procesu obogatitve urana. Običajno vsebuje od 0,2 % do 0,3 % urana 235.
tails assay ***stopnja osiromašenja***
jedrski materiali
Izotopski delež U-235, do katerega se osiromaši uran pri procesu obogatitve.
target volume ***ciljna prostornina; obsevana prostornina***
varstvo pred sevanji
Prostornina, ki jo želimo obsevati med radioterapevtskim posegom.
task analysis ***analiza delovne naloge***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistematičen način preverjanja delovnih nalog z razgovori z njihovimi izvajalci. Tako se prepoznajo pogoji, standardi, elementi in zahtevane spretnosti ali znanja.
technical specifications ***tehnične specifikacije***
jedrska tehnika
Skup zahtevkov, povezanih z varnostjo, vključno z omejitvami procesnih spremenljivk, nastavitvami regulacijskih in varnostnih sistemov ter načini delovanja opreme, ki so predpisani v pogojih obratovalnega dovoljenja.
temperature coefficient of reactivity; temperature reactivity coefficient ***temperaturni koeficient reaktivnosti***
reaktorska fizika
Odvisnost reaktivnosti od spremembe temperature.
temperature reactivity coefficient → temperature coefficient of reactivity

temporary relocation ***začasna premestitev***
varstvo pred sevanji
Izselitev prebivalcev, ki se od evakuacije loči po časovnem obdobju: evakuacija se lahko podaljša v začasno premestitev, lahko pa se uvede kot samostojni ukrep tedne ali mesece po nesreči.

tenth-value layer; TVL ***desetdebelina***
jedrska fizika
Debelina snovi, ki jakost rentgenske svetlobe ali sevanja gama zmanjša za faktor 10.

terminal training objective ***končni učni cilj***
obratovanje jedrskih elektrarn
Tečajnikova pričakovana usposobljenost po končanem usposabljanju. Vsebuje pogoje, povezane z delovnim mestom, akcije in standarde. Končni učni cilj je podprt z učnimi cilji.

ternary fission ***ternarna cepitev***
reaktorska fizika
Redka vrsta cepitve, pri kateri prvotno jedro razpade na tri razcepke, nekaj nevtronov in nekaj fotonov gama. Tretji razcepek je običajno delec alfa ali jedro tritija.

test ***preizkus***
jedrska tehnika
Ugotavljanje funkcionalne sposobnosti naprave ali sistema v primerjavi s projektnimi zahtevami.

test strategy ***strategija preizkušanja***
jedrska tehnika
Način oz. strategija preizkušanja redundantnih komponent oz. sistemov. Ločimo predvsem zaporedno preizkušanje in preizkušanje z zamikom. Pri večjem številu redundantnih komponent je možna tudi kombinacija.

testing ***preizkušanje; testiranje***
jedrska tehnika
Opazovanje ali meritve pokazateljev stanj pri nadzorovanih pogojih z namenom dokazati, da oprema deluje v skladu z merili sprejemljivosti.

thermal barrier ***toplotna pregrada***
jedrska tehnika
Komponenta v hidravličnem delu primarne črpalke, ki ščiti os črpalke pred pregrevanjem.

thermal column ***termična kolona***
reaktorska fizika
Večje telo moderatorja ob ali v reaktorju, ki zagotavlja termične nevtrone za eksperimente.

thermal conductivity ***toplotna prevodnost***
jedrska tehnika
Količina, ki določa sposobnost snovi za prevajanje toplote.

thermal cross section ***termični presek***
jedrska fizika
Presek za reakcijo s termičnimi nevtroni.

thermal design ***toplotni projekt***
jedrska tehnika
Skupek postopkov, s katerimi so bili določeni toplotni parametri jedrske elektrarne.

thermal design flow ***pretok za toplotni projekt sredice***
jedrska tehnika
Konzervativno nizka vrednost primarnega pretoka, ki se upošteva pri toplotnem projektu sredice.

thermal efficiency ***toplotni izkoristek***
jedrska tehnika
Razmerje med proizvedeno mehansko energijo in porabljeno toplotno energijo v toplotnem stroju.

thermal equilibrium ***toplotno ravnotežje***
jedrska tehnika
Stanje, v katerem je dovod toplotne energije v sistem enak odvodu iz njega.

thermal expansion ***temperaturno raztezanje***
jedrska tehnika
Pojav raztezanja snovi pri naraščanju temperature.

thermal fission ***termična cepitev***
reaktorska fizika
Cepitev, povzročena s termičnimi nevtroni.

thermal instability ***toplotna nestabilnost***
jedrska tehnika
Odsotnost samoregulacije ob spremembi temperature.

thermal neutrons ***termični nevtroni***
reaktorska fizika
Nevtroni v termičnem ravnotežju s snovjo, v kateri se gibljejo.

thermal non-leakage factor; P_t ***faktor pobega termičnih nevtronov***
reaktorska fizika
Delež termičnih nevtronov, ki ne pobegnejo iz sredice.

thermal power ***toplotna moč***
jedrska tehnika
Moč, ki se sprošča v obliki toplote v sredici reaktorja.

thermal radiation → heat radiation

thermal reactor ***termični reaktor***

reaktorska fizika

Reaktor, v katerem večino cepitev povzročijo termični nevtroni.

thermal regeneration system; TR* ***sistem toplotne regeneracije***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem za spreminjanje koncentracije bora v primarnem sistemu z ionskimi smolami, ki so temperaturno občutljive. Pri tem ne nastajajo dodatne odpadne vode.

thermal shield ***toplotni ščit***

jedrska tehnika

Ščit, ki je namenjen za zmanjševanje generacije toplote z ionizirajočim sevanjem v notranjem območju in zmanjševanju prenosa toplote v zunanja območja. V reaktorski posodi je tak ščit postavljen okoli plašča sredice.

thermal stress ***temperaturna napetost***

jedrska tehnika

Napetost v telesu, ki je posledica temperaturnega gradienta oziroma razlike v temperaturi različnih delov telesa.

thermal utilization factor ***izkoristek termičnih nevtronov***

reaktorska fizika

Verjetnost za absorpcijo termičnega nevtrona v gorivu glede na absorpcijo kjerkoli v sredici. Eden od faktorjev v formuli štirih faktorjev.

thermalization ***termalizacija***

reaktorska fizika

Zmanjševanje kinetične energije nevtronov s sipanjem na jedrih, dokler se ne vzpostavi termično ravnovesje s (termično) energijo atomov v snovi.

thermocouple ***termočlen***

jedrska tehnika

Naprava, tipalo, ki informacijo o temperaturi pretvori v električno napetost.

thermoluminescence dosimeter; TLD ***termoluminiscenčni dozimeter***

varstvo pred sevanji

Vrsta osebnega dozimetra, katerega delovanje temelji na pojavu termoluminiscence.

* Kratica se uporablja v NE Krško

thermonuclear reaction ***termonuklearna reakcija***
jedrska fizika
Jedrska reakcija, v kateri sodelujoči delci dobijo potrebno kinetično energijo s termičnim vzbujanjem. Navadno se uporablja pri jedrski fuziji.

thimble plug ***čepitveni snop vodil***
jedrska tehnika
Skupek čepov, s katerimi zapremo vodila regulacijskih palic gorivnega elementa.

Thorium; Th ***torij***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 90.

thorium cycle ***torijev gorivni krog***
jedrski materiali
Jedrski gorivni krog, v katerem se oplodni torij-232 pretvori v cepljivi uran-233.

thoron ***toron***
varstvo pred sevanji
^{220}Rn, izotop žlahtnega plina radona z masnim številom 220, ki je eden od naravnih radionuklidov v razpadni verigi torija (^{232}Th).

thoron progeny ***toronovi potomci***
varstvo pred sevanji
Kratkoživi radioaktivni razpadni produkti torona.

three-way valve ***tripotni ventil***
jedrska tehnika
Ventil, ki omogoča preusmeritev pretoka tekočine skozi dva izstopna priključka.

threshold dose ***dozni prag***
varstvo pred sevanji
Najmanjša doza, nad katero se pojavi izbrani deterministični učinek sevanja. Dozni prag je v manjši meri lahko odvisen tudi od izpostavljenega posameznika.

threshold energy ***energija praga***
reaktorska fizika
Kinetična energija vpadnega delca, nad katero pride do določenega procesa.

throttling valve ***dušilni ventil***
jedrska tehnika
Ventil, s katerim krmilimo pretok pare v parovodu.

tilt ***nagib***
reaktorska fizika
Razlika med nevtronskim fluksom v zgornji in spodnji polovici reaktorja.

time availability factor ***kazalec razpoložljivosti***
obratovanje jedrskih elektrarn
Razmerje med številom ur generatorja na mreži v določenem časovnem obdobju in celotnim številom ur v tem obdobju.

tissue weighing factor ***tkivni utežni faktor***
varstvo pred sevanji
Faktor brez enote, ki se uporablja pri določanju efektivnih doz izpostavljenih oseb. Efektivno dozo dobimo tako, da ekvivalentne doze za posamezni organ ali tkivo pomnožimo s tkivnim utežnim faktorjem in vse zmnožke seštejemo.

tissue-equivalent material ***snov, ki je ekvivalentna tkivu***
varstvo pred sevanji
Snov, s katero ionizirajoče sevanje sodeluje na enak način in v enaki meri kot z določenim biološkim tkivom.

tokamak ***tokamak***
jedrska fizika
Naprava za vzdrževanje vroče plazme z močnim toroidalnim magnetnim poljem.

tolerance dose → maximum permissible dose equivalent

top event ***glavni dogodek***
jedrska varnost
Glavni dogodek, do katerega pride ob ustrezni kombinaciji osnovnih dogodkov v drevesu odpovedi.

total cross section ***celotni presek***
jedrska fizika
Presek za kakršnokoli interakcijo vpadlega delca s snovjo. Celotni presek je vsota presekov za posamezne reakcije.

total relaxation length → effective relaxation length

tracer; radioactive label ***sledilnik; radioaktivni označevalec***
jedrska fizika
Radioaktivna snov, ki jo dodamo v sistem zato, da bi sledili vedenju tega sistema.

track detector ***detektor sledi***
jedrska fizika
Snov, v kateri se zazna prehod delca tako, da vsaj del njegove sledi ostane viden ali ga je možno drugače slediti.

training methods ***metode usposabljanja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Tehnike ali strategije, uporabljene med usposabljanjem, ki pomagajo tečajnikom pri obvladovanju učnih ciljev. Vključujejo predavanja, prikaze, razprave, ustna izpraševanja, igranje vlog, obhode ali samoučenje.

training plan ***načrt usposabljanja***
obratovanje jedrskih elektrarn
Načrt, ki opisuje organizacijo vodenja tečaja, obremenitev tečaja ter urnik, vodenje tečajnikov, navodila za oceno tečajnikov, kvalifikacije in odgovornosti inštruktorjev, zahteve po prostorih in opremi tečaja, administrativne zahteve tečaja, zahteve po arhiviranju tečaja ter program tečaja.

transfer switch ***preklopno stikalo***
jedrska tehnika
Vrsta električnega stikala.

transformer system; XR* ***sistem transformatorjev***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem upravljanja glavnih transformatorjev.

transformer-generator protection ***zaščita bloka***
jedrska tehnika
Električna zaščita pomembnih komponent elektrarne.

transient ***prehodni pojav***
jedrska tehnika
Skupek dogodkov, s katerim neki sistem prehaja iz enega v drugo stabilno stanje.

transient reactor period ***prehodna perioda reaktorja***
reaktorska fizika
Perioda reaktorja takoj po spremembi reaktivnosti. Spreminja se s časom.

transit dose ***prehodna doza***
varstvo pred sevanji
Merilo ravni primarnega sevanja, ki prehaja skozi pacienta in se meri vzdolž osrednje osi sevalnega snopa na neki točki za pacientom.

transition boiling ***prehodno vrenje***
jedrska tehnika
V termohidravliki vrsta vrenja.

* Kratica se uporablja v NE Krško

transmission line ***daljnovod***
jedrska tehnika
Napeljava za prenos električne energije na velike razdalje.

transport cross section ***transportni presek***
reaktorska fizika
Produkt skupnega sipalnega preseka in koeficienta, ki opiše prenos gibalne količine na okolico.

transport theory ***transportna teorija***
reaktorska fizika
Eden od nekaj teoretičnih modelov za ugotavljanje razporeditve delcev v prostoru, njihove smeri gibanja in energije s časovno odvisno Boltzmannovo transportno enačbo.

transuranium elements; TRU ***transuranski elementi***
jedrska fizika
Elementi, ki so v periodnem sistemu za uranom oziroma ki imajo vrstna števila 93 in več. Vsi transuranski elementi so umetno pridobljeni.

trash rake; traveling screen ***potujoče rešetke; grobe grablje***
jedrska tehnika
Komponenta v sistemu za čiščenje vode za hlajenje kondenzatorja.

traveling screen → trash rake

treatment ***obdelava***
radioaktivni odpadki
Postopek, s katerim skušamo izboljšati varnost in/ali ekonomičnost z različnimi načini obdelave odpadkov. Trije osnovni cilji obdelave so: zmanjšanje prostornine, odstranitev radionuklidov iz odpadkov in sprememba sestave. Po obdelavi odpadke lahko imobiliziramo, da dobimo želeno obliko.

trip ***hitra zaustavitev***
jedrska tehnika
Dogodek, s katerim se hitro prekine delovanje nekega sistema (npr. zaustavitev reaktorja, odklop stikala).

trip actuating device operational test ***pogostost preverjanja operabilnosti naprav za sprožanje zaustavitve***
obratovanje jedrskih elektrarn
Preizkus obsega delovanje sprožilne naprave za zaustavitev, preverjanje delovanja alarma, blokade.

triple point ***trojna točka***
jedrska tehnika
V termohidravliki točka v *p-s* diagramu vode, v kateri so vsa tri agregatna stanja vode (para, kapljevina, led).

tritium; T ***tritij***
jedrska fizika
Izotop vodika z atomsko maso 3. Njegovo jedro tvorijo en proton in dva nevtrona.

triton; t ***triton***
jedrska fizika
Jedro vodikovega izotopa tritija. Sestavljajo ga en proton in dva nevtrona.

trolley crane ***maček pri žerjavu***
jedrska tehnika
Naprava za dvigovanje kosov opreme.

truncation ***zanemarjenje***
jedrska varnost
Prispevek k rezultatom verjetnostnih analiz, ki ga imamo za dovolj majhnega, da ga lahko zanemarimo.

tube bank ***snop cevi***
jedrska tehnika
Večje število vzporednih cevi.

tube support plate ***podporna plošča cevi***
jedrska tehnika
Konstrukcijski element v uparjalniku jedrske elektrarne, s katerim so podprte cevi U.

tubesheet ***cevna plošča***
jedrska tehnika
Plošča v uparjalniku, v katero so uvaljane U-cevi uparjalnika. Cevna plošča zagotavlja pregrado proti sekundarnemu delu uparjalnika in formira vstopno in izstopno komoro primarnega hladila.

turbine ***turbina***
jedrska tehnika
Naprava za pretvorbo energije tekočine v mehansko energijo.

turbine building ***turbinska zgradba***
jedrska tehnika
Zgradba, v kateri je vgrajena turbina.

turbine building ventilation and air conditioning system; VP* ***sistem za prezračevanje in klimatizacijo turbinske zgradbe***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za prezračevanje in klimatizacijo turbinske zgradbe.

turbine bypass → steam dump system

* Kratica se uporablja v NE Krško

turbine cylinder ***okrov turbine***
jedrska tehnika
Konstrukcijski del turbine.

turbine disc ***turbinski kolut***
jedrska tehnika
Konstrukcijski del turbine.

turbine drains system; TD* ***sistem drenaž turbine***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za odvod vode, ki je kondenzirala pri prehodu pare skozi turbino.

turbine generator ***turbogenerator***
jedrska tehnika
Sklop naprav, ki pretvarjajo toplotno energijo pare v električno energijo. Sestavljen je iz turbine in električnega generatorja.

turbine gland steam system; TG* ***sistem labirintne pare turbine***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem, ki tesni os turbine.

turbine lube oil system; LO* ***sistem mazalnega olja za turbino***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem shranjevanja, hlajenja in distribucije olja za mazanje ležajev turbine.

turbine missile ***turbinski izstrelek***
jedrska tehnika
Deli turbine, ki bi ob morebitnem lomu leteli po turbinski zgradbi in lahko naredili škodo na drugi opremi.

turbine plant auxiliary cooling water system; TC* ***sistem vode za hlajenje pomožnih turbinskih sistemov***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem hlajenja komponent v turbinski zgradbi.

turbine plant sampling system; SX* ***sistem vzorčenja sekundarnih sistemov***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za zagotavljanje vzorcev iz sekundarnega dela elektrarne.

turbine runback ***zmanjšanje moči turbine***
jedrska tehnika
Postopek za hitro postopno zmanjševanje moči turbine v izrednih razmerah.

* Kratica se uporablja v NE Krško

turbine trip ***hitra zaustavitev turbine***
jedrska tehnika
Hitra prekinitev dotoka pare v turbino v primeru prekoračitve določenih varnostnih meril.

turbine trip reactor trip ***zaustavitev reaktorja zaradi zaustavitve turbine***
jedrska tehnika
Zaustavitev reaktorja, do katere pride zaradi zaustavitve turbine.

turning gear ***naprava za vrtenje turbine***
jedrska tehnika
Naprava, ki vrti turbino, kadar ta ne obratuje in zagotavlja enakomerno ohlajanje ali segrevanje rotorja turbine.

two-group model ***dvogrupni model***
reaktorska fizika
Večgrupni model, v katerem so nevtroni razdeljeni v dve energijski skupini, navadno termično in hitro ali epitermično, v kateri so vsi nevtroni z energijo, večjo od termične.

two-phase flow ***dvofazni tok***
jedrska tehnika
Tok tekočine, sestavljen iz dveh faz (npr. pare in kapljevine).

U

ultimate heat sink ***končni ponor toplote***
jedrska tehnika
Zelo zanesljiv ponor zaostale toplote, ki v nezgodnih stanjih elektrarne zagotavlja jedrsko varnost.

ultimate waste disposal ***končno odlaganje odpadkov***
radioaktivni odpadki
Dvostopenjska operacija, ki sestoji iz priprave odpadkov za dokončno odlaganje in dejanskega končnega odlaganja. Izraz se navadno nanaša na visokoradioaktivne odpadke.

unavailability ***nerazpoložljivost***
jedrska tehnika
Nezmožnost nekega sistema, da bi opravljal svojo funkcijo.

uncontrolled withdrawal ***nekontroliran izvlek***
jedrska tehnika
Nenačrtovan izvlek regulacijske palice iz sredice.

underground disposal ***podzemno odlaganje***
radioaktivni odpadki
Odlaganje radioaktivnih odpadkov v podzemna odlagališča.

underground repository ***podzemno odlagališče***
radioaktivni odpadki
Jedrski objekt, namenjen odlaganju radioaktivnih odpadkov, ki se nahaja v primernih geoloških kamninah do nekaj sto metrov pod zemljo. To je primeren tip odlagališča za odlaganje kratkoživih nizko- in srednjeradioaktivnih odpadkov, dolgoživih nizkoradioaktivnih odpadkov in v odvisnosti od razmer tudi dolgoživih srednjeradioaktivnih odpadkov.

undermoderated ***podmoderiran***
reaktorska fizika
Stanje pomnoževalnega sistema, ko je gostota atomov moderatorja glede na gostoto atomov goriva dovolj majhna, da z nadaljnjim povečevanjem gostote atomov moderatorja vrednost pomnoževalnega faktorja raste.

unidentified leakage ***neugotovljeno puščanje***
jedrska tehnika
Manjše puščanje, katerega izvor ni znan. Natančna definicija je v Tehničnih specifikacijah.

unit ***enota***
jedrska tehnika
Na lokaciji z več jedrskimi elektrarnami je to oznaka za posamezno enoto.

unit capability factor; UCF ***kazalec zmogljivosti elektrarne***
obratovanje jedrskih elektrarn
Razmerje med razpoložljivo proizvodnjo električne energije v določenem časovnem obdobju in referenčno proizvodnjo električne energije v enakem obdobju, izraženo v odstotkih. Odseva učinkovitost elektrarniških programov in prakse glede razpoložljivosti elektrarne.

unit cell ***osnovna celica***
reaktorska fizika
Celica za modeliranje reaktorske sredice, ki ima ponavljajočo geometrijsko obliko in sestavo.

unit transformer ***transformator lastne rabe***
jedrska tehnika
Transformator, prek katerega se iz omrežja ali iz lastnega generatorja napajajo porabniki v elektrarni.

universal joint ***kardanski zgib; kardanski zglob***
jedrska tehnika
Zglob, ki lahko prenaša vrtenje med dvema gredema, čigar osi ne ležijo na isti premici.

unplanned capability loss factor ***kazalec nenačrtovane izgube proizvodnje***
obratovanje jedrskih elektrarn
Razmerje med nenačrtovanimi izgubami energije v določenem časovnem obdobju in referenčno proizvodnjo električne energije, izraženo v odstotkih.

unrestricted area ***območje neomejenega gibanja***
upravni nadzor
Območje, na katerem dostop ni nadzorovan zaradi jedrskega objekta.

unsealed source ***odprti vir***
varstvo pred sevanji
Radioaktivni vir, ki ni zaprt ali kako drugače zaščiten.

unusual event ***nenormalni dogodek***
jedrska varnost
Najnižja stopnja (stopnja 0) nevarnosti, ki jo predvideva državni Načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči: nastanek ali razvoj dogodkov povzroča stanje, ki bi zaradi nepravilnih, ne pa operativnih ukrepov ali nadaljnjega nenadzorovanega razvoja dogodkov lahko vodilo v zmanjšanje jedrske varnosti elektrarne, oz. dogodki kažejo na možnost ogrožanja fizične varnosti elektrarne. Ni sproščanja radioaktivnih snovi v obsegu, da bi bili potrebni radiološki nadzor in zaščitni ukrepi v okolju.

unwetted surface ***neomočena površina***
jedrska tehnika
Površina grelnega telesa, ki jo ne omoči obdajajoča tekočina.

updated safety analysis report; USAR ***izpopolnjeno varnostno poročilo***
jedrska tehnika
Z najnovejšimi podatki obnovljeno končno varnostno poročilo.

upper core plate ***zgornja oporna plošča***
jedrska tehnika
Konstrukcijski element v sredici, ki določa položaj gorivnih elementov na zgornji strani.

upscattering ***sipanje s prirastkom energije***
reaktorska fizika
Sipanje, pri katerem nevtron pridobi na kinetični energiji. Pomembno je le v območju termičnih energij.

Uranium; U ***uran***
jedrska fizika
Element z vrstnim številom 92. Najtežji element v naravi.

urgent protective action ***takojšnji zaščitni ukrep***
varstvo pred sevanji
Ukrep, s katerim preprečimo deterministične učinke sevanja.

V

vacuum breaker ***naprava za porušitev podtlaka***
jedrska tehnika
Naprava, ventil, s katerim se sproži porušitev podtlaka v nekem sistemu.

vacuum priming system; VC* ***sistem za pripravo vakuuma***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za pripravo in vzdrževanje vakuuma na sistemu hladilne vode kondenzatorja.

value function → separative potential

valve ***ventil***
jedrska tehnika
Strojni element za krmiljenje pretoka skozi cevovode.

valve body ***telo ventila***
jedrska tehnika
Negibljivi, zunanji del ventila, znotraj katerega se giblje zaporni element ventila.

valve disk ***pladenj ventila***
jedrska tehnika
Zaporni element ventila, ki nasede na sedež ventila.

valve handwheel ***kolo za upravljanje z ventilom***
jedrska tehnika
Mehansko kolo, s katerim se ročno upravlja z ventilom.

valve lever ***vzvod ventila***
jedrska tehnika
Mehanski del ventila, s katerim lahko spreminjamo njegov položaj.

* Kratica se uporablja v NE Krško

valve operator ***upravljalnik ventila***
jedrska tehnika
Naprava, ki upravlja delovanje ventila.

valve packing ***tesnilo ventila***
jedrska tehnika
Tesnilo ob steblu ventila.

valve seat ***sedež ventila***
jedrska tehnika
Del konstrukcije ventila, kamor se prileže zaporni element ventila.

valve stand ***vreteno ventila***
jedrska tehnika
Del ventila, ki se premika med spreminjanjem svojega položaja. Povezuje pogon ventila z zapornim elementom ventila.

valve stroke ***hod ventila***
jedrska tehnika
Razdalja, ki jo premaga zapiralo ventila med prehodom iz odprtega v zaprti položaj.

vane ***lopatica***
jedrska tehnika
Konstrukcijski del turbine.

var-hour meter ***merilnik reaktivne energije***
jedrska tehnika
Instrument za merjenje reaktivne energije izmeničnega električnega porabnika.

vault ***odlagalna enota (suhi bazen)***
radioaktivni odpadki
Nadzemna ali podzemna z betonom ojačana struktura s predelnimi prostori za odložitev sodov z radioaktivnimi odpadki ali zabojniki z izrabljenim jedrskim gorivom. Zaščito pred sevanjem zagotavlja debela plast betona. Toplota se odvaja z naravnim ali umetnim pretokom plinov.

vent ***oddušnik***
jedrska tehnika
Odprtina za odzračevanje ali odplinjevanje neke komponente.

ventilation and air conditioning system; VA* ***sistem prezračevanja in klimatiziranja prostorov***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za prezračevanje in klimatizacijo prostorov v tehnološkem delu elektrarne.

* Kratica se uporablja v NE Krško

venting ***odzračevanje***
jedrska tehnika
Nadzorovan proces odvajanja zraka oz. plina iz zadrževalnega hrama zaradi vzdrževanja temperature, tlaka, vlažnosti, koncentracije.

verify valve ***preveriti ventil***
jedrska tehnika
Postopek preveritve položaja ventila.

very-high-temperature reactor; VHTR ***zelo visoko temperaturni reaktor***
jedrska tehnika
Eden od predlaganih tipov IV. generacije reaktorjev. Moderiran je z grafitom in hlajen s helijem, ima odprt gorivni cikel.

vessel ***posoda***
jedrska tehnika
Oznaka za strojno komponento, ki lahko vsebuje tekočino.

vibration monitoring system; VM* ***sistem za nadzor vibracij***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem za nadzor vibracij turbine, primarnih in napajalnih črpalk ter ventilatorjev.

vital load ***pomembno breme***
jedrska tehnika
Električno breme, ki je pomembno za obratovanje oz. za varnost objekta.

vital system ***pomembni sistem***
jedrska tehnika
Sistem, ki je pomemben za obratovanje oz. varnost objekta.

vitrification ***osteklenitev; vitrifikacija***
radioaktivni odpadki
Izolacija radioaktivnih odpadkov v stekleni matrici, vezava v steklo ali steklu podobno snov. Navadno se uporablja za pretvorbo tekočih v trdne odpadke. Trenutno se metoda uporablja predvsem pri visokoradioaktivnih tekočih odpadkih, ki nastajajo pri predelavi izrabljenega goriva.

void ***praznina***
jedrska fizika
Praznina mikroskopskih ali makroskopskih dimenzij v snovi, ki vpliva na lastnosti snovi. V jedrski tehnologiji so pomembne (mikroskopske) praznine v kristalni strukturi snovi, praznine (mehurčki) v moderatorju, praznine v ščitih…

* Kratica se uporablja v NE Krško

void coefficient of reactivity ***koeficient reaktivnosti praznin***
reaktorska fizika
Odvisnost reaktivnosti od spremembe količine praznin v moderatorju ali hladilu.

void fraction ***delež praznin***
jedrska tehnika
Delež praznega prostora ali pare v določeni prostornini.

voltage ***napetost***[2]
jedrska tehnika
Električna napetost.

volume control tank ***rezervoar za regulacijo prostornine***
jedrska tehnika
Glavna komponenta sistema za uravnavanje kemične sestave in prostornine, s katero se uravnava količina primarnega hladila v primarnem sistemu.

volumetric flow ***prostorninski pretok***
jedrska tehnika
Pretok, izražen v pretočeni prostornini na časovno enoto, npr. v kubičnih metrih na sekundo (m^3/s).

W

walk through ***obhod***
obratovanje jedrskih elektrarn
Način usposabljanja, ki tečajniku olajša prehod iz učenja v simuliranem okolju k uporabi v dejanskem delovnem okolju. Vključuje obiske objekta, ki poudarjajo fizične lokacije, in opazovanja usposobljenih uslužbencev pri njihovem delu.

waste container ***zabojnik za odpadke***
radioaktivni odpadki
Posoda, v katero shranimo odpadke za skladiščenje, transport in/ali odlaganje. Prav tako je to pregrada, ki preprečuje širjenje radionuklidov v okolje.

waste disposal ***odlaganje odpadkov***
radioaktivni odpadki
Odlaganje radioaktivnih odpadkov brez posebnih priprav za njihovo ponovno uporabo. Včasih predvidena možnost dodatne predelave.

waste holdup tank → holdup tank

waste package ***paket z odpadki***

radioaktivni odpadki

Embalaža skupaj z notranjimi pregradami ali absorpcijskim materialom, radioaktivnimi odpadki ali izrabljenim gorivom. Paket je tudi nepakiran kosovni radioaktivni odpadek ali nepakirano izrabljeno gorivo.

waste processing ***predelava odpadkov***

radioaktivni odpadki

Predelava so naslednji postopki obdelave radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva pred skladiščenjem, prevozom ali odlaganjem:

- postopki predobdelave, s katerimi se radioaktivne odpadke ali izrabljeno gorivo pripravi na obdelavo;
- postopki obdelave, s katerimi se spremenijo lastnosti radioaktivnih odpadkov ali izrabljenega goriva zaradi tehničnih, ekonomskih ali varnostnih razlogov, ter
- postopki priprave, s katerimi se pripravijo pakirani ali nepakirani radioaktivni odpadki ali izrabljeno gorivo v obliko, ki ustreza zahtevam za prevoz, skladiščenje ali odlaganje.

waste processing gas system; GH* ***sistem obdelave odpadnih plinov***

obratovanje jedrskih elektrarn

Sistem za zbiranje, predelavo in zadrževanje plinskih odpadkov ter izločanje vodika.

waste storage ***skladišče odpadkov***

radioaktivni odpadki

Poseben objekt za začasno shranjevanje odpadkov (navadno na lokaciji elektrarne) z namenom poznejše preselitve v odlagališče ali - v primeru izrabljenega goriva - vnovične predelave izrabljenega goriva. V skladišču so zagotovljeni izolacija odpadkov, zaščita okolja in nenehen nadzor.

waste treatment ***obdelava odpadkov***

radioaktivni odpadki

Mehanska ali kakšna drugačna obdelava radioaktivnih odpadkov pred dokončnim odlaganjem.

water hammer ***vodni udar***

jedrska tehnika

Pojav, ko v pretočnem kanalu z dvofazno zmesjo pride do nenadnih visokotlačnih udarov.

* Kratica se uporablja v NE Krško

wearout ***izrabljenost***
jedrska tehnika
Poškodbe zaradi pretiranih obremenitev ali uporabe.

weld ***zvar***
jedrska tehnika
Spoj materialov s snovjo, ki se ob varjenju pretali.

Westcott cross section → effective thermal cross section

wet storage ***mokro skladišče***
radioaktivni odpadki
Poseben bazen z vodo za začasno shranjevanje trdnih visokoradioaktivnih odpadkov (npr. izrabljenega jedrskega goriva). Sproščena toplota se odvaja prek vode, ki je hkrati tudi ščit pred sevanji (glej: skladišče).

wetwell ***mokri hram***
jedrska tehnika
Del zadrževalnega hrama, v katerem pride do znižanja tlaka zaradi kondenzacije pare v kapljevinskem mediju. Navadno se uporablja v vrelnih reaktorjih.

whole body counter ***merilnik celotelesne aktivnosti***
varstvo pred sevanji
Naprava za detekcijo in merjenje radioaktivnih snovi znotraj človeškega ali živalskega telesa. Opremljena je z občutljivimi detektorji sevanja ter močnim ščitom, ki zmanjšuje vpliv naravnega ozadja.

wide range ***široko območje***
jedrska tehnika
Oznaka za instrumentacijo, ki meri fizikalno količino v najširšem območju.

Wigner effect ***Wignerjev efekt***
jedrski materiali
Sprememba fizikalnih lastnosti grafita zaradi sevalnih poškodb, ki jih v kristalni strukturi povzroči sevanje, predvsem hitri nevtroni.

Wigner energy ***Wignerjeva energija***
jedrski materiali
Povečanje notranje energije grafita zaradi sevalnih poškodb (Wignerjev efekt).

wire way and conduit system; WC* ***sistem kabelskih poti***
obratovanje jedrskih elektrarn
Sistem kabelskih polic in kanalov.

* Kratica se uporablja v NE Krško

worker ***delavec***
varstvo pred sevanji
Katera koli oseba, ki dela za delodajalca bodisi polni delovni čas, nepolni delovni čas ali začasno in ki je prevzela pravice in dolžnosti v zvezi s poklicnim varstvom pred sevanji. (Oseba, ki zaposluje samo sebe, ima hkrati dolžnosti delodajalca in delavca.)

working condition ***delovni pogoji***
varstvo pred sevanji
Pogoji, pod katerimi prihaja do poklicne izpostavljenosti ionizirajočim sevanjem.

working level; WL ***delovna raven***
varstvo pred sevanji
Enota koncentracije potencialne energije delcev alfa (tj. vsota celotne energije v enoti prostornine zraka, ki jo prinesejo delci alfa, emitirani med popolnim razpadom vseh atomov prednika in njegovih kratkoživih potomcev v tej prostorninski enoti zraka), ki je rezultat prisotnosti radonovih ali toronovih potomcev in je enaka izsevanju (emisiji) energije delcev alfa $1{,}3 \cdot 10^{5}$ MeV na liter zraka. V enotah SI ustreza WL $2{,}1 \cdot 10^{-5}$ J m^{-3}.

working level month; WLM ***delovna raven v mesecu***
varstvo pred sevanji
Enota izpostavljenosti radonovim ali toronovim potomcem. 1 WLM = 170 WL h. Eden WLM ustreza 3,54 mJ h m^{-3}.

workshop training → laboratory training

X

X radiation ***rentgenska svetloba; rentgensko sevanje***
jedrska fizika
Ionizirajoče elektromagnetno sevanje z višjo energijo in krajšo valovno dolžino kot ultravijolična svetloba. Nastaja pri prehodih elektronov med posameznimi lupinami oziroma pri zaviranju visokoenergijskih elektronov.

xenon absorption effect; xenon poisoning ***ksenonska absorpcija; zastrupitev s ksenonom***
reaktorska fizika
Zmanjšanje reaktivnosti reaktorja zaradi nastanka cepitvenega produkta ^{135}Xe v gorivu.

xenon equilibrium ***ravnotežje ksenona***
reaktorska fizika
Stanje reaktorja, v katerem se hitrost nastajanja ^{135}Xe izenači s hitrostjo njegovega izginevanja zaradi sevalnega zajetja ter radioaktivnega razpada. V takem stanju reaktorja se koncentracija ^{135}Xe s časom ne spreminja.

xenon instability ***ksenonska nestabilnost***
reaktorska fizika
Stanje, ko neenakomerna porazdelitev moči v reaktorju povzroči krajevno različne koncentracije ksenona, le-te pa vplivajo na moč, ki se začne v posameznih točkah časovno spreminjati (ksenonske oscilacije).

xenon oscillations ***ksenonske oscilacije***
reaktorska fizika
Prostorske oscilacije v koncentraciji ^{135}Xe v reaktorju, ki so povezane z oscilacijami gostote nevtronskega fluksa.

xenon override ***preseganje ksenona***
reaktorska fizika
Tisti del presežne reaktivnosti, ki zagotavlja, da je reaktor možno vrniti na moč tudi po nastanku največje koncentracije ksenona po ugasnitvi reaktorja.

xenon poisoning → xenon absorption effect

Y

yellow cake ***rumena pogača***
jedrski materiali
Koncentrat uranovega oksida, ki nastane z mletjem in koncentracijo uranove rude. Navadno vsebuje od 80 % do 90 % U_3O_8.

Z

zero power ***ničelna moč***
reaktorska fizika
Stanje, ko je reaktor kritičen, gostota nevtronskega fluksa in s tem moč pa sta zelo majhni.

zero power reactor ***reaktor ničelne moči***
reaktorska fizika
Poskusni reaktor, ki obratuje pri tako nizkih močeh, da ni potrebe po hlajenju in pri katerem je aktivnost cepitvenih produktov tako nizka, da je možno z gorivom ravnati brez velikega tveganja.

zircalloy ***cirkaloj***

jedrski materiali

Zlitina cirkonija in kositra s primesmi kroma, železa, hafnija in niklja, ki se uporablja za srajčke gorivnih elementov v jedrskih reaktorjih.

DRUGI DEL

slovensko angleški slovar

SLOVENE – ENGLISH DICTIONARY

1

1/v območje *1/v range*

A

absorber nevtronov *neutron absorber*
absorbirana doza *absorbed dose*
absorpcija nevtronov *neutron absorption*
absorpcija s fotoefektom → **fotoefekt**
absorpcijska krivulja *absorption curve*
absorpcijski koeficient *absorption coefficient*
absorpcijski učinek samarija *samarium absorption effect; samarium poisoning*
adiabatni proces *adiabatic process*
administrativni postopki *administrative procedures; ADP*
ajnštajnij *Einsteinium; Es*
akcijski nivo *action level*
aktinidi *actinides*
aktinij *Actinium; Ac*
aktivacija *activation*
aktivacijska analiza *activation analysis*
aktivacijska folija *activation foil*
aktivacijski detektor *activation detector*
aktivacijski presek *activation cross section*
aktivacijski produkt *activation product*
aktivna komponenta *active component*
aktivni delec *hot particle*
aktivni prelom *active fault*
aktivno gorivo *active fuel*
aktivnost *activity*
ALARA *ALARA*
alarm *alarm*
americij *Americium; Am*
Ameriško združenje jedrskih strokovnjakov *American Nuclear Society; ANS*
analiza delovne naloge *task analysis*
analiza delovnega mesta *job analysis*
analiza načinov in učinkov okvar *failure modes and effects analysis*

analiza občutljivosti *sensitivity analysis*
analiza potreb *needs analysis*
analizator *analyzer*
analizator elektrarne *plant analyzer*
anihilacija *annihilation*
aseizmični (nepotresni) premiki *aseizmical displacement*
atom *atom*
atomska energija *atomic energy*
atomska enota mase *atomic mass unit*
atomska masa *atomic mass*

B

baritni beton *barytes concrete*
barn *barn; b*
bazen → jašek
bazen za izrabljeno gorivo *spent fuel pit; spent fuel storage pool*
bazen za shranjevanje kondenzata *condensate storage pool*
bazenski reaktor *pool reactor; swimming pool reactor*
bazensko pretočno vrenje *pool flow boiling*
bazensko vrenje *pool boiling*
bekerel *becquerel; Bq*
berkelij *Berkelium; Bk*
betatron *betatron*
bilanca snovi *material balance*
biološka hitrost odstranjevanja *biological clearance rate*
biološki razpolovni čas *biological half-life*
biološki ščit; ščit *biological shield; shield*
bistabil → primerjalnik
bivalne razmere *habitability*
blažilnik (sunkov, udarcev) *snubber*
blažiti → omejiti
blokada; vezna zapora *interlock*
blokiranje *seizure*
blokiranje rotorja *rotor locking*
boben za cevi *hose reel*
boral *boral*
borij *Bohrium; Bh*
borirana voda *borated water*
boriranje *boration*
breme *load*

brezšivna cev *seamless tube*
bris *smear*

C

Carnotov cikel *Carnot cycle*
cedilo zbiralnika *sump strainer*
celotna absorbirana doza *integral absorbed dose*
celotni koeficient prehoda toplote *overall heat transfer coefficient*
celotni presek *total cross section*
celovitost *integrity*
celovitost zadrževalnega hrama *containment integrity*
center za napajanje komponent *motor control center; MCC*
centrifugalna črpalka *centrifugal pump*
centrifugalna polnilna črpalka *centrifugal charging pump*
centrifugalni izločevalnik vlage *primary moisture separator*
centrifugalni postopek *centrifugal process*
cepitev *fission*
cepitvena celica *fission chamber*
cepitvena plošča *fission plate*
cepitveni nevtroni *fission neutrons*
cepitveni plin *fission gas*
cepitveni pridelek *fission yield*
cepitveni produkt *fission product*
cepitveni spekter *fission spectrum*
cepitveni strup *fission product poison*
cepitveni števec *fission counter*
cepljiv *fissile*
cepljiv s hitrimi nevtroni *fissionable*
cevna obesa *pipe hanger*
cevna plošča *tubesheet*
cevni prenosnik toplote *shell and tube heat exchanger*
cevni razdelilnik; cevni zbiralnik *pipe header*
cevni zbiralnik → cevni razdelilnik
cevno vodilo *guide tube*
cevovod; cevovodni sistem *piping*
cevovod prh *spray line*
cevovodni sistem → cevovod
ciklotron *cyclotron*
ciljna prostornina; obsevana prostornina *target volume*
cirkaloj *zircalloy*

comptonsko sipanje *Compton effect*
cos φ *power factor*

Č

čas hoda ventila *stroke time*
čas vgrajenosti *installed life*
čelo hlajenja *quench front*
čepasti tok *slug flow*
čepitveni snop vodil *thimble plug*
čepljenje *plugging*
Čerenkovo sevanje *Cerenkov radiation*
čevelj *foot; ft*
čezmerna izpostavljenost *overexposure*
čistilni sistem *purification system*
čiščenje; prepihovanje *purge*
človekovo ravnanje *human performance*
človeška napaka *human error*
črni absorber *black absorber*
črpalka napajalne vode *feedwater pump*
črpalka reaktorskega hladila; primarna črpalka *reactor coolant pump; RCP*
črpalka tesnilnega olja generatorja *seal oil pump*
črpalka za zasilno napajanje *emergency feed pump*

D

daljinsko ogrevanje *district heating*
daljnovod *transmission line*
darmštatij *Darmstadtium; Ds*
dejavnik staranja *stressor*
dejavnost *practice*
dekontaminacija *decontamination*
delavec *worker*
delavec osnovne enote varstva pred sevanji; odgovorna oseba za varstvo pred sevanji *radiation protection officer*
delavniški preizkus *shop test*
delec *particle*
delec alfa *alpha particle*
delec beta *beta particle*
delež praznin *void fraction*

delež prenosa vlage *moisture carry-over*
delež zakasnelih nevtronov *delayed neutron fraction*
delna razpadna konstanta *partial decay constant; partial disintegration constant*
delna širina nivoja *partial level width*
delni simulator *part task simulator*
delodajalec *employer*
delovna ploščad *operating deck*
delovna raven *working level; WL*
delovna raven v mesecu *working level month; WLM*
delovna sposobnost *fitness for duty*
delovni pogoji *working condition*
delovno območje *operating range*
demineralizator z mešanimi ionskimi izmenjalniki *mixed bed demineralizer*
depresijski koeficient *disadvantage factor*
desetdebelina *tenth-value layer; TVL*
detekcijska folija *foil detector*
detektor *detector*
detektor sevanja *radiation monitor*
detektor sledi *track detector*
deterministična analiza *deterministic analysis*
deterministični učinek *deterministic effect*
devterij *deuterium; D*
devteron *deuteron; d*
diagnostični referenčni nivo *diagnostic reference level*
diferencialna vrednost reaktivnosti *differential reactivity worth*
diferencialni energijski fluks *differential energy flux density*
diferencialni presek *differential cross section*
difuzija nevtronov *neutron diffusion*
difuzijska dolžina *diffusion length*
difuzijska enačba *diffusion equation*
difuzijska površina *diffusion area*
difuzijska teorija *diffusion theory*
difuzijski koeficient *diffusion coefficient*
dimnik; oddušnik *stack*
direktni cepitveni pridelek *direct fission yield; independent fission yield; primary fission yield*
direktno odlaganje *direct disposal*
distančna rešetka *assembly grid; grid assembly*

distribucija različnega električnega napajanja *electrical miscellaneous A.C. distribution; ES*[*]*
dizelski generator *diesel generator*
dnevni diagram obremenitve *daily load characteristic*
doba polovične smrtnosti *mean lethal time; LD 50 time; MLT*
dobavitelj *supplier*
dobavna višina črpalke *pump head*
dodajanje kemikalij v sistem glavne napajalne vode *feedwater chemical addition; FC*[*]
dodajna voda; reaktorska dodajna voda *make-up water; reactor makeup water*
dodatek kapljevini za prhanje *spray additive*
dodatek za pospeševanje nastajanja mehurčkov *nucleation aid*
dogodek brez posledic; skorajšnji dogodek *near miss*
dogodek po začetnem dogodku *post-initiator*
dogodek pred začetnim dogodkom *pre-initiator*
dogrelnik *reheater*
dolar *dollar*
dolgotrajna izpostavljenost *chronic exposure*
dolgoživi radioaktivni odpadki *long lived waste*
domači nadzor *domestic safeguards*
Dopplerjev koeficient *Doppler coefficient*
Dopplerjev učinek; Dopplerjeva razširitev *Doppler effect; Doppler broadening*
Dopplerjeva razširitev → Dopplerjev učinek
dopustna sesalna višina črpalke *net positive suction head; NPSH*
doseg *range*
dotok *fluence*
dotok tesnilne vode *seal injection line*
dovoljen čas nerazpoložljivosti *allowed outage time; AOT*
dovoljena ekvivalentna doza *maximum permissible dose equivalent; tolerance dose; MPDE*
dovoljenje *licence*
dovoljenje za delo v območju sevanja *radiation work permit*
doza *dose*
doza na organ *organ dose;* D_T
dozimeter *dosimeter; dose meter*
dozimetrija *dosimetry*
dozna ograda *dose constraint*

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

dozne omejitve *dose limits*
dozni prag *threshold dose*
drenaža zbiralnika *sump drain*
drevo dogodkov *event tree*
drevo odpovedi *fault tree*
držaj → ročka
držalna vzmet *hold down spring*
dubnij *Dubnium; Db*
dušilka regulacijskih palic *dashpot (RCCA)*
dušilni ventil *throttling valve*
dvižni drog *drive shaft*
dvižno uho *lifting lug*
dvocevni prenosnik toplote *double-pipe heat exchanger*
dvofazni tok *two-phase flow*
dvogrupni model *two-group model*
dvostranski zlom *double ended rupture; double ended severance*
dvostranski zlom na hladni veji *double ended cold leg break; DECL*
dvostranski zlom na sesalni strani črpalke *double ended pump suction guillotine break; DEPSG*
dvostranski zlom na vroči veji *double ended hot leg break; DEHL*

E

efektivna doza *effective dose*
efektivna energija praga *effective threshold energy; effective cutoff energy*
efektivna leta obratovanja pri polni moči *effective full power years*
efektivna relaksacijska dolžina *effective relaxation length; total relaxation length*
efektivni delež zakasnelih nevtronov *effective delayed neutron fraction*
efektivni dnevi obratovanja pri polni moči *effective full power days*
efektivni razpolovni čas *effective half-life*
efektivni resonančni integral *effective resonance integral*
efektivni termični presek *effective thermal cross section; Westcott cross section*
ejektor *ejector*
ejektor zraka *air ejector*
ejektorska črpalka *jet pump*
ekonomija nevtronov *neutron economy*
ekstrapoliran doseg *extrapolated range*

ekvivalentna doza *equivalent dose; H*
ekvivalentni faktor razpoložljivosti *equivalent availability factor*
elastično sipanje *elastic scattering*
električni naboj *electrical charge*
električni predor *electrical penetration*
električni sistem *electrical system; EE*[*]
električni sistem (izmenično napajanje sekundarnega dela elektrarne) *electrical system (BOP; AC and power supply); EP*[*]
električno napajanje *power supply*
elektroenergetski sistem *power system*
elektrogospodarsko podjetje *electric utility*
elektromagnetni ventil *solenoid valve*
elektron *electron*
elektronski nadzor vstopa *cardkey*
elektronvolt *electron-volt; eV*
enačba ohranitve mase; kontinuitetna enačba *continuity equation*
enačba stanja *equation of state*
energetski reaktor *power reactor*
energija ločevanja *separation energy*
energija praga *threshold energy*
energijski dotok *energy fluence; Ψ*
enogrupna difuzijska enačba *one group diffusion equation*
enogrupna teorija *one-group theory*
enojna odpoved *single failure*
enopolna shema *one-line diagram*
enostavna kaskada *simple cascade*
enota *unit*
enota ločevalnega dela *separative work unit; SWU*
enotočni prenosnik toplote *single-pass heat exchanger*
epikadmijski resonančni integral *epicadmium resonance integral*
epitermični nevtroni *epithermal neutrons*
etična komisija *ethical review committee*
evakuacija *evacuation*
evakuacijski panel → komandna plošča za zasilno zaustavitev
Evropsko združenje jedrskih društev *European Nuclear Society; ENS*

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

F

faktor dekontaminacije *decontamination factor; DF*
faktor hitre cepitve *fast fission factor; ε*
faktor kakovosti *quality factor*
faktor kopičenja *buildup factor*
faktor ločevanja *separation factor*
faktor oblog (zamazanosti površin za prenos toplote) *fouling factor; FFAC*
faktor obogatitve *enrichment factor*
faktor pobega *nonleakage probability; non-leakage factor*
faktor pobega hitrih nevtronov *fast non-leakage factor; P_f*
faktor pobega resonančnemu zajetju *resonance escape probability; p*
faktor pobega termičnih nevtronov *thermal non-leakage factor; P_t*
faktor samoabsorpcije *self-absorption factor; source efficiency*
faktor samoščitenja *self-shielding factor*
faktor toplotnega toka vročega kanala *heat flux factor; hot channel factor*
fantom *phantom*
fazni prehod *phase change*
fermij *Fermium; Fm*
Fermijeva starost *Fermi age; τ*
Fermijeva teorija starosti *Fermi age theory*
Fickov zakon *Fick's law*
filmski dozimeter *film badge*
filtrski vložek *cartridge filter*
fini regulacijski element *fine control element; regulating element*
fisij *fissium*
fizična zaščita *physical protection*
fizično varovanje *security*
fizično varovanje jedrskih snovi *security of nuclear materials*
fizikalni preizkusi *physics tests*
fluks *flux*
formula štirih faktorjev *four factor formula*
fotocepitev *photofission*
fotoefekt; absorpcija s fotoefektom *photoelectric effect; photoelectric absorption*
fotoelektron *photoelectron*
fotojedrska reakcija *photonuclear reaction*
foton *photon*

fotonevtron *photoneutron*
fotopomnoževalka *photomultiplier tube*
funkcija *function*
funkcije za regulacijo dodajanja *make-up control functions*
funt na kvadratni palec *pound per square inch; PSI*
funt na kvadratni palec - absolutni *pound per square inch absolute; PSIA*
funt na kvadratni palec - diferenčni *pound per square inch differential; PSID*
funt na kvadratni palec - nadtlak *pound per square inch gauge; PSIG*
fuzija → jedrsko zlitje

G

galona *gallon; gal*
gama sterilizacijska naprava *gamma-ray sterilization plant*
Geiger-Müllerjev števec *Geiger-Mueller counter*
Geiger-Müllerjevo področje *Geiger-Mueller region*
generacijski čas *generation time*
generatorski odklopnik *generator load break switch*
genetski učinki *genetic effects*
genitalna (ekvivalentna) doza *gonadal dose (gonadal equivalent dose)*
geometrijsko slabljenje *geometric attenuation*
geometrijsko varen *geometrically safe*
gibalna količina *momentum*
gibljiva instrumentacija reaktorske sredice *movable incore nuclear instrumentation*
gladina podtalnice *ground water table*
glava reaktorske posode *reactor vessel head*
glavni dogodek *top event*
glavni generator in njegovi pomožni sistemi *main generator and accessories; GN*[*]
glavni operater *senior reactor operator; SRO*
glavni transformator *main transformer*
glavno projektno merilo *principal design criterion*
globinska obramba *defense in depth*

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

globinsko odlagališče *deep geological repository; geological repository*
globinsko odlaganje *deep geological disposal; geological disposal*
goli reaktor *bare reactor*
gonilnik → rotor
gorivna palica *fuel pin; fuel rod*
gorivna tabletka *fuel pellet*
gorivni element *fuel element*
gorivni kanal *fuel channel*
gorivni podaljšek *fuel follower*
gorivni snop *fuel bundle; fuel cluster*
gorivni sveženj *fuel assembly*
gorivo; jedrsko gorivo *fuel; nuclear fuel*
gorivo v obliki zmesi *dispersion fuel*
gorivo z vgrajenim gorljivim absorberjem *integral fuel burnable absorber; IFBA*
gorljivi absorber *burnable absorber*
gorljivi strup *burnable poison*
gostota fluksa *flux density, differential; flux density*
gostota moči *power density*
gostota sunkov → hitrost štetja
gostota toplotnega toka *heat flux density*
gošča → usedlina
gred *shaft*
grej *gray[1]; Gy*
grelnik *heater*
grelnik napajalne vode *feedwater heater*
Grenzovi žarki *Grenz rays*
grobe grablje → potujoče rešetke
grobi regulacijski element *coarse control element*

H

hasij *Hassium; Hs*
heterogeni reaktor *heterogeneous reactor*
hidravlični polmer *hydraulic radius*
hidravlično olje *electro-hydraulic high-pressure fluid*
hidroelektrarna *hydro power plant; hydroenergetic power plant*
hitra cepitev *fast fission*
hitra ohladitev *quenching[1]*
hitra zaustavitev *trip*

hitra zaustavitev turbine *turbine trip*
hitri natrijev reaktor *sodium-cooled fast reactor; SFR*
hitri nevtroni *fast neutrons*
hitri oplodni reaktor, hlajen s tekočo kovino *liquid metal fast breeder reactor; LMFBR*
hitri plinski reaktor *gas-cooled fast reactor; GFR*
hitri reaktor *fast reactor*
hitri svinčev reaktor *lead-cooled fast reactor; LFR*
hitrost absorbirane doze *absorbed dose rate*
hitrost doze *dose rate*
hitrost obseva *exposure rate*
hitrost puščanja *leakage rate*
hitrost reakcij *reaction rate*
hitrost štetja; pogostost števka; gostota sunkov *count rate*
hladilna voda kondenzatorja *condenser circulating water*
hladilni bazen → naprava za hlajenje goriva
hladilni sistem bazena za izrabljeno gorivo *spent fuel pit cooling system*
hladilni sistem reaktorskega predelka *reactor compartment cooling system*
hladilni stolp *cooling tower*
hladilnik *chiller*
hladilno jezero *cooling pond*
hladna veja *cold leg*
hladna zaustavitev *cold shutdown*
hladni nevtroni *cold neutrons*
hladno preizkušanje *cold testing*
hlajenje tesnila *seal cooling*
hod ventila *valve stroke*
homogen tok → razpršen tok
homogeni absorber *homogeneous absorber*
homogeni reaktor *homogeneous reactor*

I

idealna kaskada *ideal cascade*
idejni projekt; zasnova *conceptual design*
igličasti ventil *needle valve*
imenska moč; nazivna moč *rated power; rating*
imetnik dovoljenja *licensee*
imetnik registracije *registrant*

imisijske meritve *off-site measurements*
indeks ekvivalentne doze *dose equivalent index*
indeks kemije *chemistry index*
indikator *indicator*
inducirana shranjena energija *induced stored energy*
inhour enačba *inhour equation*
inkonel *inconel*
institucionalni nadzor *institutional control*
instrumentacija *instrumentation*
inšpekcija → upravna inšpekcija
integralni reaktor *integral reactor*
intervencija *intervention*
intervencijski nivo *intervention level*
intervencijski ukrep *intervention measure*
interventna izpostavljenost *emergency exposure*
inventar cepitvenih produktov *fission product inventory*
inventar goriva *fuel inventory*
ion *ion*
ionizacija *ionization*
ionizacijska celica *ionization chamber*
ionizirajoče sevanje *ionizing radiation*
ionizirajoči delci *ionizing particles*
ionski izmenjalnik; smola *resin*
iskanje lokacije *siting*
izbirno vzdrževanje *elective maintenance*
izentropni proces *isentropic process*
izguba bremena; razbremenitev *load rejection*
izguba bremena *loss of load*
izguba hladila *loss of coolant*
izguba tlaka *loss of pressure*
izhajanje radona *radon exhalation*
izhodiščna vrednost operativnega intervencijskega nivoja *generic operational intervention level*
izjemna absorbirana doza *emergency dose; emergency exposure*
izjemna načrtovana izpostavljenost *specially authorized exposure*
izključevalna vrata ALI *exclusive OR gate*
izključujoča se dogodka *mutually exclusive events*
izkoristek termičnih nevtronov *thermal utilization factor*
izkoriščenost *load factor*
izlivna faza *blowdown phase*

izlivna nesreča; izlivna nezgoda *loss of coolant accident; LOCA*
izlivna nezgoda → **izlivna nesreča**
izločevalnik vlage *moisture separator*
izločevanje pare *steam separation*
izločilni kriteriji; merila za izločanje *exclusion criteria*
izločitev signala *defeat signal*
izmena *shift*
izmenjava izotopov *isotope exchange*
izobar *isobar*
izodoza *isodose*
izogibna doza *averted dose; avertable dose*
izolacijski ventil *block valve*
izomer *isomer*
izomerno stanje *isomeric state*
izoton *isotone*
izotop *isotope*
izotopolog *isotopologue*
izotopomer *isotopomer*
izotopski delež *isotopic abundance*
izotopsko osiromašenje *isotope depletion*
izotropen *isotropic*
izpad električnega napajanja *blackout (of the plant); station blackout*
izparilnik *evaporator*
izpiralna linija *backwash line*
izpiralnik za oči *eyewash fountain*
izpodrivna črpalka *positive displacement pump; PDP*
izpopolnjeno varnostno poročilo *updated safety analysis report; USAR*
izpostavljeni delavec *exposed worker; radiation worker*
izpostavljenost *exposure*[1]
izpostavljenost ionizirajočim sevanjem *exposure to ionizing radiation*
izpostavljenost naravnemu sevanju *natural exposure*
izpostavljenost ob izrednem dogodku *accidental exposure*
izpostavljenost prebivalstva *public exposure*
izpust[1] *release*
izpust[2] → **odtok**
izpust med nesrečo *accidental release*
izpustitev moderatorja *moderator dumping*
izrabljeno gorivo *spent fuel*

izrabljenost *wearout*
izredni dogodek *emergency*
izredni zdravstveni nadzor *special health supervision*
izsevanje *emission*
izstopna doza *exit dose*
izstopna odprtina žarka *beam hole*
izstrelek *missile*
izstrelitev palice *rod ejection*
izstrelitev regulacijskega svežnja *ejection of control assembly*
iztok *effluent*
iztok tesnilne vode *seal leakoff line*
izvedenec *qualified expert*
izven lokacije *off-site*
izven varnostnega razreda *non-safety*
izvensredični detektor *excore detector*
izvorni jedrski material *source material*
izvzeta koncentracija *exempt concentration*
izvzeti odpadki *exempt waste*

J

jašek; bazen *pit*
javljalnik *annunciator*
jedro *nucleus*
jedrska baterija *nuclear battery*
jedrska elektrarna; JE *nuclear power plant; NPP*
jedrska energija *nuclear energy*
jedrska fizika *nuclear physics*
jedrska instrumentacija *nuclear instrumentation; NI*[*]
jedrska kemija; radiokemija *nuclear chemistry; radiochemistry*
jedrska lokacija *nuclear site*
jedrska reakcija *nuclear reaction*
jedrska sprememba *nuclear transformation*
jedrska tehnika *nuclear engineering*
Jedrska upravna komisija ZDA *Nuclear Regulatory Commission; NRC*
jedrska varnost *nuclear safety*
jedrska varovalka *reactor safety fuse*
jedrske snovi *nuclear materials*

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

jedrski *nuclear*
jedrski faktor negotovosti meritve *nuclear uncertainty heat flux hot channel factor;* F_U^N
jedrski gorivni cikel *nuclear fuel cycle*
jedrski konični faktor toplotnega toka vročega kanala *nuclear heat flux hot channel factor;* $F_Q^N(z)$
jedrski objekt *nuclear installation; nuclear facility*
jedrski prehod *nuclear transition*
jedrski radialni konični faktor toplotnega toka vročega kanala *nuclear radial heat flux hot channel factor;* F_{xy}^N
jedrski reaktor; reaktor *nuclear reactor; reactor*
jedrski sistem za proizvodnjo pare *nuclear steam supply system; NSSS*
jedrsko blago *nuclear goods*
jedrsko gorivo → **gorivo**
jedrsko pregrevanje pare *nuclear superheat*
jedrsko zlitje; fuzija *nuclear fusion; fusion*
jekleni zadrževalni hram *steel containment system;* SC^*
jodna profilaksa *iodine prophylaxis*

K

kabelska polica *cable tray*
kadmijevo razmerje *cadmium ratio*
kalandrija *calandria*
kalifornij *Californium; Cf*
kaluženje uparjalnika *steam generator blowdown*
kanal za menjavo goriva *refuelling canal; refuelling channel*
kanaliziranje *channelling effect*
kapljevina *liquid*
kapljičasta kondenzacija *dropwise condensation*
kardanski zgib; kardanski zglob *universal joint*
kardanski zglob → **kardanski zgib**
kaskada *cascade*
kategorija A izpostavljenih delavcev *exposed workers, category A*
kategorija B izpostavljenih delavcev *exposed workers, category B*
kazalec funkcionalnosti *functional indicator*
kazalec izkoriščenosti *load capacity factor*
kazalec nenačrtovane izgube proizvodnje *unplanned capability loss factor*
kazalec razpoložljivosti *time availability factor*

kazalec stanja *condition indicator*
kazalec zmogljivosti elektrarne *unit capability factor; UCF*
kemična kompenzacija *chemical shimming*
kerma *kerma*
kilovar *kilovar; kVAR*
kinetika reaktorja *reactor kinetics*
kipenje *froth boiling*
kiri *Curie; Ci*
kirij *Curium; Cm*
klasifikacija stopenj ogroženosti *emergency classification*
klimatska naprava *air conditioner*
klinična odgovornost *clinical responsibility*
kmetijski protiukrep *agricultural countermeasure*
knjigovodstvo materialov *materials accounting*
koeficient pojemanja → koeficient slabljenja
koeficient prenosa energije *energy transfer coefficient*
koeficient pretočnega odpora *flow friction factor*
koeficient reaktivnosti *reactivity coefficient*
koeficient reaktivnosti moči *reactivity power coefficient*
koeficient reaktivnosti praznin *void coefficient of reactivity*
koeficient reaktivnosti tlaka *reactivity pressure coefficient*
koeficient slabljenja; koeficient pojemanja *attenuation coefficient*
koherentno sipanje *coherent scattering*
kolektron *collectron*
kolimator *collimator*
kolo za upravljanje z ventilom *valve handwheel*
komandna plošča za zasilno zaustavitev; evakuacijski panel *emergency shutdown panel; remote shutdown panel*
komandna soba *control room*
komandna zgradba *control building*
kompenzacija (reaktivnosti) *shimming (of reactivity)*
kompenzacijski element *shim element; shim member; shim rod*
kompenzirana ionizacijska celica *compensated ionization chamber*
kompresor *compressor*
končni ponor toplote *ultimate heat sink*
končni učni cilj *terminal training objective*
končno odlaganje odpadkov *ultimate waste disposal*
končno stikalo *limit switch*
končno varnostno poročilo; KVP *final safety analysis report; FSAR*
kondenzacijski tlak *low pressure turbine backpressure*

kondenzat *condensate*
kondenzatni sistem *condensate system; CY*[*]
kondenzator *condenser*
konec reaktorskega gorivnega cikla *end of life; EOL*
konični faktor negotovosti izdelave *engineering heat flux hot channel factor;* F_Q^E
konični faktor toplotnega toka vročega kanala *heat flux hot channel factor; heat flux peaking factor;* $F_Q(z)$
konični faktor vršnega fluksa *flux peaking factor*
konstanta gama *specific gamma-ray constant*
kontaminacija → **onesnaženje**
kontinuitetna enačba → **enačba ohranitve mase**
kontrolirani zapis *record, plant quality*
kontrolna prostornina *control volume*
konvekcija *convection*
konvekcijska toplotna prestopnost *convective heat transfer coefficient*
konvekcijski prestop toplote *convective heat transfer*
konverzijski reaktor *converter reactor*
kopa *pile*
kopernikij *Copernicium; Cn*
kopičenje *buildup*
kopičenje pare *steam binding*
koračni motor *step motor*
koračno magnetno dvigalo *latch type magnetic jack*
korak → **razmik**
korekcijski faktor celice *cell correction factor*
korektivno vzdrževanje *corrective maintenance*
korij *corium*
kos goriva *fuel slug*
kot sipanja *scattering angle*
kotelska cev *boiler tube*
kotlovec *scale*
kotni fluks *flux density, angular*
kratka palica; kratka regulacijska palica *part length rod*
kratka regulacijska palica → **kratka palica**
kratkoživi radioaktivni odpadki *short lived waste*
krhkost zaradi obsevanja *irradiation embrittlement*
kritičen *critical*

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

kritičen na takojšnje nevtrone *prompt critical*
kritičen na zakasnele nevtrone *delayed critical*
kritična dejavnost *critical activity*
kritična masa *critical mass*
kritična moč (svežnja) *critical power*
kritična pot *critical path*
kritična prenosna pot *critical pathway*
kritična skupina *critical group*
kritične varnostne funkcije *critical safety functions*
kritični iztok *critical flow rate*
kritični organ *critical organ*
kritični poskus *critical experiment*
kritični sistem *critical assembly*
kritični tlak *critical pressure*
kritični toplotni tok *critical heat flux; DNB heat flux*
kritično razmerje moči *critical power ratio*
kritičnost *criticality*
krivulja preživetja *survival curve*
kriza vrenja *departure from nucleate boiling; boiling crisis; DNB*
krmilni ventil *governing valve*
krogelni ventil *globe valve*
krogla ICRU *ICRU ball*
kroglični reaktor *pebble bed reactor*
kroglični ventil *ball valve*
krožni proces z dogrevanjem *reheat cycle*
krožno dvigalo; polarno dvigalo *polar crane*
ksenonska absorpcija; zastrupitev s ksenonom *xenon absorption effect; xenon poisoning*
ksenonska nestabilnost *xenon instability*
ksenonske oscilacije *xenon oscillations*
kumulativni cepitveni pridelek *cumulative fission yield*
kvadratna kaskada *square cascade*
kvalificirana obratovalna doba *qualified life*

L

labirintno tesnilo *gland sealing*
lahka voda; navadna voda *light water; ordinary water; H_2O*
lahki vodik; navadni vodik; protonij *light hydrogen; ordinary hydrogen; protonium; H*
lahkovodni reaktor *light water reactor; LWR*

laminaren; plasten *laminar*
latentni čas *latent period*
lavrencij *Lawrencium; Lr*
ledni kondenzator *ice condenser*
letargija *lethargy*
letna mejna doza *annual dose limit*
linearna gostota moči *linear power density; linear heat rate*
linearna sprememba bremena *ramp load change*
linearni pospeševalnik *linear accelerator; LINAC*
linearni prenos energije *linear energy transfer; LET*
linearno večanje reaktivnosti *ramp insertion of reactivity*
lita spodnja podpora *bottom support casting*
ločevalna celica *separation element*
ločevanje faz *phase separation*
ločevanje izotopov *isotope separation*
ločilno stikalo *disconnect switch*
logaritmično znižanje energije *logarithmic energy decrement; ξ*
lokalna gostota moči *local power density*
lokalni konični faktor *internal peaking factor; local peaking factor*
lomna žilavost *fracture toughness*
lopatica *vane*
loputa *damper*
loputni ventil *buterfly valve*
Lorentzova ionizacija *Lorentz ionization*
lovilniki kroglic *ball catchers*
lupinska stran hladilnika *cooler shell side*
lupinski model *shell model*
luženje *leaching*

M

MAAE → Mednarodna agencija za atomsko energijo
maček pri žerjavu *trolley crane*
magnetni ščit *magnetic shield*
magnetno dvigalo *magnetic jack*
magnetohidrodinamika *magnetohydrodynamics; MHD*
magnoks *magnox*
maitnerij *Meitnerium; Mt*
makroskopski presek *macroscopic cross section*
manipulator *manipulator*
manj pomemben sevalni objekt *less important radiation facility*

manjšinski aktinidi *minor actinides; MA*
masna ionizacija *mass ionization*
masna zavorna moč *mass stopping power*
masni defekt → **masni primanjkljaj**
masni koeficient pojemanja → **masni koeficient slabljenja**
masni koeficient reaktivnosti *mass coefficient of reactivity*
masni koeficient slabljenja; masni koeficient pojemanja *mass attenuation coefficient*
masni presežek *mass excess*
masni primanjkljaj; masni defekt *mass defect*
masni spektrometer *mass spectrometer*
masno število *mass number*
mašilo → **tesnilna snov**
matrica *matrix*
mazalno olje *lube oil*
medicinska izpostavljenost sevanju *medical exposure*
medmolekulski *intermolecular*
Mednarodna agencija za atomsko energijo; MAAE *International Atomic Energy Agency; IAEA*
Mednarodna komisija za sevalne enote in meritve *International Commission on Radiation Units and Measurements; ICRU*
Mednarodna komisija za varstvo pred sevanji *International Commission on Radiation Protection; ICRP*
mednarodna lestvica jedrskih dogodkov *International Nuclear Event Scale; INES*
mednarodni nadzor *international safeguards*
medobratovalni pregled *inservice inspection; ISI*
medobratovalni preizkus *inservice test*
megavar *megavar; MVAR*
megavat dan *megawatt day; MWd*
megavatni dan na tono *megawatt-day per tonne; MWd/t*
mehanizem okvare *failure mechanism*
mehanska napetost → **napetost**[1]
mehčanje spektra *spectral softening*
mehka logika *fuzzy logic*
mehka množica *fuzzy set*
mehko sevanje *soft radiation*
mehurčasti tok *bubble flow*
mehurčasto vrenje *nucleate boiling*
meja lokacije *site boundary*

meja protitoka; mejni protitok *countercurrent flow limit; CCFL*
meja vstavitve regulacijskih palic *rod insertion limit*
mejna doza *dose limit*
mejna nastavitev → omejitvena nastavitev
mejna nesreča (kategorija IV) *condition IV; limiting fault*
mejna plast *boundary layer*
mejne nastavitve varnostnih sistemov *limiting safety system settings*
mejne vrednosti izpostavljenosti *exposure limits*
mejni pogoji obratovanja *limiting conditions for operation*
mejni protitok → meja protitoka
membranski ventil *diaphragm valve*
mendelevij *Mendelevium; Md*
menjalni bazen *refuelling cavity*
menjava goriva *refuelling*
merila (kriteriji) *criteria*
merila sprejemljivosti *acceptance criteria*
merila za izbiro lokacije *site selection criteria; siting criteria*
merila za izločanje → izločilni kriteriji
merilni obseg instrumentacije *instrument range*
merilnik celotelesne aktivnosti *whole body counter*
merilnik hitrosti doze *dose rate meter*
merilnik periode *period meter*
merilnik reaktivne energije *var-hour meter*
merilnik reaktivnosti *reactivity meter*
meritve izpustov *on-site measurements*
meritve z vrtinčnimi tokovi *eddy current measurement*
mesto zametka mehurčkov *nucleation center*
mešalnik *agitator*
mešalo *mixing vane*
mešano oksidno gorivo; MOX - gorivo *mixed oxide fuel; MOX fuel*
metoda Monte Carlo *Monte Carlo method*
metode usposabljanja *training methods*
mg/kg → milijoninka
migracijska dolžina *migration length*
migracijska površina *migration area*
mikrorazpoka; mikroskopska razpoka *microfissure*
mikroskopska razpoka → mikrorazpoka
mikroskopski presek *microscopic cross section*
milijardinka; µg/kg *part per billion; ppb*
milijoninka; mg/kg *part per million; ppm*

moč ločevanja *separative power*
moč zaviranja *moderating power; slowing down power*
moderacija → upočasnjevanje
moderacijsko razmerje *moderating ratio*
moderator *moderator*
mokri hram *wetwell*
mokro skladišče *wet storage*
monitor *monitor*
monitor delcev v zraku *air particle monitor*
monitoring radioaktivnosti *radioactivity monitoring*
Mössbauerjev efekt *Mössbauer effect*
motorni generatorski postroj *motor generator set; MGS*
motorni ventil *motor-operated valve*
MOX - gorivo → mešano oksidno gorivo

μ

μg/kg → milijardinka

N

na lokaciji *on-site*
nabrekanje goriva *fuel swelling*
nabrekanje zaradi plinov *gas-driven swelling*
načelo enojne odpovedi *single failure criterion*
način → stanje
način okvare *failure mode*
načrt usposabljanja *training plan*
načrt zaščite in reševanja *emergency plan*
načrtovana ciljna prostornina; planirani tarčni volumen *planning target volume*
nadgradnja *backfitting*
nadkritičen *supercritical*
nadzor *surveillance*
nadzor → upravna inšpekcija
nadzor kakovosti *quality control; QC*
nadzor osebja *individual monitoring*
nadzorna plošča in računalniški sistem *control board and computer system; AS*[*]
nadzorna plošča vzorčenja *sampling panel*

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

nadzorna zahteva *surveillance requirement*
nadzorni računalnik elektrarne *plant monitoring computer*
nadzorovano območje *controlled area*
nadzorovano puščanje *controlled leakage*
nadzorovati ventil *monitor valve*
nagib *tilt*
nagib moči *power tilt*
nagib moči v kvadrantu *quadrant power tilt ratio; QPTR*
najmanjša množica odpovedi *minimal cutset*
največja dovoljena koncentracija *maximum permissible concentration; MPC*
največja projektno predvidena nesreča *maximum credible accident*
najvišji *high-high-high*
naključna okvara *random failure*
nakopičena doza *accumulated dose*
nakopičena energija *stored energy*
napa vzorčevalnega lijaka *sampling sink hood*
napačno delovanje *malfunction*
napajalna črpalka *feed pump*
napajalna voda *feedwater*
napajalni vod *feeder*
napaka zaradi napačnega ukrepa *human error of commission*
napaka zaradi opustitve *human error of omission*
napenjalnik vijakov *stud tensioner*
napetost[1]; mehanska napetost *stress*
napetost[2] *voltage*
napotni zdravnik *prescriber*
naprava za hlajenje goriva; hladilni bazen *cooling pool; fuel cooling installation*
naprava za porušitev podtlaka *vacuum breaker*
naprava za vrtenje turbine *turning gear*
napredna jedrska elektrarna *advanced nuclear power plant*
napredni plinski reaktor *advanced gas cooled reactor; AGR*
naravna izotopska sestava *natural isotopic abundance*
naravna konvekcija *free convection*
naravna radioaktivnost *natural radioactivity*
naravni vlek *natural draft*
naravno staranje *natural aging*
naravno varen *inherently safe*
nasičena aktivnost *saturation activity*

nasičena kapljevina *saturated liquid*
nasičena para *saturated vapour*
nasičenje[1,2,3] *saturation*[1,2,3]
nasičeno vrenje *saturated boiling*
nasičeno vrenje → prostorninsko vrenje
nastajanje mehurčkov *nucleation*
nastavitev varovalnega sistema *protection system setpoint*
nastavitvena vrednost *setpoint*
nastavljalnik želene moči *megawatt demand setter*
navadna voda → lahka voda
navadni vodik → lahki vodik
navodilo; smernica *guideline*
nazivna moč *power rating*
nazivna moč → imenska moč
ne 1E električni sistem *non 1E electrical*
nedogretost → podhlajenost
neelastičen; neprožen *inelastic*
neelastično sipanje *inelastic scattering*
neionizirajoče sevanje *non-ionizing radiation*
nejedrski del elektrarne *balance of plant; BOP*
nekoherentno sipanje *incoherent scattering*
nekontroliran izvlek *uncontrolled withdrawal*
nenačrtovana (neplanirana) zaustavitev *forced outage*
nenadzorovana izpostavljenost *abnormal exposure condition*
nenameren; nepredviden *inadvertent*
nenamerna polnitev *inadvertent loading*
nenormalni dogodek *unusual event*
neomočena površina *unwetted surface*
nepooblaščen odvzem *diversion*
nepopisana snov *inventory difference; material unaccounted for; MUF*
neporavnanost *misalignment*
neporavnanost regulacijskih svežnjev *rod cluster control assembly misalignment*
neporušna meritev *nondestructive measurement*
neporušni preizkus *nondestructive test*
neposredno ionizirajoče sevanje *directly ionizing radiation*
nepravilnost *anomaly*
nepredviden → nenameren
neprožen → neelastičen

neptunij *Neptunium; Np*
nerazpoložljivost *unavailability*
neseizmična kategorija *non-seismic category*
neskončni pomnoževalni faktor *infinite multiplication factor; k_∞*
nesreča *accident*
nesreča z lokalnimi posledicami *accident with local consequences*
nesreča s širšimi posledicami *accident with wider consequences*
nesreča zaradi kritičnosti *criticality accident*
nestabilnost toka *flow instability*
nestisljiv *incompressible*
nestisljiva srajčka *free-standing cladding*
neugotovljeno puščanje *unidentified leakage*
neukapljiv *non condensible*
nevarnost zaradi sevanja *radiation hazard*
nevarovalna funkcija *non-protection function*
nevtrino *neutrino*
nevtron *neutronn*
nevtroni nad kadmijevim pragom *epicadmium neutrons*
nevtroni pod kadmijevim pragom *subcadmium neutrons*
nevtronska energijska grupa *neutron energy group*
nevtronski albedo *neutron albedo*
nevtronski cikel *neutron cycle*
nevtronski generator *neutron generator*
nevtronski izvor *neutron source*
nevtronski pretvornik *neutron converter*
nevtronski strup *neutron poison; nuclear poison*
nevtronski zaščitni plašč *neutron reactor shield*
nezgoda *incident*
nezgoda z izgubo pretoka hladila *loss of flow accident; LOFA*
nezgodni komandni center *emergency control centre*
ničelna moč *zero power*
nivo za preiskavo *investigation level*
nizko- in srednjeradioaktivni odpadki; NSRAO *low and intermediate level waste; LILW*
nizkoradioaktivni odpadki; NRAO *low level waste; LLW*
nizkotlačen *low head*
nizkotlačni sistem za varnostno vbrizgavanje *low head (pressure) safety injection system; LPIS*
nizkotlačno varnostno vbrizgavanje *low head (pressure) safety injection*

nobelij *Nobelium; No*
normalna izpostavljenost sevanju *normal exposure*
normalni dejavnik staranja *normal stressor*
normalno obratovanje in prehodni pojavi (kategorija I) *condition I; normal operation*
normalno odprt *normally open; NO*
normalno stanje *normal condition*
normalno staranje *normal aging*
normalno zaprt *normally closed; NC*
notranja izpostavljenost *internal exposure*
notranja stran hladilnika *cooler tube side*
notranje napajanje; zasilni vir električnega napajanja *on-site power supply; emergency power source*
notranje sevanje *internal radiation*
notranji deli reaktorja *reactor internals*
notranji sledilnik *intrinsic tracer*
NRAO → nizkoradioaktivni odpadki
NSRAO → nizko- in srednjeradioaktivni odpadki
nukleon *nucleon*
nuklid *nuclide*

O

občutljiva prostornina → občutljivi prostor
občutljivi prostor; občutljiva prostornina *sensitive volume*
občutljivost za sevanje; radiosenzibilnost *radiosensitivity*
obdelava *treatment*
obdelava odpadkov *waste treatment*
obdelava signala *signal conditioning*
obesa regulacijske palice *control rod disconnect*
obhod *walk through*
objekt za obsevanje *irradiation installation*
objektna nevarnost *site area emergency*
oblaganje → zamazanje
oblika toka *flow pattern*
oblikovni koeficient trenja *form friction factor*
obloga *liner*
obložiti → prevleči
območje izvora *source range*
območje materialne bilance *material balance area*
območje moči *power range*

območje neomejenega gibanja *unrestricted area*
območje planiranja ukrepov za primer izrednega dogodka *emergency planing zone (EPZ)*
območni monitor *area monitor*
obnavljanje znanja *retraining*
obnova; prenovitev *refurbishment*
obodna plošča *baffle*
obodna razpoka → obodni zlom
obodni zlom; obodna razpoka *circumferential rupture*
obogatena snov *enriched material*
obogateno gorivo *enriched fuel*
obogatevanje *enrichment*[1]
obogatitev *enrichment*[2]
obrat za predelavo radioaktivnih snovi *installation processing radioactive substances*
obratovalna doba *service life*
obratovalna karakteristika *operating characteristics*
obratovalna navodila; obratovalni postopki *operating procedures*
obratovalna točka *operating point*
obratovalne izkušnje *operating experience*
obratovalne omejitve in pogoji *operational limits and conditions*
obratovalni pogoj *operational condition*
obratovalni postopki → obratovalna navodila
obratovalni prehodni pojavi *operational transients*
obratovalno dovoljenje *operating license*
obratovalno osebje *operating personnel*
obratovalno stanje[1] *operating condition; operational state*
obratovalno stanje[2] *operational mode*
obratovanje *operation*
obratovanje brez bremena → prosti tek
obratovanje na moči *power operation*
obratovanje pri zmanjšanem inventarju hladila *reduced inventory operation*
obratovanje pri znižani gladini hladila *mid-loop operation*
obratovanje v pasu *base load operation*
obremenjevanje *loading*
obročasti razdelilnik za prhe *spray ring header*
obročasti tok *annular flow*
obsev *exposure*[2]
obsevalna naprava *irradiation rig*

obsevalni kanal ***experimental hole; irradiation channel***
obsevana prostornina → **ciljna prostornina**
obsevanje ***irradiation***
obsevanje goriva ***fuel irradiation***
obvladovanje nesreče ***accident management***
obvodni sistem pare ***steam dump system; turbine bypass; SD****
oddaljenost naseljenega centra ***population centre distance***
oddušnik ***vent***
oddušnik → **dimnik**
odgovorna oseba za varstvo pred sevanji → **delavec osnovne enote varstva pred sevanji**
odgovornost za jedrsko škodo ***nuclear liability***
odklopnik ***breaker***
odklopnik bremena ***load breaker***
odkritje sredice ***core uncovery***
odlagališče ***repository***
odlagalna enota (suhi bazen) ***vault***
odlaganje ***disposal***
odlaganje odpadkov ***waste disposal***
odlaganje v morje ***deep sea disposal***
odlepljenje mehurčka ***bubble detachment***
odločanje z upoštevanjem tveganja ***risk informed decision making; RIDM***
odnašanje kapljevine iz spodnjega plenuma ***lower plenum entrainment***
odnašanje kapljic ***entrainment***
odpadki iz obratovanja elektrarne ***operational waste***
odpadki od razgradnje jedrskega objekta ***decommissioning waste***
odpadki, ki oddajajo toploto ***heat generating waste***
odplinjevalnik ***gas stripper***
odporen proti požarom ***fire retardant***
odpornost proti sevanju ***radioresistance***
odpoved ***fault[2]***
odprti gorivni cikel ***once-through fuel cycle***
odprti vir ***unsealed source***
odprtina za vnos opreme ***equipment hatch***
odriv ***recoil***
odstranitveni presek ***removal cross section***
odstranitveni presek grupe ***group removal cross section***

* Kratica se uporablja v NE Krško

odtok; izpust[2] *outlet*
odvajanje toplote *heat removal*
odziv na stopničasto spremembo *step function response*
odzivni čas sistema za hitro zaustavitev reaktorja *reactor trip system response time*
odzračevanje *venting*
ogleni filter *charcoal filter*
ogrevanje cevi *heat tracing*
ohišje *casing*
ohišje pogona regulacijskih palic *control rod drive housing*
ohlajanje *cool-down*
okoliški ekvivalent doze *ambient dose equivalent; H*(d)*
okrov turbine *turbine cylinder*
okvara *failure*
okvara s skupnim vzrokom *common cause failure; common mode failure*
omejeno dovoljenje za delo *limited work authorization; LWA*
omejilnik iztoka pare *steam outlet flow restrictor*
omejiti; blažiti *mitigate*
omejitve letnega vnosa *annual limit on intake; ALI*
omejitvena nastavitev; mejna nastavitev *limiting setting*
omejitveno območje *restricted area*
omrežje *network*
onesnaženje; kontaminacija *contamination*
opazovano območje *supervised area*
operabilen → **zmožen delovati**
operater *operator*[2]
operater reaktorja *reactor operator*
operativni intervencijski nivo *operational intervention level*
opletanje cevi *pipe whip*
oploditev *breeding*
oplodna plast *breeding blanket*
oplodni nuklid *fertile nuclide*
oplodni presežek *breeding gain*
oplodni reaktor *breeder reactor*
oplodno področje *fertile zone*
oplodno razmerje *breeding ratio*
opora gorivnega svežnja *fuel assembly restraint*
oporna plošča *baffle plate*[1]
oporna plošča sredice (spodnja, zgornja) *core plate (upper, lower)*

oporni steber *support column*
Oppenheimer-Phillipsov proces *Oppenheimer-Phillips process*
oprema za visokoenergijsko terapijo *high energy radiotherapy equipment*
optimizacija radiološke zaščite *optimization of radiation protection*
opustitev nadzora *clearance*
orodje za ravnanje z gorivom *fuel handling tool*
osamitev *confinement*
osamitveni sistem *isolation system*
osamitveni ventil *isolation valve*
osamitveni ventil glavnega parovoda *main steam isolation valve; MSIV*
osebni dozimeter *personal dosimeter*
osebni ekvivalent doze *personal dose equivalent; $H_p(d)$*
osiromašena snov *depleted material*
oskrbovalna voda *service water; SW*
osna razlika (nevtronskega) fluksa *axial (neutron) flux difference*
osni izmik fluksa *flux axial offset*
osni jedrski konični faktor toplotnega toka vročega kanala *axial nuclear heat flux hot channel factor; F_z^N*
osni konični faktor *axial peaking factor*
osnovna celica *unit cell*
osnovni dogodek *basic event*
osnovni simulator *basic principle training simulator; BPTS*
osnovni vzrok *root cause*
ostanki sredice *core debris*
osteklenitev; vitrifikacija *vitrification*
otrditev spektra *hardening; spectral hardening*
ozki žarek *narrow beam*
ozko območje *narrow range*
označevanje[1,2] *labelling*[1,2]
oznaka radioaktivnosti *radioactivity label*
ožje nadzorovano območje *exclusion area*

P

padec regulacijskega svežnja *rod drop*
paket z odpadki *waste package*
panel; plošča; pult *panel*
parameter dotika *impact parameter*
parazitsko zajetje *parasitic capture*

parna elektrarna *steam power plant*
parni ejektor *steam jet ejector*
parni mehur *steam bubble*
parni mehur v tlačniku *pressurizer steam bubble*
parovodni sistem *steam piping*
pasivna komponenta *passive component*
pasivna odpoved *passive failure*
past; povečana možnost napake *error-likely situation; error-prone situation; error trap*
perioda reaktorja *reactor period; e-folding time*
pirometalurška obdelava *pyrometallurgical processing*
pladenj ventila *valve disk*
planirani tarčni volumen → načrtovana ciljna prostornina
plasten → laminaren
plastna kondenzacija *film(wise) condensation*
plastno vrenje *film boiling*
plašč *blanket*
plašč sredice *core barrel*
plaz izbijanja *displacement cascade*
plazma *plasma*
plenum → zbiralnik[3]
plinasti odpadki *gaseous waste*
plinska centrifuga *gas centrifuge*
plinska elektrarna *gas turbine power plant*
plinsko-grafitni reaktor *gas-graphite reactor*
plošča → panel
plutonij *Plutonium; Pu*
pnevmatski ventil *air-operated valve*
pobeg *leakage[2]*
pobeg reaktorja *critical excursion; power excursion; reactor excursion*
pobeg turbine *overspeed*
počasni nevtroni *slow neutrons*
podaljšano obratovanje *stretch power; stretchout*
podhlajeno vrenje *subcooled boiling; surface boiling*
podhlajenost; nedogretost *subcooling*
podkritičen *subcritical*
podkritični sestav *subcritical assembly*
podkritično pomnoževanje *subcritical multiplication*
podmoderiran *undermoderated*

podporna plošča cevi *tube support plate*
podporni varnostni sistem *safety system support feature*
podpovršinsko odlaganje → površinsko odlaganje
podpredelek *subcompartment*
podsistem *subsystem*
podvojitveni čas *doubling time*
podzemno odlagališče *underground repository*
podzemno odlaganje *underground disposal*
pogojni dogodek *house event*
pogojni signal *permissive*
pogon → pogonski mehanizem
pogonska tuljava *operating coil*
pogonski mehanizem; pogon *drive mechanism*
pogonski mehanizem regulacijskih svežnjev *control drive; control rod drive*
pogostost delovnih nezgod *industrial safety accident rate*
pogostost nadzornih preizkusov *frequency notation (TS)*
pogostost okvar *failure rate*
pogostost preverjanja operabilnosti naprav za sprožanje zaustavitve *trip actuating device operational test*
pogostost števka → hitrost štetja
pojemanje → slabljenje
poklicna izpostavljenost *occupational exposure*
pokrov *shutter*
polarno dvigalo → krožno dvigalo
poldebelina *half-value layer; half-value thickness*
polmer ožjega nadzorovanega območja *exclusion radius*
polnilni vod *charging line*
polnilnik akumulatorjev *battery charger*
polnilo *backfill*
polnitev *charge; loading*
polnitev sredice *core loading*
polnjenje z gorivom *fuel loading*
položajno stikalo *position switch*
polprevodniški varovalni sistem *solid state protection system*
polzenje instrumentacije *instrumentation drift*
pomembni sistem *vital system*
pomembno breme *vital load*
pomembnostna funkcija *importance function*
pomnoževalni faktor *multiplication factor;* k_{eff}

pomnoževalni medij *multiplying medium*
pomnoževanje nevtronov *neutron multiplication*
pomožna komandna plošča *local control panel*
pomožna kotlovnica *auxiliary boilerhouse*
pomožna zgradba *auxiliary building*
pomožni kotel *auxiliary boiler*
pomožni sistem *supporting system*
pomožni učni cilj *enabling objective*
ponor toplote *heat sink*
ponovljena enota *replicate unit*
ponovno polnjenje *refill*
pooblastitev (odobritev) *authorization*
pooblaščen *authorized*
pooblaščeni izvajalec dozimetrije *approved dosimetric service*
pooblaščeni izvedenec medicinske fizike *approved medical physics expert*
pooblaščeni izvedenec varstva pred sevanji *approved radiation protection expert*
pooblaščeni izvedenec za sevalno in jedrsko varnost *approved expert for radiation and nuclear safety*
pooblaščeni zdravnik *approved medical practitioners*
poplavljanje *flooding*
poplavljanje sredice *core recovery; reflood*
popolna okvara *breakdown; complete failure*
popolni šolski simulator *full scope training simulator*
popoplavna faza *post reflood phase*
popravilo[1] *repair*
popravilo[2] *rework*
popravni program *corrective action program; CAP*
popuščanje → **žarjenje**
porazdelitev moči *power distribution*
porazdelitveni koeficient *distribution factor*
poročilo o dogodku *licensee event report; LER*
poročilo o vplivu na okolje *environment impact statement*
posameznik iz prebivalstva *member of the public*
posebna jedrska snov *special nuclear material*
poskus *experiment*
poslabšanje *degradation; deterioration*
poslabšano stanje *degraded condition*
posnemalno sito *skimmer strainer*

posoda *vessel*
posoda z ionskimi smolami *demineralizer*
pospeševalnik *accelerator*
posredno ionizirajoče sevanje *indirectly ionizing radiation*
posredovanje ob izrednem dogodku *emergency response*
postaviti ventil *align valve*
postopek za obnovitev funkcije *function recovery procedure*
postopki projektiranja *design process*
postopki za nenormalno obratovanje *abnormal operating procedures; AOP*
postopki za obratovanje v sili *emergency operating procedures; EOP*
poškodovan gorivni element → poškodovano gorivo
poškodovan uparjalnik *faulted steam generator; ruptured steam generator*
poškodovano gorivo[1] *damaged fuel*
poškodovano gorivo[2]; poškodovan gorivni element *failed fuel; failed fuel element*
pot okvar *cutset*
potencialna izpostavljenost *potential exposure*
potencialno sipanje *potential scattering*
potomec *daughter product; progeny*
potres ob obratovanju *operating basis earthquake; OBE*
potres ob varni zaustavitvi *safe shutdown earthquake; SSE*
potujoče rešetke; grobe grablje *trash rake; traveling screen*
pouk *learning activities*
povečana možnost napake → past
povečevanje krhkosti *embrittlement*
povezan z jedrsko varnostjo *safety related*
povprečeni parametri *lumped parameters*
povprečna gostota moči na površini *average surface power density*
povprečna prosta pot *mean free path*
povprečna temperatura *mixed-mean temperature*
povprečna življenjska doba *mean life*
povprečna žlezna doza *average mammary glandular dose*
povprečni čas med odpovedima *mean time between failures; MTBF*
povratna kondenzacija *reflux condensation*
povratna zanka *feedback loop*
povratni kanal *downcomer*
povratni vpliv na reaktivnost *reactivity feedback*
povratno sipanje *backscattering*

površinski prelom *surface fault*
površinsko odlagališče *near surface repository; shallow ground repository; surface repository*
površinsko odlaganje; podpovršinsko odlaganje *near surface disposal; shallow ground disposal; surface disposal*
površnik, vsebnik nadstandardnih dimenzij *overpack*
povzročena radioaktivnost *induced radioactivity*
pozicija izvlečenja *pull-to-lock position*
pozitron *positron*
praktikant *apprentice*
pravno-medicinski postopek *medico-legal procedure*
praznilni vod *letdown line*
praznina *void*
prebivalstvo *population*
predčasno staranje *premature aging*
predelava goriva *reprocessing; fuel reprocessing*
predelava odpadkov *waste processing*
predgradbeno varnostno poročilo; PVP *preliminary safety analysis report; PSAR*
predgrelnik *preheater*
predhodna obdelava *pretreatment*
predhodni preizkus *pretest*
predkritični preizkus *precritical test*
prednik *precursor; parent*
prednik zakasnelih nevtronov *delayed neutron precursor*
predobratovalni preizkus *preoperational test*
predobratovalno stanje *pre-service conditions*
predor za transport goriva *fuel transfer tunnel; fuel transfer tube*
predorni sklop *penetration assembly*
predtlačeno gorivo *prepressurized fuel*
predvidena doza *committed dose*
predvidena naloga *intended function*
pregrada *barrier*
pregrelnik *superheater*
pregreta kapljevina *superheated liquid*
pregreta para; suha para *superheated vapour*
prehodna doza *transit dose*
prehodna perioda reaktorja *transient reactor period*
prehodni pojav *transient*
prehodno mehurčasto vrenje → prehodno plastno vrenje

prehodno plastno vrenje; prehodno mehurčasto vrenje *partial film boiling; partial nucleate boiling*
prehodno vrenje *transition boiling*
prehodno, vmesno skladišče *interim storage*
preizkus *test*
preizkus delovanja analognega kanala *analog channel operational test*
preizkus glavnega releja *master relay test*
preizkus logike sprožanja *actuation logic test*
preizkus v sredici *in-core test; in-pile test*
preizkušanje; testiranje *testing*
preizkušanje pomožnega releja *slave relay test*
preizkušanje z zamikom *staggered testing*
prekinitev zvoka; utišanje *silence*
preklop *bus transfer; switchover*
preklopni kabinet *power transfer cabinet*
preklopnik → stikalo
preklopno stikalo *transfer switch*
preklopno stikalo za izbiro načina delovanja *mode selector switch*
prekomerni tlak *overpressure*
prelitje *overflow*
prelivni vod *surge line*
prelivnik *surge tank*
prelom[1] *fault*[1]
prelom[2] *severance*
premik jedrskega goriva *core alterations*
premoderiran *overmoderated*
premostitev *jumper*
prenos toplote *heat transfer*
prenos toplote z vrenjem *boiling heat transfer*
prenosna pot *exposure pathway*
prenosna površina → stična površina
prenosni medij *carrier*
prenosnik signala *signal transmitter*
prenosnik toplote *exchanger, heat*
prenosnik toplote z istosmernim tokom *parallel flow heat exchanger*
prenosnik toplote z navzkrižnim pretakanjem *cross-flow heat exchanger*
prenova *overhaul*
prenovitev → obnova

preobremenitev *overload*
preostanek[1] *tails*
preostanek[2] *holdup; residual holdup*
prepihovalni plin *purge gas*
prepihovalni ventil *purge valve*
prepihovanje → **čiščenje**
preprečitev zaledenitve *de-icing*
preračun sredice *core design*
preseganje ksenona *xenon override*
presek *cross section*
presek za sipanje iz ene grupe v drugo *group transfer scattering cross section*
preselitev *permanent resettlement*
presežna reaktivnost *excess reactivity*
presoja *audit*
prestavljanje goriva *fuel shuffling*
prestrezni ventil *intercept valve*
prestreznik sredice *core catcher*
pretočna karakteristika *flow characteristics*
pretočni kanal *flow channel*
pretočni omejilnik *flow restrictor*
pretočno delo *flow work*
pretok *flow rate*
pretok za toplotni projekt sredice *thermal design flow*
pretokovna zaščita *overcurrent protection*
pretvorba *conversion*
pretvorno razmerje *conversion ratio*
preventivno vzdrževanje *preventive maintenance*
preveritev kanala *channel check*
preveriti ventil *verify valve*
preverjanje z virom *source check*
prevlečeni delec *coated particle*
prevleči; obložiti *line*[3]
prevozni zabojnik *shipping cask; shipping container*
prezračevalni sistem sekundarnega predelka zadrževalnega hrama *secondary compartment cooling system*
prežarjanje → **žarjenje**
prežig goriva *fuel burnout*
prha *spray*
približevanje kritičnosti *approach to criticality*

pričakovan prehodni pojav brez zaustavitve reaktorja *anticipated transient without scram; ATWS*
pričakovani obratovalni dogodki *anticipated operational occurrences*
priglasitev namere *reporting*
prihranek zaradi reflektorja *reflector savings*
prijemalna tuljava *gripper coil*
prijemalna zaskočka *gripper latch*
prikaz usposobljenosti *performance demonstration*
priključek merilne opreme *instrument tap*
prikrita napaka *latent error*
primarna črpalka → črpalka reaktorskega hladila
primarna zanka *primary loop*
primarni izbiti atom *primary knock-on atom; PKA*
primarni krog → reaktorski hladilni krog
primarni sistem *primary system*
primarno hladilo; reaktorsko hladilo *primary coolant; reactor coolant*
primerjalna merila *comparison criteria; preferential criteria*
primerjalnik; bistabil *bistable*
primerjalno presojanje → primerjanje
primerjanje; primerjalno presojanje *benchmarking*
priprava *conditioning*
pripravljenost na izredne dogodke *emergency preparedness*
prirobnica *flange*
priročnik *manual*[2]
prisilna konvekcija *forced convection*
prisilni vlek *forced draft*
prispevek k povečanju tveganja *risk achievement worth; RAW*
prispevek k zmanjšanju tveganja *risk reduction worth; RRW*
proces Purex *Purex process*
procesna vsebina *in-process inventory*
procesni računalnik *plant computer*
profilaksa *prophylaxis*
program radiološkega nadzora okolice *off-site radiological monitoring program*
programska oprema *software*
proizvodni reaktor *production reactor*
projektna dokumentacija *design output*
projektna imenska moč *design rating*
projektna nesreča *design basis accident; DBA*
projektna ogroženost *design basis threat; DBT*

projektna omejitev *design limit*
projektna osnova *design basis*
projektna sprememba *design change*
projektna trajnostna doba *design lifetime*
projektni dogodek *design basis event*
projektni parameter *design parameter*
projektni pogoji *design conditions; design service conditions*
projektni potres *design basis earthquake; DBE*
projektni prehodni pojav *design transient*
projektni pretok *mechanical design flow (rate)*
projektno merilo *design criterion*
projicirana doza *projected dose*
proporcionalni števec *proportional counter*
proporcionalno območje *proportional range*
prosti tek; obratovanje brez bremena; stanje praznega teka *no-load condition*
prostor s stikalno opremo *switchgear*
prostor za cepitveni plin *fission gas plenum*
prostor za polnjenje sodov *drumming station*
prostorninski pretok *volumetric flow*
prostorninsko vrenje; nasičeno vrenje *bulk boiling*
protaktinij *Protactinium; Pa*
protipoplavno projektiranje *flood design*
protipovratni ventil *check valve; non-return valve*
protipožarni sistem *fire protection system; FP* [*]
protitočni prenosnik toplote *counter flow heat exchanger*
protitok *countercurrent*
protiukrep *countermeasure*
protivibracijska palica *antivibration bar*
proton *proton*
protonij → lahki vodik
prožilno vezje sistema za blažitev posledic ATWS → prožilno vezje sistema za blažitev posledic prehodnega pojava brez zaustavitve reaktorja
prožilno vezje sistema za blažitev posledic prehodnega pojava brez zaustavitve reaktorja; prožilno vezje sistema za blažitev posledic ATWS *Anticipated Transient Without Scram (ATWS) mitigation signal actuation circuitry; AMSAC*
prvi alarm *first out alarm*

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

pult → panel
puščanje *leakage*[3]
puščanje navznoter *inleakage*
puščanje pred zlomom *leak before break; LBB*
puščanje skozi tlačno mejo *pressure boundary leakage*

R

računalnik za varovanje sredice *core protection computer (calculator)*
računalniško usposabljanje *computer based training*
rad *rad*
raderfordij *Rutherfordium; Rf*
radialni faktor vročega kanala *radial hot channel factor*
radioaktiven *radioactive*
radioaktivna snov *radioactive material*
radioaktivni atmosferski used *radioactive fallout*
radioaktivni izpusti *radioactive effluents*
radioaktivni nuklid; radionuklid *radioactive nuclide; radionuclide*
radioaktivni odpadki *radioactive waste*
radioaktivni označevalec → sledilnik
radioaktivni razpad *radioactive decay; disintegration*
radioaktivni vir *radioactive source*
radioaktivno ohlajevanje *cooling (radioactive)*
radioaktivno ravnotežje *radioactive equilibrium*
radioaktivnost *radioactivity*
radiofizika *radiation physics; radiological physics*
radiografija *radiography*
radioizotop *radioisotope*
radioizotopski generator elektrike *radioisotope thermoelectric generator; RTG*
radiokemična čistost *radiochemical purity*
radiokemična obdelava *radiochemical processing*
radiokemična reakcija *chemonuclear reaction*
radiokemija → jedrska kemija
radioliza *radiolysis*
radiološki poseg *radiological procedure*
radiološki sistem vzorčenja *radiological sampling system*
radionuklid → radioaktivni nuklid
radiosenzibilnost → občutljivost za sevanje
radon *radon*

radonovi potomci *radon progeny*
Rankinov cikel *Rankine cycle*
raven izvzetja *exemption level*
raven opustitve *clearance level*
ravnanje s plinastimi odpadki *gaseous waste management*
ravnanje z gorivom *fuel handling*
ravnanje z radioaktivnimi odpadki *radioactive waste management*
ravnotežje ksenona *xenon equilibrium*
ravnotežna sredica → ravnotežni reaktorski cikel
ravnotežna zastrupitev *equilibrium poisoning*
ravnotežni reaktorski cikel; ravnotežna sredica *equilibrium cycle; equilibrium core*
razbremenilna plošča *rupture disc*
razbremenilni rezervoar tlačnika *pressurizer relief tank; PRT*
razbremenilni ventil *relief valve*
razbremenitev → izguba bremena
razcepek *fission fragment*
razdelilna plošča *distribution panel board*
razdelilnik *manifold*
razdelilnik za prhe *spray header*
razglasni sistem elektrarne *plant paging system*
razgradnja *decommissioning*
raziskovalni reaktor *research reactor*
različno orodje, stroji, oprema *machines and appliances; miscellaneous tools; MT*
razmerje do krize vrenja → razmerje krize vrenja
razmerje krize vrenja; razmerje do krize vrenja *departure from nucleate boiling ratio; critical heat flux ratio; DNBR*
razmerje prežiga *burnout ratio*
razmik; korak *pitch*
razpad (el. omrežja) *breakdown (of power grid)*
razpad alfa *alpha decay*
razpad beta *beta decay*
razpadna energija *disintegration energy*
razpadna konstanta *decay constant; disintegration constant*
razpadna shema *decay scheme*
razpadna toplota → zaostala toplota
razpadna vrsta *decay chain*
razpadni produkt *decay product*
razpoka *breach; burst*

razpolovni čas *half-life*
razpoložljivost *availability*
razpršen tok; ustaljen pretok; homogen tok *developed flow; dispersed (homogeneous) flow*
razpršene radiaktivne snovi *airborne radioactive material*
razprševanje *sputtering*
razprševanje z obstreljevanjem *chemical sputtering*
razpršitev energije *energy dissipation*
razred 1E *class 1E; 1E*
razred cepljive snovi *fissile class*
razsmernik *DC to AC inverter*
razstavljanje *disassembly*
razširjanje jedrskega orožja *nuclear arms proliferation*
razširjena celica *super cell*
razvejeni razpad *branching decay*
razvejitveno razmerje *branching ratio*
razvlažilnik *dehumidifier*
reaktivnost *reactivity; ρ*
reaktivnost skupine *bank reactivity*
reaktor → jedrski reaktor
reaktor na staljeno sol *molten salt reactor; MSR*
reaktor na tekoče gorivo *circulating-fuel reactor*
reaktor ničelne moči *zero power reactor*
reaktor s tlačnimi cevmi *pressurized tube reactor*
reaktor z nadkritično vodo *supercritical-water-cooled reactor; SCWR*
reaktor z visokim fluksom *high-flux reactor*
reaktor za preizkušanje materialov *materials testing reactor*
reaktorska (tlačna) posoda *reactor pressure vessel; reactor vessel; RV; RPV*
reaktorska celica *reactor cell*
reaktorska dodajna voda → dodajna voda
reaktorska fizika *reactor physics*
reaktorska rešetka *reactor lattice*
reaktorska votlina → reaktorski bazen
reaktorska zanka *reactor loop*
reaktorska zgradba *reactor building*
reaktorski bazen; reaktorska votlina *reactor cavity*
reaktorski gorivni cikel *reactor fuel cycle*
reaktorski hladilni krog; primarni krog *primary coolant circuit*

reaktorski hladilni sistem *reactor coolant system; reactor system; RCS; RC*[*]
reaktorski predelek *reactor compartment*
reaktorski šum *reactor noise*
reaktorsko hladilo → primarno hladilo
realistično izračunan pretok *best estimate flow rate*
recipročna ura *inhour*
redke nezgode (kategorija III) *condition III; infrequent incident*
redko naseljeno območje *low population area (zone); LPZ*
referenčna skupina *reference group*
referenčne ravni *reference level*
referenčni človek *reference man*
referenčno varnostno poročilo *Reference Safety Analysis Report; RESAR*
reflektor *reflector*
registracijska vrednost *recording level*
regulacija in nadzor vodika v zadrževalnem hramu *H_2 control and monitoring; HC*[*]
regulacija reaktorja *reactor control*
regulacija s homogenim absorberjem *homogeneous absorber control*
regulacija z obtokom *recirculation flow control*
regulacijska palica *control rod; control rodlet*
regulacijski element *control element*
regulacijski sistem *control system*
regulacijski sistem reaktorja *reactor control system*
regulacijski sveženj *control assembly; control rod cluster; rod cluster control assembly; RCCA*
regulacijski ventil *control valve*
relaksacijska dolžina *relaxation length*
relativna biološka učinkovitost *relative biological effectiveness; RBE*
relativna globinska doza *percentage depth dose*
rem *rem*
remont *outage*
rentgen *roentgen; R*
rentgenij *Roentgenium; Rg*
rentgenska svetloba; rentgensko sevanje *X radiation*
rentgensko sevanje → rentgenska svetloba
reprodukcijski faktor *neutron yield per absorption; η*
resna nesreča *serious accident*

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

resna nezgoda *serious incident*
resonančna absorpcija *resonance absorption*
resonančna energija *resonance energy*
resonančni detektor *resonance detector*
resonančni integral *resonance integral*
resonančni nevtroni *resonance energy neutrons*
resonančni nivo *resonance level*
resonančno območje *resonance region*
resonančno sipanje *resonance scattering*
resonančno zajetje *resonance capture*
resuspenzija *resuspension*
rezerva zaustavitve *shutdown margin*
rezervni sistem za zaustavitev *back up shutdown system*
rezervoar za dodajanje kemikalij za prhanje *spray additive tank*
rezervoar za razpadanje *decay tank*
rezervoar za regulacijo prostornine *volume control tank*
rezervoar za varnostno vbrizgavanje *accumulator; core flood tank*
reža *gap*
ročaj; uho *lug*
ročka; držaj *hub*
ročna zaustavitev reaktorja *manual reactor trip*
ročno *manual*[1]
ročno posamično *manual individual*
ročno upravljana instrumentacija ali regulacija *manual group*
ročno vzdrževanje *direct maintenance*
ročno zaporedno *manual sequential*
rokavček *sleeve*
rokavična komora *glove box*
rosilna krivulja (suhost = 1) *saturated vapour line*
rotor; gonilnik *impeller*
rumena pogača *yellow cake*

S

samoabsorpcija *self-absorption*
samoprilagodljivo tesnilo *resilient seal*
samoregulacija *self-regulation*
samosprožilni *selfactuating*
samoščitenje *self-shielding*
samoučenje *self study*
sanacija *remediation; remedial action*

sanacijski ukrep *remedial action*
scintilacijski števec *scintillation counter*
sedež ventila *valve seat*
segrevanje zaradi sevanja gama *gamma heating*
seizmična kategorija I *seismic category I*
sekalnik *chopper*
sekundarni hladilni krog *secondary coolant circuit*
sekundarni izločevalnik vlage *secondary moisture separator*
sekundarni krog *secondary coolant circuit*
sekundarni sistem elektrarne *steam and power conversion system*
sekundarno hladilo *secondary coolant*
senčenje[1] *screening*
senčenje[2] *shadowing*
separacija na šobah *nozzle process*
servisna odprtina *manway*
sesalna višina črpalke; sesalni tlak *pump suction head*
sesalni tlak → sesalna višina črpalke
sesalni ventil *suction valve*
sestava radionuklidov *radioactive source term; source term*
sevalna dejavnost *radiation practice*
sevalna količina *radiation quantity*
sevalna varnost *radiation safety*
sevalne poškodbe *radiation damage*
sevalni nadzor *radiation survey*
sevalni objekt *radiation facility*
sevalni prehod *radiative transition*
sevalni učinki *radiation effects*
sevalno zajetje *radiative capture*
sevanje *radiation*
sevanje beta *beta radiation*
sevanje gama *gamma radiation*
sevanje gama po zajetju *capture gama radiation*
sevanje ozadja *background radiation*
seznam postavitve ventilov *lineup checklist*
sežiganje *incineration*
sežigna peč za vodik *hydrogen recombiner; recombiner*
shema polnitve z zmanjšanim pobegom *low leakage loading pattern; LLLP*
shranjevalnik kondenzata *condensate storage tank; CST*
siborgij *Seaborgium; Sg*

sidrni vijak *anchor bolt*
sihanje *seiche*
simulator *simulator*
sipanje *scattering*
sipanje s prirastkom energije *upscattering*
sistem bistvene oskrbovalne vode *essential service water system; ESW*
sistem čiščenja cevovodov s kroglicami *ball cleaning system*
sistem demineralizirane vode *demineralized water system; DD*[*]
sistem detekcije prostih delcev *loose parts monitoring system*
sistem dizelskega generatorja *diesel generator system; DG*[*]
sistem drenaž turbine *turbine drains system; TD*[*]
sistem drenaže grelnikov *heater drain system; HD*[*]
sistem drenaže tal in opreme *floor and equipment drains system; FD*[*]
sistem električnih povezav *electrical interconnections system; EI*[*]
sistem fizičnega varovanja *security systems; SE*[*]
sistem glavne napajalne vode *feedwater system; FW* [*]
sistem glavne pare *main steam system; MS*[*]
sistem goriva za pomožne kotle *fuel oil transfer system; FO*[*]
sistem hladilnih stolpov *cooling tower system; CT*[*]
sistem hlajenja in čiščenja bazena za izrabljeno gorivo *spent fuel pit cooling and cleanup system; SF*[*]
sistem instrumentacije in regulacije *instrument and control system; IN*[*]
sistem kabelskih poti *wire way and conduit system; WC*[*]
sistem kondenzatorja s pomožnimi sistemi *condenser and accessories system; CO*[*]
sistem labirintne pare turbine *turbine gland steam system; TG*[*]
sistem lastne rabe *on-site power system*
sistem mazalnega olja za turbino *turbine lube oil system; LO*[*]
sistem nadzorne plošče *control board system; CB*[*]
sistem napajanja in distribucije enosmernega toka *DC power supply and distribution; DC*[*]
sistem obdelave odpadnih plinov *waste processing gas system; GH*[*]
sistem obdelave tekočih radioaktivnih odpadkov *liquid waste processing system; WP*[*]
sistem obtočne hladilne vode *circulating water system; CW*[*]

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

sistem odkrivanja puščanja in posnemanja bazena za izrabljeno gorivo *spent fuel pool leak detection and skimmer system; SF*[*]
sistem odvajanja zraka iz kondenzatorja *condenser air removal system; CV*[*]
sistem odvzemne pare *extraction steam system; EX*[*]
sistem ogrevanja cevi *pipe heat tracing system; HT*[*]
sistem ohlajene vode *chilled water system; CZ*[*]
sistem oklopljenih zbiralk *isolated phase bus*
sistem oljnega tesnjenja *hydrogen seal oil unit*
sistem parne turbine in pomožni sistemi *main steam turbine and accessories system; TU*[*]
sistem parnega ogrevanja *auxiliary steam heating system; HS*[*]
sistem pitne in sanitarne vode *potable and sanitary water system*
sistem pomožne napajalne vode *auxiliary feedwater system; AF*[*]
sistem pomožne pare *auxiliary steam system; SA*[*]
sistem predpriprave vode *pretreatment water system; PW*[*]
sistem prezračevanja in klimatiziranja prostorov *ventilation and air conditioning system; VA*[*]
sistem razsvetljave in napajanja *lighting and utility power system; LS*[*]
sistem reaktorske dodajne vode *reactor makeup water system; MW*[*]
sistem rečnega jezu *river dam system; RD*[*]
sistem regulacije in položaja palic *rod control and position system; CP*[*]
sistem regulacijskih palic *control rod system*
sistem segrevanja in čiščenja vode v rezervoarju za menjavo goriva *refueling water storage tank heat and purification system; WS*[*]
sistem shranjevanja dizelskega goriva *diesel oil storage system; DF/DO*[*]
sistem sprožanja varnostnih sistemov *safeguards actuation system; SG*[*]
sistem sredične instrumentacije *in-core instrumentation system; IC*[*]
sistem stisnjenega zraka *station service air (secondary) system; CA*[*]
sistem telefonov in komunikacij *phone and communication system; PC*[*]
sistem tople vode *hot water system; HW*[*]
sistem toplotne regeneracije *thermal regeneration system; TR*[*]

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

sistem toplotne regeneracije bora *boron thermal regeneration system*
sistem transformatorjev *transformer system; XR*[*]
sistem varnostnega vbrizgavanja *safety injection system; SI*[*]
sistem vode za hlajenje pomožnih turbinskih sistemov *turbine plant auxiliary cooling water system; TC*[*]
sistem vzorčenja (jedrskega) *sampling system (nuclear); SS*[*]
sistem vzorčenja sekundarnih sistemov *turbine plant sampling system; SX*[*]
sistem za (radiološki) nadzor prostorov *area monitoring system*
sistem za čiščenje kondenzata *condensate polishing system; CK*[*]
sistem za čiščenje reaktorskega hladila *reactor coolant cleanup system*
sistem za dodajanje kemikalij *chemical feed system; CF*[*]
sistem za dodajanje kemikalij za prhanje *spray additive system*
sistem za hlajenje komponent *component cooling system; CC*[*]
sistem za kaluženje uparjalnikov *steam generator blowdown system; BD*[*]
sistem za nadzor okolja *environmental monitoring system; ER*[*]
sistem za nadzor vibracij *vibration monitoring system; VM*[*]
sistem za nazor sevanja *radiation monitoring system; RM*[*]
sistem za obnovo bora *boron recycle system; BR*[*]
sistem za odkrivanje poškodovanega goriva *failed fuel detection system*
sistem za odvajanje zaostale toplote *residual heat removal system; RH*[*]
sistem za odzračevanje in drenažo bazena za izrabljeno gorivo *spent fuel pit (vent and drain) system; SF*[*]
sistem za oskrbo s plini (O, N, H, CO_2, Cl) *plant gas supply system (O, N, H, CO_2, Cl); PG*[*]
sistem za poročanje o jedrskih nezgodah *Incident Reporting System; IRS*
sistem za praznjenje primarnega kroga *reactor coolant let-down system*
sistem za prezračevanje in klimatizacijo turbinske zgradbe *turbine building ventilation and air conditioning system; VP*[*]
sistem za prhanje zadrževalnega hrama *containment spray system; CI*[*]

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

sistem za pripravo dodajne reaktoske vode *reactor coolant makeup system*
sistem za pripravo vakuuma *vacuum priming system; VC*[*]
sistem za proizvodnjo pare *steam supply system*
sistem za radiološki nadzor procesov *process radiological monitoring system*
sistem za ravnanje s trdnimi odpadki *solid waste processing system*
sistem za ravnanje z gorivom *fuel handling system; FHS; FH*[*]
sistem za regulacijo odvajanja pare *steam dump control system; SD*[*]
sistem za sproženje varnostnih sistemov *engineered safety features actuation system; ESFAS*
sistem za tlačni preizkus zadrževalnega hrama *containment testing and pressurizing system; CX*[*]
sistem za uravnavanje kemijske sestave in prostornine *chemical and volume control system; CVCS; CS*[*]
sistem za zasilno hlajenje sredice *emergency core cooling system; ECCS*
sistem za zaustavitev reaktorja *reactor trip system*
sistem zraka za instrumentacijo *instrument air system; IA*[*]
sistemi tlačne razbremenitve *pressure suppression systems*
siv (barva) *gray*[2]*; grey*
sivert *sievert; Sv*
skladišče odpadkov *waste storage*
skladišče radioaktivnih odpadkov *rad waste storage area*
skorajšnji dogodek → dogodek brez posledic
skupina (regulacijskih palic) *bank (control rod)*
skupina regulacijskih palic → skupina regulacijskih svežnjev
skupina regulacijskih svežnjev; skupina regulacijskih palic *control rod bank*
skupina regulacijskih svežnjev *rod cluster assembly bank*
skupinska doza *collective dose; population dose*
skupinska efektivna doza *collective effective dose*
skupinska izpostavljenost *collective radiation exposure*
slabljenje; pojemanje *attenuation*
sledilnik; radioaktivni označevalec *tracer; radioactive label*
slepi sveženj *dummy assembly; dummy element*
slikovne naprave *imaging devices*
smerni ekvivalent doze *directional dose equivalent;* $H'(d, \Omega)$
smernica → navodilo

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

smola → ionski izmenjalnik
snop cevi *tube bank*
snov, ki je ekvivalentna tkivu *tissue-equivalent material*
soba za vzorčenje *sampling room*
sod *drum*
sodelovanje sevanja s snovjo *interaction of radiation with matter*
solidifikacija → utrjevanje
somatski učinki *somatic effect*
soproizvodnja → termoelektrarna-toplarna
specifična aktivnost *specific activity*
specifična imenska moč *fuel rating*
specifična ionizacija *specific ionization*
specifična moč *specific power*
specifična toplota *specific heat; heat capacity*
specifična varnostna analiza elektrarne *individual plant examination; IPE*
spektralni presek *spectral cross section*
splahnitev mehurčka *bubble collapse*
sploščenje fluksa *flux flattening*
splošna nevarnost *general emergency*
splošna projektna načela *general design criteria*
splošno dovoljenje *general license*
spodbujevalni gorivni element *booster fuel element*
spodbujevalno gorivo *driver fuel*
spodbujevalno področje *driver zone*
spodnja oporna plošča sredice *lower core support plate*
spodnji plenum *lower plenum*
spoj *junction*
spona proti opletanju cevi *pipe whip restraint*
spontana cepitev *spontaneous fission*
Sporazum o neširjenju jedrskega orožja *Non Proliferation Treaty; NPT*
sprednji ležajni blok turbine *governor pedestal*
sprejemljivost iztokov za okolje *environmental acceptance of effluents*
spremenljivka stanja *state variable*
spremljanje okvar *failure trending*
spretnost *skill*
sprostitev *discharge*
sprotna verjetnostna varnostna analiza *living PSA*

sprožilnik *actuator*
srajčka *cladding*
SRAO → srednje radioaktivni odpadki
sredica reaktorja *reactor core*
sredična instrumentacija *in-core instrumentation*
sredina reaktorskega gorivnega cikla *middle of life; MOL*
srednja smrtna doza *median lethal dose; LD_{50}*
srednje območje *intermediate range*
srednje radioaktivni odpadki; SRAO *intermediate level waste; ILW*
sredstva za zaustavitev *shutdown means*
stabilna perioda reaktorja *stable reactor period*
stabilni jod *stable iodine*
stacionarno stanje *steady state*
stacionarno vodilo *stationary thimble*
stalitev *melt-down*
stalitev sredice → taljenje sredice
staljena sredica *core melt*
stalno usposabljanje *continuing training*
standard usposobljenosti *performance standard*
standardizacija *standardization*
stanje; način *mode*
stanje mejne nesreče *limiting fault condition*
stanje nesreče *accident condition*
stanje okolja *environmental conditions*
stanje praznega teka → prosti tek
stanje pripravljenosti *standby condition*
staranje *aging*
starost *age*
stična površina; prenosna površina *interface area*
stik, vezivo (gorivo) *bond (fuel)*
stikališče *switchyard*
stikalna plošča *switchboard; switchpanel*
stikalo; preklopnik *switch*
stikalo preobremenjenosti *overload switch*
stiskalnica *baler*
stisljiva srajčka *collapsible cladding*
stohastični učinki sevanja *stochastic effects of radiation*
stopničasta sprememba *step function*
stopničasta sprememba bremena *step load change*
stopničasto povečanje reaktivnosti *step insertion of reactivity*

stopnja osiromašenja *tails assay*
stopnja zgorelosti *fuel irradiation level; burnup fraction*
stopnja[1,2] *stage*[1,2]
stotisočinka *percent mille; pcm*
strategija preizkušanja *test strategy*
strig *shear*
strižna napetost *shear stress*
stroj za menjavo goriva *refuelling machine; charging machine*
strojna oprema *hardware*
strojna oprema - sekundarna *mechanical equipment – secondary; MP*[*]
strojnik primarnih sistemov *AB operator*
strojno projektno načelo *mechanical design criterion*
suha para → pregreta para
suhi hram *drywell*
suho skladišče *dry storage*
suhost pare *steam quality*
sunek; števek *count*
sušilnik *dryer*
sušilnik zraka *air dryer*
svetovalni odbor *advisory committee*
sveženj *cluster*

Š

ščit → biološki ščit
ščitenje; zaščitna struktura *shielding*
široko območje *wide range*
škoda *detriment*
škoda za zdravje ljudi *health detriment to people*
škropilnik *sprinkler*
šoba *nozzle*
števec sevanja *radiation counter tube*
števek → sunek
število nevtronov na cepitev *neutron yield per fissionn*

T

takojšnje sevanje *prompt radiation*
takojšnje sevanje gama *prompt gamma radiation*

[*] Kratica se uporablja v NE Krško

takojšnji nevtroni *prompt neutrons*
takojšnji zaščitni ukrep *urgent protective action*
taljenje sredice; stalitev sredice *core meltdown*
taljenje sredice *core melt accident*
talna drenaža *floor drain*
tehnične specifikacije *technical specifications*
tekoči odpadki *liquid waste*
tekočina *fluid*
tekočinski delec *fluid particle*
tekočinski tok *fluid flow*
tekočinsko izločanje *solvent extraction*
telo ventila *valve body*
temeljno projektno merilo *basic design criterion*
temperatura jedra *bulk temperature*
temperatura nasičenja *saturation temperature*
temperaturna napetost *thermal stress*
temperaturni koeficient reaktivnosti *temperature coefficient of reactivity; temperature reactivity coefficient*
temperaturno raztezanje *thermal expansion*
termalizacija *thermalization*
termična cepitev *thermal fission*
termična kolona *thermal column*
termični nevtroni *thermal neutrons*
termični presek *thermal cross section*
termični reaktor *thermal reactor*
termočlen *thermocouple*
termočlen na izhodu sredice *core exit thermocouple*
termoelektrarna *fossil fuel plant; fossil power plant*
termoelektrarna-toplarna; soproizvodnja *cogeneration plant*
termoluminiscenčni dozimeter *thermoluminescence dosimeter; TLD*
termonuklearna reakcija *thermonuclear reaction*
ternarna cepitev *ternary fission*
tesnilna para *seal steam*
tesnilna ploščad *seal table*
tesnilna snov; mašilo *packing*
tesnilna voda *seal water*
tesnilni obroč *seal ring*
tesnilo *seal*
tesnilo ventila *valve packing*
testiranje → preizkušanje

težka nesreča *severe accident*
težka voda *heavy water; D_2O*
tipalo *sensor*
tipkalo *pushbutton*
tirnice v sistemu za menjavo goriva *conveyer track*
tkivni utežni faktor *tissue weighing factor*
tlačna meja *pressure boundary*
tlačna posoda *pressure vessel*
tlačna razbremenitev *depressurization*
tlačni preizkus *hydrostatic test*
tlačnik *pressurizer*
tlačnovodni reaktor *pressurized water reactor; PWR*
tlak v regulacijski stopnji *impulse chamber pressure*
točka jedrskega gretja *point of adding heat; POAH*
točka prežiga *burnout point*
tok *flow*
tok nasičenja *saturation current*
tokamak *tokamak*
toplotna bilanca *heat balance*
toplotna moč *thermal power*
toplotna nestabilnost *thermal instability*
toplotna plošča *heat slab*
toplotna pregrada *thermal barrier*
toplotna prevodnost *thermal conductivity*
toplotni izkoristek *thermal efficiency*
toplotni prevodnik *heat conducting structure*
toplotni projekt *thermal design*
toplotni ščit *thermal shield*
toplotni tok *heat flux*
toplotni tok prežiga *burnout heat flux*
toplotno ravnotežje *thermal equilibrium*
toplotno sevanje *heat radiation; thermal radiation*
toplotno telo *heat structure*
torij *Thorium; Th*
torijev gorivni krog *thorium cycle*
torna korozija *fretting corrosion*
toron *thoron*
toronovi potomci *thoron progeny*
tračni risalnik *strip chart recorder*
trajno radioaktivno ravnotežje *secular equilibrium*

transformator lastne rabe *unit transformer*
transportna teorija *transport theory*
transportni presek *transport cross section*
transuranski elementi *transuranium elements; TRU*
trdni odpadki *solid waste*
trdnostna analiza *structural analysis*
trdo sevanje *hard radiation*
trenutna perioda *instant period*
tripotni ventil *three-way valve*
tritij *tritium; T*
triton *triton; t*
trojna točka *triple point*
tulec *rabbit; shuttle*
turbina *turbine*
turbinska zgradba *turbine building*
turbinski izstrelek *turbine missile*
turbinski kolut *turbine disc*
turbogenerator *turbine generator*
tveganje *risk*
tvorba parov *pair production*

U

učinkovitost izotopskega ločevanja *isotope separation cut*
učinkovitost ločevanja *separation efficiency*
učni cilj *learning objective*
učni načrt *lesson plan*
udarec curka *jet impingement*
udarjeni atom *knocked-on atom*
udarni val *shock wave*
udušitev *quenching*[2]
ugotavljanje starosti z radioaktivnostjo *radioactive dating*
ugotavljanje usposobljenosti *job performance measure*
uhajanje *leakage*[1]
uho → **ročaj**
ukrepanje ob težkih nesrečah *severe accident management*
ukrepi v primeru izrednega dogodka *emergency measures*
ukrivljenost *buckling*
umetna radioaktivnost *man-made radioactivity*
umik *retirement*
uparjalnik *steam generator*

upočasnjevanje; moderacija *moderation*
upogib *bowing*
uporabniški izdelek *consumer product*
Uprava Republike Slovenije za jedrsko varnost *Slovenian Nuclear Safety Administration*
Uprava Republike Slovenije za varstvo pred sevanji *Slovenian Radiation Protection Administration*
upravljalnik ventila *valve operator*
upravljani razbremenilni ventil *power operated relief valve; PORV*
upravljanje trajnostne dobe *life management*
upravljanje z gorivom *fuel management*
upravljavec *operator*[1]
upravljavec objekta *facility operator*
upravna inšpekcija; nadzor; inšpekcija *inspection; regulatory inspection*
upravni organ *regulatory authority; regulatory body*
uran *Uranium; U*
used *deposition*
usedlina; žlindra; gošča *slag; sludge*
usmeritvena raven *guidance level*
usmeritvena raven medicinske izpostavljenosti *guidance level for medical exposure*
usmerjevalna plošča *baffle plate*[2]
usmerni ventil *direction valve*
usmernik *AC to DC converter; rectifier*
usposabljanje na osnovi potrebnih znanj *performance based training*
usposabljanje na simulatorju *simulator training*
usposabljanje ob delu *on-the-job training*
usposabljanje v laboratoriju *laboratory training; workshop training*
usposabljanje v učilnici *classroom training*
ustaljen pretok → razpršen tok
ustavljanje *coastdown*
ustvarjanje neurejenosti *disordering*
utekočinjenje *liquefaction*
utežni faktor sevanja *radiation weighing factor*
utišanje → prekinitev zvoka
utrditev *fixation*
utrjevanje; solidifikacija *solidification*
utrujenost *fatigue*

V

varna odpoved *fail safe*
varnost(en) *safety*
varnostna analiza *safety analysis*
varnostna funkcija *safety function*
varnostna kultura *safety culture*
varnostna ocena *safety evaluation; safety assessment*
varnostna palica *safety rod; scram rod*
varnostna rezerva *safety margin*
varnostne meje *safety limits*
varnostni element *safety element; safety member*
varnostni faktor vročega kanala *hot channel safety factor*
varnostni razred *safety class*
varnostni razred I *safety class I*
varnostni sestav *safety related structure*
varnostni sistem *safety system*
varnostni sistemi *engineered safety features; ESF*
varnostni sprožilni sistem *safety actuation system*
varnostni ventil *safety valve*
varnostno poročilo *safety analysis report*
varnostno vbrizgavanje *safety injection*
varovalna funkcija *protective function*
varovalni preklic *protective override*
varovalni sistem *protection system*
varovalni sistem naprave *plant protection system; PPS*
varovalni sistem reaktorja *reactor protection system*
varovalni ukrep *protective action*[1]
varovanje *protection*
varovanje naprave *plant protection*
varovanje okolja *environmental protection*
varovanje sredice *core protection*
varovano območje *protected area*
varstveni ukrep *protective action*[2]
varstvo in varnost *protection and safety*
varstvo pred kritičnostjo *nuclear criticality safety*
varstvo pred sevanji[1] *radiation protection; radiological protection*
varstvo pred sevanji[2] *health physics*
vbokla (gorivna tabletka) *dished (pellet)*
vbrizgavanje bora *boron injection*

vdihavanje *inhalation*
vdor v povratni kanal *downcomer penetration*
večgrupna teorija *multigroup theory*
večkratne pregrade, prepreke *multiple barriers*
večtočni prenosnik toplote *multiple-pass heat exchanger*
veja *leg*
velika izlivna nesreča *large break loss of coolant accident; LB LOCA*
velika nesreča *major accident*
ventil *valve*
ventil brez tesnila *packless valve*
ventil za regulacijo pretoka *flow control valve*
ventilacijski sistem za čiščenje zraka *air purification and clean up system*
ventilator za odstranjevanje oljnih par *oil vapor extractor*
ventilatorski hladilnik *fan cooler*
verižna reakcija *chain reaction*
verižno kolo; zobnik *sprocket wheel*
verjetnost pobega *leakage probability*
verjetnost poškodbe sredice *core damage frequency; CDF*
verjetnost velikega zgodnjega izpusta *large early release frequency; LERF*
verjetnostne varnostne analize *probabilistic risk assessment; probabilistic safety assessment; PSA / PRA*
vezavna energija *binding energy*
vezna zapora → blokada
vhodni podatki projekta *design input*
vir *source*
visoko obogateno gorivo *highly enriched fuel*
visokoradioaktivni odpadki; VRAO *high level waste; HLW*
visokotemperaturni plinski reaktor *high temperature gas-cooled reactor; HTGCR*
visokotlačen *high head*
visokotlačni sistem za varnostno vbrizgavanje *high head (pressure) safety injection system; HPIS*
visokotlačno varnostno vbrizgavanje *high head (pressure) safety injection*
visokoučinkoviti filtri za odstranjevanje delcev v zraku *high efficiency particulate air; HEPA*
vitrifikacija → osteklenitev
vlaganje *canning process*

vlažilnik *humidifier*
vmesna zgradba *intermediate building*
vmesni krak *cross-over leg*
vmesni nevtroni *intermediate neutrons*
vmesni prostor *annulus*
vmesnik med človekom in strojem *man machine interface*
vnos *intake*
vod *line*[1]
vod za vzorčenje *sampling line*
voda za hlajenje komponent *component cooling water; CCW*
voda za menjavo goriva *refuelling water*
vodikova ali helijeva krhkost *helium or hydrogen embrittlement*
vodilo[1] → **zbiralka**
vodilo[2] *conduit*
vodja izmene *shift supervisor*
vodni udar *water hammer*
vodnik *line*[2]
votlina *cave; cavity*
voziček za prevoz goriva *conveyer car*
vozlišče *node*
vozliščna metoda *nodal method*
VRAO → **visokoradioaktivni odpadki**
vrata ALI *OR gate*
vrata IN *AND gate*
vrednost reaktivnosti *reactivity worth*
vrednost regulacijske palice ali svežnja *control rod worth*
vrelišče *boiling point*
vrelna krivulja *boiling curve*
vrelna krivulja (suhost = 0) *saturated liquid line*
vrelni reaktor *boiling water reactor; BWR*
vreteno ventila *valve stand*
vroč *hot*
vroča celica *hot cell*
vroča delavnica *hot machine shop*
vroča ničta moč *hot zero power; startup*
vroča past *hot trap*
vroča pripravljenost *hot standby*
vroča točka[1,2] *hot spot*[1,2]
vroča veja *hot leg*
vroča zaustavitev *hot shutdown*

vroči kanal *hot channel*
vroči preizkus *hot test; hot functional test*
vrstno število *atomic number*
vršni pospešek tal *peak ground acceleration; PGA*
vrtinčni tok *eddy current*
vsebnik *canister; can*
vsiljeni tok *forced flow*
vstopna površinska doza *entrance surface dose*
vstopna šoba *inlet nozzle*
vtičnica *socket*
vzbujalni tok *excitation current*
vzbujalnik *exciter*
vzbujalnik brez krtačk *brushless exciter*
vzbujeno stanje *excited state*
vzdrževanje *maintenance*
vzdrževanje na daljavo *remote maintenance*
vzorčenje *sampling*
vzorčevalni lijak *sampling sink*
vztrajnik *flywheel*
vzvod ventila *valve lever*

W

Wignerjev efekt *Wigner effect*
Wignerjeva energija *Wigner energy*

Z

zabojnik *cask*
zabojnik za odpadke *waste container*
začasna premestitev *temporary relocation*
začetek reaktorskega gorivnega cikla *beginning of life; BOL*
začetna nevarnost *alert*
začetna sredica *initial core*
začetni dogodek *initiator*
začetni preizkus[1] *entry level test*
začetni preizkus[2] *initial test*
začetno vrenje *incipient boiling*
zadržanje[1] *retention*
zadržanje[2] *containment*[2]

zadrževalni hram *containment[1]; containment vessel; reactor containment*
zadrževalni sistem *confinement system*
zadrževalnik; zadrževalnik tekočinskih odpadkov *holdup tank; waste holdup tank*
zadrževalnik tekočinskih odpadkov → **zadrževalnik**
zadrževalnik za recikliranje *recycle holdup tank; RHT*
zagonski preizkus *start-up test*
zagotavljanje kakovosti *quality assurance; QA*
zahtevana moč *power demand*
zajem zraka iz okolice *outside air intake*
zajetje *capture*
zajetje elektrona *electron capture; orbital electron capture*
zajetje nevtronov *neutron capture*
zajetje vode za hlajenje kondenzatorja *circulating water intake structure*
zakasnela toplota → **zaostala toplota**
zakasneli nevtroni *delayed neutrons*
zakasnitveni sistem *delay system*
zaklanjanje *sheltering*
zaklenjen *lock-in*
zakonik *code*
zamašen (ventil) *clogged (valve)*
zamazanje; oblaganje *fouling*
zamenjava *replacement*
zamenljivo vodilo *retractable thimble*
zanemarjenje *truncation*
zanka primarnega hladila *reactor coolant loop*
zaostala ekvivalentna doza *residual dose equivalent*
zaostala toplota; zakasnela toplota; razpadna toplota *residual heat; decay heat*
zapah; zaskočka *latch*
zaporedje dogodkov *sequence of events*
zaporedna številka dokumenta *log number*
zaporedno preizkušanje *sequential testing*
zaporna loputa *sluice gate*
zaporna višina črpalke *shutoff head*
zaporni ventil *stop valve; shutoff valve*
zaprti vir *sealed source*
zasilna zaustavitev *emergency shutdown*

zasilni vir električnega napajanja → **notranje napajanje**
zaskočka → **zapah**
zaslonka *orifice*
zasnova → **idejni projekt**
zasnova referenčnih sistemov *reference systems concept*
zastrupitev *poisoning*
zastrupitev s ksenonom → **ksenonska absorpcija**
zasun *gate valve*
zaščita bloka *transformer-generator protection*
zaščita pred izstrelki *missile protection; missile shield*
zaščitna struktura → **ščitenje**
zaščitna zgradba *shield building*
zaščitni ukrepi *remedial measures*
zaustavitev *shutdown*
zaustavitev reaktorja zaradi sproženega signala varnostnega vbrizgavanja *safety injection signal actuation reactor trip*
zaustavitev reaktorja na nizek pretok napajalne vode *low feedwater flow reactor trip*
zaustavitev reaktorja na odprta stikala primarne črpalke *reactor coolant pump breakers open reactor trip*
zaustavitev reaktorja na visok fluks v vmesnem področju *intermediate range high neutron flux reactor trip*
zaustavitev reaktorja na zelo nizek nivo vode v uparjalniku *low-low steam generator level reactor trip*
zaustavitev reaktorja na ΔT prekoračitev moči *overpower ΔT reactor trip*
zaustavitev reaktorja na ΔT prekoračitev temperature *overtemperature ΔT reactor trip*
zaustavitev reaktorja v močnostnem področju zaradi hitrega spreminjana nevtronskega fluksa *power range high neutron flux rate reactor trip*
zaustavitev reaktorja zaradi izgube vakuuma v kondenzatorju *high low-pressure turbine back pressure reactor trip*
zaustavitev reaktorja zaradi nizkega pretoka reaktorskega hladila *low reactor coolant flow reactor trip*
zaustavitev reaktorja zaradi nizkega tlaka v tlačniku *pressurizer low pressure reactor trip*
zaustavitev reaktorja zaradi prenizke napetosti na zbiralkah primarne črpalke *reactor coolant pump bus undervoltage reactor trip*
zaustavitev reaktorja zaradi previsokega nevtronskega fluksa v področju izvora *source range high neutron flux reactor trip*

zaustavitev reaktorja zaradi previsokega nivoja vode v tlačniku *pressurizer high water level reactor trip*
zaustavitev reaktorja zaradi previsokega tlaka v tlačniku *pressurizer high pressure reactor trip*
zaustavitev reaktorja zaradi zaustavitve turbine *turbine trip reactor trip*
zaustavljeni reaktor *reactor shutdown*
zaužitje *ingestion*
zaviralna dolžina *slowing-down length*
zaviralni čas *moderation time*
zaviralni presek *stopping cross section*
zaviranje *slowing down*
zavorna gostota *slowing-down density*
zavorna moč *stopping power; linear stopping power*
zavorna površina *slowing-down area*
zavorno jedro *slowing-down kernel*
zbiralka; vodilo[1] *bus*
zbiralni cevovod napajalne vode *feed water header*
zbiralnik drenaž *drain collector tank; drain tank*
zbiralnik kondenzata *condensate hotwell*
zbiralnik prh *spray sump*
zbiralnik reaktorske dodajne vode *reactor coolant makeup storage tank*
zbiralnik vode za menjavo goriva *refuelling water storage tank; RWST*
zbiralnik za razpad plinov *gas decay tank*
zbiralnik[1] *storage tank*
zbiralnik[2] *header*
zbiralnik[3] *sump*
zbiralnik[4]**; plenum** *plenum*
zbirno jedro *compound nucleus*
zdravnik, odgovoren za radiološki poseg *medical practitioner*
zdravstveni nadzor *health surveillance*
združeno gradbeno in obratovalno dovoljenje *combined construction and operating license; COL*
zelo nizek *low-low*
zelo visok *high-high*
zelo visoko temperaturni reaktor *very-high-temperature reactor; VHTR*
zgib → zglob

zglob; zgib *joint*
zgorelost *burnup*[2]
zgorevanje *burnup*[1]
zgornja oporna plošča *upper core plate*
zgoščevanje goriva *fuel densification*
zgradba bistvene oskrbovalne vode *essential service water building*
zgradba dizelskih agregatov *diesel generators building*
zgradba za dekontaminacijo *decontamination facility*
zgradba za predpripravo vode *pretreatment building*
zgradba za ravnanje z gorivom *fuel handling building*
zlom cevi uparjalnika *steam generator tube rupture; SGTR*
zmanjšanje moči turbine *turbine runback*
zmerno pogoste nezgode (kategorija II) *condition II; incident of moderate frequency*
zmnožek doza - površina *dose-area product*
zmožen delovati; operabilen *operable*
zmožnost delovanja *operability*
zmožnost ločevanja *separative potential; value function*
znanilec napake *error precursor*
zob na zobniku *sprocket*
zobnik → verižno kolo
zračna ionizacijska celica *free air ionization chamber*
zračna komora *air lock*
zračni kanali *cooling air ducts*
zračni konvektor *air handling unit*
zunanja izpostavljenost *external exposure*
zunanje prednostno napajanje *off-site preferred power supply*
zunanje sevanje *external radiation*
zunanji dovod energije *off-site power*
zunanji izvajalec sevalne dejavnosti *outside undertaking*
zvar *weld*
zvezni zakonik Združenih držav Amerike *Code of Federal Regulation; CFR*

Ž

žarjenje; popuščanje; prežarjanje *annealing*
žlindra → usedlina